

**TURUN
KAUPUNGIN
TILINPÄÄTÖS 2021**

Kaupunginhallitus 28.3.2022

Sisällysluettelo

Pormestarin katsaus	1
1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
1.1. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	3
1.2. Yleinen taloudellinen kehitys	5
1.3. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	7
1.4. Kaupungin henkilöstö	9
1.5. Ympäristötekijät	11
1.6. Muut ei-taloudelliset asiat	14
1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
1.8. Arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä.....	17
2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko	21
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	24
3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	24
3.2. Toiminnan rahoitus	29
4. Rahoitusasema ja sen muutokset	32
5. Kokonaistulot ja -menot	35
6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	37
6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	37
6.2. Konsernissa tapahtuneet muutokset	37
6.3. Konsernin toiminnan ohjaus	37
6.4. Konsernivalvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	39
6.5. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut	42
6.6. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	48
7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä	48
8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	49
Kaupunginvaltuusto	50
Keskusvaalilautakunta	51
Tarkastuslautakunta	52
Kaupunginhallitus ja konsernihallinto	54
Kaupunginhallitus, konsernihallinto ja kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet	
Vapaa-ajan palvelukokonaisuus	66
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	
Liikuntalautakunta	
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	73
Kasvatus- ja opetuslautakunta	

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	77
Kaupunkiympäristölautakunta	
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	
Rakennus- ja lupalautakunta	
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	
Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus	87
Sosiaali- ja terveyslautakunta	
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos.....	93
Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	
Konserniyhteisöt	
Arkea Oy (konserni)	95
Forum Marinum -säätiö	96
Kaarea Oy	97
Kuntec Oy	98
Logomo Oy	99
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	100
Turku 2029 -säätiö sr.	101
Turku City Data Oy	103
Turku Energia Oy (Konserni)	105
Turku Science Park Oy	107
Turun Aikuiskolotussäätiö	110
Turkun Ammattikorkeakoulu Oy.....	112
Turun Kaupunginteatteri Oy	114
Turun Kaupunkiliikenne Oy	115
Turun Musiikinopetus Oy	116
Turun Satama Oy (konserni)	118
Turun seudun puhdistamo Oy.....	120
Turun seudun Vesi Oy	122
Turun TeknologiaKiinteistöt Oy	124
Turun Vesihuolto Oy.....	126
Turun Ylioppilaskyläsäätiö.....	128
TVT Asunnot Oy	130
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy.....	132
9. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailut.....	134
9.1. Käyttötalousosan toteutumisvertailut.....	134
9.2. Investointiosan toteutumisvertailut	136
9.3. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailut	138
9.4. Rahoituslaskelmaosan toteutumisvertailu	139

10. Tilinpäätöslaskelmat	140
10.1. Tuloslaskelma	140
10.2. Tase.....	141
10.3. Rahoituslaskelma	143
10.4. Konsernituloslaskelma	144
10.5. Konsernitase.....	145
10.6. Konsernin rahoituslaskelma	147
11. Tilinpäätöksen liitetiedot	148
Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	148
Tuloslaskelman liitetiedot	153
Taseen liitetiedot	158
Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	171
Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot.....	180
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen tilinpäätöslaskelmat.....	182
Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat	184
Turun Työterveystalon tilinpäätöslaskelmat	186
Eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat.....	188
12. Luettelot ja selvitykset	196
12.1. Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat	183
12.2. Luettelo käytetyistä kirjanpito kirjoista ja tositelajeista	200

Toimintakertomus

Pormestarin katsaus

Kesäkuussa 2021 pidettyjen kuntavaalien jälkeen Turun kaupunginvaltuusto teki historiallisen päätöksen, kun tasan sata vuotta kaupunginjohtajamalliin siirtymisen jälkeen valtuusto valitsi kaupunginjohtajan sijaan pormestarin ja kolme apulaispormestaria. Ennen pormestarien valintaa kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä pormestariohjelman vuosille 2021–2025. Erityisen tärkeää on, että kaikki valtuustoryhmät sitoutuivat pormestariohjelmaan.

Syyskaudella käynnistettiin pormestarihallinnon mukainen päätöksentekojärjestelmä ja jatkettiin kaupungin uuden johtamisjärjestelmän ja organisaation toimeenpanoa. Vahvistettu poliittinen prosessi on jo osoittanut positiivisia merkkejä toimivuudestaan, kun kaupunginvaltuusto on tehnyt merkittäviä päätöksiä kaupungin kehittämiseksi ripeällä ja sitoutuneella toimintatavalla.

Toimintavuotta 2021 leimasi edelleen maailmanlaajuinen koronapandemia ja sen yhteiskunnan toimintaa kokonaisvaltaisesti rajoittavat vaikutukset. Pandemian aiheuttama epävarmuus on ollut suurta, ja sekä kaupungin omat toiminnot, elinkeinoelämä ja kaupunkilaisten arki jatkuivat poikkeusjärjestelyin. Onnistunut rokotustoiminta ja sen myötä nopeasti noussut rokotuskattavuus sekä varianttien kehitys vähemmän vaaralliseen suuntaan näyttäisivät, että pandemian aiheuttamat toiminnan rajoitukset helpottavat, toivottavasti pysyvästi.

Pandemian vuoksi talouskehityksen ennustaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Odotettua positiivisemmän suhdannekehityksen sekä onnistuneiden talouden tasapainottamistoimenpiteiden johdosta tilikausi päättyi 39,0 miljoonan euron ylijäämään. Hyvään tuloskehitykseen vaikutti merkittävästi yhteisöverotulojen ja kunnallisverotulojen sekä maankäyttösopimuskorvausten ja omaisuuden myyntivoittojen oletettua parempi kehitys. Valtio myös korvasi koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset valtionavustuksina täysimääräisesti.

Valtio tuki kuntien verotulojen menetystä kertaluonteisina tukitoimina korottamalla peruspalvelujen valtionosuutta sekä jatkamalla yhteisöveron määräaikaista 10 prosentin korotusta, joiden positiivinen vaikutus vuosikatteeseen oli yhteensä noin 27,3 miljoonaa euroa. Valtionosuuksina maksetun tuen lisäksi Turku sai toimintokohtaista valtionavustusta yhteensä noin 46,5 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen valtionavustus saatiin koronan testaukseen, jäljittämiseen, rokottamiseen sekä sairaanhoitoon ja muihin välittömiin kustannuksiin yhteensä noin 38 miljoonaa euroa.

Eduskunta hyväksyi hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista koskevan lainsäädännön 23.6.2021. Uudistus tarkoittaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta uusille hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien.

Uudistus on suurin julkisen hallinnon uudistus Suomen itsenäisyyden historiassa. Turun kaupunki aloitti uudistuksen vaikutuksiin valmistautumisen vuoden 2021 aikana, ja ensimmäiset päätökset tarvittavista toimenpiteistä kaupungin omassa organisaatiossa ja taloudessa on jo tehty.

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen myötä liikkumatila kaupungin taloudessa pienenee ja sopeuttamisen vaihtoehdot vähenevät. Ylivoimaisesti suurin osuus kaupungin taloudesta kohdistuu jatkossa kasvatukseen ja opetukseen. Siksikin on hyvin tärkeää, että kaupungin taloutta ohjataan päätösperäisesti kestäväälle perusuralle jatkuvasti, tulevasta sote-uudistuksesta huolimatta.

Uuden hyvinvointialueen vaikutus turkulaisten saamiin palveluihin on erittäin merkittävä. Kaupunki tukee osaltaan hyvinvointialueen käynnistymistä ja päätöksillään tukee hyvinvointialueen tavoitteita sote-palveluiden painopisteen siirtämiseksi voimakkaasti oikea-aikaisuuteen, palveluohjauksen vahvistamiseen ja valinnanvapauden lisäämiseen ja siten kokonaisuutena palveluiden vaikuttavuuden lisäämiseen.

Toimintakertomus

Vuonna 2022 toimintaympäristöä määrittävät pandemiasta toipuminen, sote-uudistuksen toteutuminen sekä vuonna 2023 pidettäviin eduskuntavaaleihin valmistautuminen, mutta selvästi suurin epävarmuustekijä myös Turun kaupungille on maailmanpoliittisen tilanteen järkkäminen, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainaan helmikuussa 2022. Hyvin nopeasti lähes koko maailma on asemoitunut yhteiseen rintamaan tuomitsemaan hyökkäyksen ja asettanut Venäjälle ennennäkemättömät taloudelliset ja toiminnalliset pakotteet.

Kaikkia vaikutuksia on nopeasti muuttuneessa ja muuttuvassa tilanteessa mahdotonta arvioida. On selvää, että taloudelliset vaikutukset näkyvät länsimaissa ja myös turkulaisten arjessa. Kaupunkilaiset ovat jälleen osoittaneet kykynsä toimia muuttuvassa tilanteessa, ja tahtotilansa vahvistaa yhteisöllisyyttä vaikeassa ja ahdistavassakin toimintaympäristössä. On ensiarvoisen tärkeää, että kaupunki suuntaa toimintansa oikein ja vaikuttavasti, jotta kaupunkilaisten palvelut ja kaupungin kehittäminen jatkuvat tavoitteiden mukaisesti vaikeasti ennustettavassakin tilanteessa.

Minna Arve
Pormestari

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kaupungin ylintä päätösvaltaa. Turun kaupunginvaltuustossa on toimikaudella 2021-2025 yhteensä 67 valtuutettua.

Kaudella 2020-2021 valtuuston puheenjohtajana toimi Elina Rantanen (vihr), 1. varapuheenjohtajana Pentti Huovinen (kok), 2. varapuheenjohtajana Seppo Lehtinen (sd), 3. varapuheenjohtajana Sauli Saarinen (vas) ja 4. varapuheenjohtajana Ulla Achrén (rkp). Tammikuussa 2021 kaupunginvaltuusto päätti luottamushenkilövaihdoksista ja valitsi kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtajaksi Muhis Azizin (kok) Pentti Huovisen tilalle.

Uuden valtuustokauden alettua kaupunginvaltuusto päätti valtuuston puheenjohtajistosta kaudelle 2021-2022 seuraavasti: kaupunginvaltuuston puheenjohtajaksi valittiin Mika Maaskola (sd), 1. varapuheenjohtajaksi Muhis Azizi (kok), 2. varapuheenjohtajaksi Abdullahi Sultan (vas), 3. varapuheenjohtajaksi Mikael Miikkola (ps) ja 4. varapuheenjohtajaksi Saara Ilvessalo (vihr).

Kaupunginhallitus johtaa kaupunginvaltuuston alaisena kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa myös kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka kuntalain 35 §:ssä tarkoitettu tilapäinen valiokunta tai tarkastuslautakunta on valmistellut, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua ja, jollei laissa toisin säädetä tai hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa laajakantoisissa ja koko kaupunkia koskevissa asioissa. Kaupunginhallitus toimii tartuntatautilain 58 §:n mukaisena tartuntatautien torjunnasta vastaavana kunnan toimielimenä.

Kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Elokuuhun 2021 asti kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi Sini Ruohonen (kok), 1. varapuheenjohtajana Jukka Vornanen (vihr) ja 2. varapuheenjohtajana Mika Maaskola (sd).

Kaupunginvaltuuston 14.12.2020 § 214 päättämän hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii pormestari ja varapuheenjohtajina apulaispormestarit, joten 23.8.2021 alkaen kaupunginhallituksen puheenjohtajana on toiminut pormestari Minna Arve (kok), 1. varapuheenjohtajana apulaispormestari Piia Elo (sd), 2. varapuheenjohtajana apulaispormestari Elina Rantanen (vihr) sekä 3. varapuheenjohtajana apulaispormestari Ville Valkonen (kok).

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet valtuustokaudella 2021-2025:

	Valtuusto	Hallitus
Kansallinen kokoomus	16	4
Suomen sosialidemokraattinen puolue	13	3
Vasemmistoliitto	11	2
Vihreä liitto	10	2
Perussuomalaiset	9	2
Ruotsalainen kansanpuolue	3	1
Suomen Keskusta	3	0
Suomen Kristillisdemokraatit	1	0
Liike Nyt Turku	1	0

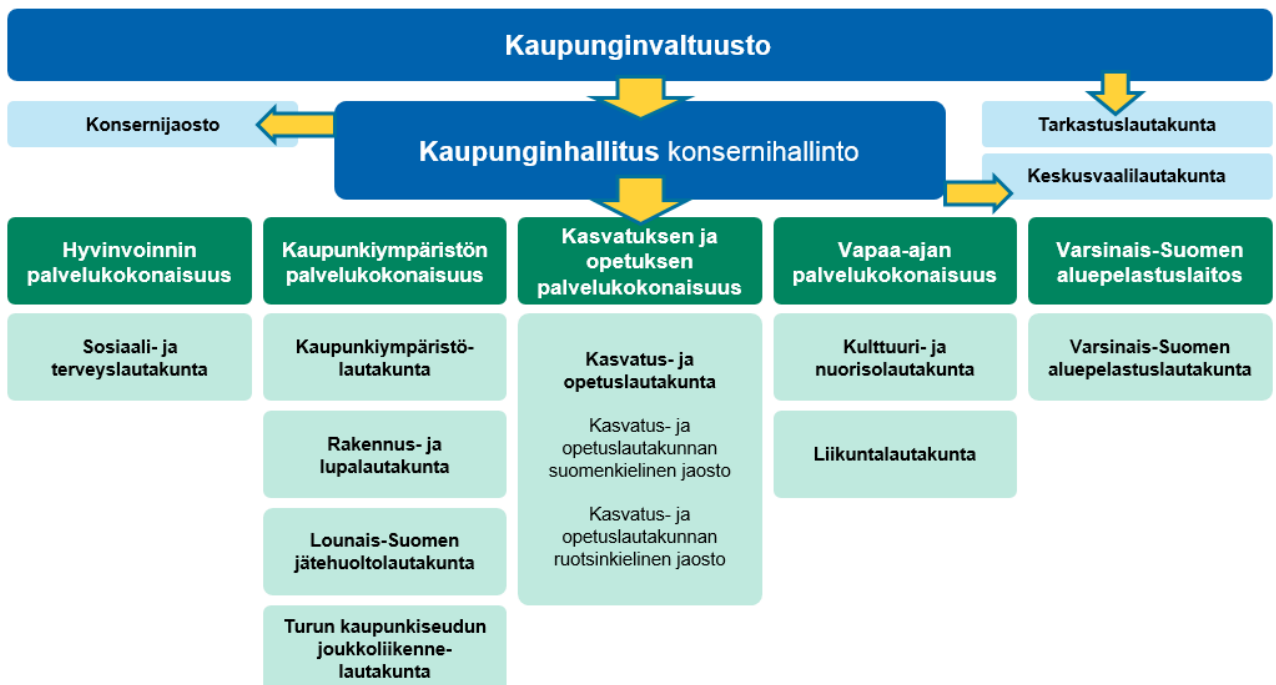
Valtuustokausi 2021-25 aloitettiin uudistuneella päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmällä

Joulukuussa 2020 kaupunginvaltuusto päätti hallintosääntömuutoksesta, jolla pormestarimalli oli tarkoitus ottaa käyttöön 1.6.2021 alkaen. Valtuuston toimikauden alun siirryttyä elokuuhun 2021 siirrettiin pormestarimallin voimaantuloajankohtaa vastaavasti. Muilta osin päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmä saatettiin voimaan 1.6.2021.

Kaupungin ylintä johtoa edustavat pormestari ja kolme apulaispormestaria. Pormestari ja apulaispormestarit muodostavat pormestariston, joka ohjaa ja yhteensovittaa kaupungin toimintaa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti. Pormestariston jäsenet ovat päätoimisia luottamushenkilöitä.

Pormestari toimii kaupunginhallituksen ja konsernijaoston puheenjohtajana sekä johtaa kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupungin kolme apulaispormestaria toimivat sosiaali- ja terveyslautakunnan, kasvatusta- ja opetuslautakunnan sekä kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtajina.

Turun kaupungin toimielimet

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio 1.6.2021 alkaen

Konsernihallinnon johtajana toimiva kansliapäällikkö vastaa pormestarin alaisuudessa konsernihallinnon toiminnan johtamisesta sekä kaupunginhallituksen alaisten asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Konsernihallintoon kuuluvat johdon tuki, yhteiset palvelut ja järjestämistoiminto.

Toimialojen sijaan Turussa on viisi palvelukokonaisuutta: hyvinvoinnin, kasvatuksen ja opetuksen, vapaa-ajan, kaupunkiympäristön ja työllisyyden palvelukokonaisuudet. Palvelukokonaisuuksia johtavat oman ja ulkoisen tuotannon osalta kansliapäällikön hallinnollisina alaisina toimivat palvelujohtajat, joiden tehtävänä on

järjestämisen näkökulmasta huolehtia tuotannon tuloksellisuudesta ja sovittaa palvelukokonaisuuden palvelut tarkoituksenmukaiseksi osaksi järjestämisen kokonaisuutta.

Turun kaupungin hallinnollinen organisaatio

1.2. Yleinen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vuonna 2021 Suomen bruttokansantuotteen volyymi kasvoi 3,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Bruttokansantuote ylitti koronapandemiaa edeltäneen tasonsa vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä, ja kasvu jatkui vahvana vuoden loppuun. Eurostatin ennakkotietojen mukaan koko EU:n tasolla BKT kasvoi 5,7 prosenttia vuonna 2021.

Kansantalouden ennakkotietojen mukaan kansantalouden kokonaiskysyntä kasvoi vuonna 2021 yhteensä 3,6 prosenttia vuodesta 2020. Kysynnän ja tarjonnan pääeristä eniten kasvoi tuonti (5,0 %) ja vienti (4,2 %), mutta yhdenkään pääerän volyymien muutos ei ollut negatiivinen. Toimialatarkastelussa palvelut kasvoivat 3,8 prosenttia, teollisuuden toimialat 3 prosenttia ja rakentaminen kasvoi 1,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Pääaloista eniten kasvoivat majoitus- ja ravitsemistoiminta (10,4 %) ja metsäteollisuus (8,3 %), mutta nämä olivat myös ne alat, joiden volyymi oli supistunut eniten vuonna 2020 edelliseen vuoteen verrattuna. Ainoa toimiala, jossa arvonlisäyksen volyymi laski edellisestä vuodesta oli kemianteollisuus (-4,4 %). Euroina tarkasteltuna arvonlisäyksen volyymien muutos oli yhteensä noin 7 miljardia euroa, joista palvelujen kasvu oli noin 5,5 miljardia, teollisuuden 1,2 miljardia ja rakentamisen 0,2 miljardia euroa.

Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintojen vuosimuutos oli vuoden 2021 joulukuussa 3,5 prosenttia. Vuoden 2021 keskimääräinen inflaatio oli 2,2 prosenttia.

Kuntaliiton vuoden 2021 ennakkollisen tilinpäätösanalyysin mukaan kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jäljiltä. Tieto pohjautuu vuodesta 2021 Valtiokonttorin ja aiemmin Tilastokeskuksen keräämiin tilinpäätösarvioihin. Toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talous on lähes tasapainossa. Yhteenlaskettu tilikauden tulos on 1,5 miljardia

euroa. Noin 2,4 miljardin koronatuotet kuittasivat kuntien menetykset ja lisäkulut ja kertaluonteiset myynnit paransivat tulosta sadoilla miljoonilla.

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli lähes yhtä hyvä kuin huippuvuonna 2020, vuosikate heikkeni 6,5 prosenttia. Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien ulkoisten toimintakulujen arviointiin kasvavan 7,7 prosenttia ja toimintatulojen arvioitiin kasvavan 23,1 prosenttia vuonna 2021 edellisestä vuodesta. Tilinpäätösarvioiden mukaan 13 manner-Suomen kunnista oli vuonna 2021 negatiivinen vuosikate, kun edellisenä vuonna negatiivisen tuloksen oli tehnyt 2 kuntaa.

Manner-Suomen kunnat arvioivat verotulojensa kasvavan 6,5 prosentilla ja valtionosuuksien laskevan 8 prosentilla vuonna 2021. Verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli asukasta kohden laskettuna 6449 euroa. Investointien arvioitiin laskevan 8,6 prosenttia.

Oman talousalueen kehitys

Tilastokeskuksen tuottamia Turun seutukunnan toimialakohtaisia liikevaihtotietoja on käytettävissä vuoden 2021 syyskuun loppuun asti. Koronapandemian vaikutukset ovat näkyneet sekä Turun seutukunnan että koko maan liikevaihdon ja henkilöstömäärän kehityksessä. Vuoden 2020 toisella neljänneksellä alkanut kaikkien toimialojen liikevaihdon lasku jatkui Turun seutukunnassa vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä. Liikevaihto seudulla laski alkuvuodesta 2021 yhteensä 3,9 prosenttia (koko maa -0,3 %) edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Kuitenkin alkuvuoden laskun jälkeen suunta kääntyi ja liikevaihto kasvoi vuoden 2021 toisella neljänneksellä 11 prosenttia ja kolmanneksella neljänneksellä 11,9 prosenttia vuoden takaisesta. Kasvu oli kuitenkin hieman hitaampaa kuin koko maassa.

Kaikilla Turun seutukunnan toimialoilla tapahtui kasvua vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Eniten kasvoivat teollisuuden toimiala (20,1 %) ja rakentaminen (14,1 %). Meriteollisuuden liikevaihto oli myös kääntynyt kasvuun vuoden 2020 toiselta puoliskolta alkaneen laskun jälkeen. Meriteollisuuden liikevaihto oli vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä 7,9 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin, kun vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla laskua edelliseen vuoteen oli 25,1 prosenttia.

Tilastokeskuksen suhdannetietojen mukaan henkilöstömäärä kaikilla toimialoilla kehittyi liikevaihdon tapaan Turun seudulla neljännesvuosittain tarkasteltuna. Vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä henkilöstömäärä laski 2,1 prosenttia (koko maa -1,6 %), mutta kasvoi toisella neljänneksellä 6,0 prosenttia (koko maa 6,2 %) ja kolmannella neljänneksellä 5,3 prosenttia (koko maa 5,6 %).

Koronapandemian myötä nousuun vuonna 2020 lähtenyt työttömyys kääntyi laskuun vuoden 2021 aikana. TEM:n työnvälitystilaston mukaan vuoden 2021 lopussa Turun työttömyysaste oli 13,2, kun vuotta aiemmin työttömyysaste oli 16,5. Työttömyysaste oli vuodessa laskenut 3,3 prosenttiyksikköä. Vuoden 2021 lopun työttömyysaste oli kuitenkin 1,7-prosenttiyksikköä korkeampi kuin ennen koronapandemian alkua joulukuussa 2019.

Joulukuun 2021 lopussa 12 651 turkulaista oli työttömänä työnhakijana. Vuotta aiemmin heitä oli 15 757. Vaikka työttömien määrä on laskenut joulukuussa 2021 vuoden takaiseen, on pitkäaikaistyöttömien määrä ja osuus työttömistä kasvanut. Vuoden 2021 lopussa Turussa oli 4 985 pitkäaikaistyötöntä ja heidän osuutensa kaikista työttömistä oli 39 prosenttia. Nuorten osuus työttömistä on pysynyt samana ja heidän määränsä on laskenut. Turussa oli vuoden 2021 lopussa 1 559 alle 25-vuotiaita työttömiä ja heitä oli 12 prosenttia kaikista työttömistä.

Turussa oli Varsinais-Suomen ja kuuden suurimman kaupungin korkein työttömyysaste. Työttömyysaste oli koko maassa 10,5 prosenttia. Turun seutukunnassa työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2021 lopussa 10,3 prosenttia työvoimasta.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Turussa asui vuoden 2021 lopussa 195 301 henkeä, jossa oli kasvua 910 henkeä vuoden 2020 viralliseen väkilukuun verrattuna. Kasvu perustui täysin maahanmuuttoon.

Turkuun muutti ulkomailta 1 134 henkeä enemmän kuin täältä muutti Suomen ulkopuolelle. Kuntien välinen nettomuutto oli negatiivinen ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2009, Turun muuttotappio oli 158 henkeä. Kuolleita oli Turussa 131 henkeä enemmän kuin syntyneitä.

1.3. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Talous ja tuloperusteiden muutokset

Kaupungin tuloveroprosenttiin 19,50 ei ole lähivuosina tehty korotuksia. Kunnallisverot toteutuivat vertailuvuotta paremmin, kasvua edellisvuoteen oli 1,7 prosenttia. Yhteisöveron kuntaryhmän jako-osuuden 10 % - yksikön korotusta jatkettiin osana kuntatalouden tukipakettia. Yhteisöverot toteutuivat 44,0 prosenttia edellisvuotta paremmin. Vuosi 2020 oli yhteisöverojen kertymän kannalta poikkeuksellisen alhainen.

Kiinteistöveroprosentteja korotettiin valtuuston päätöksellä edellisvuoden tasosta. Yleinen kiinteistöveroprosentti nostettiin 1,00 prosentista 1,15 prosenttiin, vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero nostettiin 0,41 prosentista 0,45 prosenttiin ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero nostettiin 0,93 prosentista 1,10 prosenttiin. Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 4,00 pysyi ennallaan. Kiinteistöveroja kertyi 23,7 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Maan hallitus tuki edelleen kuntia koronaepidemian jatkuessa korvaamalla täysimääräisesti kunnille siitä aiheutuneet välittömät kustannukset. Välittömiksi kustannuksiksi on valtioneuvoston asetuksessa erityisesti luettu testauksesta, jäljityksestä, rokottamisesta ja hoidosta aiheutuneet menot. Lisäksi valtio jatkoi em. yhteisöveron määräaikaista korotusta sekä lisäämällä peruspalveluiden valtionosuutta.

Organisaatiomuutoksia

Turun kaupungin hyvinvointitoimialan sairaalapaalveluiden reumatologian sekä kardiologian alan polikliiniset toiminnot siirrettiin liikkeenluovutuksena Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille 1.4.2021 alkaen (vaikutus - 7,6 htv).

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvuoden talousarvioon

Kaupunginvaltuuston päätöksiä vuoden 2021 aikana tehdyistä talousarviomuutoksista:

15.2.2021 § 30

Korotettiin kaupunkiympäristön rakennuttamisen investointimäärärahaa 11 236 811 euroa ja toimitilojen rakennuttamisen investointimäärärahaa 2 359 969 euroa niiden hankkeiden osalta, joiden toteutus on siirtynyt vuodelta 2020 vuodelle 2021.

15.3.2021 § 57

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy:n suunniteltu osakeanti. Oikeutettiin merkitsemään Turun TeknologiaKiinteistöt Oy:n liikkeelle laskemia uusia osakkeita enintään 19 255 247 kappaletta merkintähinnaltaan yhteensä enintään 26 533 731 euroa. Oikeutettiin lisäksi merkitsemään Turun TeknologiaKiinteistöt Oy:n liikkeelle laskemia ja Turun Ammattikorkeakoulu Oy:n merkittäväksi tarjottuja uusia osakkeita siltä osin, kuin Turun Ammattikorkeakoulu Oy ei käytä merkintäoikeuttaan, enintään 6 819 666 kappaletta merkintähinnaltaan yhteensä enintään 9 397 500 euroa.

Korotettiin vuoden 2021 talousarvion investointiosan Osakkeet ja osuudet määrärahaa 35 931 231 eurolla. Määrärahamuutos katetaan osittain kaupungin kassavaroista ja osittain kaupungin pitkäaikaisen lainan nostolla vuoden 2021 rahoituslaskelman ja lainannostosuunnitelman puitteissa.

17.5.2021 § 101

Korotettiin konsernihallinnon it-investointien määrärahaa yhteensä 623 183 euroa, jotta oppivelvollisuuslain mukaiset velvoitteet saadaan toteutettua, vähennettiin kaupunkiympäristölautakunnan talousarvioon merkittäviä hulevesituloja 130 000 euroa ja korotettiin Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan käyttötalouden määrärahaa 68 000 eurolla Sirkkalan koulun väistötilojen koululaiskuljetuksia varten.

20.9.2021 § 217

Korotettiin vuoden 2021 talousarvion investointien määrärahaa 10 miljoonalla eurolla Viking Line Abp:n terminaalien lunastuksen (kv 14.6.2021 § 151) seurauksena.

15.11.2021 § 257

Vuoden 2021 talousarvion määrärahoihin ja tuloeriin tehtiin seuraavat muutokset: sosiaali- ja terveystalouden tuloerää korotettiin 22 482 568 euroa ja menoerää korotettiin 48 719 908 euroa eli nettomääräisesti 26 237 340 euroa, kasvatus- ja opetuslautakunnalle osoitettiin 1,1 miljoonaa euroa maksuttoman toisen asteen kustannusten kattamiseksi ja 1,5 miljoonaa euroa sisäisten vuokrien kattamiseksi, kaupunkiympäristölautakunnalle myönnettiin 0,6 miljoonaa euroa rahoituksen lisäystä alkuvuoden lumitilanteen johdosta ja kulttuuri- ja nuorisolautakunnan toimintamäärärahaa lisättiin 1 525 723 euroa vuoden 2020 tilinpäätöstiedon perusteella.

Talousarvion taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Verorahoitusta toteutui yhteensä 1 195,2 milj. euroa (2020 TP 1 153,1 milj. euroa) ja talousarvio ylittyi noin 51 milj. eurolla verotulojen merkittävästä kasvusta johtuen. Verotuloja kertyi 889,0 milj. euroa (2020 TP 816,7 milj. euroa), mikä oli 41,7 milj. euroa talousarviota enemmän. Kunnallisveron kertymä ylittyi talousarviosta 13,3 milj. euroa. Yhteisöveron tuotto ylittyi 29,2 milj. eurolla ja kiinteistöverotulot jäivät 0,7 milj. euroa talousarviosta. Valtionosuustulot olivat 306,3 milj. euroa (2020 TP 336,5 milj. euroa). Valtionosuustulot ylittivät talousarvion 9,6 milj. eurolla.

Kaupunginvaltuuston hyväksymät käyttötalouden tavoitteet vuodelle 2021 toteutuivat toimielimissä hyvin.

Kaupungin palvelukokonaisuuksien nettokäyttömenot (toimintakatteet) toteutuivat pääosin kaupunginvaltuuston hyväksymää muutettua talousarviota paremmin.

- Konsernihallinnon toimintakatteesta säästyi noin 15,0 milj. euroa. Toimintakulut ylittyivät -17,5 milj. euroa, ja toimintatuotot toteutuivat 31,8 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina.
- Hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden toimintakate alittui 16,3 milj. eurolla muutetusta talousarviosta. Toimintakulut alittuivat 3,4 milj. eurolla ja toimintatuotot ylittyivät 12,8 milj. eurolla muutetusta talousarviosta.
- Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden toimintakate toteutui lähes suunnitellusti. Toimintakulut alittuivat 1,1 milj. euroa ja tuotot alittuivat 1,2 milj. eurolla muutetusta talousarviosta.
- Vapaa-aikapalvelukokonaisuuden toimintakate alittui 3,9 milj. eurolla. Toimintakulut alittuivat 4,7 milj. euroa muutetusta talousarviosta ja tuotot alittuivat 0,7 milj. euroa. Eniten toimintakate alittui kulttuuri- ja nuorisolautakunnalla.
- Kaupunkiympäristöpalvelukokonaisuuden toimintakate alittui 5,2 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat 3,8 milj. euroa ja tuotot ylittyivät 1,9 milj. euroa muutetusta talousarviosta.

- Varsinais-Suomen Aluepelastuslaitoksen toimintakate toteutui noin 1,0 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin.

Kaupungin toimialoilla oli vuonna 2021 yhteensä 23 kaupunginvaltuustoon nähden sitovaa strategista tavoitetta. Koronapandemia on toista vuotta peräkkäin hidastanut useiden strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Konsernihallinnolla oli yhdeksän strategista tavoitetta, joista kolme oli samalla kaupungin kärkihankkeita: Turun tiedepuisto-, Keskustan kehittäminen- sekä Smart and Wise-kärkihanke.

Kaikissa konsernihallinnon kärkihankkeissa raportoidaan osittaisesta viivästyisestä. Muita strategisia tavoitteita oli konsernihallinnon toimialalla kuusi kappaletta, jotka olivat ilmastosuunnitelmaa ja pormestarimallin käyttöönottoa lukuun ottamatta merkittäviä kaupunkikehityskohteita, kuten musiikkitalon toteuttaminen ja Tunnin juna-hanke. Näissä kuudessa tavoitteesta tavoitteesta jäädään jälkeen ainoastaan raitiotien ensimmäisen vaiheen yleis- ja toteutussuunnitelmassa.

Hyvinvointitoimialan kahdesta strategisesta tavoitteesta ja niille asetetusta 45:stä mittarista jäi tavoitetaso olennaisesti toteutumatta 11 mittarin kohdalla. Näitä olivat muun muassa koti- ja omaishoidon osuuden tavoitetasot, hoitajakson pituus ympärivuorokautisen hoidon asumispalveluiden piirissä, jatkohoitojonojen lyheneminen sairaanhoitopiiristä ja suun terveydenhuollon hoitoon pääsyn aikataavoitteet.

Sivistystoimialalla oli kaksi strategista tavoitetta: varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelu ja rakennemuutoksen tuki koulutuksen keinoin. Molemmat tavoitteet pääosin toteutuivat.

Vapaa-aikatoimialalla oli neljä strategista tavoitetta, joiden 16 mittarista jäätiin 12 tapauksessa oleellisesti tavoitetasosta. Kyseessä olivat kävijöiden, osallistujien ja harrastajamäärien tavoitteet vapaa-aikapalveluiden piirissä. Käyntimääriä ei saavutettu, koska koronapandemia aiheutti palvelujen sulkua, rajoituksia ja muutoksia. Toisaalta digitaalisten palveluiden määrätavoitteet ylitettiin selvästi.

Kaupunkiympäristötoimialalla oli yhteensä kuusi strategista tavoitetta ja niillä 12 mittaria. Oleellisemmin mittareissa jäätiin jälkeksi asetetusta tavoitetasosta autoliikenteen määräindeksissä ja seudullisen joukkoliikenteen matkamäärissä, koska koronapandemia on vaikuttanut suuresti joukkoliikenteen käyttöön.

Kaupunginhallituksen ja lautakuntien välisiin strategisiin sopimuksiin sisältyvien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan erillisessä Strategisten sopimusten seurantaraportissa 2021. Strategiset sopimukset sisältävät tilinpäätökseen kuuluvien (ts. valtuuston nähden sitovien tavoitteiden) lisäksi kaupunginhallitukseen nähden sitovat tavoitteet kaupungin sopimusohjausmallin (2021) mukaisesti.

1.4. Kaupungin henkilöstö

Kaupungin henkilöstö

Henkilötyövuosina mitattu työvoiman käyttö (koko henkilöstö) aikajaksolla 1.1.–31.12.2021 oli 10 781,3. Työvoiman käyttö vuonna 2021 laskettuna ilman työllistettyjä, oppilaita ja harjoittelijoita, uudelleensijoituskokeilijoita ja ns. vajaakuntoisten työllistämistöissä olevia oli 10 464,3.

Organisaatiomuutokset huomioiden koko henkilöstön työvoiman käyttö nousi 323,0 henkilötyövuodella (+3,1 %) edeltävään vuoteen verrattuna. Työvoiman käyttö vuonna 2021 laskettuna ilman työllistettyjä, oppilaita ja harjoittelijoita, uudelleensijoituskokeilijoita ja ns. vajaakuntoisten työllistämistöissä olevia nousi 339,1 henkilötyövuodella (+3,3 %).

Työvoiman käyttö (koko henkilöstö)	2020	2021	Muutos
Keskusvaalilautakunta	0,0	3,7	3,7
Revisiotoimisto	4,3	4,9	0,6
Konsernihallinto	565,3	751,0	185,7
Työllisyyden palvelukokonaisuus	375,5	348,7	-26,8
V-S pelastuslaitos	560,3	556,1	-4,2
Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus	4 235,0	4 207,8	-27,2
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	3 808,8	3 976,7	167,9
Vapaa-ajan palvelukokonaisuus	605,5	605,1	-0,4
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	318,7	327,3	8,6
Työvoiman käyttö yhteensä	10 473,4*	10 781,3	307,9
Työvoiman käytön muutos edelliseen vuoteen organisaatiomuutokset huomioituna yhteensä			
*Vuoden 2020 tilinpäätöksessä vuoden 2020 kaupungin työvoimaluvuksi ilmoitettiin 10 489,4 henkilötyövuotta (koko henkilöstö). Luvut ovat täsmentyneet v. 2022 tammikuussa tehdyssä tarkistuksessa (palkkatietojärjestelmän tietoihin muutetaan takautuvasti esim. takautuvat eläkepäätökset ym. palkanmaksuun vaikuttavat asiat).			323,0

Edellä olevassa taulukossa on otettu huomioon seuraavat organisaatiomuutokset, yhteensä -15,1 henkilötyövuotta:

- Perheoikeudellisen yksikön siirtyminen 1.3.2020 alkaen omaksi toiminnaksi 6 henkilöä ja 1.4.2020 alkaen 3 henkilöä, vaikutus yhteensä +1,8 htv,
- Järjestelmäasiantuntijoiden siirtyminen 1.9.2020 alkaen liikkeenluovutuksen yhteydessä 2M-IT Oy:lle, vaikutus -9,3 htv,
- Sairaalapalveluiden kardiologian alan polikliinisten toimintojen liikkeenluovutus 1.4.2021 alkaen Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille, vaikutus -5,3 htv,
- Sairaalapalveluiden reumatologian alan polikliinisten toimintojen liikkeenluovutus 1.4.2021 alkaen Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille, vaikutus -2,3 htv ja
- lisäksi Työllisyyden palvelukokonaisuus on eritelty omaksi kokonaisuudekseen vuonna 2021 voimaan astuneen organisaatorakenteen mukaisesti. Vuoden 2020 vertailulukuna työllisyyspalvelukeskus.

Työvoiman käytön kasvussa suurin kasvu on tapahtunut kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudessa. Palvelukokonaisuuden työvoiman käytön kasvuun vaikuttivat oppilasmäärien kasvu sekä koronaerillisrahoituksella palkatun henkilöstön määrä. Konsernihallinnon työvoiman käytön kasvussa näkyvät hallinnon uudistuksesta johtuvat sisäiset siirrot muista palvelukokonaisuuksista (vuosina 2020 ja 2021 konsernihallintoon on sisäisesti siirretty yhteensä 235 vakanssia). Henkilöstösiirrot vaikuttavat lukujen suoraan vertailukelpoisuuteen palvelukokonaisuuksittain. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden työvoiman käytön kasvussa näkyvät kasvavan kaupungin tarpeet rakennuslupien ja -valvonnan puolella. Vuonna 2021 järjestetyt kuntavaalit ja vuoden 2022 aluevaalien järjestelyt näkyvät puolestaan keskusvaalilautakunnan työvoiman käytön luvuissa.

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden työvoiman käytön laskuun ja työvoiman käyttöön ovat vaikuttaneet organisaatiomuutosten lisäksi ostopalvelujen ja vuokratyövoiman käytön lisääntyminen sekä vuoden 2021 aikana voimakkaasti heikentynyt rekrytointitilanne. Vapaa-ajan palvelukokonaisuudessa työvoiman käytön luvuissa näkyvät henkilöstösiirtojen lisäksi kausityöntekijöiden rajallinen käyttö vuoden 2021 aikana.

Turun kaupungin palveluksessa oli vuoden viimeisen päivän tilanteessa yhteensä 12 026 henkilöä, kokoaikaisia 10 212 ja osa-aikaisia 1 814.

Henkilöstökulut vuonna 2021 olivat yhteensä 549,6 milj. euroa, josta palkat ja palkkiot (oikaistuna sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja muilla henkilöstömenojen korjauserillä) 435,9 milj. euroa ja henkilösivukulut

yhteensä 113,7 milj. euroa. Organisaatiomuutokset huomioiden henkilöstökulut nousivat 30,1 milj. euroa (+5,8 %) edellisestä vuodesta, palkkojen ja palkkioiden nousu oli 24,2 milj. euroa (+5,9 %).

Palkkamenojen kehitykseen vaikuttavat henkilötövuosien nousun lisäksi kunta-alan virka- ja työehtosopimuksissa määritellyt sopimuskorotukset. Kunta-alan palkankorotusten sopimuskauden 1.4.2020-28.2.2022 kustannusvaikutus kokonaisuudessaan vuodelle 2021 oli keskimäärin 2,11 % (noin 9,2 miljoonaa euroa).

Sairauspoissaolot ja työtapaturmat

Sairauspoissaoloissa oli lievästi laskua. Vuonna 2021 sairauspoissaoloja oli keskimäärin 16,3 päivää henkilötyövuotta kohden, kun vastaava luku vuodelta 2020 oli 17,2 päivää henkilötyövuotta kohden. Henkilöiden määrä, joilla ei ole lainkaan terveystieteellisiä poissaoloja, oli myös kasvanut vuoteen 2020 nähden. Tapaturmapoissaoloprosentti oli puolestaan noussut edellisestä vuodesta ollen 0,21 %, kun vastaava luku vuonna 2020 oli 0,14 %.

Henkilöstö voimavarana -ohjelma

Kaupunginvaltuusto on 14.5.2018 § 89 hyväksynyt Henkilöstö voimavarana -ohjelman vuosille 2018–2021. Henkilöstöohjelman visiona on, että Turku on työnantaja, josta voi olla ylpeä.

Henkilöstö voimavarana -ohjelma on osa kaupungin strategiahierarkiaa. Ohjelma pyrkii selkiyttämään työnantajan ja koko henkilöstön vastuita siitä, minkälainen työpaikka Turun kaupunki on.

Tätä visiota ohjelmassa toteutetaan kolmen päätavoitteen kautta:

1. Työ lisää hyvinvointia
2. Rakentava ja hallittu muutos – muutos on mahdollisuus!
3. Parempi johtaminen

Kolmelle päätavoitteelle on jokaiselle määritelty kolme alatavoitetta mittareineen. Näiden toteutumista ja kehittymistä seurataan vuosittaisen henkilöstöraportin yhteydessä sekä palvelukokonaisuuksittain käytävissä HR-tavoite- ja tukineuvotteluissa.

Turun kaupungin uusi henkilöstöstrategia valmistuu keväällä 2022 vuosille 2022–2025.

Henkilöstöraportti

Turun kaupunki tekee erillisen vuotuisen henkilöstöraportin, jossa tarkastellaan Henkilöstö voimavarana -ohjelman toteutumisen lisäksi kattavasti keskeisimpien henkilöstöä koskevien tunnuslukujen toteutumista ja kehitystä.

1.5. Ympäristötekijät

Ilmastotoimet

Turun kaupungin pormestariohjelma (kv 23.8.2021 § 180) ilmaisi valtuuston yksimielisen tuen vahvalle ilmasto- ja ympäristöpolitiikalle ja ohjasi valmistelua ja toimeenpanoa syksystä 2021 alkaen. Ohjelman mukaisia ilmasto- ja ympäristötoimia sekä kiertotalouden edistämistä jatkettiin ja toteutettiin välittömästi.

Turun kaupungin Ilmastosuunnitelman 2029 (kv 11.6.2018 § 142) toimeenpano eteni vuoden 2021 aikana hyvin sekä ilmastomuutoksen hillinnän että sopeutumisen osalta. Vuoden 2021 välitavoite päästöjen

puolittamiseksi vuoden 1990 tasosta oli saavutettu jo vuonna 2020 ja laskennan ennakkotietojen mukaan päästöjen väheneminen jatkui edelleen merkittävästi vuoden 2021 aikana. Turku oli siis edellä asettamiaan tavoitteita, mikä on rohkaisevaa hiilineutraaliuden saavuttamiseksi tavoitevuoteen 2029 mennessä.

Kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaosto käynnisti päätöksellään (22.3.2021 § 20) ilmastosuunnitelman valtuustokausittaisen arviointi- ja päivitystyön sekä EU-raportoinnin. Työ aloitettiin kevään aikana ilmastojohtamisen vertaisarviointilla Lahden ja Tampereen kaupunkien kanssa sekä asiantuntijatuken hankinnalla ja sitä jatkettiin laajan valmisteluryhmän työskentelyllä syksyn 2021 aikana. Työ eteni asetetussa aikataulussa.

Kaupunkikonsernissa tehtiin merkittäviä ilmastopäätöksiä ja -toimia. Uusiutuvan energian panostukset jatkuivat ja energiategohkuustoimet etenivät. Turku Energia vahvisti omalta osaltaan tavoitteeksi luopua kivihiilen energiakäytöstä jo vuoden 2022 aikana – kolme vuotta ilmastosuunnitelmassa asetettua tavoitevuotta 2025 aikaisemmin. Myös varautuminen ja sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon ja riskeihin etenivät erityisesti konserniyhtiöiden infrastruktuuri-investointien kautta.

Ilmastosuunnitelman toteuttamista ohjaa Turun kaupunki ja siihen osallistuvat laajasti myös alueen korkeakoulut, yritykset ja yhteisöt, kehityskumppanit ja kansalaiset. Yrityksille ja yhteisöille suunnatun Turun ilmastojoukkueen toimintaa kehitettiin ja siihen saatiin mukaan uusia toimijoita, kuten esimerkiksi Tuomiokirkkotorin kesäterassi, joka toteutti logistiikkansa sähköisesti ja toi ilmastojoukkuetta näkyviin lähelle kansalaisia.

Hiilinielujen kasvattamista ja paikallista päästöjen kompensointia edistettiin laajassa yhteistyössä muiden kaupunkien, tutkimuslaitosten ja alan yritysten kanssa kaupunginhallituksen hyväksymien linjausten mukaisesti (kh 1.6.2020 § 243). Turku Energia metsitti (istutti) alueen Lentokentän pohjoispuolella hiilinielun vahvistamiseksi ja samalla alueen liito-oravien reviirin kasvattamiseksi ja yhdistämiseksi.

Kestävää 1,5 asteen elämäntapaa sekä yritysten ilmastotekoja ja ilmastojoukkuetta vahvistettiin kahdessa ympäristöministeriön rahoittamassa hankkeessa. Yhdessä ICLEI:n sekä Naganon, Obusen ja Yokohaman kaupunkien kanssa toteutettu 1,5 asteen elämä –kampanja kansalaisille nousi esiin myös Glasgown ilmastokokouksessa marraskuussa. Kestävän kaupunkikehityksen 6Aika-strategiaa toteutettiin kehittämällä yritysalueille ilmastoratkaisuja ILPO-hankkeessa. Euroopan Komission rahoittamassa CANEMURE-hankkeessa kehitettiin ilmastoratkaisuja yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen ja hiilineutraalien kuntien kanssa. RESPONSE Horisontti 2020 –hankkeessa valmisteltiin Ylioppilaskylästä energiapositiivista aluetta, mitä tuki merkittävästi myös TYS Tyyssija –kohteen valmistuminen sekä alueen useat toteutetut ja suunnitellut energiaratkaisut. Ilmastotyön tietopohjaa vahvistettiin myös tutkimusyhteistyöllä useissa hankkeissa.

Kaupunginhallitus hyväksyi (22.11.2021 § 518) resurssiviisaan kiertotalouden tiekartan, joka valmisteltiin yhteistyössä ICLEI:n, Sitran ja alueellisten kumppanien kanssa Circular Turku -hankkeessa. Kiertotalousratkaisujen ja resurssiviisauden avulla pyritään pienentämään alueen toimijoiden hiilijalanjälkeä ja vahvistamaan vähähiilisiä ratkaisuja ja liiketoimintaa.

Turun ilmastotyö oli vuoden aikana vahvasti esillä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Kaupunginjohtaja ja pormestari Minna Arve toimi ICLEI:n varapresidenttinä ja osallistui aktiivisesti puhujana useisiin merkittäviin globaaleihin ja eurooppalaisiin ilmastokonferensseihin ja kokouksiin, mukaan lukien YK:n Glasgown ilmastokokous marraskuussa 2021. Turun ilmastopolitiikka arvioitiin globaalissa CDP-raportoinnissa kolmannen kerran peräkkäin parhaaseen Leadership A-luokkaan.

Itämeren suojeleminen ja luonnon monimuotoisuus

Turku toimii kaupunkistrategian mukaisesti aktiivisesti Itämeren ja Saaristomeren suojelussa. Turun ja Helsingin Itämeri-toimenpideohjelman toimenpiteet etenivät edelleen. Turun ja Helsingin kaupunkien yhteisessä Itämeri-toimenpideohjelmassa 2019 – 2023 on yhteensä 105 Turun kaupunkia koskevaa toimenpidettä, joista vuoden 2021 lopussa oli aloitettu, käynnissä tai valmistunut 99 toimenpidettä kaupungin toimialoilla ja

konserniyhtiöissä. Itämerihaasteen verkosto kasvoi edelleen ja vuoden 2021 lopulla verkostossa oli mukana jo 319 kaupunkia, kuntaa, yritystä, yhdistystä tai oppilaitosta, joista kolmasosa muualta kuin Suomesta. Kaupunki jatkoi edelleen Saaristomeren Suojelurahaston toiminnan tukemista.

Kakolanmäen seudullinen jätevedenpuhdistamo toimi laitoksen toiminnalle asetettuja lupaehtoja paremmin. Orgaanisen aineksen osalta laitoksen puhdistustehon vuosikeskiarvo oli 99 %, kokonaisfosforin 98 % sekä kokonaistypen 86 % vuonna 2021. Puhdistamon aiheuttama vuotuinen fosforikuorma merialueelle oli 4,0 tn. ja typpikuorma 220 tn. Aurajoen valuma-alueen kaikki yhdyskuntajätevedet johdetaan Kakolanmäen seudulliseen jätevedenpuhdistamoon.

Turun alueen luonto on poikkeuksellisen monimuotoista Suomessa. Kaupungin alueella on tavattu noin 12 % Suomen uhanalaislajistosta. Suurin osa tästä lajistosta tavataan Ruissalon ja Katariinanlaakson vanhoissa tammilehdoissa, mutta Turussa on runsaasti myös muita arvokkaita uhanalaisten lajien asuttamia elinympäristöjä.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudessa on ollut valmisteilla kaupunkistrategian mukainen luonnon monimuotoisuusohjelma, jonka tavoitteet hyväksyttiin kaupunginhallituksessa huhtikuussa 2021. Ohjelman tavoitteena on mm. luonnon monimuotoisuuden lisääminen, lajien elinolosuhteiden parantaminen, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien tunnistaminen kattavasti ja niiden säilymisen edistäminen ja turvaaminen. Lisäksi ohjelma sisältää toimenpiteitä, joilla voidaan suojella ja lisätä luonnon monimuotoisuutta sekä torjua luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia uhkia Turussa.

Kaupungin luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet kohdistuvat erityisesti Ruissalon, Katariinanlaakson ja Friskalanlahden Natura-alueille, mutta myös Pomponrahkan suoalueelle. Jalopuumetsissä toteutetaan erityisesti tammea suosivia hoitotoimenpiteitä. Lintulahdilla ja rantaniityillä toteutetaan vuosittain laidunnusta ja ruovikon raivauksia. Vieraslajien torjunnan osalta on keskitytty jo vuosia erityisesti jättiputken, jättipalsamin sekä pienpetojen torjuntaan erityisesti luonnonsuojelu- ja Natura-alueilla sekä näiden lähistössä.

Luonnonhoitotöiden osalta on käynnissä kuusivuotinen Rannikko-Life –hanke, jonka tarkoituksena on edistää Natura-alueiden hoitoa. Hankkeen kohteina ovat Ruissalon, Katariinanlaakson, Rauvolanlahden, Friskalanlahden ja Pähkinäisten Natura-alueet. Hankkeessa toteutettavat toimenpiteet kohdentuvat kyseisten Natura-alueiden lehtoihin ja jalopuumetsiin, rantaniityille ja kedoille. Muita hankkeen toimenpiteitä ovat mm. kosteikon rakentaminen Ruissaloon, vieraslajien torjunta kaikilla Natura-alueilla sekä Ruissalon luontokoulun ja opetuksen edistäminen ja kehittäminen.

Turun kaupunki on toteuttanut Ympäristöministeriön Kunta-Helmi -rahoituksella luonnonhoitotöitä. Ministeriö myönsi kaupungille avustusta vuosille 2020-2022 rantaniittyjen, perinnemaisemien sekä metsäkohteiden hoitoon, Pomponrahkan suoalueen ennallistamiseen sekä Kuninkojan virtavesikunnostuksiin. Kunnostustyöt jatkuivat vuoden 2021 aikana kaikissa kohteissa ja vuoden aikana jätettiin myös hakemus perinnemaisemakohteiden kunnostustöiden jatkamiseksi uusissa kohteissa.

Kestävän kehityksen budjetointi ja elinkaaritarkastelut

Turun kaupunki ja Euroopan Investointipankki (EIP) valmistelivat ja käynnistivät yhdessä 334 miljoonan euron ”Turku Urban Infrastructure” -investointikokonaisuuden vuonna 2018. Investoinnit kohdistuivat monipuolisesti rakennuksiin, rakennettuun ympäristöön, tekniseen infrastruktuuriin sekä joukkoliikenteeseen. EIP lainoitti investointipakettia 150 miljoonalla eurolla. Limiitti oli käytetty vuoden 2021 loppuun mennessä. Rahoitusyhteistyö EIP:n kanssa mahdollistaa Turulle merkittävät ilmastoinvestoinnit ja on merkittävästi tukenut kaupungin valmiutta arvioida, suunnitella ja perustella investointejaan ilmastonäkökulmasta. Ilmastosuunnitelman mukaisesti kaupunki yhdistää ilmasto- ja talousjohtamista. Osana investointipaketin toteuttamista EIP ja Turku selvittävät myös ilmastonmuutoksen varautumisinvestointien kustannustehokkuutta.

Peruskaupungin ja konsernin ilmastoinvestointeja koottiin ilmastobudjetin kokonaisuudeksi osana pormestarin talousarvioesitystä vuodelle 2022. Kokonaisuus muodostuu monipuolisista panostuksista energiaan, kestävään liikkumiseen, ilmastomuutokseen varautumiseen ja kiertotalouden edistämiseen ja on laajuudeltaan 77 miljoonaa euroa vuoden 2022 aikana. Työ jatkuu pormestariohjelman mukaisesti ja käsittää vuosittaisten panosten rinnalla myös investointiohjelmien pidemmän suunnitelman.

Kaupunkien yhteinen tarve on vähentää rakennusten elinkaaren hiilijalanjälkeä ja elinkaarikustannuksia toimenpiteillä, jotka liittyvät kaupungin hankintojen ja investointien suunnittelun moneen eri tasoon ja vaiheeseen. Helsinki, Tampere ja Turku ovat toteuttaneet pilotteja elinkaarilaskentaan liittyen erityyppisissä kohteissa, jotta kaupungit löytäisivät sopivia toimintamalleja vaihtoehtojen vertailuun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suunnittelua. Turussa on tilikauden aikana toteutettu elinkaarilaskentaa eri prosessivaiheista ja haettu kokemusta vaikuttavimmista toimenpiteistä hiilijalanjalanjäljen pienentämiseksi. Varissuon koulun ja päiväkotien tarveselvityksessä selvitettiin eri vaihtoehtoja jatkossa käyttöön jäävälle ja tulevalle rakennuskokonaisuudelle ja laskettiin vaihtoehtojen alustavat elinkaarikustannukset ja hiilijalanjäljet. Tarveselvityspilotti toteutettiin osana resurssiviisaiden kuntien talous- ja ilmastojohdamisen REETTA-hanketta. Hankesuunnitteluvaiheessa toteutettiin Turun kaupungintalon peruskorjaus- ja laajennuskohteen hiilijalanjälkilaskenta. Hirvensalon Arolaan TVT Asuntojen rakennuttamat kerrostalokaksoset antoivat vertailutietoa puu- ja betonitalon rakentamisen eroista sekä eri rakennusmateriaalien aiheuttamista ilmastovaikutuksista. Tuloksista selvisi, että puukerrostalon hiilijalanjälki oli noin 8,5 prosenttia pienempi kuin betonikaksosellaan. Myönteisten ilmastovaikutusten hiilikädenjälki on noin kolminkertainen betonitaloon verrattuna. Rakennuskustannuksissa puukerrostalo oli 10-15 prosenttia kalliimpi.

Ekotuen toiminta Turussa täytti 10 vuotta. Kymmenen vuoden aikana Turun ekotukikoulutuksen on käynyt yli 500 kaupunkikonsernin työntekijää, joista aktiivisina ekotukihenkilöinä toimii noin 200 henkilöä. Juhlavuoden kunniaksi Turun Ekotuen ympäristökasvatuksellinen seinäkalenteri vuodelle 2022 toteutettiin Ekotuki 10 vuotta Turussa -teemalla. Ekotuki järjesti 14 koulutusta ja tilaisuutta etätoteutuksena. Yhteistyökumppaneina toimivat Valonia, Lounais-Suomen jätehuolto, Lassila & Tikanoja ja Turku Energia. Vuoden aikana tuotettiin ja jaettiin aiheeseen liittyvää tietoa Ekotuen nettisivuilla ja kuuden uutiskirjeen muodossa. 1,5 asteen työpaikka -kampanja käynnistyi syyskuussa 2021. Kampanja oli osa Turun kaupungin Taklataan ilmastoahdistusta -hanketta ja se toteutettiin yhteistyössä Ekotuen kanssa. Kampanjan aikana pilotoitiin 1,5 asteen työpaikkapeli, joita Turun kaupungin palvelualueet pääsevät pelaamaan kevään 2022 aikana.

Keväällä 2021 ilmestyneessä Ekotukitoiminnan vaikutukset ja vaikuttavuuden arviointi -ekotukikuutoset Pro gradu tutkielmassa kaikkien kuutoskaupunkien osalta havaittiin, että ekotukitoiminnalla on ollut konkreettisia positiivisia ympäristövaikutuksia kuutoskaupunkien työyhteisöissä. Oman työn ohessa tehtävä ekotyö jää kuitenkin helposti tärkeimpien tehtävien jälkeen hoidettavaksi. Ekotukitoiminnalle mukaan tulee varata riittävät aika- ja taloudelliset resurssit, jotta ekotyöllä saavutetaan parempia tuloksia. Yhteistyötä Turun kaupungin kestävän kehityksen arviointityön (VLR) kanssa jatkettiin.

Ympäristövahingot

Vuoden 2021 aikana ei tapahtunut merkittäviä ympäristövahinkoja kaupungin alueella.

1.6. Muut ei-taloudelliset asiat

Ihmisoikeudet, korruptio ja lahjonta sekä harmaa talous

Turun kaupunginhallitus vahvisti 10.12.2018 § 483 kaupungin toimintaa ohjaavat yhteiset eettiset periaatteet. Periaatteet laadittiin yhteistyössä kaupungin lakiasioiden ja yhteistyötoimikunnan välillä kiinnittäen huomioita sekä kuntalaisten että kaupungin työntekijöiden oikeuksiin, toiminnan oikeudenmukaisuuteen ja päätöksentekijöiden riippumattomuuteen. Periaatteisiin sisältyvät asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja suvaitsevaisuus sekä uudistuminen ja yhteistyö. Päätöksenteossa huomioidaan yhdenvertaisuus- ja ympäristö-

vaikutukset. Viestinnässä korostetaan avoimuutta, ajankohtaisuutta ja totuudenmukaisuutta sekä tietojen riittävyyttä ja asianmukaisuutta koskien kaupungin päätöksentekoa ja palveluita. Kaupungin työntekijä ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa.

Kaupunginjohtaja hyväksyi 7.5.2018 § 93 Turun kaupungissa noudatettavaksi ”Vieraanvaraisuuden etujen ja lahjojen vastaanottamisen hyvät käytännöt”. Ohjeiden lähtökohtana on henkilön oma arvio toiminnan hyväksyttävyydestä. Vaikka etujen vastaanottaminen ei täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöä, saattaa tulkinnanvaraisen etujen vastaanottaminen aiheuttaa negatiivista julkisuutta. Ohjeessa korostetaan sitä, että tarjotun etuuden, vaikka se olisi kuinka pieni, vastaanottaminen ei saa asettaa viranomaisen toiminnan puolueettomuutta tai luotettavuutta kyseenalaiseksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi syrjäytymisen ehkäisemisen ja sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksen edistämisen –toimenpideohjelmat 28.1.2019 § 7 2019 ja niitä toteutettiin valtuustokaudella 2018-2021. Syrjäytymisen ehkäisemisen toimenpideohjelmaan kirjatut toimenpiteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet. Monet sosiaalisesti kestävästä kaupunkikehityksen toimista ovat pitkän aikavälin hankkeita, joita on toimenpideohjelman aikana edistetty. Lyhemmän aikavälin toimet ovat edenneet myönteisesti. Toimista raportoidaan kaupunginhallitukselle maaliskuussa 2022. Syrjäytymisen ja alueellisen eriytymisen ehkäisemisen toimenpiteitä päivitetään ja työtä jatketaan osana vuoden 2022 alussa käynnistyvää yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanketta.

Syrjäytymisen ehkäisy on kirjattu myös kaupunginhallituksen 6.9.2021 § 413 hyväksymään vuosien 2021 – 2024 Turun kaupungin turvallisuussuunnitelmaan. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on parantaa alueen asukkaiden ja yhteisöjen turvallisuutta sekä turvallisuuden tunnetta. Suunnitelman laadinnan perustana on valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta ja sen toteuttaminen paikallisella tasolla. Turvallisuuskyselyn tuloksia hyödyntäen sekä asiantuntijoille suunnatun kyselyn perusteella turvallisuussuunnitelmaan valittiin kuusi kaupungin turvallisuuteen vaikuttavaa keskeistä ilmiötä, joita syrjäytymisen ehkäisyn lisäksi ovat nuorten huumausainekokeilujen ja huumeiden tarjonnan vähentäminen, henkeen ja terveyteen sekä ikääntyneisiin kohdistuvat rikokset sekä paloturvallisuus.

Vuonna 2021 jatkettiin edellisenä vuonna käyttöön otetun teknisten tietoturvatapahtumien hallintajärjestelmän levittämistä ja kehitystyötä tietoturvatapahtumien havainnoinnin maksimoimiseksi. Luottamuksellisuuden toteutumista lisättiin edelleen vahvistamalla kaupungin salasanakäytäntöjä ja lisäämällä 2-vaiheisen tunnistautumisen käyttöä. Tietoturva- ja tietosuojavastuiden selkiyttämiseksi kaupungissa virallistettiin vastuiden organisoimismalli sekä toiminnan kannalta tärkeille sovelluksille nimettiin myös erityiset sovelluksen omistajat. Tietoturvan ja tietosuojan riskienhallinnan tehostamiseksi otettiin syksyllä käyttöön erityinen riskienhallinnan kokonaisvaltainen järjestelmä sisältäen riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallintakeinojen seurannan. Lisäksi ”tietoturvalliset työkalut ja toimintamallit tiedon hyödyntämiseen ja tiedolla johtamiseen” -hanke käynnistettiin valtiovaraministeriön tukemana. Henkilörekisterien käsittelyyn liittyviin riskienarviointeihin ja niiden vaikutusten arviointien tehostamiseksi ja edistämiseksi hankittiin vaikutusten arviointityökalu. Pilvipalveluiden käytön lisääntyessä ns. Schrems II (EUT 2020C-311/18) päätöksen vaikutukset ovat työllistäneet vuoden aikana huomattavasti. Kaupungin pilvistrategian mukaisesti pilvipalveluiden käyttöä lisätään. Tiedonhallintalain, digipalvelulain ja oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelua koskeva EU-direktiivien osalta valmistelutoimet aloitettiin jo vuoden 2019 aikana. Tiedonhallintalaki on huomioitu kaupungin hallintosäännössä. Tullevan ilmoittajansuojelulain mukainen nimettömien väärinkäytösilmoitusten tekemiseen tarkoitettu tietojärjestelmä avattiin myös kaupungin sidosryhmien käyttöön.

Kaupunginhallitus hyväksyi Turun kaupungin hankintastrategian. Strategiassa painotus on hankintojen vastuullisuudessa sekä taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesti vaikuttavista hankinnoista. Hankintapalvelut päivitti koko kaupungin kattavan pienhankintaohjeistuksen, joka tuli voimaan 1.4.2021. Ohjeistuksen tavoitteena on varmistaa tilaajavastuu- ja hankintalain periaatteiden toteutuminen hankinnan arvosta ja hankkivasta yksiköstä riippumatta. Ohjeistuksen lisäksi hankittiin ja otettiin käyttöön pienhankintojen ja puitejärjestelyjen sisäisten kilpailutusten toteuttamiseen sähköinen järjestelmä. Järjestelmän käyttö tukee pienhankintojen

toteuttamista ja mahdollistaa paremmin myös kaupungin varojen käytön seurannan hankinnoissa. Korruption ja lahjonnan torjumista koskevaa kehitystyötä tehtiin myös sopimushallinnan näkökulmasta. Sopimushallintajärjestelmän käyttöönottoprojektia jatkettiin ja järjestelmän käyttöönotto aloitettiin hankintasopimuksista. Sopimushallintajärjestelmä kattaa hankintasopimusten lisäksi kaupungin muun sopimuskannan pois lukien työso-
pimukset. Järjestelmässä toteutetaan myös sähköinen sopimusten allekirjoittaminen. Järjestelmän tavoitteena on muun muassa kehittää ja uudistaa kaupungin sopimusten elinkaarihallintaa, tehostaa sopimuksiin kuten hankintasopimukseen liittyvien varojen käyttöä sekä tehostaa sopimusten valvontaa ja ohjausta.

Turun kaupungin velvoitteet edistää toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta määritellään laissa mies-
ten ja naisten välisestä tasa-arvosta (1329/2014) sekä yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014). Kaupunki on viran-
omaisena velvollinen laatimaan lakisääteiset toimintasuunnitelmat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistä-
miseksi kahden vuoden välein. Tasa-arvolain mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää
naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset
hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa
ja päätöksenteossa. Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista
toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Lisäksi
perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, al-
kuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liit-
tyvän syyn perusteella. Lain mukaan lasten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vas-
taavasti ja sukupuolten tasa-arvoa tulee edistää yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä erityisesti
palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä. Lisäksi Turun kaupunki on sitoutunut eu-
rooppalaiseen tasa-arvon peruskirjaan ja myös uuden 2021 hyväksytyin pormestariohjelman mukaan Turku
haluaa edistää kaikkien ihmisten yhdenvertaista kohtelua ja tasa-arvoa kaupunkilaisten keskuudessa ja kau-
pungin toiminnassa. Pormestariohjelmassa myös Turun valtuustoryhmät ovat sitoutuneet rasismiin vastaiseen
työhön sekä osoittaneet halunsa toimia erilaisuuden hyväksymiseksi ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisen ase-
man, kohtelun ja tasa-arvon edistämiseksi.

Kaupunginhallitus hyväksyi 13.1.2020 § 4 päivitetyn Turun kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitel-
man vuosille 2019–2021. Suunnitelma sisältää niin henkilöstöhallintoon kuin toiminnallisen tasa-arvon ja yh-
denvertaisuuteen, toisin sanoen palvelutuotantoon ja päätöksentekoon liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Sa-
malla kaupunginhallitus päätti, että kaupungille laaditaan opas erityisryhmien kohtaamiseksi, jossa huomioi-
daan myös vähävaraiset. Opas on valmistunut keväällä 2021 ja siitä on tiedotettu kaupungin henkilöstölle.
Erilaisten ihmisten asianmukaiseen kohtaamiseen on oppaan tueksi tuotettu video, jossa kokemusasiantuntijat
tuovat esille toiveitaan palveluissa kohtaamiin. Lisäksi on suunniteltu kohtaamiskoulutuksia, joiden toteutus
alkaa keväällä 2022. Uusi luottamushenkilöistä ja viranomaisista muodostuva tasa-arvotoimikunta on nimetty
syksyllä kaupunginhallituksessa 25.10.2021 § 489. Toimikunnan toimesta on aloitettu vuosien 2019–2021
suunnitelman arviointi ja vuosien 2022–2023 suunnitelman valmistelu. Valmistelussa on kuultu kuntalaisia kai-
kille avoimessa Kerro kantasi- palvelussa.

1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin voimassa olevaan taloussuunnitelmaan sisältyy runsaasti epävarmuutta. Taloussuunnitelma on
laadittu vuoden 2021 syksyllä ja valmistelussa on hyödynnetty tällöin käytössä olleita tietoja. Soteuudistus
tulee muuttamaan kuntien tehtäviä ja rahoitusta vuoden 2023 alusta lukien. Kuntien rahoitukseen tehtävistä
muutoksista ei ole vielä saatu yksityiskohtaisia tietoja.

Kaupunki on pyrkinyt keskittämään huomion niihin asioihin, joihin voimme itse vaikuttaa. Koronapandemia on
luonnollisesti lisännyt epävarmuutta myös jatkuvien palvelujen osalta ja vaikeuttanut merkittävästi sekä tavoit-
teiden asettamista että toiminnan ja talouden tavoitteiden seurantaan. Valtion linjaus koronavaikutusten täysi-
määräisestä korvaamisesta on ollut tärkeä ja kaupungin näkökulmasta linjauksesta tulee pitää kiinni myös
tulevaisuudessa.

Vuoden 2021 merkittävästi oletettua parempi tulos muodostui erityisesti elinkeinoelämän oletettua nopeamasta palautumisesta koronan aiheuttamasta iskusta. Tämä on kasvattanut yhteisöjen verotettavia tuloja ja siten kaupungille tilittettäviä yhteisöverotuloja. Työllisyyden parantuneen tilanteen seurauksena myös kunnallisverot kehittyivät positiivisesti.

Positiivisesti kehittyneet veropohjat parantavat ennusteita myös seuraavien vuosien osalta. Viimeisimpien arvioiden mukaan kuitenkin maltillisesti. On tärkeää myös muistaa, että julkisen sektorin rahoitusmalli muodostuu verotuloista ja valtionosuuksista, joihin sisältyy mm. kunnan omarahoitusosuus sekä tarveperusteinen että tuloperusteinen tasausjärjestelmä. Näihin tehtävät muutokset tasaavat tuloeroja kuntien välillä ja saattavat osaltaan laimentaa yksittäisen erän positiivista kehitystä. Valtio tulee tekemään rahoitusjärjestelmään tarkistuksia vähintään soteuudistuksen seurauksena. Kaupungin huolena on, että edellä mainittujen positiivisten kehitysten välitöntä vaikutusta leikataan ja kuntatalouteen kohdennetaan sopeutustoimia.

Arvioita Ukrainassa käynnissä olevan kriisitilanteen vaikutuksista on toistaiseksi hyvin vähän. Merkittävimmät riskit kohdentuvat talouskasvun hidastumiseen sekä hintojen nousuun. Kriisitilanteen pitkittyessä kuntatalouteen kohdistuu vääjäämättä negatiivisia vaikutuksia. Riskienhallinnan merkitys korostuu ja riskejä tulee arvioida laaja-alaisesti. Tarvittavat toimenpiteet tulee tunnistaa ja niitä tulee edistää aktiivisesti.

Turku on kasvava kaupunki ja kiinnostus kaupunkia kohtaan on suurta. Tämä näkyy mm. rakennuslupien edelleen kasvavassa määrässä. Tilanne on ollut viime vuosina haastava eräiden käsittelyprosessien osalta, mutta tilanteeseen on haettu aktiivisesti ratkaisuja. Vuoden 2021 osalta niin maa-alueiden myyntitulot kuin rakentamisesta saatavat maankäyttösopimuskorvaukset ylittivät asetetut tuloarviot. Kaupungin omien prosessien kehittäminen on ollut arvokasta ja onnistuminen on palvellut niin ulkopuolisia toimijoita kuin kaupunkia. Tämä on erinomainen esimerkki siitä, että tehokkaat ja virtaviivaiset prosessit ovat kaikkien osapuolten etu.

Palvelujen kysynnän on arvioitu edelleen kasvavan suunnitelmakaudella. Ikärakenteen muutos ja väestönkasvu lisäävät julkisten palvelujen kysyntää. Koronan välillisiä vaikutuksia ei ole todennäköisesti tyhjentävästi vielä tunnistettu ja näillä vaikutuksilla saattaa olla menopaineita lisääviä vaikutuksia. Palvelukokonaisuuksien tulee arvioida tilannetta ja pyrkiä kehittämään toimintojaan vastamaan paremmin muuttuviin tarpeisiin.

Soteuudistus tulee vaikuttamaan kaupungin taloudelliseen tilanteeseen ennennäkemättömällä tavalla. Uudistuksen yksityiskohtien selkeydyttyä sekä ajantasaisen tilannekuvan mukaan tarkistetaan arviot verorahoituksen tasosta ja määritetään kaupungin investointikyky. Tämän jälkeen voimassa oleva taloussuunnitelma tulee käydä läpi ja tehdä tarvittavat tarkistukset niin käyttötalouden, investointien kuin rahoituksen osalta.

Viimeisten vuosien tavoitteena on ollut saattaa kaupungin talous pysyvästi kestäväälle tasolle. Tärkeimpänä tekijänä on toiminnan nettomenojen maltillinen kehitys. Kaupungin henkilöstö on kiinnittänyt asiaan laaja-alaisesti huomiota ja osaltaan mahdollistanut taloudellisen aseman parantumisen. Kaupungin tulee huolehtia talouden kantokyvystä, jotta laadukkaista palveluista sekä kaupungin vetovoimasta voidaan huolehtia jatkossakin.

1.8. Arvio kaupungin ja kaupunkikonsernin merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä

Pandemia, covid-19 jatkui edelleen vuonna 2021 ja se oli edellisen vuoden tapaan merkittävä yhteiskuntaan kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti kohdistuva uhka. Pandemia oli ja on niin taloudellinen kuin toiminnallinen riski, aiheuttaen painetta ja uhkaa muun muassa henkilöstön riittävyteen ja jaksamiseen, hoitokapasiteetin riittävyteen, palvelujen turvaamiseen, hoito- ja palveluvelkaan sekä talouden alijäämään.

Tilannekuvalla tarkoitetaan koottua kuvausta vallitsevista olosuhteista, käsillä olevan tilanteen synnyttäneistä tapahtumista, tilannetta koskevista taustatiedoista ja tilanteen kehittymistä koskevista arvioista sekä eri toimijoiden toimintavalmiuksista (Kokonaisturvallisuuden sanasto). Tilannekuvaa tarvitaan päätöksenteon tueksi.

Riittävän ja oikean tilannekuvan merkitys on korostunut pandemian aikana ja siihen on panostettu myös vuoden 2021 aikana. Turun kaupunki liitettiin loppuvuonna 2021 Valtioneuvoston tilannekeskuksen tilannekat-sauksen jakelun piiriin koronavirustilanteeseen liittyen. Tavoitteena on, että jatkossa myös mahdollisissa muissa kriisitilanteissa suurimmat kaupungit saisivat ajantasaista tilannekuvaa Valtioneuvoston tilannekeskuk-sesta. Turun kaupungilla on käytössään myös oma tilannekuvajärjestelmä.

Vuonna 2021 riskien arvioinnissa otettiin käyttöön uusi riskienhallintasovellus Granite Erm - ohjelma. Ohjelma sisältää kokonaisvaltaisen riskienhallinnan, riskien tunnistaminen, riskien arvioinnin ja hallintakeinojen seuran-nan. Riskien arviointi kattaa strategiset, taloudelliset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Uuden sovelluksen käyt-töönoton myötä riskien arvioitsijoiden määrä nousi vuodesta 2020 vuoteen 2021 53 %:lla (2020 riskien arvi-oinnin laati 40 eri tahoa, vuonna 2021 arviointeja tehtiin 61:n tahon toimesta, sisältäen kaupungin eri palvelu-kokonaisuudet ja vastuualueet sekä 12 eri yhteisöä). Uuden riskienhallintasovelluksen tavoitteena oli selkeyt-tää ja helpottaa riskien arvioinnin laadintaa ja sen osalta sovellus täytti odotukset. Sovellus on selkeä ja sai kiitosta myös käyttäjiltä. Aiemmin riskien arvioinnit kirjattiin Excel – pohjalle. Uusi riskienhallintasovellus mah-dollistaa paremmin reaaliaikaisen, jatkuvan riskien arvioinnin ja tähän myös toimijoita kannustetaan, kuitenkin keskitetty riskienhallinnan seuraaminen on edelleen jatkossa sidottu vuosikelloon siten, että se tulee tehdä vähintään kerran vuodessa.

Vuonna 2021 riskien arviointi suoritettiin vuoden 2020 tavoin syksyllä. Syynä tähän oli riskienhallintasovelluk-sen toimituksen viivästyminen. Vuonna 2022 palataan normaaliin aikatauluun eli riskien arvioinnit palautetaan toukokuun loppuun mennessä riskienhallintapäällikölle.

Vuoden 2021 riskien arvioinneissa keskeisimmäksi riskeiksi nousivat pääosin samat riskit kuin vuonna 2020 eli henkilöstön saatavuus, avainhenkilöriskit, maineriskit (imageriskit) ja kiinteistöihin liittyvät riskit. Strategi-sena riskinä nousi esille kaupungin organisaatiouudistus ja sitä kautta organisaatorakenne ja toimintamalli. Strategisena riskinä nousi esille myös Sote-uudistus.

Palvelu- ja vastuualueiden lisäksi arvioitiin riskejä myös kaupunkitasolla. Palvelu- ja vastuualueiden riskeistä muodostuu myös kaupunkitasoisia riskejä, mutta niiden lisäksi kaupunkitasoisiksi riskeiksi nousivat jo aiemmin mainitun pandemian lisäksi, kyberuhat, työtaistelut ja lainsäädäntömuutokset.

Henkilöstön saatavuus ja henkilöstön suuri vaihtuvuus on yksi keskeisistä riskeistä. Uusia osaavia työntekijöitä ei saada riittävästi ja henkilöstön vaihtuvuus on tiheää, jonka johdosta olemassa oleva henkilöstö kuormittuu. Hallintakeinoina ovat muun muassa henkilöstöjohtamisen kehittäminen, palkkatasojen kriittinen arviointi, työ-suhde-etujen esiin tuominen, työnantajakuvan parantaminen ja tehtäväkuvien arviointi sekä jatkokouluttau-tumisen tukeminen.

Avainhenkilöriskin toteutuessa seurauksena voi olla työn sujuvuuden heikkeneminen ja hiljaisen tiedon me-nettäminen. Hallintakeinoja ovat ennakointi, tehtäväkuvausten limittäminen, pari- ja tiimityöskentely, sijaisten ja varahenkilön nimeäminen, lomien vuorottelu, hyvä perehdytys seuraajalle, dokumentointi, hiljaisen tiedon jakaminen, koulutus, työsuojelutoiminta, henkilöstön hyvinvoinnista ja työtyytyväisyydestä huolehtiminen, työ-turvallisuus sekä tarvittaessa asiantuntijapalveluiden ostaminen.

Imageriskit, sisältäen disinformaation, pitävät sisällään muun muassa median harhaanjohtavat uutiset kau-pungin toiminnoista, tarkoitukselliset vahingoittamiset, oman henkilöstön toiminnan, sosiaalisen median riskit / trollauksen. Seurauksena voi olla muun muassa väärän tiedon levittäminen, julkisuuskuvan heikkeneminen, rekrytoinnin hankaloituminen, yhteistyön heikkeneminen eri tahojen kanssa ja työhyvinvoinnin lasku. Imago-riiskeihin varaudutaan muun muassa proaktiivisella viestinnällä kaupungin tavoitteiden ja visioiden osalta. Omalla kaupunkitasoisella some-vastaavalla, jonka tehtävänä on somen seuranta reaaliaikaisesti ja nopea reagointi mahdollisissa tilanteissa. Kriisitilanteessa sosiaalisen median rooli korostuu ja siihen on varauduttu. Imageriskejä vältetään myös panostamalla hyvään johtamiseen sekä ehdottomien tiedotteiden välittämiseen julkisia ja kaupallisia viestintäkanavia käyttäen.

Tilaresurssit ja sisäilmaongelmat nousivat jälleen vuoden 2021 riskien arvioinnissa keskeisten riskien joukkoon. Tarkoituksenmukaiset ja toimivat tilat ovat toiminnan keskeinen resurssi. Ongelmina ovat peruskorjaustilanteet ja sisäilmaongelmien aiheuttamat tilatarpeet. Hankkeiden suunnittelun aikatauluihin tulee varata riittävästi aikaa ja henkilöresurssia poikkihallinnollisesti.

Organisaatorakenteeseen tehdyt muutokset aiheuttivat epäselvyyksiä roolituksissa. Hallintatoimenpiteinä on selkeää tehtävänkuvien ja vastuualueiden määrittely. Myös hyvinvointialueen valmistelun epävarmuustekijät arvioitiin lamauttavan toimintaa.

Kyberuhat ja tietojärjestelmiin kohdistuvat riskit ovat myös kaupunkitason riskejä. Riskin toteutuessa seurauksena on sähköisen ja verkotetun yhteiskunnan turvallisuuden häiriintyminen tai pysähtyminen. Palveluiden saatavuus, luottamuksellisuus ja eheys vaarantuvat. Verkon yli tapahtuva viestintä pysähtyy tai selkeästi heikentyy. Seurauksena voi olla myös tietosuoja-rikkomukset. Hallintakeinoina ovat verkkoliikenteen aktiivinen suojaus, kriittisten toimintojen kahdentaminen, aktiivisten haittaohjelmistojen torjunta- ja havaitsemisjärjestelmä palvelimille ja päätelaitteille, ajantasaiset tietosuoja- ja lokienhallintapolitiikka sekä ohjeistukset.

Kaupunkitason keskeisiksi riskeiksi nousivat lisäksi lainsäädäntömuutokset. Kunnille osoitetaan uusia tehtäviä, joille ei myönnetä valtiolin rahoitusta, joka johtaa talouden alijäämään. Edunvalvonnasta tulee huolehtia ja tehdä siinä yhteistyötä kuusikkokuntien ja Kuntaliiton kanssa.

Työtaistelut voivat toteutuessaan aiheuttaa palvelujen lomaantumista ja mahdolliset uhkasakot valvovilta viranomaisilta. Työtaistelujen varalta on laadittu suunnitelma siitä, miten kriittisten palvelujen saatavuus ja toiminnot turvataan.

Yhteisöjen keskeiset riskit painottuivat pääsääntöisesti heidän omaan ydintoimintaansa. Yhteneväisenä riskinä tunnistettiin osittain henkilöstöriski ja siinä erityisesti osaavan henkilöstön saatavuus ja myös hiljaisen tiedon menettäminen ja avainhenkilöriskit. Toisena yhteisenä riskinä nousi esille maineriskit.

Riskienhallinnan parantamiseksi ja toteutuneiden riskien toistumisen ehkäisemiseksi tai yleensä vaikutusten minimoimiseksi, jatkossa myös toteutuneet riskit kirjataan riskienhallintaohjelmaan. Ohjelmassa on oma osionsa toteutuneille riskeille, johon kirjataan muun muassa tiedot siitä milloin riski toteutui, mitä häiriöitä se aiheutti toiminnalle ja mitkä olivat riskin toteutumiseen johtaneet syyt. Toteutumisen seurausten ja syiden kuvausta selvitetään seuraavilla kysymyksillä: Mitä tapahtui? Miten tapahtui? Miksi tapahtui? Miten vaikutti?

Vahinkoriskit

Turun kaupungin vahinkovakuutukset kilpailutettiin vuoden 2020 aikana. Kilpailutuksen ansiosta vakuutusmaksut alenivat merkittävästi. 1.1.2021 alkaen kaikki vahinkovakuutukset ovat olleet LähiTapiolassa.

Kaupungin vastuulle jäävien omaisuus- tai muiden vahinkojen korvaamisesta aiheutuvia menoja katetaan tarvittaessa vahinkorahastosta.

Näyttelyvakuudet

Kaupunginhallituksen päättämät näyttelyvakuudet vuonna 2021 olivat vakuusarvoltaan 3 479 100 euroa. Näyttelyvakuuksia kaupungilla oli yhteensä 3 695 350 euroa vuonna 2021. Näyttelyvakuudet eivät aiheuttaneet kustannuksia vuoden 2021 aikana Turun kaupungille.

Turun kaupungin toimintaa ohjaavat ja eettiset periaatteet

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 10.12.2018 § 483 Turun kaupungin toimintaa ohjaavat ja eettiset periaatteet. Periaatteisiin sisältyvät asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja suvaitsevaisuus sekä uudistuminen ja yhteistyö.

Kaupunki painottaa kaikessa toiminnassaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuutta. Päätöksenteko on avointa, julkista ja tasapuolista. Läpinäkyvyyttä edistetään kaikessa taloudellisessa toiminnassa korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi. Henkilökohtainen etu ei saa vaikuttaa millään tasolla päätöksentekoon. Kaupungin henkilökuntaan kuuluvan tulee välttää sellaisia henkilökohtaisia sivutoimia tai toimintaa, jotka voivat olla ristiriidassa heidän velvollisuuksiensa kanssa kaupunkia kohtaan.

Kaupungin toiminnassa ei sallita minkäänlaisia väärinkäytöksiä tai vilpillistä toimintaa, eikä kaupungin omaisuutta tai varoja saa käyttää oman edun tavoitteluun. Väitteet tällaisesta toiminnasta tutkitaan ja ryhdytään tarvittaessa oikeudellisiin toimiin.

Kaupungin työntekijä ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Esimiesten on huolehdittava, että työntekijät tuntevat kaupungin ohjeet ulkopuolisten kustantamien matkojen ja muiden taloudellisten etujen vastaanottamisesta. Jokainen esimies vastaa osaltaan siitä, että eettiset periaatteet saatetaan henkilöstön tietoon ja että kaikki henkilöstöön kuuluvat noudattavat niitä.

Rahoitusriskit

Korkoriskit

Kaupunki määrittää kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa riskienhallinnan välineiksi tarkoitettujen konsernin pitkäaikaisten valuutan- ja koronvaihtosopimusten enimmäismäärän vuoden aikana. Johdannaisinstrumentteja käytetään pääasiassa konserniveivan riskienhallintaan. Kaupunginhallitus on asettanut rajat kaupungin korkosuojauksille (kiinteään koron osuudelle) eli vaihteluvälin 40 % ja 100 % suhteessa kunkin vuoden vaihteen korolliseen kokonaisvelkaan. Tarve korkosuojausten solmimiselle on vähentynyt, koska kaupungin ottolainat nostetaan pääasiassa kiinteäkorkoisina nykyisessä markkinatilanteessa. Kassavarojen pitkistä korkosijoituksista on luovuttu kokonaan, minkä vuoksi myös sijoituksiin liittynyt korkoriski on poistunut.

Valuuttariskit

Pääsääntöisesti kaikki kaupungin ottolainat nostetaan nykyisin euromääräisenä. Muita kuin euromääräisiä lainoja saa olla enintään kolmasosa pitkäaikaisesta lainakannasta ja kaikki muun valuutan määräiset lainat muutetaan koron- ja valuutanvaihtosopimuksilla euroiksi välittömästi lainan noston yhteydessä, mikäli niitä on. Avointa valuuttariskiä ei ylläpidetä lainojen osalta.

Likviditeettiriskit

Likviditeettiriskiä valvotaan laatimalla konsernitilejä koskeva kolmen kuukauden kassaennuste, josta ilmenee periodin likviditeettitarve. Lisäksi likviditeetin hallintaa pyritään parantamaan tehostamalla konsernitilijärjestelyjä sekä lisäämällä yhteistyötä tilijärjestelyssä mukana olevien yhtiöiden kanssa. Lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten kaupungilla tulee olla käytettävissä riittävä määrä kotimaisia kuntatodistusohjelmia ja ei-sitovia luottoliitteitä.

Varainhankintariskit

Varainhankintariskiä hallitaan hajauttamalla nostettavia ottolainoja sekä ajallisesti että vastapuolitain. Lainojen erääntymisessä pyritään tasaiseen maturiteettijakaumaan eli erääntymisaikatauluun. Kaupunki hajauttaa rahoituslähteitä ja ylläpitää kaupungin hyvää nimeä pääomamarkkinoilla. Varainhankintariskiä hallitaan myös hajauttamalla kaupungin ottolainausta eri periodeihin eli lyhyeen varainhankintaan (alle vuoden, kuntatodistukset), keskipitkään varainhankintaan (1 – 7 vuotta) ja pitkään varainhankintaan (8 - 30 vuotta) mikäli tämä on markkinatilanne huomioiden perusteltua. Nykyisessä hyvin alhaisten korkojen ympäristössä kaupungin

varainhankinta pyritään toteuttamaan kiinteäkorkoisena ja mahdollisimman pitkässä maturiteetissä, jotta voidaan varmistaa kaupungin alhainen varainhankintakustannus ja -marginaali pitkälle tulevaisuuteen.

Luottoriskit

Kaupungin sijoitusperiaatteet määrittävät sijoitusten osapuoliriskien enimmäismäärät sekä vaadittavat vähimmäisluottokelpoisuudet. Näitä periaatteita tarkennetaan vielä kaupunginhallituksen vuosittain hyväksymässä lainannosto- ja sijoitussuunnitelmassa. Kaupungin sijoitusomaisuuden luottoriskejä on alennettu merkittävästi luopumalla kassavarannon pitkistä korkosijoituksista kokonaan sekä luopumalla kaupungin rahastojen suuria osakesijoituksista lähes kokonaan. Oman pääoman sijoitukset (osakesijoitukset) rahastoissa toteutetaan kustannustehokkailla indeksiosuus tai ETF-rahastoilla.

2. Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kaupunginhallituksen tehtävänä on huolehtia kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kaupungin sisäinen valvonta on järjestetty seuraavasti.

Kaupunginvaltuuston 16.6.2014 § 99 hyväksymissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet:

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastaa kaupunginhallitus. Sisäisen valvonnan toteuttamisesta vastaavat ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina.

Kaupunginhallitus, kaupungin johto ja muu konsernijohto vastaavat siitä, että sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät menettelytavat ja eri toimijoiden toimivalta, velvoitteet ja vastuut on hyväksytty.

Lautakuntien tulee valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa omalla vastuualueellaan. Kukin lautakunta vastaa oman vastuualueensa osalta riittävien ja toimivien menettelytapojen hyväksymisestä ja niiden toimeenpanon valvonnasta ja varmentamisesta.

Toimialojen johtavien viranhaltijoiden tulee toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan.

Hallintosäännön 74 §:n mukaan kaupungin toiminnot on järjestettävä ja johtamistehtävät hoidettava siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sopimusvalvonta. Johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaa kunkin toimielimen tehtäväalueen johtava viranhaltija.

Sisäisen valvonnan toimeenpano dokumentoidaan vuosittain palvelukokonaisuuksien laatimaan sisäisen valvonnan itsearviointiin, jonka kukin lautakunta hyväksyy omalta vastuualueeltaan. Itsearvioinnin tarkoituksena on käydä läpi sisäisen valvonnan toteuttaminen sen eri osa-alueiden avulla ja tunnistaa samalla kehittämistä vaativat alueet.

Henkilökunnan ja luottamushenkilöiden sisäisen valvonnan osaamista on pyritty syventämään eettisellä ja muulla sisäisellä ohjeistuksella, sisäisellä koulutuksella sekä kaupungin intranetistä löytyvän koulutusmateriaalin avulla. Yllä mainittujen keinojen – samoin kuin kaupungin sisäiseen käyttöön vuonna 2020 otetun vihjekeuhkan – tavoitteena on myös väärinkäytösten ehkäisy. Epäilyistä väärinkäytöksistä raportoidaan kaupungin sisäisten ohjeiden mukaisesti lähimmälle esimiehelle tai tarvittaessa tämän esimiehelle ja

edelleen asiasta vastaavalle taholle. Vaihtoehtona näille keinoille on vihjekananavan käyttö asian luonteesta riippuen.

Riskien arviointi on tehty palvelukokonaisuuksittain vuosikellon mukaisesti palvelukokonaisuuden ylimmän johdon toimesta kaupungin riskienhallintapäällikön ohjauksessa. Arvioitavat riskit on jaettu operatiivisiin ja vahinkoriskeihin sekä taloudellisiin ja strategisiin riskeihin. Riskien arvioinnin työkaluina käytettiin konsernitasolla Graniten riskienhallinta-moduulin työkalua sekä kaupungin riskienhallinta ja sisäinen valvonta - ohjetta. Palvelukokonaisuudet nimesivät ja arvioivat ydintoimintaansa kohdistuvat keskeiset uhkat ja riskit. Esille nousseista merkittävimmistä riskeistä laadittiin tarkempi analyysi, jossa kyseisistä riskeistä arvioitiin seuraukset riskin toteutuessa, miten riskiin on varauduttu, mitä riskienhallintakeinoja on käytössä, ovatko ne riittäviä sekä kenen vastuulla riskienhallintatoimenpiteiden toteuttaminen on ja millä aikataululla. Arvioinnin lopputulokset dokumentoitiin ja palautettiin konsernihallinnon turvallisuus ja riskienhallinta -yksikköön, jossa ne arkistoitii. Henkilökunnan riskienhallinnan osaamisen varmistamisessa hiljaisen tiedon siirtoa vastuuhenkilöiden vaihtuessa tullaan kehittämään.

Operatiivisen toiminnan edellyttämät tärkeimmät valvontakeinot vaihtelevat toiminnasta ja palvelukokonaisuudesta riippuen. Käytännön valvontakeinoja ovat erilaiset täsmäytykset, tavoitteiden asetanta, raportointi ja seuranta. Valvonnan osa-alueista tärkeimpiä tietojärjestelmiin perustuvassa toiminnassa on it-kontrollien olemassaolo ja toimivuus. Valvontakeinot suhteutetaan valvottavaan toimintaan siten, että niiden kustannukset pysyvät järkevässä suhteessa toimintaan verrattuna.

Sisäisen valvonnan raportointi johdolle toteutetaan pääosin aiemmin mainitulla vuotuisella itsearvioinnilla. Muu tiedonvälitys sisäisestä valvonnasta on tapauskohtaista harkintaan ja tarpeeseen perustuvaa. Sisäisen valvonnan toimivuuden seuranta on vastuutettu kunkin toimielimen johtavalle viranhaltijalle sekä hänen alaiselleen linjajohdolle. Valvontakeinojen kehittämisessä lähtökohtana ovat kunkin toiminnon ydinprosessit ja niiden kuvaukset. Kehittämisen tarkoituksena on tunnistaa järjestelmällisesti toiminnan edellyttämät olennaiset valvontakeinot ja varmistaa niiden toimivuus. Aiemmin aloitettua valvontamatriisien määrittelyä ja laatimista tullaan jatkamaan organisaation muutoksen vakiintumisen jälkeen kaikissa palvelukokonaisuuksissa.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on arvioitu vuodenvaihteessa 2021–22 toimialoitain COSO-viitekehykseen perustuvan itsearvioinnin avulla tai vaihtoehtoisesti jollain muulla sisäisen valvonnan elementit sisältävällä arviointikeinolla. Palvelukokonaisuudet laativat itsearviointiensa perusteella sisäisen valvonnan selonteot kukin oman lautakuntansa käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Itsearvioinneissa esiin nostettuja kehittämistä vaativia aiheita olivat mm. henkilöstön koulutustarve, tilakysymykset, ostopalvelujen valvonta, sopimushallinta, henkilöstön saatavuus ja osaaminen sekä avainhenkilörisikit. Toimintaprosessien kuvaukset kontrolleineen on tehty osittain, mutta vaativat jatkotyötä, samoin vastuiden ja tehtävänjakojen täsmäntäminen eri toimintojen välillä.

Kaupungin sisäisen valvonnan toimeenpanon arvioinnissa kansliapäällikköä avustaa sisäisen tarkastuksen toimisto. Toimisto on sijoitettu kansliapäällikön välittömään alaisuuteen. Tarkastukset kohdennetaan aihealuiden mukaan joko yksittäisiin toimintoihin tai kaikkiin palvelukokonaisuuksiin. Valmistuneiden selvitysten lukumäärä vaihtelee vuosittain niiden laajuuden mukaan. Vuoden 2021 tarkastusten keskeiset tulokset olivat seuraavat:

- prosessikaavioista puuttuvat toiminnan kontrollipisteet
- sisäisen valvonnan toimenpiteet ovat ainakin osittain dokumentoimatta, joten valvonnan toimivuutta ei pystytä arvioimaan jälkikäteen
- sisäisen valvonnan dokumentaation säilytysaika ja -tapa on määrittelemättä
- henkilöstön vaihtuvuus, rekrytointiongelmat ja pätevän henkilöstön saatavuus vaikuttavat toiminnan tavoitteiden saavuttamiseen

- asiakassuunnitelmien laatimisessa on viiveitä tai ne puuttuvat, asiakastilanteiden ratkaisujen päätöksien vaikutusten arviointi voi jäädä tekemättä
- toimintaprosessin nivelkohtien saumattomuutta ja toiminnan sujuvuutta tulee kehittää
- ostopalvelujen valvonnan resurssit ovat niukat ja kokonaiskustannuksien kehittymisen seuranta ontuu
- käteistulojen ja irtaimiston seurannassa ja täsmäyttämisessä on puutteita
- tietosuoja- ja turva edellyttävät kehittämistä.

Sisäistä valvontaa tullaan kehittämään taloussuunnittelukaudella yllä mainittujen havaintojen perusteella palvelukokonaisuuksien tunnistamat heikkoudet tai puutteet huomioiden.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma

	2021	2020*
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	340 439	265 172
Myyntituotot	92 358	92 331
Maksutuotot	83 608	63 797
Tuet ja avustukset	79 917	39 684
Vuokratuotot	46 903	46 552
Muut toimintatuotot	37 653	22 807
Valmistus omaan käyttöön	1 881	1 601
Toimintakulut	-1 472 776	-1 388 035
Henkilöstökulut	-549 604	-520 167
Palkat ja palkkiot	-435 922	-412 308
Henkilösivukulut	-113 682	-107 859
Eläkekulut	-96 190	-92 358
Muut henkilösivukulut	-17 492	-15 502
Palvelujen ostot	-724 888	-680 098
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 538	-57 713
Avustukset	-67 301	-67 572
Vuokratulot	-63 807	-57 911
Muut toimintakulut	-3 638	-4 575
Toimintakate	-1 130 456	-1 121 263
Verotuotot	888 953	816 677
Kunnan tulovero	665 366	654 073
Kiinteistövero	64 856	52 412
Osuus yhteisöveron tuotoista	158 731	110 192
Valtionosuudet	306 258	336 454
Rahoitustuotot ja -kulut	29 338	30 539
Korkotuotot	13 056	15 788
Muut rahoitustuotot	24 879	24 587
Korkokulut	-8 292	-7 617
Muut rahoituskulut	-305	-2 220
Vuosikate	94 093	62 407
Poistot ja arvonalentumiset	-57 294	-56 741
Suunnitelman mukaiset poistot	-56 854	-56 314
Arvonalentumiset	-439	-427
Tilikauden tulos	36 800	5 665
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 125	-922
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 069	3 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	38 993	7 743

* Vertailutieto oikaistu

Tuloslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	23,1	19,1
Vuosikate / Poistot, %	164,2	110,0
Vuosikate € / asukas	482	321
Asukasmäärä	195 301 **	194 391

** Ennakkotieto

Vertailuvuoden 2020 tuloslaskelman toteutumatietoja on muutettu vastaamaan Valtiokonttorin ylläpitämää kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen raportointia ohjaavaa Aura-käsikirjaa ja sen liitettä 1 Tilien luettelo sekä edellisen tilikauden tulokseen tehdyillä oikaisulla.

Vuoden aikana toimintaympäristöön vaikutti vahvasti jo toista vuotta jatkunut koronapandemia. Vallitsevan suhdannekehityksen vaikutus oli sekä yleiseen että Turun alueen talouteen kuitenkin oletettua positiivisempi.

Tilikausi päättyi 39,0 milj. euron ylijäämään. Hyvään tuloskehitykseen vaikuttaa merkittävästi yhteisöverotulojen ja kunnallisverotulojen sekä maankäyttösopimuskorvausten ja omaisuuden myyntivoittojen oletettua parempi kehitys. Valtio myös korvasi koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset täysimääräisesti. Kaupungin toimintaa on myös sopeutettu toimintoja kehittämällä kaupunginvaltuuston vuonna 2019 hyväksymän sopeuttamisohjelman mukaisesti. Sopeuttamisohjelmassa on toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi kaikilta kaupungin palvelukokonaisuuksilta. Tavoitteena on saavuttaa pysyväisluonteisia säästöjä vuoden 2022 loppuun mennessä. Kaupunginhallitus päivitti sopeuttamisohjelman vuonna 2020 ja ensisijaisesti pyritään tukemaan kasvua ja välittömästi taloudellista asemaa parantavia toimenpiteitä.

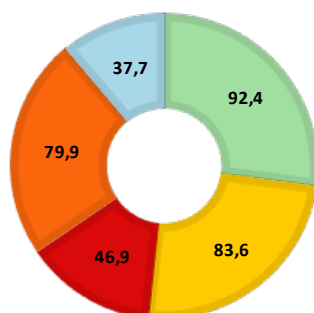
Valtio tuki kuntien verotulojen menetystä myös kuluneella tilikaudella kertaluonteisina tukitoimina korottamalla peruspalvelujen valtionosuutta sekä jatkamalla yhteisöveron määräaikaista 10 prosentin korotusta, jotka olivat yhteensä noin 27,3 milj. euroa. Toimintakohtaista valtionavustusta Turku sai yhteensä 46,5 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen valtionavustus saatiin koronan testaukseen, jäljittämiseen, rokottamiseen sekä sairaanhoitoon ja muihin välittömiin kustannuksiin yhteensä 38,2 miljoonaa euroa. Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteelle myönnetystä 4,4 miljoonan euron korona-avustuksesta Turun osuus oli 3,6 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatiin avustusta koronasta johtuviin poikkeusoloihin 4,0 milj. euroa. Valtiolta saatu tukirahoitus kokonaisuudessaan vuonna 2021 oli yhteensä noin 74 miljoonaa euroa, kun se edellisvuonna oli noin 80 miljoonaa euroa.

Toimintatuottoja kertyi yhteensä 340,4 milj. euroa. Toimintatuotot kasvoivat 75,3 milj. euroa edellisvuodesta. Suurin kasvuun vaikuttanut tuottoerä oli tuet ja avustukset 40,2 milj. euroa. Muutokseen vaikutti merkittävästi valtion koronakustannusten tukimuodon muuttuminen valtionosuuksista valtionavustuksiin. Toimintatuottojen vertailukelpoinen kasvu olisi noin 37 milj. euroa, mikäli välittömiin koronakustannuksiin saatu 38,2 milj. euron koronatuiki olisi saatu valtionosuuksina kuten edellisenä vuotena. Vertailukelpoiset tuet ja avustukset olisivat kasvaneet noin 2,0 milj. euroa edellisvuodesta. Maksutuotoissa kasvua oli 19,8 milj. euroa, mikä johtui pääosin yhdyskuntapalvelumaksujen kuten maankäyttö- ja kehittämiskorvausten sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen positiivisesta kertymästä. Muut maksutuotot puolestaan laskivat. Myyntituottojen toteutuma 92,4 milj. euroa vastaa edellisvuoden tasoa. Muita toimintatuottoja kertyi 14,8 milj. euroa edellisvuotta enemmän, mikä johtui pääosin käyttöomaisuuden myyntivoittojen kasvusta.

Toimintakulut 1 472,8 milj. euroa nousivat 84,7 milj. euroa edellisvuodesta. Toimintakulut oikaistuna valmistuksella omaan käyttöön olivat 1 470,9 milj. euroa. Eniten toimintakulujen kasvuun vaikutti kaupungin palvelujen ostojen lisääntyminen 44,8 milj. eurolla. Vastaava kasvu edellisvuonna oli 20,3 milj. euroa.

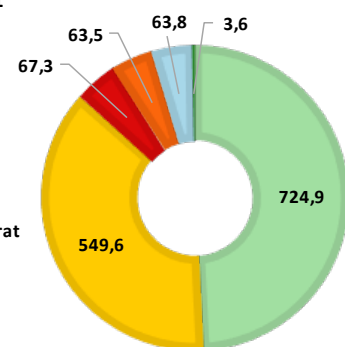
TOIMINTATUOTOT 2021
340 MILJ. €

- Myyntituotot
- Maksutuotot
- Vuokratuotot
- Tuet ja avustukset
- Muut toimintatuotot

TOIMINTAKULUT 2021
1.473 MILJ. €

- Palvelujen ostot
- Henkilöstökulut
- Avustukset
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat
- Vuokratulot
- Muut toimintakulut

Toimintakertomus

Henkilöstökulut nousivat 29,4 milj. euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus oli 23,6 milj. euroa. Organisaatiomuutoksilla ei ollut olennaista vaikutusta vertailuvuoteen. Palkkojen nousuun vaikutti henkilötyövuosien kasvun lisäksi kunta-alan virka- ja työehtosopimusten mukaiset sopimuskorotukset keskimäärin 2,11 % eli noin 9,2 milj. euroa.

Asiakaspalvelujen ostot lisääntyivät 16,3 milj. euroa, joka selittyy pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon avohoidon asiakaspalvelujen 10,9 milj. euron ostojen lisäyksellä sekä palvelusetelimenojen 2,1 milj. euron kasvulla.

Muiden palvelujen ostojen 28,5 milj. euron kasvuun vaikuttivat erityisesti alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalveluiden 8,9 milj. euron sekä laboratoriopalveluiden ostojen 12,4 milj. euron lisäys. Kasvun suuruuteen vaikuttaa edellisenä vuotena Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kuntaosuuden palautus, joka kohdennettiin suoraan laboratoriopalveluiden ostoihin. ICT-palvelut lisääntyivät 3,5 milj. euroa ja työvoiman vuokraus 5,1 milj. euroa, joka selittyy erityisesti koronarokotusten järjestämisestä. Ambulanssikuljetuspalveluissa, joukkoliikenteen kuljetuspalveluissa ja ruokapalveluissa kasvua oli yhteensä 5,2 milj. euroa. Terveyspalveluissa ja muissa yhteistoimintaosuuksissa kasvua oli yhteensä noin 2 milj. euroa. Kustannusten kasvua kompensoivat asiantuntijapalvelujen 5,7 milj. euron ja rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalveluiden 2,3 milj. euron sekä muiden kuljetuspalveluiden 1,6 milj. euron kustannusten vähenemiset. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin tasaerälaskutuksen palautus oli 3,6 milj. euroa.

Aineissa ja tarvikkeissa kasvua edelliseen vuoteen oli 5,8 milj. euroa, joka muodostui pääosin elintarvikkeiden, lämmityksen, sähkön sekä rakennusmateriaalien noususta, yhteensä 5,4 milj. euroa.

Toimintakatetta eli nettokäyttömenoja kertyi -1 130,5 milj. euroa. Kasvu ei ole vertailukelpoinen edelliseen vuoteen edellä mainitusta valtion koronatukimuodon muutoksesta johtuen. Vertailukelpoinen toimintakatteen kasvu olisi noin 47 milj. euroa (4,2 %).

Verotuottoja kertyi 72,3 miljoonaa euroa (8,9 %) edellisvuotta enemmän. Kunnallisveron valtakunnallinen kasvu oli 6,1 %. Turun kunnallisveron kasvu jäi 1,7 prosenttiin. Yhteisöverotulot kasvoivat 48,5 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Kasvu valtakunnan tasolla oli 34 % ja Turun kasvu 44 %. Yhteisöverotulojen kasvun suuruuteen vaikuttaa edellisvuoden heikko kehitys. Valtionosuuksia puolestaan toteutui 30,2 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän (-9,0 %). Muutokseen vaikuttaa mm. valtion koronakustannuksien tukimuodon muuttuminen valtionosuuksista toimintokohtaisiin valtionavustuksiin.

Toimintatuotoilla katettiin toimintakuluista 23,1 prosenttia (19,1 % TP 2020). Verotuloilla ja valtionosuuksilla jäi rahoitettavaksi 76,9 prosenttia (80,9 % TP 2020).

Rahoitustuottojen ja -kulujen muutos edellisvuodesta oli -1,2 milj. euroa. Korkotuotot laskivat 2,7 milj. euroa ja korkokulut nousivat 0,7 milj. euroa. Muut rahoituskulut laskivat 1,9 milj. euroa edellisvuodesta. Muiden rahoituskulujen laskun suuruuteen vaikuttaa edellisvuonna tehdyt arvonalennukset 1,3 milj. euroa. Tilikaudella arvonalennuksia tehtiin 0,1 milj. euroa.

Vuosikatetta kertyi 94,1 milj. euroa, joka kattaa 57,3 milj. euron vuotuiset käyttöomaisuuden poistot ja arvonalentumiset. Kasvua edelliseen vuoteen oli 31,7 milj. euroa (53 milj. euroa TP2020). Tilikauden 36,8 milj. euron tuloksesta on kirjattu VR:n konepaja-alueen investointivaruksen vähennyksenä ja vastaavasti poistoneron lisäyksenä -1,1 milj. euroa. Kertynyttä poistoeroa tuloutettiin 2,2 milj. euroa kattamaan investointivaruksilla toteutettujen investointien suunnitelmapoistoja.

Verotulot

Turun verotulojen määrätymisen perusteet

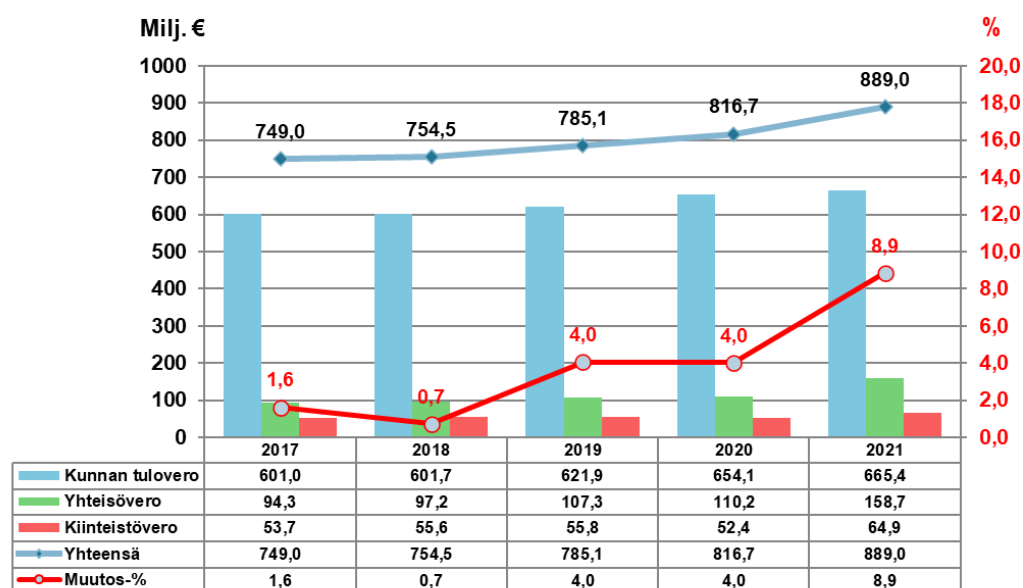
	2017	2018	2019	2020	2021
Tulovero -%	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Kiinteistövero -%:					
Yleinen	1,00	1,00	1,00	1,00	1,15
Vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	0,41	0,41	0,45
Muuhan asumiseen käytettävät rakennukset	0,93	0,93	0,93	0,93	1,10
Rakentamattoman rakennuspaikan vero-%	3,00	3,00	3,00	4,00	4,00

Verotuloja toteutui yhteensä 889,0 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 72,3 milj. euroa (8,9 %). Verotuloja kertyi 41,7 milj. euroa budjetoitua enemmän. Kunnallisveron kertymä ylittyi budjetoitusta 13,3 milj. euroa. Yhteisöveron tuotto ylittyi 29,2 milj. eurolla ja kiinteistöverotulot jäivät 0,7 milj. euroa budjetoitusta.

Kunnallisverotulon kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 11,3 milj. euroa (1,7 %). Yhteisöverotulot kasvoivat 48,5 milj. euroa (44,0 %) edellisestä vuodesta. Yhteisöverotulojen erittäin positiivinen kehitys johtui kuntaryhmän 10 % -yksiköllä korotetusta yhteisöveron jako-osuudesta verovuodelle 2021 ja yritysten maksamista vuoden 2020 ennakkoveroista, jotka tulivat maksettaviksi vuoden 2021 alussa.

Kiinteistöverotuloja tilitettiin 12,4 milj. euroa (23,7 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöveron suuri muutos edellisen vuoden tilinpäätökseen nähden johtuu tilitysuudistuksesta, jonka seurauksena vuoden 2020 kiinteistöveron kertymästä osa tilitettiin vasta vuoden 2021 tammi-helmikuussa. Tulevina vuosina tilanne tasaantuu, kun jatkossakin 5-10 % edellisen vuoden kiinteistöverosta tilitetään seuraavan vuoden alussa. Vuoden 2022 tilinpäätöksen ennakoidaan olevan vertailukelpoinen vuoteen 2021 nähden.

Verotulojen tilitykset ja niiden kehitys vuosina 2017 - 2021

Valtionosuustulot

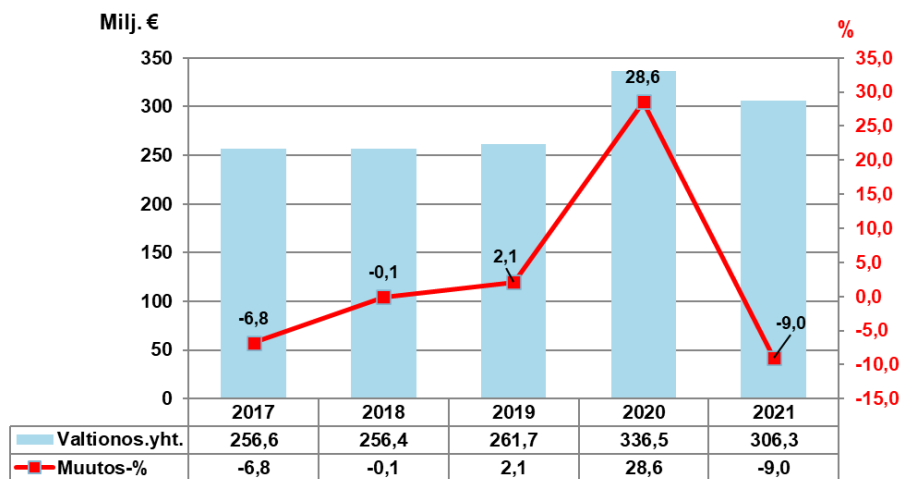
Valtionosuustuloja toteutui yhteensä 306,3 milj. euroa ja niitä kertyi 30,2 milj. euroa (-9,0 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valtio on myöntänyt vuosina 2020 ja 2021 tukea koronapandemian vaikutusten kattamiseen. Vuonna 2020 tuki maksettiin valtionosuuksien kautta, kun taas vuonna 2021 tuki myönnettiin avustuksina.

Peruspalvelujen valtionosuutta toteutui 175,2 milj. euroa. Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus vähennettynä verolykkäysten takaisinperinnällä oli 87,3 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia toteutui 45,7 milj. euroa, mikä oli 0,5 milj. euroa (-1,0 %) edellistä vuotta vähemmän. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi vuoden aikana lisäystä alkuperäiseen valtionosuuteen (41,8 milj. euroa) noin 4,0 milj. euroa ja tästä noin 0,6 milj. euroa oli perusrahoituksen harkinnanvaraista koro-tusta koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin.

Turku maksoi verotulotasasta muille kunnille 2,0 milj. euroa, kun edellisenä vuonna Turku maksoi tasausta muille kunnille 0,7 milj. euroa.

Valtionosuustulot ja niiden kehitys vuosina 2017 - 2021

Valtionosuustulot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 30,2 milj. euroa (-9,0 %). Vertailukelpoinen muutos on 2,4 %, kun otetaan huomioon valtion koronatuot koronan testaukseen, jäljittämiseen, rokottamiseen sekä sairaanhoitoon ja muihin välittömiin kustannuksiin yhteensä 38,2 milj. euron muutos valtionosuudesta valtionavustuksiin vuonna 2021.

3.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020*
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	67 261	50 209
Vuosikate	94 093	62 407
Tulorahoituksen korjauserät	-26 832	-12 198
Investointien rahavirta	-104 919	-52 621
Investointimenot	-140 848	-75 779
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 117	3 382
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	33 812	19 776
Toiminnan ja investointien rahavirta	-37 658	-2 412
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-86 696	-25 035
Antolainasaamisten lisäykset	-93 634	-29 500
Antolainasaamisten vähennykset	6 938	4 466
Lainakannan muutokset	82 976	-28 757
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	90 000	110 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-54 240	-104 240
Lyhytaikaisten lainojen muutos	47 217	-34 517
Muut maksuvalmiuden muutokset	-11 421	-5 597
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	571	-2 107
Vaihto-omaisuuden muutos	434	-282
Saamisten muutokset	-26 605	-7 555
Korottomien velkojen muutokset	14 179	4 347
Rahoituksen rahavirta	-15 141	-59 389
Rahavarojen muutos	-52 799	-61 801
Rahavarojen muutos	-52 799	-61 801
Rahavarat 31.12.	123 938	176 737
Rahavarat 1.1.	176 737	238 538

* Vertailutieto oikaistu

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 €	-139 897	-102 415
Investointien tulorahoitus, %	67,8	86,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	0,7
Kassan riittävyys, pv	26	40
Asukasmäärä	195 301 **	194 391

** Ennakkotieto

Toiminnan rahavirta oli 67,3 milj. euroa positiivinen (50,2 TP 2020). Tulorahoituksen kasvuun vaikutti valtion kuntien verorahoitusta tukeneet toimenpiteet, kunnallisvero- ja yhteisöverotulojen sekä maankäytösopimuskorvausten ja omaisuuden myyntivoittojen hyvä kehitys.

Tulorahoituksen korjauserissä on oikaistu investointien rahavirrassa esitettäviä pysyvien vastaavien luovutusvoittoja ja -tappioita yhteensä 32,1 milj. euroa.

Kaupungin investointimenot olivat 140,8 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot 33,8 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna investoinnit kasvoivat 65,1 milj. euroa ja luovutustulot 14,0 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin saatiin 2,1 milj. euroa, minkä jälkeen investointien omahankintamenoksi jää 138,7 milj. euroa. Kaupungin investointien rahoitusvalmiutta mittaava tulorahoitusprosentti 67,8 % laski merkittävästi edellisvuodesta (2020 TP 86,2 %). Edelliseen vuoteen verrattuna laskua on 18,4 prosenttiyksikköä, mikä johtuu suhteellisesti edellisvuotta korkeammasta investointitasosta.

Tilikauden 2021 toiminnan ja investointien rahavirta on 37,7 milj. euroa negatiivinen, mikä oli 35,2 milj. euroa edellisvuotta huonompi. Vuosien 2017 - 2021 toiminnan ja investointien toteutunut rahavirran kertymä painui 139,9 milj. euroa negatiiviseksi, kun se edellisvuonna oli 102,4 milj. euroa negatiivinen. Kertymän suuruuteen ovat aikaisempina vuosina vaikuttaneet merkittävästi eri tilikausien yhtiöittämisistä saadut luovutusvoitot ja -tulot. Sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olleiden kiinteistöjen luovutustulo oli 127,9 milj. euroa ja satunnainen tuotto 87,2 milj. euroa vuonna 2015 sekä Turun Vesiliikelaitoksen luovutustulo 104,3 milj. euroa ja satunnainen tuotto 23,7 milj. euroa vuonna 2017.

Pitkäaikaisia antolainoja lyhennettiin 6,9 milj. euroa ja myönnettiin vuoden aikana 93,6 milj. euroa, josta suurin osa 63,9 milj. euroa TVT Asunnot Oy:lle.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 90 milj. euroa ja vähennettiin 54,2 milj. euroa. Lyhytaikaisia lainoja nostettiin 47,2 milj. euroa. Kaupungin lainakanta lisääntyi 83,0 milj. euroa. Rahoituksen rahavirta toteutui päättyneellä tilikaudella 15,1 milj. euroa negatiivisena.

Suurimmat investoinnit ja omaisuuden luovutustulot

Kaupungin investointimenot olivat 140,8 milj. euroa vuonna 2021 (75,8 milj. euroa vuonna 2020). Edellisiin tilikausiin tehty oikaisu -4,6 milj. euroa investointien hankintamenoon on otettu huomioon vertailutiedoissa. Rahoitusosuuksia investointikohteille kirjattiin 2,1 milj. euroa (3,4 milj. euroa vuonna 2020). Omaisuuden luovutustuloja kirjattiin 33,8 milj. euroa (24,4 milj. euroa vuonna 2020). Investointimenot alittivat 29,4 milj. euroa talousarvion. Rahoitusosuudet ylittivät talousarvion 0,3 milj. eurolla ja luovutustulot 0,9 milj. eurolla.

Suurimmat käynnissä olleet infrakohteet olivat Kauppatori ja Logomon silta. Kaupunkiympäristön muita mittavia rakennuttamiskohteita olivat mm. Linnakaupungin Kirstinpuiston ja Herttuankulman kaava-alueiden katu- ja puistoalueet. Käynnissä olevista kaupungin perusparannus- ja uudisrakennuskohteista mittavimmat olivat Pääskylvuoren koulun peruskorjaus- ja uudisrakennus, Sirkkalan koulun ja Tommilan päiväkodin uudisrakennukset.

Omaisuuden luovutustulojen toteutuminen

Kaupunki sai kiinteistöomaisuuden, osakkeiden ja kaluston luovutustuloja yhteensä 33,8 milj. euroa. Luovutustulojen nettoylitys oli 0,9 milj. euroa talousarvioon verrattuna (TA 32,9 milj. euroa). Omaisuuden myyntivoittoa kirjattiin 32,1 milj. euroa (17,6 milj. euroa vuonna 2020). Edellisiin tilikausiin tehty oikaisu -4,6 milj. euroa omaisuuden myyntivoittoihin on otettu huomioon vuoden 2020 vertailutiedoissa. Maaomaisuuden myynnistä saadut myyntivoitot ylittivät 3,8 milj. euroa talousarvioon verrattuna (TA 28,2 milj. euroa).

Maankäyttösopimuskorvauksia kirjattiin yhteensä 26,6 milj. euroa (9,5 milj. euroa vuonna 2020). Maankäyttösopimustulojen osuus ylittyi talousarvioon verrattuna 20,6 milj. euroa (TA 5,0 milj. euroa). Markkinatilanne on johtanut alueiden paljon ennakoitua nopeampaan rakentamiseen, minkä johdosta maankäyttösopimuskorvauksia on lauennut maksuun ennakoitua nopeammassa tahdissa. Rahoitusmarkkinoiden korkotilanne on myös motivoinut sopimuskumppaneita maksamaan sopimuskorvaukset etupainotteisesti.

Infrainvestointiohjelman toteutuminen

Vuonna 2021 kaupunkiympäristön rakennuttamisen investointimenot olivat yhteensä 42,9 milj. euroa (36,4 milj. euroa vuonna 2020). Investointimenoista kohdistui strategiaan kärkihankkeisiin 44 %. Korjausvelkaa alentavien infran saneerauskohteiden osuus investointimenoista oli 26 %. Kiinteistökehityskohteiden osuus investointimenoista oli 22 %. Liikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen kohdistui 3 % investointimenoista, jotka sisälsivät muun muassa Aurajoen rantamuurin kunnostustöitä, liikevaloihin ja liikenneverkon toimivuuteen tehdyt investoinnit. Asukasviihtyvyyttä parantaviin kohteisiin, kuten puistoihin, ulkoliikuntapaikkoihin ja leikkipuistoihin kohdistui 3 % investointimenoista. Toimintoja tukeviin kynnysinvestointeihin, kuten kaupungin maamassojen läjitysalueisiin, kohdistui prosentti investointimenoista.

Viiveet maankäytön hankkeiden kaavoitus- ja infran suunnitteluvaiheessa heijastuvat investointien ajoitukseen ja tonttien luovutukseen. Kaupunkiympäristön rakennuttamisen merkittävimpiä talousarvioepoikkeamia oli Agri-colankatu - Tehtaankatu rantaväylän rakentaminen, joka siirtyi vuodelle 2022 samoin kuin Manillalaiturin toteutussuunnittelu. Turun ratapiha -hankkeen toteutus on siirtynyt. Voimakadun kaavan arvioidaan valmistuvan vuoden 2022 lopulla. Itä-Skanssin asemakaavan voimaantulo on viivästynyt arvioidusta ja kaava-alueen toteutusta on siirretty vuodelle 2023. Fortuna -kortteli ei ole etenemässä, joten sille varattu määräraha jäi käyttämättä. Topinojan kiertotalouspuiston ensimmäisen vaiheen painopiste siirtyi vuodelle 2022. Fabriikin alueen louhintaurakan aloitus siirtyi alkuvuoteen 2022. Herttuankulman rakentaminen painottuu arvoitua enemmän vuodelle 2022. Pihlajaniemen suunnittelun painopiste siirtyy vuodelle 2022. Kakolan alueen Michailowin portaiden rakentamisen aloitus siirtyi vuodelle 2022. Sorapintaisille kaduille varatusta määrärahasta jäi käyttämättä 1,6 milj. euroa katusuunnitelmista tehtyjen valitusten ja suunnitelmien viivästymisen vuoksi. Liikuntalautakunnan kohteita on siirtynyt suunnitelmien viivästymisen vuoksi vuodelle 2022 0,5 milj. euron edestä. Vau-nukadun ja -aukion rakentaminen siirtyi ratapihahankkeen muutosten vuoksi.

Kaupungin yleisten alueiden peruskorjaus- ja korvausinvestointitaso ei kattanut infraomaisuuden suunnitelman mukaisten poistojen osuutta. Investointien lisäksi infran kunnossapidossa tehdään korjausvelkaa alentavia toimenpiteitä.

Tilainvestointiohjelman toteutuminen

Kaupungin toimitilojen rakennuttamisen investointimenot olivat yhteensä 13,9 milj. euroa (13,1 milj. euroa vuonna 2020). Edellisiin tilikausiin tehty oikaisu -3,6 milj. euroa investointien hankintameno on otettu huomioon vuoden 2020 vertailutiedoissa. Uudisrakentamisen kohteisiin käytettiin 6,8 milj. euroa ja peruskorjaus- ja korjausinvestointikohteisiin 7,1 milj. euroa investointimäärärahoista. Uudisrakentamiskohteita on lisäksi toteutettu hyödyntämällä Turku-konsernin toteutusratkaisuja. Kaupunki voi antaa hankkeille rakennusaikaisen väliaikaisen rahoituksen konserttitilin limiitin kautta tai antaa omavelkaisen takauksen hankkeiden rahoitukselle.

Toimitilojen rakennuttamiseen varattu investointimäärärahan käyttö alittui 5,5 milj. euroa. Toimitilarakennuttamisen kohdekohtaisia merkittävimpiä talousarvioepoikkeamia olivat Hannunniitun koulutilojen tekniset ja toiminnalliset muutostyöt, jonka osalta korjaukset jäivät tekemättä vuonna 2021. Kärsämäen sivupaloaseman korjauksen aloitus vuoden 2022 puolella siirtää rahankäytön painopistettä vuodelle 2022. Samoin Nummenpakan koulun Nummen koulutalon hankkeen aloitus on siirtynyt vuoden 2022 puolelle. Investointilistalla on hankkeita, joiden tarveselvitykset tai hankesuunnittelu on edelleen kesken eikä varattua talousarviorahaa ole pystytty käyttämään kuten Luolavuoren koulu ja Lyseon koulu. Toimitilarakennuttamisen Pienet hankkeet lista valmistui vasta vuoden 2021 puolella, joka vaikutti joiltain osin kesällä toteutettavien töiden määrään. Hankkeita lisättiin vuoden mittaan tilajohtajan päätöksillä tarpeen mukaan. Vuoden 2022 hankkeita nostettiin listalle em.

päätöksillä suunnittelun aloittamista varten. Syksyn 2021 aikana saatiin valmisteltua suunnittelun osalta jo osa vuoden 2022 pienistä hankkeista kilpailutusta varten. Kaupungin palvelurakennusten peruskorjaus- ja korvausinvestointitaso ei kattanut rakennusten suunnitelman mukaisten poistojen osuutta. Investointien lisäksi toimitilojen kunnossapidossa tehdään korjausvelkaa alentavia toimenpiteitä.

Rakennusmateriaalien hintojen raju nousu globaalisti vaikutti ja vaikuttaa edelleen tällä hetkellä kaikkiin saataviin tarjoushintoihin ja tarjoajien tarjoushalukkuuteen ja -kykyyn. Etenkin pienten urakoiden hinnat nousivat osin paljon ennakoitua korkeammaksi ja joitain töitä jätettiin siksi toteuttamatta vuonna 2021. Rakennusmateriaalien hintojen nousu tulee vaikuttamaan nostavasti myös rakennuskustannusindeksiin, joka otetaan tarvittaessa huomioon kustannusarviossa myös vuonna 2022 ja sitä kautta määrärahavaroituksissa. Sama pätee myös infran rakennuttamisessa.

Muut investoinnit

Kaupunki käytti maanhankintaan ja rakennusten lunastukseen yhteensä 32,2 milj. euroa, josta maa-alueisiin 2,0 milj. euroa ja rakennuksiin 30,2 milj. euroa (4,5 milj. euroa vuonna 2020). Edellisiin tilikausiin tehty oikaisu -1,0 milj. euroa investointien hankintameno on otettu huomioon vuoden 2020 vertailutiedoissa. Merkittävimmät lunastukset olivat Viking Linen terminaali 17,8 milj. euroa ja Rettigin kiinteistö 12,0 milj. euroa. Osakkuusyhteisöjen osakkeiden hankintamenot, sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin ja muihin osakkeisiin olivat yhteensä 34,8 milj. euroa (0,8 milj. euroa vuonna 2020).

Kaupunkitasoisiiin it-järjestelmiin ja tietojärjestelmien kehittämiseen panostettiin 9,5 milj. euroa (10,6 milj. euroa vuonna 2020) ja koneisiin ja kalustoon sekä muihin aineellisiin hyödykkeisiin yhteensä 11,2 milj. euroa (10,4 milj. euroa vuonna 2020).

4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin maksuvalmius säilyi vuoden aikana hyvänä. Kaupungin kassavaranto ilman omien rahastojen sijoituksia oli vuoden 2021 lopussa 83,2 milj. euroa (139 milj. euroa TP 2020). Kassavaranto vähentyi 55,8 milj. euroa vuoden 2021 aikana. Kassavaranto koostui ainoastaan käteisvaroista, maksuliiketilinen talletuksista ja muista talletuksista. Kassavarannon tasoa on jouduttu alentamaan johtuen pankkien asettamista sakkokoroista eli negatiivisista talletuspalkkioista. Alimmillaan kassavaranto oli vuoden aikana 10,3 milj. euroa ja ylimmillään 163,5 milj. euroa. Keskimääräinen kassavaranto oli 77,5 milj. euroa. Konsernirahoitus ja tytäryhtiöiden maksuliikenne ovat lisänneet kassavarannon vaihteluita kaupungin omien rahoitustapahtumien lisäksi.

Kaupungin pitkäaikaisten lainojen määrä (ml. seuraavan vuoden lyhennykset) vuoden 2021 lopussa oli 610,0 milj. euroa (574 milj. euroa vuonna 2020). Pitkäaikaisten lainojen määrä lisääntyi vuoden aikana 35,8 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset vuonna 2021 olivat 54,2 milj. euroa ja uusia lainoja nostettiin yhteensä 90,0 milj. euroa. Näiden lisäksi lyhytaikaiseen korolliseen velkaan kuuluvat tytäryhtiöiden talletukset 122,0 milj. euroa ja henkilöstökassan talletukset 13,7 milj. euroa eli yhteensä 135,8 milj. euroa. Lyhytaikaisia kuntatodistuksia käytettiin talousarvion ja kaupunginhallituksen lainannostosuunnitelman mukaisesti tasoittamaan kassavarannon vaihteluita vuoden aikana. Lyhytaikaisia kuntatodistuslimiittejä tai muita ei-sitovia limiittejä kaupungilla oli vuoden lopussa 440 milj. euroa. Kuntatodistuksia oli laskettu liikkeelle vuoden vaihteessa yhteensä 50,0 milj. euroa (0 euroa vuonna 2020).

Lainakanta eli korollisen kokonaisvelan määrä oli siten 795,8 milj. euroa vuoden 2021 lopussa (712,8 milj. euroa vuonna 2020) ja velka kasvoi 83,0 milj. euroa vuoden aikana. Kasvu johtui pääasiassa yhtiöiden talletusten sekä pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen kasvusta vuoden aikana. Korollisen kokonaisvelan korkokulut (ml. suojauskustannukset) olivat 8,2 milj. euroa ja efektiivinen korkoprosentti oli 1,40 % sisältäen velan suojauskustannukset. Korkotason nousu yhdellä prosenttiyksiköllä laskisi lainakannan (ml. suojaukset) korkokustannusta noin 1,05 %:iin.

Kaupunki on suojannut korollista kokonaisvelkaa korkojen nousulta vuoden vaihteessa yhteensä 770 milj. euroa. Suojauksista 270 milj. euroa on toteutettu kiinteäkorkoisilla lainoilla ja 500 milj. euroa maturiteetiltaan yli vuoden pituisilla koronvaihtosopimuksilla. Suojausaste oli vuoden vaihteessa noin 97 %, minkä johdosta kaupungin korkomenot eivät nouse korkojen noustessa, vaan laskevat, koska lyhyiden viitekorkojen nousu (euribor) vähentäisi koronvaihtosopimusten vaihtuvan koron maksettavaa kassavirtaa. Yhteensä kaikkien avoinna olevien koronvaihtosopimusten nimellisarvo oli 630 milj. euroa. Suojauksiin liittyvien koronvaihtosopimusten käypä arvo oli vuoden lopussa -30,4 milj. euroa. Vuonna 2021 toteutettiin vain yksi, pääomaltaan 50 milj. euron koronvaihtosopimus, jossa suojattiin tulevaa lainasalkkua.

Pitkäaikainen antolainakanta oli vuoden vaihteessa 569,6 milj. euroa (482,9, milj. euroa 2020) ja lyhytaikainen konsernitiliin liitetty luottolimiittivelka tytäryhtiöille oli 38,1 milj. euroa (41,8 milj. euroa 2020). Pitkäaikaiset antolainasaamiset tytäryhteisöiltä lisääntyivät nettona vuoden aikana 86,8 milj. euroa. Lähes kaikki antolainojen lisäys kohdistui TVT Asunnot konsernille (63,9 milj. euroa) ja Koy Turun Syvälahden ja Yli-Maarian kouluille (yhteensä 28,8 milj. euroa). Antolainoihin on saatu kuntalain mukaiset riittävät ja turvaavat vastavakuudet tai yhtiöt ovat sitoutuneet ne kaupungille toimittamaan.

Takausvastuut olivat 270,2 milj. euroa eli vähenivät vuoden aikana noin 10 milj. euroa (280 milj. euroa vuonna 2020). Suurimmat takausvastuut ovat Turun Seudun Vesi Oy:lle 103,7 milj. euroa ja Turun Seudun Puhdistamo Oy:lle 79,2 milj. euroa. Takausvastuiden vähennys johtui normaalista lainapääomien lyhennyksistä, joille takaus on alun perin myönnetty. Suurimmat leasingvastuut koostuvat puitesopimukseen sisältyvistä käyttöomaisuushankinnoista sekä Turun Satama Oy:n kiinteistöleasing -kohteesta, joka on välivuokrattu yhtiölle.

Kaupungin rahastojen pääoma nousi huolimatta vuoden 2021 alhaisesta korkotasosta ja COVID19 pandemian aiheuttamasta pitkittyneestä epävarmuudesta osakemarkkinoilla. Vahinkorahaston kirjanpidollinen pääoma oli vuoden lopussa 51,9 milj. euroa ja tulos 3,1 milj. euroa positiivinen. Vahinkorahaston käypä eli markkinatuotto oli 4,5 milj. euroa, mikä vastaa noin 9,8 %:n vuosituottoa. Lahjoitusrahastojen kirjanpidollinen pääoma olivat 27,5 milj. euroa ja tulos 1,8 milj. euroa positiivinen. Lahjoitusrahastojen käypä eli markkinatuotto oli 3,0 milj. euroa, mikä vastasi noin 11,3 %:n vuosituottoa. Lahjoitusrahastojen tulosta ei yhdistellä kaupungin emon tulokseen.

Vahinkorahaston allokaatio vuoden lopussa oli seuraava: osakerahastot ja ETF –sijoitukset 37 % ja korkosijoitukset 63 % rahaston markkina-arvosta. Lahjoitusrahastojen vastaava allokaatio oli seuraava: osakerahastot ja ETF – sijoitukset 51 % ja korkosijoitukset 49 % rahaston markkina-arvosta. Käytännössä molemmissa rahastoissa on luovuttu suorista osakesijoituksista ja siirrytty passiivisten ja kustannustehokkaiden pörssinoteerattujen osakeindeksirahastojen (ETF) käyttöön.

Kaupungin omien ja lahjoitusrahastojen sijoitustoiminnassa noudatetaan kaupunginvaltuuston 18.3.2019 hyväksymiä sijoitustoiminnan periaatteita ja erityisesti rahastojen sijoitustoimintaa ohjaavaa kohtaa 4. Erityiskatteisten rahastojen varojen hoidon periaatteet. Lisäksi kaupunginhallitus hyväksyi 7.12.2020 lainannosto- ja sijoitusuunnitelman vuodelle 2021, mikä ohjasi tarkemmalla tasolla rahastojen allokaatiota ja sijoitusinstrumenttien valintaa. Lähtökohtaisesti kaupungin rahastojen osakeinstrumenttien maksimipaino salkuissa saa olla enintään 50 % rahaston pääomasta. Lisäksi rahastojen sijoitustoiminnan ohjaamista varten on perustettu sijoitustoimikunta, jonka tehtävänä on antaa suosituksia muun muassa rahastojen allokaatiosta ja riskiprofiilista. Sijoitustoimikunta on kokoontunut säännöllisesti vuoden 2021 aikana.

Taseen analyysi 31.12.

	2021	2020*		2021	2020*
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 626 442	1 460 053	OMA PÄÄOMA	820 535	781 542
Aineettomat hyödykkeet	24 185	20 528	Peruspääoma	601 956	601 956
Aineettomat oikeudet	2 276	3 536	Muut omat rahastot	23	23
Muut pitkävaikutteiset menot	21 873	11 650	Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	179 563	171 820
Ennakkomaksut	35	5 343	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	38 993	7 743
Aineelliset hyödykkeet	738 693	697 496	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	31 766	33 960
Maa- ja vesialueet	139 862	139 233	Poistoero	31 091	32 216
Rakennukset	210 614	209 909	Vapaaehtoiset varaukset	675	1 744
Kiinteät rakenteet ja laitteet	266 102	268 766			
Koneet ja kalusto	22 910	20 255	PAKOLLISET VARAUKSET	16 774	11 539
Muut aineelliset hyödykkeet	3 608	3 493	Eläkevaraukset	2 284	2 228
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	95 596	55 839	Muut pakolliset varaukset	14 490	9 311
Sijoitukset	863 565	742 029	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	45 228	44 794
Osakkeet ja osuudet	293 872	259 032	Valtion toimeksiannot	15 368	16 930
Muut lainasaamiset	569 523	482 827	Lahjoitusrahastojen pääomat	27 922	26 151
Muut saamiset	170	170	Muut toimeksiantojen pääomat	1 939	1 713
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	44 057	44 194			
Valtion toimeksiannot	15 368	16 930	VIERAS PÄÄOMA	1 013 391	916 236
Lahjoitusrahastojen varat	26 751	25 551			
Muut toimeksiantojen varat	1 939	1 713	Pitkäaikainen	500 374	541 944
VAIHTUVAT VASTAAVAT	257 196	283 823	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	485 763	520 003
Vaihto-omaisuus	1 783	2 217	Saadut ennakot	1 217	660
Aineet ja tarvikkeet	673	708	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	13 242	21 024
Keskeneräiset tuotteet	1 006	1 510	Siirtovelat	153	256
Ennakkomaksut	104	0	Lyhytaikainen	513 016	374 292
Saamiset	131 474	104 869	Joukkovelkakirjalainat	50 000	50 000
Pitkäaikaiset saamiset	1 934	1 506	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	124 240	4 240
Lainasaamiset	222	297	Lainat muilta luotonantajilta	135 756	138 539
Muut saamiset	1 711	1 208	Saadut ennakot	177	81
Lyhytaikaiset saamiset	129 540	103 363	Ostovelat	86 813	66 673
Myyntisaamiset	32 237	16 586	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	12 949	19 218
Lainasaamiset	38 134	41 807	Siirtovelat	103 081	95 541
Muut saamiset	19 256	16 878			
Siirtosaamiset	39 913	28 093			
Rahoitusarvopaperit	40 577	40 606			
Osakkeet ja osuudet	17 311	17 704			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	23 266	22 902			
Rahat ja pankkisaamiset	83 362	136 131			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 927 695	1 788 071	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 927 695	1 788 071

* Vertailutieto oikaistu

Taseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	44,2	45,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	65,9	64,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	218 556	179 563
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	1 119	924
Lainakanta 31.12. 1000 €	795 759	712 783
Lainakanta 31.12. € / asukas	4 075	3 667
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	1 162 025	1 080 009
Lainat ja vuokravastuut, € / asukas	5 950	5 556
Lainasaamiset 31.12. 1000 €	569 523	482 827
Asukasmäärä	195 301	194 391

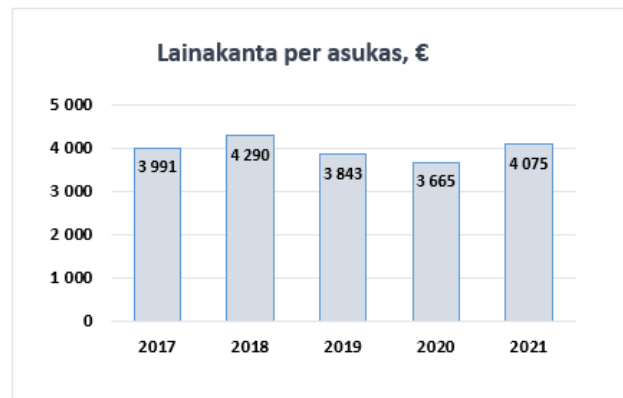
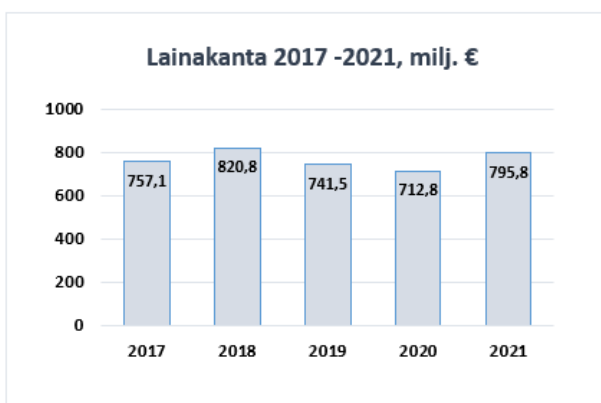
** ennakkotieto

Taseen loppusumma on 1 927,7 milj. euroa tilikauden päättyessä. Edelliseen vuoteen verrattuna lisäystä oli 139,6 milj. euroa (7,8 %). Tilikauden ylijäämä kasvatti omaa pääomaa 39,0 milj. euroa (4,8 %). Omavaraisuusaste laski 1,4 prosenttiyksikköä ollen vuoden lopussa 44,2 prosenttia (45,6 % TP 2020). Kuntatalouden yleisenä tavoitetasona voidaan pitää 50 prosentin ylittävää tasoa.

Pysyvien vastaavien sijoituksista muut lainasaamiset kasvoivat 86,7 milj. euroa edellisvuodesta. Muutokseen vaikutti pääasiassa konsernin sisäisen antolainauksen kasvu konserniyhteisöille.

Kertyneisiin yli-/alijäämiin sisältyy aikaisemmilta tilikausilta poikkeuksellisia kertaluonteisia eriä, joiden vaikutus yhteensä on 173,8 milj. euroa. Näistä olennaisimmat ovat seuraavat erät: Turun Puhelimen liiketoiminnan myynnistä vuonna 1997 kertyi myyntivoittoa 45,5 milj. euroa. Liittymismaksurahasto lakkautettiin vuonna 2004 ja kertyneet yli-/alijäämät lisääntyivät 13,1 milj. euroa. Vuonna 2008 rahoitusarvopaperimarkkinoiden kriisin johdosta kirjattiin arvonalennuksia 31,9 milj. euroa vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista. Turku Science Park Oy konsernin fuusion yhteydessä vuonna 2010 pysyvien vastaavien sijoituksista kirjattiin arvonalennusta 14,1 milj. euroa. Turun Sataman liiketoiminnan yhtiöittämisestä saatiin myyntivoittoa 30,9 milj. euroa vuonna 2013. Sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämisestä vuonna 2015 saatiin myyntivoittoa 87,5 milj. euroa. Turun Vesiliikelaitoksen yhtiöittämisestä vuonna 2017 saatiin myyntivoittoa 23,7 milj. euroa.

Muita pakollisia varauksia kirjattiin 5,2 milj. euroa edellisvuotta enemmän pääosin ympäristövastuuvarausten kasvusta johtuen.

Lainakanta vuoden lopussa oli 795,8 miljoonaa euroa ja kasvua edelliseen vuoteen oli 83,0 milj. euroa. Lainakanta per asukas oli 4 075 euroa (3 667 € TP 2020).

Suhteellinen velkaantuneisuus oli 65,9 prosenttia, joka käyttötuloista (toimintatuloista, verotuloista ja valtionosuuksista) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus lisääntyi 1,4 prosenttiyksikköä edellisvuodesta (64,5 TP 2020). Lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 1 162,0 milj. euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen on 82,0 milj. euroa (7,6 %). Asukasluvun ennakkotiedon mukaan lainat ja vuokravastuut asukasta kohden olivat 5 950 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen on 394 euroa/asukas.

5. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma sisältää vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistuloissa on esitetty rahanlähteinä toimintatuotot ja investointitulot sekä antolainasaamisten vähennykset ja uusien pitkäaikaisten lainojen nostot. Kokonaismenoissa rahankäyttönä on esitetty toimintakulut ja investointimenot sekä antolainasaamisten lisäykset, pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja lyhytaikaisten lainojen vähennykset.

Toimintakertomus

KOKONAISTULOT JA -MENOT 2021

TULOT	€	MENOT	€
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	340 439 016	Toimintakulut	1 472 775 769
Verotulot	888 953 302	- Valmistus omaan käyttöön	-1 880 560
Valtionosuudet	306 258 337	Korkokulut	8 291 679
Korkotuotot	13 056 134	Muut rahoituskulut	305 330
Muut rahoitustuotot	24 878 666	Satunnaiset kulut	0
Satunnaiset tuotot	0	Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		- Pakollisten varausten lis. +, väh. -	-5 234 952
luovutusvoitot	-32 067 276	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
		luovutustappiot	0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 117 109	Investointimenot	140 848 198
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			
luovutustulot	33 812 240		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	6 938 281	Antolainasaamisten lisäykset	93 634 465
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	90 000 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	54 240 216
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	47 216 654	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	1 721 602 463	Kokonaismenot yhteensä	1 762 980 145

Kokonaismenot olivat 41,4 milj. euroa kokonaistuloja suuremmat.

6. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

6.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Turun kaupungin määräysvaltaan kuuluu 63 tytäryhteisöä, joista 54 on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Yhdistellyistä tytäryhteisöistä 3 on säätiöitä ja 26 on asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Osakkuusyhteisöjä on yhdistelty 25 ja kuntayhtymä 3. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alakonsernin kautta on yhdistelty 3 tytäryhteisöä ja 5 osakkuusyhteisöä.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätöksen yhdistellyistä tai yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä on kaupungin tilinpäätöksen liitetiedoissa kohdassa 20. – 22. omistukset muissa yhteisöissä.

6.2. Konsernissa tapahtuneet muutokset

Turun seudun puhdistamo Oy on toteuttanut osakeannin vuonna 2021 ja Turun kaupungin omistusosuus on nyt 59,86 % (aiemmin 62,30 %).

Turun TeknologiaKiinteistöt Oy:ssä on toteutettu osakeanti vuonna 2021 ja Turun kaupungin omistus yhtiössä on laskenut annin jälkeen 38,44 %. Kaupunkikonsernin osalta sekä kaupunki että Turun Ammattikorkeakoulu merkitsivät osakkeita.

Turun kaupunki on ostanut 1000 kpl Arkea Oy:n osakkeita 14.12.2021 Paimion kaupungilta – kaupungin omistus yhtiöstä on noussut 99,68 %:iin (aikaisemmin 99,55 %);

Kaupunginhallitus päätti 7.12.2021 Rettigin kiinteistön operointimallista ja Taiteen talo -konseptin jatkovalmistelusta. Konseptin sisällölliseen kehittämiseen päätettiin perustaa Turun Taiteen talo Oy, Konstens hus i Åbo Ab, jonka tehtävänä on edistää ja tukea Turun kaupungissa tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, taiteen ja kulttuurin ammattilaisten työllisyyttä ja elinkeinoa sekä kehittää ja organisoida Taiteen talo –konseptia Turussa. Konseptiin liittyen kaupunginhallitus päätti 20.12.2021 Kiinteistö Oy Rettigin tupakkatehdas, Fastighets Ab Rettigs tobaksfabrik -nimisen yhtiön perustamisesta. Kaupunki omistaa yhtiöiden osakkeista 100 %.

6.3. Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuuston 12.12.2016 § 205 hyväksymää konserniohjetta sekä Turun kaupungin omistajapolitiikkaa 2016–2020 koskevaa asiakirjaa § 206 on noudatettu vuoden 2021 ajan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.12.2021 § 268 uuden konserniohjeen ja 14.2.2022 § 24 Turun kaupungin omistajapolitiikan 2022–2025.

Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonsernin konserniohjauksen ja -valvonnan täytäntöönpanosta sekä niiden toimivuudesta. Konsernijaosto tekee esityksiä omistajapolitiikan linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista, tytäryhteisöille ja -säätiöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä muista yhteisöjen sekä säätiöiden toimintaan ja talouteen liittyvistä asioista. Lisäksi konsernijaosto ohjaa, seuraa ja valvoo kaupungin tytäryhteisöjen ja -säätiöiden toimintaa sekä niille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Omistajaohjausjohtaja tukee kaupunginjohtajaa vastaten osaltaan erityisesti konserniyhteisöjen omistajaohjauksesta ja valvonnasta.

Konsernin tytäryhteisöt on jaettu strategiaan ja operatiivisiin tytäryhteisöihin.

Strategiset yhteisöt vuonna 2021 ovat:

Tytäryhteisöt

Arkea Oy
Forum Marinum -säätiö
Oy Turku Energia - Åbo Energia Ab
Turku City Data Oy
Turku Science Park Oy
Turun Aikuiskoulutussäätiö
Turun Kaupunginteatteri Oy
Turun ammattikorkeakoulu Oy
Turun Kaupunkiliikenne Oy
Turun Satama Oy

Kuntec Oy
Turun musiikinopetus Oy
Turun Seudun Puhdistamo Oy
Turun Seudun Vesi Oy
Turun Vesihuolto Oy
TVT Asunnot Oy
Turun Ylioppilaskyläsäätiö
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy
Turku 2029 –säätiö sr.

Osakkuusyhteisöt

Turun Teknologia kiinteistöt Oy
Kaarea Oy
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
Logomo Oy

Konsernijaosto nimeää strategisten yhteisöjen hallitusten jäsenet eli toimii hallitusten strategisten yhtiöiden nimitysvaliokuntana. Jaosto myös antaa ennakkonäkemyksensä strategisten yhtiöiden toimitusjohtajien otamisesta sekä toimitusjohtajasopimuksista. Jaosto ohjaa ja valvoo strategisia tytäryhteisö- ja osakkuusyhtiöitä. Strategisissa yhteisöissä yhteiskuntapoliittisilla näkemyksillä on merkittävä rooli yhteisön ohjauksessa ja päätöksenteossa. Muut tytäryhteisöt, eli operatiiviset yhteisöt, toteuttavat pääosin saamaansa toiminnallista tehtävää ja niiden tavoitteena on hoitaa tehtävänsä tehokkaasti ja taloudellisesti.

Valtuuston yhtiöille asettamien toimintaa ja taloutta koskevien tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle kerran talousarviovuoden aikana eli tilanteesta 30.6.2021. Asetettujen tavoitteiden toteutuminen 1.1.–31.12.2021 esitetään kaupungin tilinpäätökseen sisältyvissä yhtiöiden tulokorteissa eli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailussa.

Kuntalain (410/2015) 48 §:n mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konsernijohto vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Konserniohjauksen järjestäminen

Kaupungin omistajapolitiikka vuosille 2018–2021 hyväksyttiin 11.6.2018 § 145 kaupunginvaltuustossa ja noudatettiin vuonna 2021. Kaupunginvaltuuston hyväksymät omistajapolitiittiset linjaukset ovat osa kaupunkistrategiaa. Omistajapolitiikan mukaisesti kaupunkikonsernin keskitetyt tukipalvelut perustuvat toiminoille, joista saadaan yhteisen käytön kautta synergioita. Tukipalvelut ja niiden käyttö määritellään konserniohjeissa 12.12.2016 § 205, kuten myös konsernijaoston valvontavastuu kaupunkikonserniin kuuluvasta ja muun yhteisön ja säätiön valvontavastuusta.

Strategisten yhteisöjen osalta konsernijaosto valvoo ja ohjaa sitä, että yhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden, kaupunkistrategian sekä omistajapolitiittisten linjausten mukaisesti. Konserniohjeessa todetaan edelleen, että keskitettyjen konsernitoimintojen osalta noudatetaan konsernijohtoon ohjeistusta. Kaupunkikonsernin keskitettyjä yhteisiä tukipalveluja ovat rahoitus, sijoitus, maksuliikenne sekä palvelussuhdeneuvonta. Edelleen pyritään yhteisiin linjauksiin mm. hankintojen,

taloushallinnon, vakuuttamisen, it-toimintojen, konserniyhtiöiden tuottamien palvelukokonaisuuksien sekä työterveyshuollon osalta.

Tytäryhteisön hallituksen tulee huolehtia siitä, että yhteisö noudattaa kaupunginvaltuuston päättämiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeita. Hallitus ohjaa, tukee ja valvoo yhteisön riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttamista. Riskienhallinta sisältää riskien tunnistamisen, analysoinnin ja priorisoinnin, hallinnan toimenpiteiden määrittelyn ja valvonnan sekä tuloksellisuuden arvioinnin. Strategisilla yhteisöillä tulee olla hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet.

Strategiset yhteisöt raportoivat toimintansa ja taloutensa kehityksestä kaupungin toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä kaupunginhallituksen konsernijaostolle ja edelleen kaupunginvaltuustolle. Näiden yhteisöjen toiminnasta ja taloudesta raportoidaan vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen lisäksi sekä aina kun yhteisön toimintaan tai talouteen liittyy olennaisia poikkeamia jaoston määrittämistä tavoitteista. Operatiivisten yhteisöjen toiminnan ja talouden raportointi tapahtuu yhteisön valvontavastuuhenkilölle.

Keskitettyjen konsernipalvelujen käytössä on noudatettu Kv 12.12.2016 § 205 konserniohjeen mukaan kaupungin konsernijohtoon antamaa ohjeistusta. Strategiset tytäryhteisöt hyödyntävät ensisijaisesti konsernin omia tukipalveluita ja vasta toissijaisesti konsernin ulkopuolisia palveluntuottajia. Strategisten tytäryhteisöjen tulee keskitettyjä tukipalveluita kilpailuttaessaan pyytää tarjous konsernin sisäiseltä palveluntuottajalta ennen kuin se hankkii palvelun konsernin ulkopuoliselta taholta.

Toiminnan ja talouden seurantatiedot raportoidaan kaupunginvaltuustolle kaksi kertaa vuodessa, ajalta 1.1–30.6.2021 raportointi tapahtui strategisten yhteisöjen osalta 2. osavuosisikatsauksen yhteydessä 20.9.2021.

Koko vuonna vaikuttanut koronavirusepidemia ja siihen liittyvät rajoitustoimenpiteet aiheuttivat osalle konserniyhtiöistä huomattavaa epävarmuutta sekä suuria haasteita toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiselle. Epidemian aiheuttama varautuminen sekä suojautuminen on myös osaltaan tuonut haasteita ja vaatimuksia toiminnalle. Strategisille yhteisöille asetettujen tavoitteiden seurantatiedot esitetään kohdassa Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen/Strategiset yhteisöt.

Tytäryhteisöille annettiin tilikauden aikana konserniohjeita mm. yhtiökokouksia varten sekä yhteisöjen hallituksissa päätettävistä asioista ennakonäkemyksen muodossa. Käytettävissä olevien tietojen mukaan konserniohjeita ja ennakonäkemyksiä on noudatettu.

6.4. Konsernivalvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Hallintosäännössä (kv 15.11.2021) todetaan konsernivalvonnasta seuraavaa:

Konsernijaoston tehtävänä on vastata kaupunkikonserniin kuuluvan ja muun yhteisön ja säätiön valvonnan järjestämisestä

Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja johtamistehtävät hoidettava siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sopimushallinta.

Sisäisen valvonnan ohjaamisesta ja riskienhallinnasta vastaa keskitetysti kaupunginhallitus, joka antaa tarkempia ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen toimenpanoista.

Kaupungin konserniohjeiden (kv 13.12.2021 § 286) mukaan

Kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen konsernijaosto, pormestari ja kansliapäällikkö.

Kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kaupunginhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonserniin kuuluvan ja muun yhteisön ja säätiön valvontavastuusta

Yhteisön hallitus käsittelee ja hyväksyy osana tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymistä selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, havaituista puutteista, merkittävimmistä riskeistä ja kehittämistarpeista. Hallituksen tulee raportoida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehokkuutta ja toimivuutta vuosittain konsernijohtolle ja sisäiselle tarkastukselle.

Konsernivalvonta on toteutettu käytännössä seuraavasti:

- valvontavastuuhenkilöt huolehtivat säännöllisestä keskusteluyhteydestä ja toiminnan seurannasta tytäryhteisöissä
- omistajaohjausyksikkö vastaa talouden suunnittelun ja seurannan koordinoinnista ja valmistelusta. Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan valmistelun edetessä.
- tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta sisältyy osavuosikatsauksiin, jotka tuodaan toiminnan tavoitteet ja tunnusluvut sisältävine tuloskortteineen säännöllisin väliajoin kaupunginhallituksen konsernijaoston käsiteltäväksi.
- strategisten tytäryhteisöjen yhteiset konsernitavoitteet on määritelty kaupungin omistajapolitiikassa
- omistajan ennakonäkemyksiä edellytetään merkittävistä hankkeista ja muutoksista

Konserniohjeilla pyritään luomaan yhteiset menettelytavat ja sitouttamaan konserniyhteisöt kaupunkikonsernin yhteisiin tavoitteisiin. Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa on asianmukaista. Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä on toimivaa ja tilikauden aikana annettiin useita ennakonäkemyksiä tytäryhteisöille. Konserniohjeita noudatetaan kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niistä koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi perustuu samoihin periaatteisiin ja itsearviointiin kuin peruskaupungin palvelukokonaisuuksissa. Sisäisen valvonnan toimivuutta on arvioitu joissakin tytäryhteisöissä tilintarkastusyhteisön toimesta.

Keskitettyjen konsernitoimintojen kohdalla noudatetaan konsernijohtoon ohjeistusta. Lähtökohtana on, että strategiset tytäryhteisöt ja niiden tytäryhteisöt hyödyntävät ensisijaisesti konsernin omia tukipalveluita. Mikäli strateginen tytäryhteisö kilpailuttaa jonkun keskitetyksi määritellyistä tukipalveluista, tulee sen pyytää tarjous konsernin sisäiseltä palveluntuottajalta ennen kuin se hankkii palvelun konsernin ulkopuoliselta taholta.

Keskitettyjä yhteisiä palveluita, joissa on pyritty yhtenäisiin linjauksiin, ovat:

- rahoitus ja sijoitustoiminta
- maksuvalmiuden hoito
- palvelussuhdeneuvonta
- hankinnat
- vakuuttaminen
- it-toiminnot
- konserniyhtiöiden tuottamat palvelukokonaisuudet

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanossa ja nimittämisessä noudatetaan konserniohjeissa mainittuja periaatteita. Hallituksen kokoonpanossa huomioidaan yhteisön toiminnan luonne, koko ja kehitysvaihe. Omistajaohjausjohtaja valmistelee konsernijaostolle kansliapäällikön esityksen hallituksen kokoonpanoksi. Esityksen valmistelussa huolehditaan siitä, että hallitus koostuu kuntalain tarkoittamalla tavalla riittävän pätevistä henkilöistä. Hallituksen valitsee yhtiökokous tai muun yhteisön tarkoitusta varten kokoontuva toimielin.

Tytäryhteisöjen laatimien itsearviointien perusteella konsernivalvonta ja yhteisöjen sisäinen valvonta toimii asianmukaisesti, eikä merkittäviä puutteita ole havaittu. Yhteisöjen itsearvioinneissa esiin nostamia seikkoja olivat mm. omaisuuden turva ja sen arvosta huolehtiminen, it-järjestelmien toimivuus ja luotettavuus, henkilöstön osaaminen sekä toiminnan taloudellinen kannattavuus ja sen rahoituspohja. Konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan kehittämisen painopisteenä kuluvalle taloussuunnittelukaudella tulee olemaan tilintarkastajien mahdollisen raportoinnin hyödyntämisen selvittely sekä konserniohjeiden mukainen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointi.

6.5. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut

Edellinen tilikausi 2020 on oikaistu konsernin laskelmissa ja tunnusluvuissa.

KONSERNITULOSLASKELMA	2021	2020*
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	1 087 885	939 767
Myyntituotot (+)	820 439	749 107
Maksutuotot (+)	92 577	71 550
Tuet ja avustukset (+)	97 127	52 859
Vuokratuotot (+)	33 114	31 346
Muut toimintatuotot (+)	44 627	34 905
Valmistevarastojen muutos	47	0
Valmistus omaan käyttöön (+)	6 095	6 042
Toimintakulut	-2 121 769	-1 967 473
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot (-)	-685 949	-658 062
Henkilösivukulut		0
Eläkekulut (-)	-122 455	-117 767
Muut henkilösivukulut (-)	-48 933	-46 079
Palvelujen ostot (-)	-656 126	-634 012
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-369 036	-287 893
Avustukset (-)	-59 587	-59 577
Vuokrakulut (-)	-75 525	-71 680
Muut toimintakulut (-)	-104 158	-92 403
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta	17 757	16 291
TOIMINTAKATE	-1 009 986	-1 005 373
Verotulot	883 822	812 087
Valtionosuudet (+)	369 016	398 249
Rahoitustuotot- ja kulut	765	-14 262
Korkotuotot (+)	13 079	3 087
Muut rahoitustuotot (+)	8 560	5 420
Korkokulut (-)	-20 254	-19 524
Muut rahoituskulut (-)	-620	-3 246
VUOSIKATE	243 617	190 701
Poistot ja arvonalentumiset	-151 119	-146 981
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	-151 357	-147 085
Omistuksen eliminointierot	238	150
Arvonalentumiset	0	-46
TILIKAUDEN TULOS	92 498	43 720
Tilinpäätössiirrot	-14	0
Tilikauden verot	-6 546	-4 390
Laskennalliset verot	-3 863	-2 086
Vähemmistöosuudet	-2 825	-2 309
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	79 250	34 936
*Vertailutieto oikaistu		

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	51,4	47,9
Vuosikate/Poistot, %	161,0	129,6
Vuosikate, € / asukas	1 247	981
Asukasmäärä	195 301 **	194 391

**ennakkotieto

Konsernin tilikauden tuloksen muodostuminen

Konsernin tilikauden ylijäämää kertyi 79,3 milj. euroa (2020 TP ylijäämää 34,9 milj. euroa). Valtio tuki kuntien verotulojen menetyistä kertaluonteisina tukitoimina korottamalla peruspalvelujen valtionosuutta sekä jatkamalla yhteisöveron määräaikaista 10 prosentin korotusta, jotka olivat yhteensä noin 27,3 milj. euroa. Toimintokohtaista valtionavustusta Turku sai yhteensä 46,5 miljoonaa euroa. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin tilinpäätökseen on vuonna 2021 kirjattu koronakustannusten kattamista varten saatua valtionavustusta yhteensä 21,7 milj. euroa, josta Turun osuus laskennallisen 30,5 %:n mukaan on noin 6,6 milj. euroa. Valtion kunnille ja kuntayhtymille tarkoitettuja koronatukia saatiin konsernitasolla yhteensä noin 80 milj. euroa.

Konsernin vuosikate oli 243,6 milj. euroa (190,7 milj. euroa TP 2020), joka on käytettävissä konsernin investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Konsernin vuosikate asukasta kohden 1 247 euroa parani edellisestä vuodesta noin 266 euroa (981 euroa TP 2020). Vuoden 2021 asukaskohtainen euromäärä on laskettu Tilastokeskuksen asukasmäärästä antaman ennakkotiedon 195 301 mukaan. Vuosikate oli suunnitelmanmukaisista poistoista 161,0 prosenttia (129,6 prosenttia TP 2020).

Konsernin toimintakate oli -1 010,0 milj. euroa (-1 005,3 milj. euroa TP 2020) heikkeni edellisvuodesta. Muutokseen vaikuttaa valtion koronakustannusten tukimuodon muuttuminen valtionosuuksista toimintokohtaisiin valtionavustuksiin. Vertailukelpoinen toimintakate edelliseen vuoteen oikaistuna valtion koronakustannusten muutoksella olisi noin 43 milj. euroa (4,3 %).

Konsernin toiminnan rahoitus ja investoinnit

Konsernin investointimenot olivat yhteensä 348,7 milj. euroa (240,3 milj. euroa TP 2020). Konsernin investointimenoista on eliminoitu konsernin sisäisiä eriä 3,7 milj. euroa. Merkittävimmät yhteisöjen erillistilinpäätöksiin sisältyvät investoinnit konsernissa olivat

- Turun kaupunki 140,8 milj. euroa
- Turun ylioppilaskyläsäätiö 13,1
- Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy 27,9 milj. euroa
- TVT Asunnot Oy konserni 76,0 milj. euroa
- Turku Energia Oy konserni 35,3 milj. euroa
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän konserni 10,2 milj. euroa

Turun Ylioppilaskyläsäätiön investointimenot kohdistuivat Tyysijän uudisrakentamiseen, Kuunsillan F-X-portaiden peruskorjaukseen sekä Kylänkulman suunnittelukustannuksiin.

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy:n asumisoikeusasuntojen kysyntä ja näkyvät asumisoikeusasuntotalojen rakentamiselle ovat edelleen hyvät kaikissa omistajakunnissa. Rakenteilla vuoden 2021 lopussa oli yhteensä 160 asuntoa Raisiossa, Kaarinassa ja Turussa. Vuoden 2021 aikana ei valmistunut uusia asumisoikeuskohteita. Investoinnit tehtiin olemassa olevaan kiinteistökantaa mm. perusparannusten kautta, joita vuonna 2021 valmistui neljässä ja käynnistyi viidessä kiinteistössä. Korona -pandemia ei tarkasteluvuonna

aiheuttanut merkittävää poikkeamaa investointien käynnistymiseen tai niiden kustannuksiin. Investointien toteutuksiin vaikuttavat Ara -tonttien saatavuus, rakennuslupien aikataulu sekä Ara -rahoituksen aikataulu.

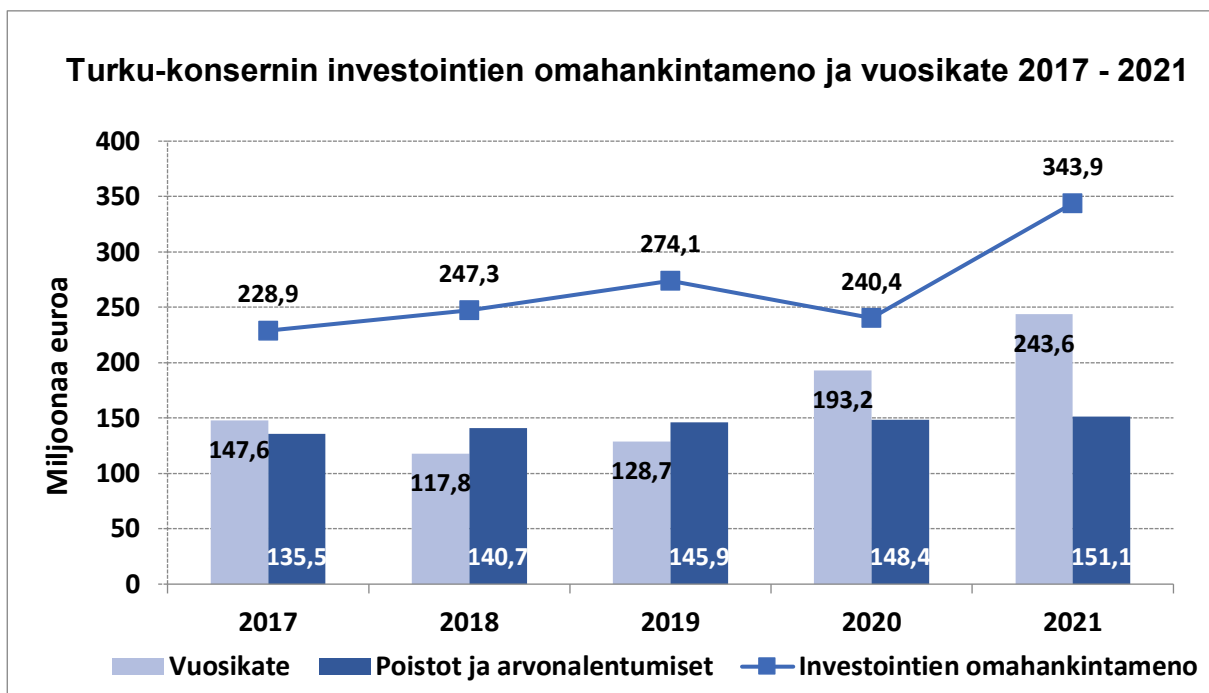
TVT Asunnot Oy konsernin merkittävimpiä investointikohteita vuonna 2021 olivat Hirvensaloon ja Kaarinan keskustaan valmistuneet asuintalokohteet; Hirvensaloon, Satamaan, Länsikeskukseen, Pääskyvuoreen ja Skanssiin rakenteilla olleet asuintalokohteet; perusparannushankkeet Pernossa ja Moisiossa sekä päiväkotihankkeet Sofiankadulla ja Akselintiellä.

Turku Energia Oy:n varsinaiset investoinnit kohdistuivat pääosin verkostojen siirtokyvyn sekä toimintavarmuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen. Lämpöliiketoiminnan investoinnit kohdistuivat lämpöverkostojen laajentamiseen ja laitteistohankintoihin. Sähköverkkoyhtiön investoinnit kohdistuivat sähköverkostojen siirtokyvyn ja toimitusvarmuuden parantamiseen ja ylläpitämiseen. Pitkäaikaisina sijoituksina sijoitettiin Suomen Hyötytuuli Oy:ön ja Voimaosakeyhtiö SF:iin.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän investoinnit kohdentuivat pääosin kiinteistöjen peruskorjauksiin, saneerauksiin ja tilamuutoksiin sekä tutkimus- ja hoitolaitehankintoihin.

Turun kaupungin investointeja on selvitetty toimintakertomuksen kohdassa 3.2. Toiminnan rahoitus.

Investointien omahankintameno oli 343,9 milj. euroa. Konsernin toiminnan rahavirta 196,5 milj. euroa parani edelliseen vuoteen verrattuna 31,6 milj. euroa eikä riittänyt investointien omahankintameno kattamiseen.

Omaisuuksien luovutustuloja kertyi 56,7 milj. euroa (26,4 milj. euroa TP 2020). Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli 90,7 milj. euroa negatiivinen (-44,4 milj. euroa TP 2020). Tilinpäätös- ja neljän edellisen vuoden yhteenlaskettu konsernin toiminnan ja investointien rahavirran kertymä on 408,8 milj. euroa negatiivinen (-335,8 milj. euroa TP 2020). Kertymä heikkeni edellisvuodesta 73,0 milj. euroa ja investointimenoja on jouduttu kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa taikka omaisuutta myymällä. Konsernin pitkäaikaisia lainoja nostettiin tilikauden aikana 169,6 milj. euroa ja vähennettiin 103,6 milj. euroa. Varsinais-Suomen asumisoikeusrahastoon tehdyt lisäsijoitukset kasvattivat konsernin omaa pääomaa 2,3 milj. euroa.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2021	2020*
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	243 617	190 701
Tilikauden verot	-6 546	-4 390
Tulorahoituksen korjaukset	-40 522	-21 405
	196 549	164 906
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-348 747	-240 304
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 859	4 486
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	56 679	26 463
	-287 209	-209 355
Toiminnan ja investointien rahavirta	-90 660	-44 449
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-791	-8 518
Antolainasaamisten vähennys	900	2 279
	109	-6 239
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	169 611	176 532
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-103 589	-165 488
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 385	-30 703
	81 407	-19 659
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	2 312	2 167
Muutokset vähemmistön osuudessa	1 683	268
	3 996	2 435
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	92	-2 238
Vaihto-omaisuuden muutos	758	-1 878
Saamisten muutos	-60 076	-7 904
Korottomien velkojen muutos	69 011	7 044
	9 784	-4 976
Rahoituksen rahavirta	95 295	-28 439
Rahavarojen muutos	4 636	-72 888
Rahavarojen muutos	4 636	-72 888
Rahavarat 31.12.	264 492	259 856
Rahavarat 1.1.	259 856	332 744

*Vertailutieto oikaistu

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Investointien tulorahoitus, %	70,8	80,9
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,1
Lainanhoitokate	2,1	1,1
Kassan riittävyys, pv	37	39
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 €	-408 839	-335 839

Konsernin rahoitusasema ja sen muutokset

KONSERNITASE					
VASTAAVAA	2021	2020*	VASTATTAVAA	2021	2020*
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 833 974	2 651 758	OMA PÄÄOMA	1 190 365	1 108 822
Aineettomat hyödykkeet	36 029	29 774	Peruspääoma	601 956	601 956
Aineettomat oikeudet	3 671	4 252	Säätiöiden		
Muut pitkävaikutteiset menot	31 823	20 083	peruspääomat	29 016	29 016
Ennakkomaksut	535	5 439	Muut omat rahastot	77 677	75 384
Aineelliset hyödykkeet	2 527 336	2 398 152	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	402 466	367 530
Maa- ja vesialueet	240 419	236 103	Tilikauden yli-/alijäämä	79 250	34 936
Rakennukset	1 251 093	1 216 184			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	559 767	543 057	VÄHEMMISTÖOSUUDET	76 175	71 715
Koneet ja kalusto	92 243	89 264			
Muut aineelliset hyödykkeet	119 707	122 893			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	264 107	190 652	PAKOLLISET VARAUKSET	28 599	22 779
			Eläkevaraukset	2 319	2 264
			Muut pakolliset varaukset	26 281	20 515
Sijoitukset	270 609	223 832			
Osakkuusyhteisöosuudet	156 372	115 336	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	38 262	35 538
Osakkeet ja osuudet	83 766	77 916	Valtion toimeksiannot	5 078	4 766
Joukkovelkakirjasaamiset	4 115	4 425	Lahjoitusrahastojen pääomat	28 403	26 609
Muut lainasaamiset	25 923	25 719	Muut toimeksiantojen pääomat	4 781	4 164
Muut saamiset	433	435			
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	37 624	35 006	VIERAS PÄÄOMA	2 030 749	1 876 788
Valtion toimeksiannot	5 078	4 766	Pitkäaikainen	1 332 616	1 368 748
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	27 173	25 902	Lainat rah. ja vak.laitoksilta	1 210 858	1 225 960
Muut toimeksiantojen varat	5 373	4 338	Lainat julkisyhteisöiltä	40 227	55 002
			Lainat muilta luotonantajilta	25	25
VAIHTUVAT VASTAAVAT	492 553	428 878	Saadut ennakot	861	1 151
Vaihto-omaisuus	9 852	10 782	Liittymismaksut ja muut velat	54 797	62 563
Aineet ja tarvikkeet	8 055	9 024	Siirtovelat	153	256
Keskeneräiset tuotteet	1 678	1 522	Laskennalliset verovelat	25 695	23 790
Valmiit tuotteet	16	235			
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta	104	0	Lyhytaikainen	698 134	508 040
			Joukkovelkakirjalainat	50 000	50 000
Saamiset	218 209	158 240	Lainat rah. ja vak.laitoksilta	195 284	50 294
Pitkäaikaiset saamiset	5 421	13 333	Lainat julkisyhteisöiltä	7 464	8 675
Myyntisaamiset	35	0	Lainat muilta luotonantajilta	14 639	47 133
Lainasaamiset	1 422	1 497	Saadut ennakot	6 981	6 458
Laskennalliset verosaamiset	1 409	1 454	Ostovelat	146 187	107 005
Muut saamiset	2 550	2 730	Liittymismaksut ja muut velat	90 439	57 799
Siirtosaamiset	3	7 652	Siirtovelat	167 867	163 316
Lyhytaikaiset saamiset	212 789	144 907	Laskennalliset verovelat	19 273	17 360
Myyntisaamiset	115 096	83 472			
Lainasaamiset	239	30			
Muut saamiset	35 316	27 849			
Siirtosaamiset	62 138	33 555			
Rahoitusarvopaperit	68 274	71 115			
Osakkeet ja osuudet	23 125	19 804			
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	392	2 481			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	25 629	24 903			
Muut arvopaperit	19 128	23 927			
Rahat ja pankkisaamiset	196 218	188 741			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 364 151	3 115 642	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 364 151	3 115 642

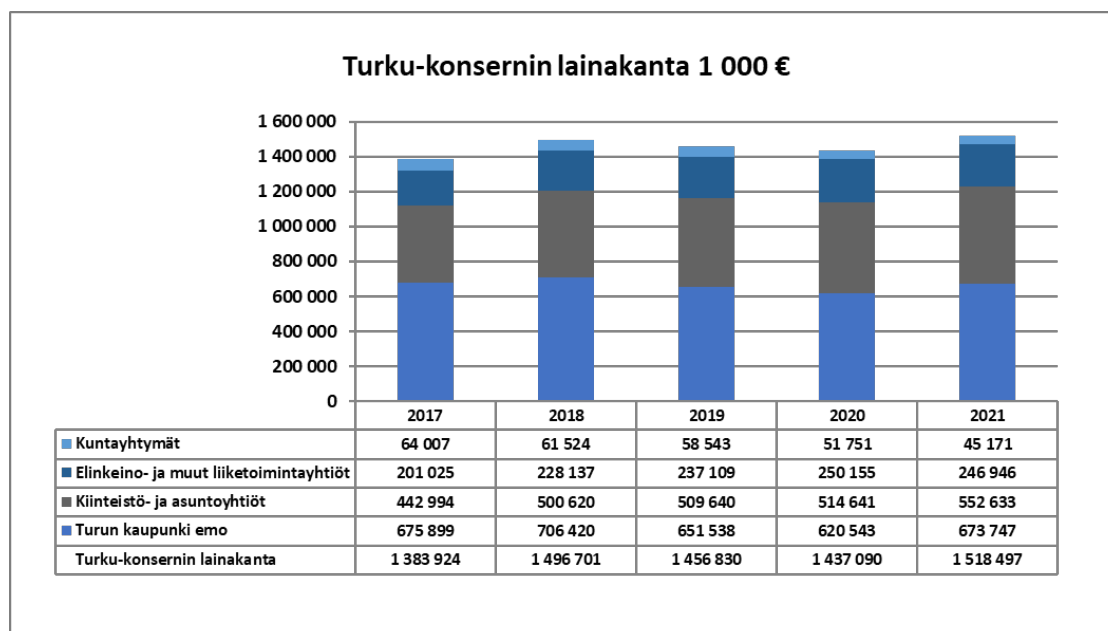
*Vertailutieto oikaistu

Konsernitaseen tunnusluvut	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	37,7	38,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	86,4	86,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	481 717	402 466
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 467	2 070
Lainakanta 31.12., 1000 €	1 518 497	1 437 090
Lainakanta 31.12., €/asukas	7 775	7 393
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	2 137 377	2 017 698
Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas	10 944	10 380
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	30 038	30 144
Asukasmäärä	195 301 *	194 391

*ennakkotieto

Turku-konsernin lainakanta tilikauden päättyessä oli 1 518,5 milj. euroa (1 437,1 milj. euroa TP 2020). Lainakantaan sisältyy lyhytaikaisina korollisina velkoina kaupungin henkilöstökassatalletuksia yhteensä 13,7 milj. euroa (46,3 milj. euroa TP 2020). Lainakanta kasvoi 81,4 milj. euroa (väheni 19,7 milj. euroa TP 2020). Konsernin lainat asukasta kohden olivat 7 775 euroa (7 393 euroa TP 2020) väestömäärästä vuodelle 2021 annetun ennakkotiedon mukaan. Asukaskohtaiset lainat kasvoivat 382 euroa asukasta kohden edellisvuodesta.

Konsernin korollisesta lainakannasta kohdistuu kiinteistö- ja asuntoliiketoimintaan noin 37 prosenttia (36 prosenttia TP 2020) ja muuhun elinkeino- ja liiketoimintaan 16 prosenttia (17 prosenttia TP 2020). Kuntayhtymien osuus lainakannasta oli 3 prosenttia (4 prosenttia TP 2020) ja Turun kaupungin osuus oli 44 prosenttia (43 prosenttia TP 2020). Turun kaupungin velkaosuuteen sisältyy kaupungin tytäryhteisöille edelleen myönnettyjä antolainoja 567,5 milj. euroa. Kun kaupungin antolainasaamisia vastaava määrä tytäryhteisöille ja kuntayhtymille oikaistaan Turun kaupungin konsernin velkaosuudesta, jää Turun kaupungille konsernivelesta noin 106,2 milj. euroa (140 milj. euroa TP 2020) ja konsernin tytäryhteisöille ja kuntayhtymille 1 412 milj. euroa (1 297 milj. € TP 2020). Tytäryhteisöjen ja kuntayhtymien osuus oikaistusta lainakannasta on kasvanut 115 milj. euroa ja kaupungin osuus on laskenut 39 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Konsernin koko vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 2 030,7 milj. euroa (1 876,8 milj. euroa TP 2020). Kasvu edelliseen vuoteen on 154,0 milj. euroa.

Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä tilikauden päättyessä oli 2 137,4 milj. euroa (2017,7 milj. euroa TP 2020). Konsernin omavaraisuusaste oli 37,7 prosenttia (38,0 % TP 2020). Suhteellinen velkaantuneisuus

86,4 % pieneh edellisvuodesta (86,9 % TP 2020). Konsernin käyttötuloista tarvittaisiin 86,4 prosenttia konsernin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

6.6. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen

Uusikaupunki on tullut Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n osakkaaksi 1.1.2022 – yhtiön kokonaisosakemäärä noussut 53 509 kappaleeseen, Turun osakemäärä pysynyt ennallaan (12 018 osaketta). Turun omistusosuus yhtiöstä on samalla laskenut 22,46 %:iin (aikaisemmin 23,00 %).

Turun kaupunginhallitus on 21.6.2021 § 302 hyväksynyt Turun Työterveyshuollon toimintojen liikkeenluovutuksen Länsirannikon Työterveys Oy:lle 1.1.2022 lukien. Länsirannikon Työterveys Oy:n osakkeita on ostettu (omistus- ja hallintaoikeus on siirtynyt 1.1.2022) seuraavasti: Turun kaupunki 220 kpl, Turun Kaupunginteatteri Oy 2 kpl, Turun Vesihuolto Oy 2 kpl ja Turun ammattikorkeakoulu Oy 2 kpl. Turku ja sen tytäryhtiöt omistavat yhteensä 226 kpl ko. yhtiön 1100 osakkeesta eli 20,55 %. Länsirannikon Työterveys Oy on Turku-konsernin osakkuusyhtiö.

Kaupunginhallitus päätti 31.1.2022 perustaa Visit Turku Archipelago Oy -nimisen yhtiön. Kaupunginhallitus päätti samalla käynnistää liikkeenluovutuksen valmistelun, jossa Turun seudun matkailun kehittämisen toiminnot ja henkilöstö siirretään perustettavaan yhtiöön. Kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 100 %.

Kaupunginhallitus on päättänyt 31.1.2022 Turun Raitiotie Oy -nimisen hankeyhtiön perustamisesta raitiotiehankkeen toteutussuunnitelman valmistelua varten. Kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 100 %.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Ei tiedossa olevia olennaisia tulevia muutoksia.

7. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen 36 799 598,07 euron käsittelystä seuraavaa:

- kertynyttä poistoeroa vähennetään investointivarauksilla toteutettujen investointien hankintamenosta tehtyjen suunnitelmapoistojen määrällä, yhteensä 2 193 769,24 euroa,
- kaupunginhallituksen vapaaehtoisista varauksista tuloutetaan VR:n konepaja-alueen rakentamiseen tehtyä investointivarausta 1 069 046,00 euroa ja tehdään kohteeseen liittyvä poistoeron lisäys 1 069 046,00 euroa,
- kaupungin vuoden 2021 ylijäämä 38 993 367,31 euroa siirretään kaupungin taseen omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämäriiville.

Taloussuunnitelmakauden 2021 – 2024 talouden tasapainottamista on käsitelty kohdassa 1.7.

Toiminallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

8. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnan ja talouden seuranta 1.1. – 31.12.2021 -raportissa annetaan kuntalain mukainen selvitys kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Hallintosäännön 68 §:n mukaan kaupunginvaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupungin viranomaisia. Kaupunginhallitus antaa määräykset siitä, miten strategisiin sopimuksiin kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat kaikki toimintasuunnitelmakirjassa olevat lausekkeet ja toimielimen tavoitteet sekä määrärahat, tuloarviot sekä työvoiman käyttö, ellei alla toisin ole määrätty. Toimielinten kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat mukana kaupunginhallituksen ja toimielimen välisissä strategisissa sopimuksissa. Ne strategisen sopimukset tavoitteet ja kohdat, jotka eivät ole kaupunginvaltuustoon nähden sitovia, ovat kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita tai tiedoksi annettavia tietoja.

Kaupunginvaltuuston nähden sitovia tavoitteita eivät ole kaupunginvaltuuston vahvistaman talousarvion yleisperustelut ja toimielimen kokonaiskuva toimialan kehittämisen suunnasta. Kaupunginvaltuuston, keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet esitetään strategista sopimusta suppeammassa muodossa osana kaupungin toimintasuunnitelmaa. Näiden toimielinten kuvaus toiminnasta ja sen kehittämisestä sekä toimintaympäristön muutostekijät eivät ole sitovia tavoitteita.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt määrätä toimielimille käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot bruttositoviksi (poikkeuksena aluepelastuslautakunta). Investoinneista kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat talousarviokirjaan merkityt investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot sekä kaupunginvaltuuston erikseen päättämät hankekohtaiset kustannusarviot.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Määrärahan säästöä käyttötalousosassa ei voi käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin. Taseyksikkönä toimivan aluepelastuslaitoksen sitova tavoite on liikeylijäämä + poistot, joka vastaa kaupungin tuloslaskelman toimintakatetta, sekä investointien bruttomenot vähennettynä rahoitusosuuksilla ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloilla (investointien rahavirta).

Kaupungin tilahankkeiden tarveselvityksissä ja hankesuunnitelmissa noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Hallintosäännössä on määrätty myös päätösvallasta investoinneissa ja muissa pitkävaikutteisissa menoissa.

Kaupungin tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat rahoitustulot ja – menot. Rahoituslaskelmaosan sitova erä on lainakannan muutos.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden raportti sisältää strategisten yhteisöjen tavoitteiden toteutumisen.

Tytäryhteisöjen kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat lausekkeet sekä ”Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet” -kohtaan merkityt tavoitteet.

Toiminnan ja talouden vuosiraportissa käytettyjen väriarvojen selitykset:

- vihreä, mittarin tavoitearvo saavutettiin eli tavoite toteutui
- keltainen, mittarin tavoitearvo lähes saavutettiin
- punainen, mittarin tavoitearvoa ei saavutettu eli tavoite ei toteutunut

KAUPUNGINVALTUUSTO**Talousarvion toteutuminen****Kaupunginvaltuusto, €**

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintakulut	-1 054 950	-5 700	-1 060 650	-1 045 268	15 382
TOIMINTAKATE	-1 054 950	-5 700	-1 060 650	-1 045 268	15 382

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset viranhaltijat: Lakimies Henna Puska ja avustava lakimies Niina Kujan-suu

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta
<p>Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät</p> <p>Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen toimielin. Sen toimintaympäristöön vaikuttavat muutokset ovat vaalilaissa (714/1998) ja kuntalaissa (410/2015). Vaalilain vuoden 2021 muutoksilla oli vaikutusta järjestettäviin vaaleihin. Laki vuoden 2021 kuntavaalien siirtämisestä (256/2021) tuli voimaan 29.3.2021 ja uusi kuntavaalien vaalipäivä oli 13.6.2021. Kuntavaaleissa toimitettiin Covid-19 pandemian johdosta säädetyn vaalilain väliaikaisen lakimuutoksen (411/2021) nojalla laitosäänestys Puolustusvoimien varusmieskoulutusta antavien joukko-osastojen varuskunnissa ja Rajavartiolaituksen varusmieskoulutusta antavissa yksiköissä. Vuoden 2021 lopulla 22.12.2021 hyväksyttiin säädettäväksi vaalilain pysyvä muutos, joka vastasi väliaikaista lakimuutosta laitosäänestyksestä kuntavaaleissa. Laki tuli voimaan 1.1.2022 vuoden 2022 aluevaaleihin.</p> <p>Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelmassa tarkoitetun sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 241/2020 vp). Uudistuksessa maahan perustetaan 21 hyvinvointialuetta ja niille siirretään kunnista vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö, muun muassa laki hyvinvointialueesta (611/2021) tuli voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka jäsenet ja varajäsenet valitaan aluevaaleilla. Vuoden 2022 aluevaalien järjestelyt aloitettiin syksyllä 2021 rekrytoimalla henkilökuntaa, sopimalla palveluista ja tilaamalla vaaleihin tarvittavia varusteita.</p> <p>Keskusvaalilautakunnan keskeisin tehtävä on järjestää kulloinkin toimitettavat vaalit Turun kaupungissa. Vuosi 2020 oli vaaliton vuosi. Vuoden 2021 kuntavaalit ja vuoden 2022 aluevaalien järjestelyt ajoittuivat koronapandemia-aikaan. Koronapandemia on aiheuttanut tarpeen huomioida useita erityiskysymyksiä muun muassa äänestämiseen, äänestyspaikkoihin, äänestystilanteisiin ja laskentaan liittyen, jotka näkyvät kokonaiskustannuksissa verraten normaaliolosuhteissa järjestettäviin vaaleihin.</p>
<p>Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat</p> <p>Kuntavaalien vaalijärjestelyissä pandemia-aikana oli välttämätöntä hankkia tarpeellinen määrä varahenkilöitä mahdollisten sairastapausten vuoksi, sekä suojarusteita ja desinfiointiaineita vaalivirkailijoiden ja äänestäjien käyttöön turvallisen äänestyksen toteuttamiseksi. Lisäksi kuntavaalien siirto kasvatti vaaleista aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Poiketen siitä, mitä vaalilain 188 §:n 3 momentissa säädetään, oikeusministeriö suoritti kunnille kertakorvauksen vaalien siirron vuoksi.</p>

Talousarvion toteutuminen

Keskusvaalilautakunta, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot		230 056	230 056	230 056	0
Toimintakulut	-603 947	-129 139	-733 086	-691 565	41 521
TOIMINTAKATE	-603 947	100 917	-503 030	-461 509	41 521

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginrevisori Kari Koivuluhta

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään vaikuttavat vaatimukset talouden tasapainottamisesta, tasapainottamista koskevien suunnitelmien sisällön ja toimenpiteiden toteutuksen ja riittävyuden arvioinnin tarve.

Toimintaan vaikuttavat myös kuntakonsernin toiminnan ja palvelutuotannon organisointi, järjestämistapa ja johtaminen sekä näissä tapahtuvat muutokset.

Lisäksi lautakunnan toiminnassa tulee ottaa huomioon kulloinkin voimassa olevien ohjausasiakirjojen rakenne ja sisältö sekä ne muutostekijät, jotka vaikuttavat kaupunkikonsernin ja sen eri osien toimintaan ja tulokseen. Toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvia muutoksia muun muassa lainsäädännöstä sekä lisääntyvästä kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä johtuen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Ei olennaisia poikkeamia.

Toimikauden 2017-2021 tarkastuslautakunta jatkoi arviointia ja tarkastusta laaditun arviointisuunnitelman pohjalta valtuustokauden loppuun saakka. Pandemian vaikutus toimintaan on ollut vähäinen.

Kuntalain 121 §:n mukaan ”Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta”.

Keväällä 2021 tarkastuslautakunta järjesti johdon kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia vuoden 2020 arviointia varten. Tilaisuuksissa kaupungin johdon edustajia kuultiin vuoden 2020 tilinpäätöksestä ja talousarviotavoitteiden toteutumisesta sekä henkilöstötavoitteiden toteutumisesta ja raportoinnista. Tarkastuslautakunta hyväksyi vuoden 2020 arviointikertomuksen 27.5.2021. Arviointikertomuksessa 2020 käsiteltiin erityisesti kaupunkikonsernin taloudellista tilaa, investointien suunnittelua ja toteutusta sekä sisäistä valvontaa, riskienhallintaa ja konsernivalvontaa. Kaupunginvaltuusto käsitteli arviointikertomuksen 14.6.2021. Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunginhallituksen tulee antaa kaupunginvaltuustolle lausunto 31.10.2021 mennessä toimenpiteistä, joihin vuoden 2020 arviointikertomus antaa aihetta. Kaupunginhallituksen selvitystä tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä ei ole käsitelty raportointihetken mennessä kaupunginvaltuustossa. Vuoden 2021 aikana tarkastuslautakunnan edustajat kuultiin arviointia varten yhteensä 27 henkilöä.

Kaupungin tilintarkastaja KPMG Oy Ab on keväällä 2021 tehnyt lakisäätteistä vuoteen 2020 kohdistunutta tilintarkastusta. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastustyön etenemisestä. Tilintarkastaja antoi vuotta 2020 koskevan tilintarkastuskertomuksen 29.4.2021. Tilintarkastuskertomus oli valtuuston käsittelyssä 14.6.2021.

Tilintarkastaja antoi 27.4.2021 raportin kaupungin tilinpäätöksen 31.12.2020 tilintarkastuksesta. Tarkastuslautakunta päätti 27.5.2021 lähettää Turun kaupungin tilinpäätöksen 2020 tilintarkastusta koskevan tilintarkastajan raportin kaupunginhallitukselle tiedoksi ja toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus antoi 5.10.2021 selvityksen tilintarkastajan raportin aiheuttamista toimenpiteistä tarkastuslautakunnalle.

Talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunta, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintakulut	-532 969	-7 125	-540 094	-535 040	5 053
TOIMINTAKATE	-532 969	-7 125	-540 094	-535 040	5 053

KAUPUNGINHALLITUS KONSERNIHALLINTO KAUPUNGINHALLITUKSEN OMARAHOITUSOSUUEDET

Tilivelvollinen viranhaltija: kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Konsernihallinnon keskeisin toimintaympäristön muutos oli koronapandemian tuomat muutokset kaupungin omaan toimintaan sekä ulkoiseen toimintaympäristöön. Konsernihallinto jatkoi laajasti etätöitä ja uusia käytäntöjä otettiin käyttöön etätöiden mahdollistamiseksi.

Palvelualueista suurin vaikutus kohdistui työllisyyspalveluihin ja työterveyshuollon palveluihin. Työttömyyden kehitys on kuitenkin kääntynyt positiivisempaan suuntaan, sillä joulukuun lopun tietojen mukaan Turun työttömyysprosentti oli joulukuussa 13,2 %, kun vuotta aiemmin työttömyysprosentti oli 16,5 %. Joulukuussa oli 12651 työtöntä turkulaista, joka on 3106 työtöntä vähemmän verrattuna vuoden 2020 joulukuun tilanteeseen. Työttömistä lomautettujen osuus oli joulukuussa 1117 henkilöä, joka on 259 henkilöä enemmän marraskuuhun verrattuna.

Työttömien määrä väheni Turussa vuodessa 20 %, koko maassa 23 % ja maakunnassa 27 %. Kuusikko-kunnissa työttömien määrä aleni keskiarvolla mitattuna 20 % vuodessa. Avoimia työpaikkoja oli Turussa joulukuussa 3881 (marraskuussa 3935, vuoden 2020 joulukuussa 1870). Turun seutukunnassa oli joulukuussa 5144 avointa työpaikkaa.

Pitkäaikaistyöttömyys jatkoi kuitenkin kasvuaan ja tällä on vaikutus työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvuun. Nuorten työttömien osuus kaikista työttömistä oli joulukuussa 12,3 % ja pitkäaikaistyöttömien osuus oli 39,4 %. Nuorten kohdalla suhteellinen osuus nousi 0,6 % yksikön verran marraskuun tilanteeseen verrattuna, vastaavasti pitkäaikaistyöttömien kohdalla suhteellisen osuus kaikista työttömistä laski 1,0 %-yksikköä. Nuorten työttömien prosenttiosuuden nousu ja pitkäaikaistyöttömien osuuden lasku johtuu joulukuun kausiluonteisuudesta.

Sisäisen toimintaympäristön muutosten osalta suurin muutos oli pormestarimallin mukanaan tuomat muutokset organisaatioon ja henkilösiirrot hallinnon osalta yhteisiin palveluihin ja järjestämistoimintaan. Kesäkuun alussa siirryttiin myös uuteen toiminnanohjausjärjestelmään (SAP S4). Järjestelmänvaihdos sujui pääsääntöisesti hyvin, mutta ostolaskujen käsittelyyn aiheutui normaalia suurempaa ruuhkaa ja tilannetta paikattiin rekrytoimalla määräaikaista työvoimaa.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Konsernihallinto (Kaupungin yhteiset toiminnot, Konsernihallinto ja työllisyyden palvelukokonaisuus) alitti talousarvion 4,2 milj. eurolla. Konsernihallinnon osalta suurimmat palvelualuekohtaiset poikkeamat tulivat johdon tuesta (-1,0 milj. euroa), hankkeista ja projekteista (-3,1 milj. euroa) sekä edelleen kohdistettavista määrärahoista (-0,6 milj. euroa). Yhteiset palvelut ylitti talousarvionsa 1,6 milj. eurolla.

Johdon tuki -palvelualue alitti talousarvion 1,0 milj. eurolla johtuen koronan aiheuttamista tapahtumien peruuntumisista ja edustuskulujen vähentymisestä. Hankkeissa ja projekteissa suurin yksittäinen määrärahojen säästymisen muodostui Tall ships Racen peruuntumisen myötä (-1,7 milj. euroa). Myös Turun tiedepuisto alitti talousarvionsa 0,9 milj. eurolla projektien viivästymisen johdosta. Edelleen kohdistettavista määrärahoista alitusta tuli avustusten osalta, joissa hakijamäärä on edelleen pienentynyt.

Yhteiset palvelut -palvelualue ylitti talousarvionsa 1,6 milj. eurolla ja suurimmat poikkeamat tulivat talouspalveluissa 0,8 milj. euroa sekä tilapalvelujen ulkoisten vuokrien osalta. Tilapalvelujen ulkoiset vuokrat ylittivät talousarvion uusien väistötilakohteiden johdosta (Vasaramäen yläkoulu, Nummen koulu, Samppalinnan koulu ja Pernontien päiväkot). Vastaavasti työterveyshuollon palvelut teki talousarviota paremman tuloksen lisääntyneen koronatestauksen johdosta, joka laskutetaan sisäisesti kaupungin yhteisistä määrärahoista, missä vastaavasti tulee talousarvioliitys toimintakulujen osalta.

IT-palveluissa talousarvio ylittyi 2,5 milj. eurolla Ylitys aiheutui koronakustannuksista, työasemien hankinnoista ja viime vuodesta poiketen Office 365:n osittain investointina hankituista lisenssien vuosikustannuksista. Konsernihallinnon it-investoinnit ylittivät talousarvion 1,0 milj. eurolla johtuen SAP S4 Hana toiminnanohjausjärjestelmän suunniteltua suuremmista kustannuksista.

Työllisyyspalveluiden palvelukokonaisuus ylitti talousarvionsa 0,4 milj. eurolla. Koronaepidemian vaikutukset näkyvät edelleen työllisyyspalveluiden 2021 talousluvussa. Talousarviopoikkeaman syy on koronaepidemian aiheuttama työttömyyden kasvu, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden osalta ja tämä näkyy kunnan työmarkkinatukimaksun osuuden kasvuna. Maksuosuus nousi vuonna 2021 n. 1,4 M€ verrattuna vuoteen 2020. Koronan aikana kunnan maksuosuus on kasvanut yhteensä noin 4 milj. eurolla. Turun osalta kuntaosuuden maksu kasvoi vuoden aikana n. 6 %, joka oli kuuden suurimman kaupungin keskiarvoon (n. 15 %) verrattuna maltillinen luku.

Kaupungin yhteiset palvelukokonaisuuden (kaupunkitasoiset erät, omaraahoitusosuudet, alv-toimintamallit ja omaisuuden hallinta) toimintakate (nettotulo) ylitti talousarvion 11,2 milj. eurolla. Toimintatulot ylittivät talousarvion 24,4 milj. eurolla, josta maankäyttösopimuskorvaukset ovat 20,6 milj. euroa ja myyntivoitot 3,8 milj. euroa suuremmat verrattuna talousarvioon. Markkinatilanne on johtanut alueiden paljon ennakoitua nopeampaan rakentumiseen.

Toimintakulut ylittivät talousarvion 13,3 milj. eurolla. Kaupunkitasoisiin eriin sisältyivät hyvinvointikokonaisuuden ja aluepelastuslaitoksen säästötavoitteet yhteensä 12,4 milj. euroa, joita ei kohdistettu palvelukokonaisuuksille talousarvion hyväksymisen yhteydessä koronatilanteesta johtuen. Pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseen varattu määräraha alittui 1,3 milj. euroa. Reaalinen toimintakulujen ylitys oli 1,7 milj. euroa työterveyshuollon kustannuksissa.

Kaupungin yhteiset, maaomaisuuden, tilaomaisuuden, infraomaisuuden ja osakkeiden investointimenot alittivat talousarvion 25,5 milj. euroa. Maaomaisuus ja rakennukset investointimenot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti. Investointimenoihin sisältyivät Viking Line -terminaalirakennuksen ja Rettigin tupakkatehtaan kiinteistön lunastukset. Tilainvestoinnit alittivat talousarvion 5,5 milj. euroa ja infrainvestoinnit 18,2 milj. euroa. Hankkeiden toteutuma oli suunniteltua rahankäyttöä pienempi, sillä kaikki hankkeet eivät käynnistyneet tai etene arvioidussa aikataulussa. Osakkeiden ja osuuksien toteutuma oli 34,8 milj. euroa, joka alitti talousarvion 1,8 milj. euroa.

Toiminnallisten tavoitteiden osalta tavoitteet pääsääntöisesti toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Kärkihankkeiden osalta osa projekteista viivästyi. Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden vähenemiseen liittyvät tavoitteet eivät toteutuneet koronapandemian pitkittyessä. Työttömyys kääntyi kuitenkin vuoden 2021 aikana positiiviseen suuntaan. Tunnin juna-hankkeen osalta Espoon kaupunkiradan ja Turku-Kupittaa-kaksoisraiteesta on laadittu toteuttamissopimukset valtion ja kaupunkien kesken. Joulukuussa 2020 perustettiin Turun Tunnin Juna Oy, jonka tehtävänä on Espoo-Salo-oikoradan ja Salo-Turku-kaksoisraiteen ratasuunnitelmien laatiminen uuden radan rakentamisvalmiuteen saakka. Espoo-Salo- ja Salo-Turku-yhteysvälien toteuttamisesta ei ole tehty kansallista päätöstä.

Lausekkeet

	Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kj	Kaupunginhallitus	Vahvistetaan palveluntuottajien ja tavarantoimittajien rahoituksellista asemaa jatkamalla maksuvalmiuden salliessa laskujen maksamista viipymättä hyväksymisen jälkeen.	Vuonna 2020 aloitettua toimintatapaa jatkettiin vuonna 2021.
Kj	Kaupunginhallitus	Kevennetään kuntalaisten ja yhteisöjen taloudellista painetta jatkamalla pidennettyä maksuehtoa (30 vrk), yksityisoikeudellisten eräpäivän siirtoa (3kk) ja perinnän maksusopimusta (24kk).	Vuonna 2020 aloitettua toimintatapaa jatkettiin vuonna 2021.
Kj	Kaupunginhallitus*	Tuomiokirkon yhteisterassitoimintaa jatketaan.	Yhteisterassi toiminnassa 4/2021 alkaen.
Kj	Kaupunginhallitus*	Otetaan käyttöön pysyvä käytäntö parkkipaikkojen vuokraamiseksi kesäaikana.	Parklet periaatteet käytössä

	Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kj	Kaupunginhallitus	Kaupungin ja sairaanhoitopiirin psykiatrian hoitoprosessien arviointi ja vastuujon tarkistaminen tuottavuuden lisäämiseksi.	Toimenpide siirretty osaksi hyvinvointialueen valmistelua.
Kj	Kaupunginhallitus*	Käynnistetään kiinteistökehitys Turun ulkopuolella olevien ja tarpeettoman maanomaisuuden osalta.	Paraisten Nötön osalta neuvottelut Airiston veneilijät ry:n kanssa käynnissä. Piikkiön kesäkodista myyntipäätös (valitusprosessi käynnissä), Koski tl:n maomistuksista myyntipäätös.
Kj	Kaupunginhallitus	Vuonna 2021 siirretään tilapalveluiden rakennuttamistoiminto perustettavaan yhtiöön yhdessä muiden konsernin toimijoiden kanssa.	Pormestarisopimuksen mukaisesti rakennuttaminen ja uusien kaupungin tilojen omistaminen siirretään perustettavaan tai olemassa olevaan yhtiöön, joka ottaa vastatakseen myös kiinteistöjen ylläpidosta. Yhtiön toiminnan käynnistämisestä ei ole päätetty tarkempaa ajankohtaa.
Kj	Kaupunginhallitus	Vuonna 2021 fuusiodaan yhtiömuotoiset kaupungin omat tilakohteet konserniksi, joka toteuttaa jatkossa uudet tilahankkeet.	Sulautumissuunnitelma on viimeistelty kaupungin tilintarkastusyhteisön asiantuntijoiden kanssa siten, että fuusion tavoitteellinen rekisteröintipäivä on 31.3.2022.
Kj	Kaupunginhallitus	Itäharjun monitoimitalon toteuttamisen aikaistus arvioidaan. Samalla selvitetään mahdollisuus muiden kouluverkkoratkaisujen siirtoa sekä kansainvälisen koulun toteutus monitoimitalon yhteyteen.	Kaupunginhallitus teki 5.10.2021 periaatepäätöksen Karhunaukion yhtenäiskoulun toteutuksesta. Itäharjun alueen väestökehityksen näkökulmasta tarvetta Itäharjun monitoimitalon aikaistamiselle ei ole, mutta laajempaa kouluverkkoratkaisujen selvitystä on tarpeen jatkaa vielä 2022. Kansainvälisen koulun sijaintivaihtoehtoja tulee lisäksi vielä arvioida tarkemmin. Liikuntapaikkaverkkoselvitys osoittaa tarpeita liikuntaolosuhteiden toteuttamiselle Itäharjulle noin 2020-luvun puolivälillä.
Kj	Kaupunginhallitus	Käynnistetään keskusta-alueen koulujen pitkäaikaisen väistötilan kilpailutus.	Koulujen pitkän aikavälin ohjelmoitujen peruskorjaushankkeiden väistötilojen tarveselvityksen valmistuminen on viivästynyt ja saatetaan päätöksentekoon keväällä 2022. S:t Olofsskolanin akuutin väistötilatarpeen vuoksi keskusta-alueelta hankittiin väistötila 500 oppilaalle Sepänkadulta. Vuokrasopimus ulottuu Linnankaupungin monitoimitalon valmistumiseen saakka, jonne toteutuu seuraavat väistötilat koulujen tarpeisiin.
Kj	Kaupunginhallitus	Varissuon monitoimitalon tarveselvitys laaditaan vuoden 2021 aikana ja hankkeen toteutus sisällytetään investointisuunnitelmaan 2023-2026. Hankkeella tavoitellaan alueen päiväkotiverkon tiivistämistä vastaten väestöennusteen muutoksiin, kaupungin hiilineutraaliustavoitteen sekä kasvatus- ja opetuspalvelujen tuomista saman katon alle nykyaikaista opetussuunnitelmaa vastaaviin ja samalla kustannustehokkaisiin tiloihin.	Varissuon koulun ja päiväkotien osalta laadittiin vuoden 2021 aikana tarveselvitys elinkaari- ja hiilijalanjälkilaskelmineen. Vaihtoehtojen arviointia tulee jatkaa vielä 2022 puolella ennen päätöksentekokäsitelyä.
Kv	Kaupunginhallitus	Avataan kaupungin ostolaskudata.	Kaupungin ostolaskudata tullaan avaamaan suunnitelman mukaan vuoden 2021 tilinpäätöksen valmistuttua.

	Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kv	Kaupunginhallitus	Byråbo:n suunnittelua tarkennetaan lisääntyneen etätyöskentelykulttuurin johdosta siten, että työskentelytilojen määrää voidaan tarkistaa 50 %:n työpistemitoitukselle työntekijämäärään nähden. Tiloihin sijoitettavan työntekijöiden määrä päivitetään, kun saadaan tieto htv-säästöistä.	Byråbo -hankkeen kaupungintalon pihapiiriä käsittelevän 2. vaiheen hankesuunnitelma tuodaan päätöksentekoon Q2/2022.
Kv	Kaupunginhallitus	Henkilöstökassaa ei tässä kohtaa lakkauteta. Henkilöstökassan talletuskorkoa lasketaan ja palvelumaksuja korotetaan kustannusten kattamiseksi. Järjestelmämuutosten aiheuttamista investointitarpeista ja toiminnallisista muutoksista tuodaan esitys kaupunginhallitukselle, joka päättää henkilöstökassan jatkosta.	Henkilöstökassa lakkautetaan 31.5.2022 mennessä ja alasajo jatkuu vuoden 2022 kevään aikana. Toiminnan lakkautus etenee suunnitelman mukaisesti aikataulussa.
Kv	Kaupunginhallitus	Kehitetään henkilöstön kannustinjärjestelmää.	Palkkauksen oikeellisuus vastaamaan työn vaativuutta on tarkastettu tehtävissä, joissa arvio ei ole ollut ajantasainen. Prosessi on jatkuva.
Kv	Kaupunginhallitus	Kehitetään ostopalveluiden valvontaa.	Sopimushallintajärjestelmän käyttö on laajentunut mm. hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden hankintasopimuksiin. Hankintastrategia sisältää ostopalvelusopimusten seurantaan koskevia toimenpiteitä ja mittareita. SAP S4 hana ja VIM otettu käyttöön 1.6.2021. Henkilöstöä on koulutettu avoitteen mukaiseen järjestelmien käyttöön, mm. tilausten tekoon ja kululaskujen vähentämiseen. Pienhankinnat ovat Cludia Oy:n pienhankintajärjestelmän piirissä. Sopimushallinnan ohjeistusta ollaan päivittämässä (lakipalvelut). Ostolaskujen käsittelyohje on päivitetty ja ollaan viemässä hyväksyntään. Ostojen raportointia on kehitetty. Hankintastartegia on vahvistettu kh:sa 25.10.2021. Strategia sisältää valvontaa ja raportointia koskevia mittareita.
Kv	Kaupunginhallitus*	Nopeutetaan tuottavia investointeja ja pienennetään korjausvelkaa.	Nopeutettiin Herttuankulman, kirstinpuiston ja Pukkilan asuntoalueiden toteuttamisaikataulua. Korjausvelkakohteiden priorisointia suoritettiin ja tasoa nostettiin vuodelle 2022
Kv	Kaupunginhallitus	Päivitetään konkreettinen suunnitelma toimista ja kustannuksista, joilla estetään alueellinen eriytyminen ja syrjäytyminen.	Alueellisen eriytymisen ja syrjäytymisen vähentämisen toimet sisällytetty yhteisöllisyyden kärkihankkeeseen sekä täydennysrakentamisohjelmaan.
Kv	Kaupunginhallitus	Raportoidaan kaupunginhallitukselle yhteisten palveluiden vastuualueet ja henkilöstösiirrot. Ja asetetaan kevään 2021 aikana konkreettinen htv-säästöavoite taloussuunnitelmakaudelle.	Yhteisten palveluiden vastuualueet ja siirrot vakiintuivat 1.6.2021 tilanteessa ja samaan aikaan on käynnistetty suunnittelu henkilöstön siirtämisestä hyvinvointialueelle. KT:n ohjeen mukaan turvataan sekä vastaanottavan organisaation työvoiman tarve, että kaupungin vastuulle jäävien tehtävien tukitoiminnot.

	Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kv	Kaupunginhallitus	Raportoidaan sopeutusohjelmien toteutumisesta ja talousarvion budjettivaikutusten ja toimeenpanokirjausten edistymisestä osavuosikatsausten yhteydessä kaupunginhallitukselle.	Toimenpiteiden etenemisestä raportoitiin jokaisen osavuosikatsauksen yhteydessä.
Kv	Kaupunginhallitus	Selvitetään Jäkärän VPK:n osalta pelastustoimen tilanne sekä uuden tilan investointimahdollisuudet.	Tilapalvelut ja Aluepelastuslaitos on selvittänyt tilannetta ja esityksenä tulee olemaan uudishanke Koskennurmen alueelle.
Kv	Kaupunginhallitus	Tuetaan nuorten työllistymistä ja harrastusmahdollisuuksia.	Nuorten työllisyystilanne parani vuoden aikana merkittävästi. Nuorten työttömien määrä laski vuodessa Turussa n. -19 %.

* Toimeenpanovastuu kaupunkiympäristötoimialalla

Strategiset tavoitteet

Kaupungin oma kehittäminen

Kärkihanke 1: Keskustan kehittäminen Björn Grönholm

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.2 Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä

Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Arviointikriteeri 2021	Toimintasuunnitelman toteuttaminen		Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Osa toimenpiteistä viivästynyt	

Tavoitteen kuvaus:

Kokonaisvaltaiseen kaupunkikehittämiseen tähtäävällä kärkihankkeella tavoitellaan Turun keskustan kilpailukyvyyn ja vetovoiman vahvistamista niin liiketoiminnan ja matkailun kuin asumisen näkökulmista.

Hankkeella on kolme tavoitteellista painopistealuetta, jotka luovat pohjan elävän ja vetovoimaisen kaupunkikeskustan kehittämiselle:

- Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta: Turun keskusta on kaikkien yhteisenä kaupunginosana saavutettavuudeltaan ainutlaatuinen, ja sen liikkumisympäristön ilme on esimerkillisen viihtyisä ja vetovoimainen ympäri vuoden.
- Kaupallisesti houkutteleva keskusta: Turun keskusta on Läntisen Suomen tärkein ja pohjoisen Itämeren kiinnostavin talouden, kaupan ja työssäkäynnin keskittymä.
- Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta: Turun keskusta on eurooppalainen asumisen, kulttuurin ja matkailun keskittymä, joka sykkii elämää ympäri vuoden.

Nämä painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon. Kärkihanketta ja siihen liittyvää toteuttamisohjelmaa toteutetaan laaja-alaisella avoimella yhteistyöllä kaupungin ja sen sidosryhmien kesken. Kaikilla hankkeen osa-alueilla suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on kaupungin asukkaiden, asiakkaiden ja sidosryhmien osallisuus.

Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2020 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.

Selitys poikkeamalle: Poikkeamista raportoidaan erillisellä seurantaraportilla kaupunginhallitukselle.

Kärkihanke 2: Turun tiedepuisto Björn GrönholmStrateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina

Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Arviointikriteeri 2021			Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Osa toimenpiteistä viivästynyt	
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävin kasvua tukeva kaupunkikehityskohde. Kärkihankkeella tavoitellaan alueen kehittymistä kansainvälisesti kiinnostavana ja rohkean kokeilevana osaamiskeskittymänä, joka on toimintoiltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Tiedepuiston kärkihankkeen mukaisella kehittämisellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että Tiedepuiston sijainnin poikkeukselliset lähtökohdat ja monipuolisen osaamiskeskittymän luoma potentiaali saadaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään kokonaisvaltaista kehitystä.</p> <p>Hankkeella on neljä painopistealuetta, joilla varmistetaan alueen strategisten tavoitteiden saavuttaminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Turun Tiedepuisto profiloituu kansainvälisesti merkittävänä ja rohkean kokeilevana innovaatio- ja osaamiskeskittymänä, ja luo kilpailukyisen toiminta- ja kasvuympäristön osaamisintensiiviselle tutkimus- ja yritystoiminnalle. Turun Tiedepuisto on logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus, jossa saumattomasti toisiinsa kytkeytyvät kestävä liikunnan muodot ja niitä tukevat palvelut tekevät arjesta sujuvaa. Turun Tiedepuisto on ympäri vuorokauden elävä ja viihtyisä kohtaamisen keidas, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävät alustat, ratkaisut ja palvelut nivoutuvat luontevaksi osaksi alueen asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden arkea. Turun Tiedepuisto on kaupungin energiatehokkain rakennettu alue, jonka kehittämisessä painottuvat laadukkaan perusinfran lisäksi älykkään ja kestävä kaupungin ratkaisut ja teknologiat. <p>Kupittaa ja Itäharjun välisen kannen rakentamisessa yhdistetään ainutlaatuisella tavalla kaikki aluetta koskevat strategiset tavoitteet niin innovaatioalustana, jossa keskiössä Triple Helix -yhteistyö, kuin toisaalta Tunnin junan ensimmäisenä päätepiste, jonka saavutettavuus on ainutlaatuista ja jossa alueen keskipiste muodostaa kohtaamisen keitaan. Alue muodostaa hyvinvoinnin referenssikaupungin osan, jossa on parhaat edellytykset opiskella, innovoida, työskennellä, elää ja asua.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2020 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksytyä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p> <p>Selitys poikkeamalle: Poikkeamista raportoidaan erillisellä seurantaraportilla kaupunginhallitukselle.</p>					

Kärkihanke 3: Smart and Wise Turku Björn GrönholmStrateginen teema: **Vaikuttava ja uudistuva Turku**

Strateginen linjaus: 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä

Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevalla työvälineillä

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Arviointikriteeri 2021			Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Osa toimenpiteistä viivästynyt	

Tavoitteen kuvaus:

Smart and Wise Turku-kärkihankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantaa toiminnan tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa.

Kaupunki tekee laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa ja luo samalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvatamme Turun kansainvälistä kiinnostavuutta.

Hankkeella on kuusi painopistealuetta: 1) hiilineutraalius ja resurssiviisaus, 2) asiakkuuksien ja palvelujen hallinta, 3) turvallisuus, 4) kaupunkisuunnittelu, 5) liikenne ja liikkuminen ja 6) syrjäytymisen ehkäiseminen. Painopistealueet hyödyntävät yhteisiä kyvykkyksiä, joita ovat alustatalouden toimintamalli sekä tiedon hyödyntämisen toimintamalli.

Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2020 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.

Selitys poikkeamalle: Poikkeamista raportoidaan erillisellä seurantaraportilla kaupunginhallitukselle..

Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 (kv 11.6.2018 § 142)

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029

Muut toteutettavat linjaukset: -

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Arviointikriteeri 2021			Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Toteutuu suunnitelman mukaisesti.

Tavoitteen kuvaus:

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029. Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 noudattaa Euroopan Unionin yhteistä mallia (SECAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan) ja sisältää ilmastopolitiikan toimintalinjat ja välitavoitteet vuosille 2021, 2025 ja 2029. Suunnitelma käsittää sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että sopeutumisen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi suunnitelman yksimielisesti 11.6.2018 ja päätti, että suunnitelma on huomioitava ohjaavasti toimialojen ja konserniyhteisöjen toiminnan ja talouden suunnittelussa ja toteutuksessa vuosittain. Päämääränä on toteuttaa yhdessä kaupunkistrategian asettama tavoite hiilineutraalista kaupunkialueesta 2029 sekä vahvistaa Turun asemaa ilmastoratkaisujen kansainvälisenä edelläkävijänä. Ilmastosuunnitelma sisältää myös perustelut, miksi ja miten hiilineutraaliuden tavoite saavutetaan. Vuodesta 2029 alkaen tavoitteena on ilmastoposiitivinen kaupunkialue.

Selitys poikkeamalle:

Musiikkitalon toteuttaminen (konserttitalo) Strateginen teema: **Yrittävä ja osaava Turku**

Strateginen linjaus: 3.1.5 Turkuä kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina

Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.6, 2.3.7

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Arviointikriteeri 2021			Allianssin hankintavaihe valmiiksi ja kehitysvaihe käynnistyy.	Etenee suunnitelman mukaisesti	
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turun uusi konserttitalo rakennetaan Aurajoen itärannalle Itsenäisyydenpuistoon. Uudisrakennushanke toteutetaan allianssimallilla. Allianssimalli koostuu strategisesta vaiheesta, muodostamis- ja ehdotusvaiheesta, kehitysvaiheesta, toteutusvaiheesta ja jälkivastuusta.</p> <p>Selitys poikkeamalle:</p>					

Johtamisjärjestelmän uudistaminen ja pormestarimallin käyttöönotto Strateginen teema: **Vaikuttava ja uudistuva Turku**

Strateginen linjaus: 3.2.2 Tulokellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä

Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.6

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Arviointikriteeri 2021			Uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotto ja sopimusohjauksmallin uudistaminen	Johtamisen kehittäminen, ohjauksmallien viimeistely sekä henkilöstön käytön optimointi jatkuu. Hyvinvointialueille siirtyvän tukipalveluhenkilöstö määritelään.	
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turku siirtyy vuoden 2021 kesäkuusta lähtien pormestarien aikaan: kaupunkia johtavat pormestari ja kolme apulaispormestaria. Johtamisen tueksi synnytetään maailman modernein johtamismalli. Turun uusi johtamismalli vahvistaa demokratiaa antamalla kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa merkittävästi aiempaa suoremmin kaupungin ylimmän poliittisen johdon valintaan. Muutos tehdään yhdessä ja vahvassa vuorovaikutuksessa henkilöstön kanssa.</p> <p>Muutos koskee kaikkia kaupungin työntekijöitä, mutta erityisesti johtoa, tukipalveluita ja konsernihallintoa.</p> <p>Selitys poikkeamalle:</p>					

Linnakaupunki ja Linnaniemi (historian ja tulevaisuuden museo) sekä kantasatama Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina

Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5, 3.1.3, 3.1.5, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.7, 3.3.10

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Arviointikriteeri 2021			<p>Linnakaupungin asemakaavoituksen edistäminen, sekä vahvojen kaavojen toteutus investointiohjelmalla.</p> <p>Linnanniemen arkkitehtikilpailu ratkaistu ja aluetta koskeva asemakaavaluonnos käsitelty.</p> <p>Kantasataman etenemismallin päätös.</p>	<p>Linnakaupungin toteutus etenee suunnitellusti.</p> <p>Linnannimen osallistumis- ja arviointisuunnitelma lautakunnassa.</p> <p>Päätös etenemisestä.</p>
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Linnakaupungin osayleiskaavan mukainen kaupunkirakenteen muutos etenee eri vaiheissa (esiselvitys, suunnittelu ja toteutus) olevien alueiden kautta. Kaupunki mahdollistaa infrainvestoineilla asuntojen ja palveluluiden rakentumisen alueelle. Tavoitteena on turvata keskustamaisen kaupunkirakenteen laajentuminen kohti merta.</p> <p>Linnanniemen tavoitteena on olla tulevaisuudessa ympärivuotisen kaupunkikulttuurin keskus, jossa voi kokea samanaikaisesti historian, meren ja maailman kauneimman saariston. Linnan ohella sinne houkuttelevat monipuoliset palvelut, rantaan asti ulottuvat ulkoilualueet, erilaiset merelliset toiminnot sekä tuleva Historian ja tulevaisuuden museo.</p> <p>Linnakaupungin kokonaisuuteen liittyvän kantasatama-alueen kehittämisen esiselvityksen perusteella päätetään hankkeen etenemisestä vuonna 2021. Satama-alueiden kehittämisen tavoitteena on varmistaa alueella toimivien yritysten toimintaedellytykset, sekä tukea merellisen kaupunginosan syntymistä. Merkittävässä asemassa tulee olemaan alueen logistiikka ja liikkumiskysymykset.</p> <p>Selitys poikkeamalle:</p>				

Raitiotien ensimmäisen vaiheen yleis- ja toteutussuunnitelmat Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.7 Ympäristön kannalta kestävä ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä

Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1, 3.3.2, 3.3.4

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Hankeyhtiön perustaminen			Hankeyhtiö käynnistää toiminnan	Hankeyhtiötä ei ole perustettu.	
Raitiotien yleissuunnitelma			Yleissuunnitelma laaditaan. Päätös toteutussuunnittelusta (kh) myös Kauppatori-satama osuudella.	Yleissuunnitelma etenee tarjouksen ja sopimuksen mukaisesti siten, että valmistuu 2022. Päätös toteutussuunnittelusta Kauppatori-satama osuudella yleissuunnitelman jälkeen.	
Raitiotien toteutussuunnitelmat (hankeyhtiö)			Hankeyhtiö päättää hankintamenettelystä ja käynnistää hankintamenettelyn.	Hankintamenettelyn valmistelu käynnistetään hankeyhtiön järjestäytymisen jälkeen.	
Tavoitteen kuvaus:					
Raitiotien Tiedepuiston ja Sataman linjat kytkevät yhteen Turun merkittävimmät kaupunkikehityshankkeet Tiedepuiston, keskustan kehittämisen sekä Linnakaupungin. Toteuttamalla raitiotie kokonaisvaltaisena kaupunkikehityshankkeena voidaan tukea ja nopeuttaa näiden alueiden kehittymistä. Turun kaupunginvaltuusto päätti 20.4.2020 § 51, että raitiotien toteuttamissuunnitelmat laaditaan välille Varissuo-Kauppatori ja raitiotien hankesuunnitelmasoinen yleissuunnitelma ja tarvittaessa toteutussuunnitelmat välille Kauppatori-satama. Suunnitelmien perusteella syntyy hankkeen lopullinen kustannusarvio kaupunginvaltuuston investointipäätöstä varten. Samalla päätettiin käynnistää raitiotien edellyttämät asemakaavanmuutokset, jotka sisältyvät Kaupunkiympäristötoimialan operatiiviseen sopimukseen.					
Selitys poikkeamalle: Yleissuunnitelman kilpailutus talvella 2020-21 viivästyi hieman resurssipuutteiden vuoksi. Yleissuunnitelman laajennukset työn aikana johtavat edelleen yleissuunnitelman aikataulun pidentymiseen. Hankeyhtiön perustaminen siirtynyt vuoden 2022 alkuun, minkä vuoksi myös hankintamenettelyn valmistelu on viivästynyt.					

Ulkoiset sidosryhmä – ja vaikuttamistavoitteet**Tunnin juna -hankkeen hankeyhtiön osakkuus**Strateginen teema: **Yrittävä ja osaava Turku**

Strateginen linjaus: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja

Muut toteutettavat linjaukset:

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Turun ja Helsingin välisen oikoradan suunnittelusta ja toteuttamisesta tehdään kansallinen päätös.			Toteutus käynnissä	Suunnittelu käynnissä, toteutus osittain käynnissä.	

Tavoitteen kuvaus: Tunnin junaksi nimitetään nopeaa junayhteyttä Helsingin ja Turun välillä. Helsingin ja Turun välisen ratayhteyden nopeuttamiseksi toteutetaan kokonaan uusi oikorata Espoosta Lohjan kautta Saloon. Lisäksi nopea yhteys sisältää Espoon kaupunkiradan, Salo–Turku-kaksoisraiteen sekä Turun ratapiha-alueet.

Selitys poikkeamalle: Espoon kaupunkiradan ja Turku-Kupittaa-kaksoisraiteesta on laadittu toteuttamissopimukset valtion ja kaupunkien kesken. Joulukuussa 2020 perustettiin Turun Tunnin Juna Oy, jonka tehtävänä on Espoo-Salo-oikoradan ja Salo-Turku-kaksoisraiteen ratasuunnitelmien laatiminen uuden radan rakentamisvalmiuteen saakka. Espoo-Salo- ja Salo-Turku-yhteysvälien toteuttamisesta ei ole tehty kansallista päätöstä.

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, €

Kh, Kaupunginhallitus

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2020 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	177 153 737	-1 000 000	176 153 737	183 575 610	7 421 873
Valmistus omaan käyttöön				616 643	616 643
Toimintakulut	-201 161 588	2 132 728	-199 028 861	-202 836 196	-3 807 336
TOIMINTAKATE	-24 007 851	1 132 728	-22 875 124	-18 643 944	4 231 180
Investointiosa					
Investointimenot	-8 159 000	-623 183	-8 782 183	-9 729 584	-947 401
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8 159 000	-623 183	-8 782 183	-9 729 584	-947 401

Kh, kaupungin yhteiset toiminnot

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2020 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	38 447 019		38 447 019	62 875 401	24 428 382
Valmistus omaan käyttöön				65 626	65 626
Toimintakulut	-43 480 315	9 920 924	-33 559 392	-46 902 574	-13 343 182
TOIMINTAKATE	-5 033 296	9 920 924	4 887 627	16 038 453	11 150 825
Investointiosa					
Investointimenot	-92 266 788	-57 025 950	-149 292 738	-123 761 426	25 531 312
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet				1 861 619	1 861 619
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	32 700 000		32 700 000	33 770 653	1 070 653
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-59 566 788	-57 025 950	-116 592 738	-88 129 154	28 463 583

Kh, Työllisyyden palvelukokonaisuus

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2020 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	5 736 142		5 736 142	5 670 731	-65 411
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-39 825 308		-39 825 308	-40 195 856	-370 548
TOIMINTAKATE	-34 089 166		-34 089 166	-34 525 124	-435 958

Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2020 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintakulut	-20 184 213		-20 184 213	-20 169 067	15 146
TOIMINTAKATE	-20 184 213		-20 184 213	-20 169 067	15 146

KULTTUURILAUTAKUNTA LIIKUNTALAUTAKUNTA NUORISOLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Minna Sartes

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Vuonna 2021 käyntimäärät alittivat valtuuston asettamat tavoitteet. Käyntimääriä ei saavutettu, koska koronaepidemia aiheutti palvelujen sulkua, rajoituksia ja muutoksia. Kolmen toiminnallisen mittarin osalta tavoitteet ylittyivät: verkkokirjastokäynnit, e-aineistojen käyttökerrat ja museon digitaalisesti saavutettavien objektien määrän lisäys/vuosi ylittivät tavoitteet.

Vuonna 2021 koronapandemian sulkua ja rajoitustoimenpiteiden vuoksi kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluissa käyntikertojen määrä jäi 2,5 miljoonaan. Vaikka kävijämäärät vähenivät lähes puoli miljoonaa vuoteen 2020 verrattuna, asiakkaat löysivät virtuaalitapahtumat, verkkokonsertit ja kirjaston e-aineistot sekä varaupalvelun. Lisäksi museot, maa-uimalat ja nuorisotilat keräsivät kävijöitä enemmän kuin vuonna 2020. Muuttuvat koronarajoitukset ja -ohjeistukset ovat olleet viestinnällisesti haastavia, joka on osaltaan vaikuttanut kävijämääriin.

Asukkaille suunnatussa vuosittaisessa kaupunki- ja kuntapalvelukyselyssä (FCG) vastaajien käyttämien ja parhaiten hoidettujen palvelujen joukossa olivat mm. kirjaston, museon, liikunnan palvelut. Tyytyväisimpiä turkulaiset olivat kirjastopalveluihin. Asiakastytyväisyyskyselyjä ei vuonna 2021 toteutettu laajojen sulkutoimenpiteiden vuoksi.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden päämääränä on Aktiivisuus elämäntavaksi, jota toteutetaan monipuolisten palvelujen avulla. Palvelukokonaisuus tekee määrätietoisesti työtä asukkaiden sekä kaupungissa vierailevien hyvinvoinnin ja aktiivisen elämäntavan edistämiseksi kehittämällä helposti saavutettavia, kiinnostavia ja viihtyisiä palveluita yhteistyössä ja osallistaen.

Palvelukokonaisuudessa on neljä kaikille palvelualueille yhteistä painopistettä: aktiivisuuden edistäminen, kumppanuudet, digitaalisten medioiden hyödyntäminen sekä kansalaistaidot ja saavutettavuus, joita koordinoitiin palvelukokonaisuuden järjestämisestä käsin. Koronapandemiasta huolimatta palvelualueilla toteutettiin useita kymmeniä painopisteitä tukevia kehittämissuunnitelmia. Digitaalisuuden vahva rooli jatkui vuonna 2021, kun palveluja striimattiin, tallennettiin ja esitettiin verkon välityksellä.

Strategisen sopimuksen tavoitteita tarkasteltiin vuoden aikana uuden valtuusto- ja lautakuntakauden, kaupungin johtamisjärjestelmän muutoksen sekä pormestariohjelman myötä. Kaupungin toimintamallin uudistaminen toi vapaa-ajan palvelukokonaisuuteen uusina toimintoina matkailupalvelut sekä tapahtuma- ja vetovoimavastuualueen.

Harrastamisen Suomen mallin Turun toteutukselle saatiin merkittävä Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus sekä kevätlukukaudelle 2021 että lukuvuodelle 2021-2022. Pandemia hidasti toimintojen käynnistämistä, mutta uusia toimintamalleja, kuten etsivää harrastustoimintaa, päästiin toteuttamaan. Kiva loma -toimintaa toteutettiin talvi- ja kesälomien aikaan. Nuorisopassia ja Harrastesetelimalleja pilotoitiin kuudessa koulussa. Nämä lasten ja nuorten mielekkään harrastustoiminnan toteutettiin palvelukokonaisuuden yhteistyönä.

Kymmenen vuotta kulttuuripääkaupunkivuodesta juhlavuosi toteutettiin onnistuneesti. Vuoden aikana toteutettiin noin 100 projektia ja yli 400 yksittäistä tapahtumaa. Pormestariohjelmassa sisältyi uusi kulttuurin kärkihanke, jonka suunnannäyttäjäksi työstettiin loppuvuoden aikana kulttuurilupa yhteistyössä eri sidosryhmien ja kulttuurin vapaan kentän kanssa.

Henkilöstön työhyvinvointia tukevan Henkilöstö voimavarana -ohjelman painopistealueiden mukaisia ja erityisesti vapaa-aikatoimialalle merkityksellisiä tavoitteita edistävien toimenpiteiden toteuttamista jatkettiin vuonna 2021 kattavasti eri palvelualueilla. Määrällisesti eniten toimenpiteitä toteutettiin Työ lisää hyvinvointia ja Rakentava ja hallittu muutos, muutos on mahdollisuus -painopistealueilla. Kaikki asetetut tavoitteet ovat pidemmän aikavälin tavoitteita, joita on taroituksenmukaista edistää ja seurata tulevinakin vuosina.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Vapaa-aikatoimialalla rajoitukset ovat vähentäneet perinteisten palvelusuoritteiden määrää ja heikentäneet niiden saatavuutta. Vaikka palvelujen yksikkökustannukset kasvavat, pienempi suorit määrä alentaa menoja ja tulot jäävät normaalivuotta pienemmiksi.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden nettokäyttömenot alittuivat suunnitellusta 3,9 miljoonalla eurolla. Kulttuuri- ja nuorisolautakunnan osuus alituksesta oli 3,4 miljoonaa euroa ja liikuntalautakunnan 0,4 miljoonaa euroa. Koko palvelukokonaisuuden nettokäyttömenojen lasku edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,3 miljoonaa euroa (-1,9 %).

Koronaepidemiasulkujen ja rajoitusten seurauksena palvelukokonaisuuden pääsymaksutuotot pysyivät edellisen vuoden tasolla eli normaalia vuotta selvästi pienempinä. Palvelukokonaisuuden koronaan saamat valtionavustukset ja muut tuet olivat vuonna -21 noin 0,6 milj. euroa.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden käyttöomaisuusinvestoinnit alittuivat 0,4 miljoonalla eurolla.

Lausekkeet

Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kulttuurilautakunta (Kv)	Tehdään selvitys taide- ja kulttuurikentän akuuteista tilatarpeista ja varmistetaan lähitulevaisuudessa tilansa menettävien taitelijoiden työn jatkuvuus etsimällä tilakysymykseen ratkaisu.	Kaupunginvaltuusto on ostanut 18.10.2021 § 241 Rettigin kiinteistön vastatakseen taiteen- ja kulttuurin kentän akuutteihin tilatarpeisiin sekä ratkaistakseen tilansa menettävien taitelijoiden työn jatkuvuus. Kaupunginhallitus on perustanut 20.12.2021 § 596 Koy Rettigin Tupakkatehtaan hallinnoimaan kiinteistöä, vastaamaan kaupungille hankitun kiinteistön tilaratkaisuihin. Lisäksi kaupunginhallitus on perustanut 7.12.2021 § 520 Turun Taiteen Talo Oy:n operoimaan taitelijoiden tilajärjestelyjä edellä mainitussa kiinteistössä.
Liikuntalautakunta (Kv)	Laaditaan vuoden 2021 aikana liikuntapaikkojen uudesta hinnoittelujärjestelmästä suunnitelma, jonka valmistelussa otetaan huomioon liikuntapaikkaverkkosuunnitelma, harrastustakuu ja avustusjärjestelmän uudistaminen. Tehdään samassa selvitys liikuntaseurojen ja -lajien tasavertaisesta kohteesta hankkien vertailutietoa muiden suurimpien kaupunkien toimintamalleista.	Liikuntapaikkaverkkoselvitys siirtyi päätöksentekoon syksyille 2021, näin ko. toimenpiteet viivästyivät. Vertailutietoa on jo hankittu muiden suurten kaupunkien käytänteistä, sekä eri lajien liikuntaolosuhteiden subventioista. Lisätietoa harrastamisen hinnasta ja esteistä avustusjärjestelmä uudistamista (Islannin malli) ja harrastustakuuta varten on kerätty. Valmistuu vuoden 2022 aikana.

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi

Strateginen teema: **Aktiivinen turkulainen**

Strateginen linjaus: 2.3.7 Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi

Muut toteutettavat linjaukset:

2.3.4 Vahvistetaan aluenäkökulmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä

2.3.5 Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa

2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
kirjaston lainat	3 121 090	2 726 858	3 060 000	2 896 450	
kirjastokäynnit	2 115 130	1 326 928	2 020 000	1 084 033	
konserttikävijät	69 069	26 021	43 000 / 60 000 *	24 471	
museokäynnit	406 005	291 023	360 000	322 065	
uimalaitosten käynnit	825 682	534 929	760 000	535 437	
liikkuva koulu –toimintaan osallistuneet	3 200	1 260	1 600	870	
Nuoret kävijät nuorisopalvelujen ohjauksessa palveluissa (käyntikerrat, 0- 28 v)	209 589	95 528	190 000	96 690	

Tavoitteen kuvaus: Aktiivinen vapaa-aika tarjoaa elämään sisältöä ja on olennainen osa hyvän elämän perustaa. Aktiivinen kaupunkilainen voi hyvin. Liikkuminen elämäntavaksi. Kulttuuri tekee hyvää. Turku kehittää edelleen uudenlaisia kulttuuriin osallistumisen ja kulttuurin harrastamisen muotoja. Lasten ja nuorten kasvu tasapainoiseen elämään. Vakiinnutetaan kaupungin eri alueilla työskentelevien kaupungin toimijoiden yhteistyö. Aktiivisuuden edistäminen on tärkeää myös korona-pandemiasta selviytymisessä.

* Arvion ensimmäinen luku perustuu olettamukseen, että toimintarajoitukset jatkuvat kevään 2021 ajan, mutta syksyllä päästään normalisoimaan toimintaa. Tämä tarkoittaisi sitä, että kevään aikana salikapasiteetista 1/3 on käytössä, koululaisryhmien vierailuihin kohdistuu rajoituksia eikä muuta oheistoimintaa pystytä järjestämään normaalisti. Toinen luku kuvaa tavoitetta, mikäli viranomaismääräykset eivät rajoita toimintaa enää vuoden 2021 alusta.

Selitys poikkeamille:

Kirjastot olivat koronapandemian takia rajoitetusti auki 1.1.-9.5.2021 ja omatoimiaika oli pois käytöstä 1.1–30.6., joten laina- ja käyntiluvut ovat pienempiä kuin on suunniteltu.

Orkesterin kävijämäärät jäivät koronapandemian vuoksi merkittävästi sekä tavanomaista tasoa että tavoitetasoa pienemmiksi. Kevätkaudella konsertteihin ei rajoitusten vuoksi voitu ottaa lainkaan yleisöä, ja syyskaudella jatkunut pandemiatilanteen aiheuttama epävarmuus ja tapahtumarajoitusten jatkuvat muutokset pitivät kävijämäärät pieninä.

Museokäyntien määrä jäi alle asetetun tavoitteen, koska koronaepidemiaan liittyvät toimenpiteet ovat rajoittaneet avoinnapitoa ja yleisöä on voitu ottaa vain rajoitetusti museoihin vastaan.

Koronaviruspandemian aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi liikuntapaikat olivat yleisöltä suljettuina 10.5.2021 asti, sekä uudelleen aikuisilta ja osin omatoimisessa liikkumisessa lasten osalta loppuvuodesta. Liikkuva koulu -ryhmiä ei pystytty järjestämään suunnitellusti. Lisäksi kokoontumisrajoitukset vaikuttivat ryhmäkokoihin, jotka olivat huomattavasti aiempia vuosia pienemmät.

Nuorisopalveluissa korona-ajan palvelu- ja toimintarajoitukset ovat vaikuttaneet toimintaan. Erityisesti rajoitukset ovat kohdistuneet harrastus- sekä esitys- ja tapahtumatoimintaan. Harrastustoimintaa on rajoitettu vuoden aikana vaihtuvien ikärajain. Tiukimmillaan rajoitukset koskivat kaikkia yli 12-vuotiaita ja yli 18-vuotiaiden osalta toiminta on ollut rajoitettua ison osan vuotta. Tapahtumien rajoitukset ovat peruuttaneet monia tapahtumia ja myöskään teatteri- ja esitystoimintaa ei ole voitu järjestää.

Tavoite 2: Kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti

Strateginen teema: Aktiivinen turkulainen

Strateginen linjaus: 2.3.2 Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa

Muut toteutettavat linjaukset:

2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle

2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä

2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuuri- ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
Sopimuksen tehneiden (kulttuuriavustukset) kävijämäärä	655 366	157 198 (live) 99 339 (striimaus)	601 000	311 258 (live) 32 720 (striimaus)	
Avustuksia saaneiden urheiluseurojen harrastajamäärä	67 765	62 641	60 000	53 597	
Avustuksia saaneiden nuorisoyhdistysten ja nuorten toimintaryhmien määrä	69	75	75	71	

Tavoitteen kuvaus: Palveluissa tarkastellaan tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Yhteistyötä tehdään kaupungin toimijoiden varmistamana niin, että kansalais- ja järjestötoiminta on vahvasti mukana ja vastuussa. Tuotetaan toimialat ja muut toimijat ylittäviä palvelupolkuja. Sekä kaupungin omassa toiminnassa että vapaalla kentällä toteutetaan uudenlaisia kulttuuri- ja kaupunkikulttuuritapahtumia.

Selitys poikkeamille:

Kulttuurin alhainen osallistujamäärä johtuu koronan aiheuttamista rajoituksista. Esittävän taiteen toimijoilla on ollut vuoden 2021 aikana useita yleisömäärään kohdistuneita rajoituksia ja toiminta on ollut ajoittain kokonaan suljettu. Suurtapahtuma Keskiäikaiset markkinat pidettiin pienimuotoisempaan ilman markkinaosuutta, Vartiovuoren kesäteatterin kesäteatteriesitys jouduttiin perumaan, tilalle järjestettiin pienempiä tapahtumia. Kaiken kaikkiaan vuosi 2021 oli pienempien tapahtumien vuosi.

Liikuntapalveluissa avustushakemusten vähentynyt määrä ja koronapandemian aiheuttama liikuntaharrastusten lopettaminen seuratoiminnassa aiheutti pienemmän harrastajamäärän toteutuman.

Korona on vaikeuttanut nuorisojärjestöjen mahdollisuuksia suunnitella ja järjestää toimintaa.

Tavoite 3: Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut

Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku

Strateginen linjaus: 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä

Muut toteutettavat linjaukset:

2.3.3 Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asiakas- ja asukastietoa

2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuuri- ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
Verkkokirjastokäynnit	1,1 milj.	1,2 milj.	1,1 milj.	1,4 milj.	
Kirjaston e-aineistojen käyttökerrat	147 946	164 374	137 000	229 579	
Museon Digitaalisesti saavutettavien objektien määrän lisäys /vuosi	10 922	7 046	3 800	16 857	
Some-ajokorttikoulutuksen käyneiden suhteellinen osuus (%) henkilökunnasta (koulutuskokonaisuus rakennetaan 2018 ja täysimittaisena käynnissä 2019)	81 %	tavoite saavutettu 2019 Ei enää seurata	tavoite saavutettu 2019 Ei enää seurata	tavoite saavutettu 2019 Ei enää seurata	
Sosiaalisessa mediassa ja verkossa kohdattujen nuorten määrä. Vuonna 2021 käynnistysmittari ja tavoiteluvut päivittyvät sen jälkeen seuraaville vuosille			Käynnistysmittari	6765	
<p>Tavoitteen kuvaus: Kaupungin palvelukanavia kehitetään ja palveluja digitalisoidaan laajamittaisesti parhaita käytäntöjä ja valtakunnallista yhteistyötä hyödyntäen. Digitaalisuutta hyödynnetään uudenaikaisissa kulttuuriin osallistumisessa. Digitaalisia palveluja kehitettäessä sekä tietojen avoimuutta ja yhteiskäyttöä lisättäessä tietoturvan eri näkökulmat otetaan huomioon. Vahvistetaan koronapandemian aikana hyviksi ja suosituiksi todettuja digitaalisia palveluja.</p> <p>Selitys poikkeamille:</p> <p>Kirjastojen kokoelmatilat eivät olleet käytössä 1.1.–9.5., joten kokoelmien selailu onnistui vain verkossa, samoin e-aineistojen käyttö lisääntyi, erityisesti e-lehtien käyttö oli suosittua.</p> <p>Museon digitaalisten objektien määrä ylittää tavoitteen koska arkeologisen kulttuuriperinnön löydöt (10 535) on toimintavuonna saatu MIP-kulttuuriympäristöjärjestelmään ja sitä kautta myös saavutettaviksi Finnassa.</p>					

Tavoite 4: Edistetään asukkaiden kansalaistaitoja

Strateginen teema: **Aktiivinen turkulainen**

Strateginen linjaus: 2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle

Muut toteutettavat linjaukset:

2.3.5 Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa

2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenaikaisia kulttuurin osallistumisen muotoja

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
Kävijät orkesterin lastentapahtumissa, maahanmuuttajataapahtumissa ja yleisökasvatustapahtumissa yhteensä	21 755	3 343	9 000 / 14 500 *	10 363	
Museon neuvontapalvelujen käyttötapahtumat	5 210	3253	4 200	3814	
Kirjaston käyttäjäkoulutuksen osanottajamäärä	10 941	7 102	12 500	10 562	
Ohjatut nuoret (9-18 –vuotiaat nuoriso- ja kausikorttilaiset ja harrastekursseille osallistuneet sekä 15 – 29 –vuotiaat Fendarissa, Starttipajassa ja seinättömässä pajatoiminnassa sekä etsivässä nuorisotyössä olleet)	7 274	Alueellinen ja kulttuurinen nuorisotyö: 5 774	Ei enää seurata	Ei enää seurata	

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
		Kohdennettu nuorisotyö: 790			
Vuodesta 2021 eteenpäin mittari muuttuu seuraavanlaiseksi: Toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen osallistuneet nuoret. Vuonna 2021 käynnistysmittari ja tavoiteluvut päivittyvät sen jälkeen seuraaville vuosille			Käynnistysmittari	1773	
<p>Tavoitteen kuvaus: Aktiivisuuden lisäämisessä olennaisia osatekijöitä ovat omatoimisuuden ja itsepalvelun mahdollistaminen ja palveluohjauksen kohdistaminen passiivisiin asukkaisiin. Osallisuus on hyvinvoinnin tärkeä osatekijä, jonka tulee näkyä asukkailla konkreettisenä tekemisen mahdollisuutena erityisesti asukkaiden omilla asuinalueilla. Korostetaan luovuutta ja innovatiivisuutta kaupungin toiminnassa ja palvelutuotannossa sekä tuodaan kulttuuria eri muodoissaan asukkaiden arkeen ja vapaa-aikaan.</p> <p>* Arvion ensimmäinen luku perustuu olettamukseen, että toimintarajoitukset jatkuvat kevään 2021 ajan, mutta syksyllä päästään normalisoimaan toimintaa. Tämä tarkoittaisi sitä, että kevään aikana salikapasiteetista 1/3 on käytössä, koululaisryhmien vierailuihin kohdistuu rajoituksia eikä muuta oheistoimintaa pystytä järjestämään normaalisti. Toinen luku kuvaa tavoitetta, mikäli viranomais määräykset eivät rajoita toimintaa enää vuoden 2021 alusta.</p> <p>Selitys poikkeamille:</p> <p>Kirjaston elämyspolkuun kuuluvat käyttäjäkoulutukset toteutettiin joko etänä ja läsnä, muuten käyttäjäkoulutuksia ei koronarajoitusten takia kyetty järjestämään suunnitellusti.</p> <p>Koronarajoitukset estivät kevätkaudella orkesterin yleisötoiminnan kokonaisuudessaan. Syyskaudella yleisötyötä pystyttiin jatkamaan pienimuotoisesti, ja syyskauden lapsille ja nuorille suunnattu suuri tuotanto ajoittui aikaan, jolloin tapahtumarajoitukset olivat pienimmillään ja saavutti suuren kävijämäärän.</p> <p>Museon neuvontapalvelujen käyttötapahtumissa jäätin tavoitteesta, mutta ylitettiin vuoden 2020 määrä. Koronapandemia saattaa selittää neuvontapalveluiden määrän laskuun vuodesta 2020 lähtien.</p> <p>Nuorisopalvelujen kohtaavaa toimintaa toteutettiin rajoitetusti ja nuorten kanssa suunniteltua toimintaa peruuntui.</p>					

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, €

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoosa					
Toimintatuotot	9 429 710		9 429 710	8 686 650	-743 060
Toimintakulut	-78 636 291	-1 405 475	-80 041 766	-75 372 492	4 669 273
TOIMINTAKATE	-69 206 581	-1 405 475	-70 612 056	-66 685 842	3 926 213
Investointiosa					
Investointimenot	-740 000		-740 000	-360 700	379 300
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-740 000		-740 000	-360 700	379 300

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	5 384 470		5 384 470	5 716 025	331 555
Toimintakulut	-53 413 187	-1 322 270	-54 735 456	-51 554 743	3 180 714
TOIMINTAKATE	-48 028 717	-1 322 270	-49 350 986	-45 838 718	3 512 269
Investointiosa					
Investointimenot	-540 000		-540 000	-312 119	227 881
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-540 000		-540 000	-312 119	227 881

Liikuntalautakunta

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	4 045 240		4 045 240	2 970 625	-1 074 615
Toimintakulut	-25 223 104	-83 205	-25 306 309	-23 817 750	1 488 560
TOIMINTAKATE	-21 177 864	-83 205	-21 261 069	-20 847 125	413 945
Investointiosa					
Investointimenot	-200 000		-200 000	-48 581	151 419
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-200 000		-200 000	-48 581	151 419

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Timo Jalonen

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta
<p>Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet varsin hyvin. Useat kasvatus- ja opetuslautakunnalle määritetyt tavoitteet liittyvät tiloihin, jotka ovat tilapalveluiden vastuulla. Taloudellisten tavoitteiden osalta tavoitteet eivät ole toteutumassa, mutta saattavat toteutua, mikäli kaupunginvaltuuston esittämistä tavoitteista pidetään kiinni, jolloin eräät epäselvässä taloudellisessa tilanteessa syntyneet määrärahatarpeet kuten maksuttoman toisen asteen aloittamiseen liittyvien kustannusten kompensoinnista pidetään kiinni.</p>
<p>Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat</p> <p>Kasvatus- ja opetuslautakunnan vastuualueella taloudelliset poikkeamat jäivät vähäisiksi. varhaiskasvatus ja perusopetus ylittivät talousarvionsa, mutta ammatillinen koulutus alitti. Koko palvelukokonaisuus jonkin verran alitti talousarvionsa.</p> <p>Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Muuten koronapandemia jonkin verran haittasi toimintaa. Erityisen hankala oli maaliskuun etäopetuskausi, jolloin hallitus julisti Suomen olevan sulkutilassa. Toinen merkittävä poikkeamaa aiheuttava tekijä oli, että erityisesti peruskoulutilojen huonon kunnan vuoksi monessa koulussa jouduttiin turvautumaan väistötiloihin. Jopa 16,5 % oppilaista toimi väistötiloissa vuoden 2021 aikana.</p>

Lausekkeet

Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kasvatus- ja opetuslautakunta (Kv)	Vähennetään sivistystoimialan säästöavoitteen 1 M€. Muiden säästöjen ei tule heikentää opetuksen laatua tai tukipalveluita eikä kasvattaa keskimääräistä ryhmäkokoja Turussa. Tarvittaessa toimialan määrärahoihin tehdään lisäys osavuosi-katsauksen yhteydessä, jotta ehdot täyttyvät.	Leikkaus otettu huomioon vuoden 2021 käyttösuunnitelmaa laadittaessa. Säästöt eivät ole haitanneet opetuksen laatua.
Kasvatus- ja opetuslautakunta (Kv)	Kiihdytetään kansainvälisen koulun tilaratkaisua ja jatketaan yhteistyötä Turun yliopiston kanssa.	Asia ei ole edennyt, mutta yhteistyö Turun yliopiston kanssa on jatkunut.
Kasvatus- ja opetuslautakunta (Kv)	Laaditaan alueelliset koulu- ja päiväkotiverkon selvitykset aloittaen pikaisesti Itä-Turun tilanteesta ja ruotsinkielisestä palvelutarpeesta kokonaisuudessaan.	Alueellinen ratkaisu tehty Lausteen – Vasaramäen – Skanssin osalta, mutta muun Itä-Turun selvitys edelleen kesken. Myös ruotsinkielisten palveluiden kokonaisselvitys on edelleen kesken.
Kasvatus- ja opetuslautakunta (Kv)	Mahdolliseen oppivelvollisuuden pidentämiseen ja varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen liittyvät kustannukset huomioidaan osavuosi-katsauksen yhteydessä	Otetu oppivelvollisuuden pidentymisen aiheuttamat kustannukset huomioon osavuosi-katsausten yhteydessä kaupunginvaltuuston päättämällä tavalla.

Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
	tehtävässä talousarvionmuutoksessa lisäämällä määrärahat sivistystoimialalle.	Varhaiskasvatus maksujen alenemisen vaikutusta ei voitu laskea.
Kasvatus ja opetuslautakunta (Kv)	Sivistystoimialan tilainvestoinnit, kuten päiväkodit, tulee rakentaa kaupungin omaan tai konsernin taseeseen, ellei ole erityisiä perusteita tehdä toisenlaista ratkaisua.	Näin tehty vuonna 2021
Kasvatus- ja opetuslautakunta (Kv)	Varmistetaan, että sivistystoimialalla varhaiskasvatuksen kustannukset pyritään saattamaan verokkikaupunkien tasolle laatimalla entistä tarkempi selvitys kustannusten syntyemisestä ja säästämahdollisuuksista.	Vuoden 2021 kustannukset vertailuineen selviävät vasta kesällä 2022. Vuoden 2020 kustannukset on raportoitu kesällä 2021 ja kustannuserot kaupunkien välillä ovat selvityksen mukaan kaventuneet merkittävästi.

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Palveluverkoston tarkastelu

Strateginen teema: **Osaava ja oppiva turkulainen**

Strateginen linjaus: 2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä

Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.6 Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä

Arviointikriteeri	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Taito-kampuksen rakentaminen			Suunnittelutyö aloitettu	Kupittaa kärkihanke, kilpailutus menossa.	
Varhaiskasvatuspalveluiden riittävyyden turvaaminen tilanteessa, jossa päiväkotirakennusten yleinen kunto on tyydyttävä ja rakennusten kuntoon liittyvät riskit ovat merkittäviä			Yksityisiä päivähoitopaikkoja enintään 40% kaikista paikoista	Päiväkotirakennusten kunto on parantunut. Kolme uutta päiväkotia otettu käyttöön vuoden 2021 aikana. Varhaiskasvatuksen kysyntä tulee kasvamaan, kun työllisyys- ja koronatilanne muuttuvat parempaan suuntaan.	
Varhaiskasvatuksen kustannusten saaminen kuuden suurimman kaupungin keskiarvoon			Keskiarvossa	Vuoden 2021 tiedot saadaan tilinpäätöksestä alkuvuodesta 2022.	

Tavoitteen kuvaus: Ammatillisen koulutuksen palveluverkon tiivistäminen ja uudisrakennuksen toteuttaminen, varhaiskasvatuksen palvelujen riittävyyden turvaaminen jatkuvasti muuttuvassa kysyntätilanteessa ja ylläpitävissä olosuhteissa sekä kunnallisen ja yksityisen palvelutuotannon kaupungille syntyvien kustannusten vähentäminen

Selitys poikkeamasta: ei poikkeamia

Tavoite 2: Rakennemuutoksen tuki koulutuksen keinoin

Strateginen teema: **Yrittävä ja osaava Turku**

Strateginen linjaus: 3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan

Muut toteutettavat linjaukset: -

Arviointikriteeri	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Tuetaan rakennemuutoksen toteutumista koulutuksen keinoin			Uusia, työelämän kanssa yhdessä suunniteltuja koulutusmalleja ja oppimisympäristöjä kehitetään edelleen. Panostetaan edelleen työvoimapulasta kärsivien alojen vetovoimaisuuden kasvattamiseen, mutta samalla tuetaan yritysten toimintaa esim. täydennys- ja muuntokoulutusten avulla. Parhaat toimintamallit on vakiinutettu ja uusia kehitetään. STEAM Turku on käynnissä ja siinä luotuja malleja arvioidaan ja vakiinutetaan. Ulkopuolisen rahoituksen taso riittävä.	Tavoitteet toteutumassa koronatilanteen aiheuttamasta häiriötilanteesta huolimatta.	

Tavoitteen kuvaus: Kasvatuksen ja opetuksen eri palvelualueilla toteutettava koulutus- ja kehittämistoiminta tukee rakennemuutoksen toteutumista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä tämä tapahtuu eri alojen vetovoimautta lisäämällä sekä kehittämällä erilaisia joustavia, työelämälähtöisiä koulutusmalleja ja oppimisympäristöjä yritysten kanssa. Pitkällä aikavälillä tämä tarkoittaa uusien toimintamuotojen kehittämistä korkeakoulujen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi STEAM Turku-toiminnalla edistetään lasten ja nuorten kiinnostumista matematiikasta ja luonnontieteistä.

Selitys poikkeamasta: ei poikkeamia

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoosa					
Toimintatuotot	23 190 408	0	23 190 408	21 966 518	-1 223 890
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	20 064	20 064
Toimintakulut	-341 362 848	-4 390 692	-345 753 540	-344 652 187	1 101 353
TOIMINTAKATE	-318 172 440	-4 390 692	-322 563 132	-322 665 606	-102 474
Investointiosa					
Investointimenot	-6 018 300	0	-6 018 300	-3 515 536	2 502 764
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6 018 300	0	-6 018 300	-3 515 536	2 502 764

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA RAKENNUS- JA LUPALAUTAKUNTA TURUN KAUPUNKISEUDUN JOUKKOLIKENNELAUTAKUNTA LOUNAI-SUOMEN JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Toimintaympäristö

Kaupungin väkiluvun kasvu jatkui ollen ennakkotietojen mukaan 195 301 joulukuussa 2021. Lisäystä edellisvuoteen oli 910 (+0,47 %).

Kaupungistumistrendi on edelleen vahva, joskin koronapandemian aikana muutto kehyskuntiin on lisääntynyt. Kysyntä kerrostaloasunnoista on jatkunut suurena ja rakentaminen on jatkunut vilkkaana. Vuonna 2021 valmistui yhteensä 1771 asuntoa, mikä on 271 asuntoa vähemmän kuin edellisvuonna. Vuonna 2021 on aloitettu 2923 asunnon rakentaminen, joka on 226 enemmän kuin vuonna 2020. Vuonna 2021 myönnettiin rakennusluvut 3369 asunnolle, mikä on 193 enemmän kuin vuonna 2020. Myönnetyn kerrosalan määrässä, uudiskerrostalojen määrässä ja uusien asuntojen määrässä tehtiin kaikkien aikojen ennätys Turussa vuonna 2021.

Koronapandemia on vaikuttanut erittäin suuresti joukkoliikenteen käyttöön. Vuoden 2021 matkamäärä oli 36 % pienempi kuin normaalivuonna 2019.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Toiminnalliset tavoitteet

Kasvia edistävää kaavavarantoa on kasvatettu. Asemakaavojen sisältämä asuinkerrostalojen kerrosalan lisäys oli 181.072 k-m², noin 35 % tavoitetta suurempi. Elinkeinoelämälle kaavoitettu kerrosala oli 146.890 k-m², yli kaksinkertainen tavoitteeseen nähden. Pientaloasumiseen kaavoitettu kerrosala oli 20.128 k-m², tavoitteesta jäätii 15 %. Konserniyhtiöille kaavoitettiin 61.754 k-m² rakennusoikeutta, noin 2,5-kertainen tavoitteeseen nähden.

Luovutuskelpoisia asuinkerrostalo- ja elinkeinotontteja on 3 vuoden tarpeisiin, pientalo- ja rivitalojen tonttireservi riittää 2 vuoden tarpeisiin. Pientalokaavoja ei ole saatu luovutuskuntoon halutussa aikataulussa mm. kaavavalitusten ja maankäyttösopimusneuvotteluiden viivästyisestä johtuen. Konserniyhtiöille on luovutettu 30.380 k-m² rakennusoikeutta, noin 22 % tavoitetta enemmän. Kaikki luovutukset ylittivät 2,5 %:lla maanmyyntitulotavoitteen.

Osa Keskustan kehittämisen ja Turun Tiedepuiston kärkihankkeiden kaupunkiympäristön toimenpiteet ovat viivästyneet. Kupittaaan kärjen kumppanuushanke hankinta käynnistyi vasta joulukuussa, joka heijastuu myös Itäharjun liittymän kaavoitukseen. Parkin kentän asemakaava ja sen edellyttämä sopimuskokonaisuus eteni vasta joulukuussa päätöksentekoon, jonka seurauksena Aninkaisten tontinluovutuskilpailun valmistelu on viivästynyt.

Vähähiilisen liikumisen tavoitteet eivät ole toteutuneet. Kestävien liikkumismuotojen kulkumuoto-osuudet eivät ole kehittyneet tavoitteen mukaisesti. Koronapandemia on vähentänyt merkittävästi joukkoliikenteen käyttöä, noin 36 % vähemmän matkustajia kuin vuonna 2019. Jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärät toukokuun 2021 laskenta-ajankohtana olivat nousseet toukokuun 2020 liikennemäärästä, mutta jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärät ovat pienempiä kuin ennen koronapandemiaa. Autoliikenteen liikennemäärät ovat tavoitteiden vastaisesti nousseet vuodesta 2020. Sen sijaan vähähiilisen liikenteen osuus Turun joukkoliikenteessä on kasvatettu 30 prosenttiin.

Taloudelliset tavoitteet

Käyttötalous

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tulos oli 5,2 milj. euroa talousarviota parempi. Kaupunkiympäristön toimintakate vuonna 2021 oli -28,9 milj. euroa (TAM -34,1).

- Kaupunkiympäristön toimintatuotot olivat 74,2 milj. euroa ja ylitystä talousarvioon nähden oli 1,9 milj. euroa (TAM 72,4).
- Valmistus omaan käyttöön oli 1,2 milj. euroa (TAM 1,6 milj. euroa), joka heikensi toimintakattetta 0,4 milj. euroa.
- Kaupunkiympäristön toimintamenot olivat 104,3 milj. euroa ja alittivat talousarvion 3,8 milj. eurolla (TAM 108,0).

Talouden toteumaa paransivat merkittävästi joukkoliikenteen Liikenne- ja viestintäministeriö Traficomilta saadut koronatilanteesta johtuvat joukkoliikenteeseen kohdistuvat tuet, joita saatiin Turun liikennöinnin osalta 3,63 milj. euroa sekä joukkoliikenteen toteuttamat koronatilanteesta johtuvat sopeutus-toimenpiteet liikenteen karsintoihin liittyen. Talouden toteumaa paransivat kaupungin säästöavoitelin-jausten (Kh 13.9.2021 § 423) noudattaminen, mikä näkyi muun muassa palvelujen ostojen ja henkilöstökulujen vähenemisestä kertyneillä säästöillä.

Kaupunginhallituksen palvelutilaus kaupunkiympäristölle (Kh/Yhteiset, Omaisuudenhallinta):

Kaupungin yhteiset, omaisuuden hallinnan tulos oli 25,8 milj. euroa talousarviota parempi (TAM 34,2 milj. euroa).

- Myyntivoitot olivat 32,0 milj. euroa ja ylittivät kaupunginhallituksen palvelutilauksen kaupunkiympäristölle 3,8 milj. eurolla (TAM 28,2 milj. euroa).
- Maankäyttösopimuskorvaustulot olivat 26,6 milj. euroa ja ylittivät kaupunginhallituksen palvelutilauksen kaupunkiympäristölle 20,6 milj. eurolla (TA 6,0 milj. euroa).

Markkinatilanne on johtanut alueiden paljon ennakoitua nopeampaan rakentumiseen, minkä johdosta maankäyttösopimuskorvauksia on lauennut maksuun ennakoitua nopeammassa tahdissa.

Rahoitusmarkkinoiden korkotilanne on myös motivoinut sopimuskumppaneita maksamaan sopimuskorvaukset etupainotteisesti.

Kaupungin yhteiset, maaomaisuuden, tilaomaisuuden ja infraomaisuus investointimenot alittuivat 23,8 milj. euroa (TAM 112,7 milj. euroa).

- Maaomaisuus ja rakennukset investointimenojen toteutuma oli 32,2 milj. euroa, joka toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. Investointimenoihin sisältyivät Viking Line terminaalarakennuksen ja Rettigin tupakkatehtaan kiinteistön lunastukset.
- Tilainvestointien toteutuma oli 13,9 milj. euroa (TAM 19,4 milj. euroa), joka alitti talousarvion 5,5 milj. euroa. Hankkeiden toteutuma on suunniteltua rahankäyttöä pienempi, sillä kaikki hankkeet eivät käynnisty tai etene arvioidussa aikataulussa.
- Infrainvestointien toteutuma oli 42,9 milj. euroa (TAM 61,1 milj. euroa), joka alitti talousarvion 18,2 milj. euroa. Hankkeiden toteutuma on suunniteltua rahankäyttöä pienempi, sillä kaikki hankkeet eivät käynnisty tai etene arvioidussa aikataulussa.

Lausekkeet

Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kaupunkiympäristölautakunta (Kj)	Säilytetään kävely- ja pyörävylien tehostettu hoito (harjahiekoitus) talviaikana.	Kävely- ja pyörävylien tehostettu hoito on kilpailutettu vuonna 2021 määräaikaikaisella sopimuksella (3+2 talvikautta). Reitti laajenee vuosittain kilpailutettavien alueurakka-alueiden suuntaan. Tehostetun harjahiekoitusreitien pituus kasvaa 62 kilometriin talvikautena 2025-2026.
Kaupunkiympäristölautakunta (Kj)	Säilytetään harjasuolareitin hoito (12 km) talviaikana.	Kävely- ja pyörävylien tehostettu hoito on kilpailutettu vuonna 2021 määräaikaikaisella sopimuksella (3+2 talvikautta). Sopimus sisältää 12 km pituisen harjasuolareitin.
Kaupunkiympäristölautakunta (Kj)	Säilytetään Aurajoen maisemavalistus (puut ja laiturit).	Säilytetään
Kaupunkiympäristölautakunta (Kv)	Kilpailutetaan kaupunkipyöräjärjestelmä uudelleen siten, että kausi alkaa keväällä 2022. Kilpailutus tehdään riittävän pitkälle ajalle ja riittävän suurella summalla, jotta järjestelmä on kaupungille tuottava ja käytettävyyden parane. Neuvotellaan kesän yli jatkokaudesta nykyjärjestelmän kanssa.	Edellinen kaupunkipyöräjärjestelmä oli käytössä 30.9.2021 saakka. Uusi kaupunkipyöräjärjestelmä on kilpailutettu ja se saataneen käyttöön viimeistään kesäkuussa 2022.
Kaupunkiympäristölautakunta (Kj)	Vuonna 2021 rakennusvalvonnassa toteutetaan toimintamallin muutos, digitalisointiprojekti sekä selkeämpi tavoitteidenasetanta.	Kehitystyö on käynnissä: Rakennusvalvonnassa on vuonna 2021 muutettu lupakäsittelyn toimintamallia (lupavalmistelu lupatyyppikohtaisesti) ja digitalisointiprojekti on käynnissä.
Kaupunkiympäristölautakunta (Kv)	Kulutusosuusjakautumisen tavoitteiden osalta todetaan, että koronan takia tavoitteita ei lyhyellä tähtämällä saavuteta. Jotta voidaan toteuttaa tehokkaita toimenpiteitä tavoitteisiin pääsemiseksi pitkällä aikavälillä, talousarviota ja -seurantaa kehitetään siten läpinäkyväksi, että investointien jakautuminen kestäväan liikenteeseen ja muihin hankkeisiin näkyy selvästi.	Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen liittyviä investointeja on koottu erilliseen taulukkoon ja niiden toteutumista seurataan.
Kaupunkiympäristölautakunta (Kv)	Kumppanuuksien ohjausprosessista laaditaan selkeä malli ja laajennussuunnitelma. Lisäksi tulee selvittää, onko yksityisen maan kaavoittamisessa käytettyjä puitesopimus-konsultteja riittävästi, vai pitääkö sopimus-kumppaneiden määrää lisätä, jotta kaavoitusta saadaan tehostettua.	Mallin valmistelu ja puitesopimusmenettelyn laajuuden arviointi on käynnistetty. Kaavoituksen puitesopimus-konsultit kilpailutetaan vuonna 2022.
Kaupunkiympäristölautakunta (Kv)	Täydennysrakentamishojelman toteuttamisessa varmistetaan merkittävien virkistys- ja luontoarvojen säilyminen.	Jokaisen täydennysrakentamiskohteen osalta asia arvioidaan erikseen.

Toimielin	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Kaupunkiympäristölautakunta (Kv)	Uuden konserttitalon hankesuunnittelusta sisältäen kaavaprosessin etenemisen ja päätöksenteon vaiheistuksen on laadittava selkeä suunnitelma ja riskianalyysi, joilla minimoidaan mahdollisten valitusten ja muiden tekijöiden vaikutukset hankkeen viivästymiseen ja kustannustennou-suun.	Kaavaprosessi on edennyt ehdotusvaiheeseen ja allianssihankinnan aikana on tehty riskianalyysejä mm. kustannuksista ja hankintaan liittyvistä riskeistä ja kaavaprosessia on tehty samanaikaisesti lähtökohtana myös mahdollisten valitusten minimointi.
TKS joukkoliikennelautakunta (Kv)	Huomioidaan joukkoliikenteen säästötavoitteiden toteuttamisessa valtion mahdolliset kompensatiotuen ehdot siten, että tukea heikentäviä karsintoja liikenteestä ei tehdä.	Karsinnat ovat olleet vähäisiä ja valtion hyväksymissä puitteissa ja koronatuki on saatu vuonna 2021.

Strategiset tavoitteet

Kaupunkiympäristölautakunta kaikkien osalta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ** osalta

Tavoite KV1: Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029

Muut toteutettavat linjaukset:

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Kasvihuonekaasupäästöjen muutos (%) vuoden 1990 tasosta (1.287,3 kt CO ₂ -ekv)	-43 % (736,8 kt CO ₂ -ekv)	-51 % (enn. tieto 626,4 kt CO ₂ -ekv)	-50 %	Tiedot eivät ole vielä saatavilla.
<p>Kaupunkistrategian (kaupunginvaltuusto 16.4.2018) mukainen ilmastopolitiikan päätavoite on hiilineutraali kaupunki-alue vuoteen 2029 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi Turun alueen kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään vähintään 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2029 mennessä. Tähän edetään seuraavien valtuustokausittain asetettujen välitavoitteiden kautta. Vuoteen 2021 mennessä päästöjä pyritään vähentämään vähintään 50 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Vuoteen 2025 mennessä päästöjä pyritään vähentämään vähintään 65-70 prosenttia vuoden 1990 tasosta. Viimeistään vuonna 2029 saavutetaan hiilineutraalius, jolloin jäljellä olevat päästöt kompensoidaan kokonaan. Vuodesta 2029 eteenpäin Turku pyrkii olemaan ilmastopositiivinen alue, jolloin alueen nettopäästöt ovat negatiiviset (kompensatio on suurempi kuin päästöt).</p> <p>Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä (Ilmastosuunnitelma 2029, kaupunginvaltuusto 11.6.2018 § 142) edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029. Kaupunkiympäristötoimiala pyrkii vähentämään erityisesti yhdyskuntarakenteen ja rakennetun ympäristön sekä liikkumisen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä ja vahvistamaan Turun alueen hiilinielujä. Ympäristönsuojeluyksikkö tuottaa kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen laskennan ja kehittää hiilinielujen laskentaa. Turun CO₂-raportin mukaiset kasvihuonekaasupäästöt sisältävät seuraavat sektorit: kauko-, sähkö- ja erillislämmitys, maalämpö, kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, tieliikenne ja muut liikennemuodot, teollisuus ja työkonet, maatalous ja jätehuolto. Lämmityksen päästöt on normeerattu vastaamaan ilmastollisen vertailukauden 1981-2010 keskimääräistä lämmitystarvetta. Sähkönkulutuksen päästöt on normeerattu käyttäen päästökerroksena viiden vuoden liukuvaa keskiarvoa. Laskennassa eivät ole mukana yksityisen tai julkisen sektorin hankintojen välilliset päästövaikutukset.</p>				

Tavoite KV2: Kestävä yhdyskuntarakenne Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029

Muut toteutettavat linjaukset:

3.3.4 Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa vahvistetaan täydennysrakentamisella

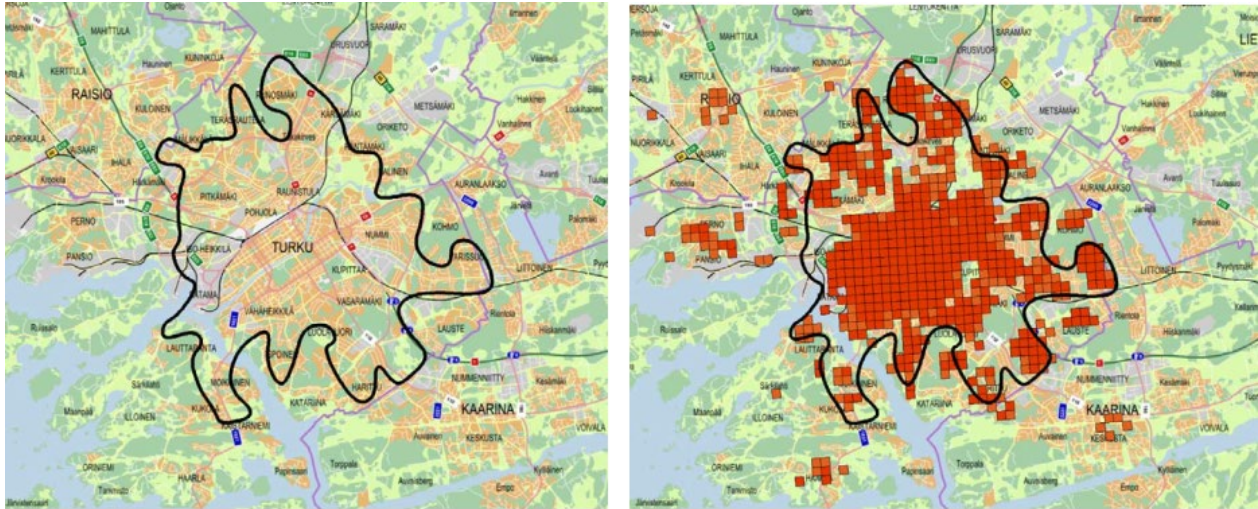
3.3.7 Ympäristön kannalta kestävää ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä

3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Hyväksytyjen asemakaavojen asuinkeuhkalan sijoittuminen tiivistyville kestävästä kaupunkirakenteen vyöhykkeelle	100 %	95 %	Vähintään 85 %	88 %

Tavoitteen kuvaus:

Turun omassa maankäytössä panostetaan kaupunkistrategian mukaisesti hiilineutraalin kaupunkialueen saavuttamiseen vuoteen 2029 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta ja kestäviin liikkumismuotoihin kannustavaa yhdyskuntarakenteen kehitystä. Rakentamista ohjataan keskuksista, asuintiivistymistä, kestävästä liikkumisesta ja lähialueista muodostuvalle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Näin luodaan puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiseksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla (3.3.1, 3.3.2, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.9, 3.3.10). Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.

Kuva. Tiivistyvä kestävä kaupunkirakenteen vyöhyke. Vyöhyke perustuu 250*250 metrin ruuduille tehtyyn analyysiin Turun kaupunkirakenteesta, jossa on otettu huomioon kestävä liikkuminen, lähialueet ja alueen asukastiheys. Ominaisuudet pisteytettiin seuraavasti: kävelyetäisyys keskustan palveluista 1 piste, pyöräilyetäisyys keskustasta 15 minuuttia 1 piste, mahdollisuus joukkoliikenteeseen: runkobussilinjat 300 metrin etäisyys linjasta tai 600 metrin etäisyys raitiotie 1 piste, asukas/työpaikka oleva tai tuleva tiheys yli 20 asukasta/ha 1-3 pistettä, kauppa 500 metrin päässä 1 piste, päiväkotia 500 metrin päässä 1 piste ja koulu 500 metrin päässä 1 piste. Oikeanpuoleisessa kuvassa näkyy luokitellut ruudut, jotka ovat saaneet enemmän kuin 4 pistettä.

Tavoite KV3: Vähähiilinen kestävä liikkuminen **

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.7 Ympäristön kannalta kestävää ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä

Muut toteutettavat linjaukset:

3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029

3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla

2.3.7 Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
- Tie- ja kaupunkiliikenteen kasvihuonekaasupäästöt (vähenee 50 % v. 2015-2029)	-4 %	- 10 % (ennakkotieto)	vähenee	vähentynyt	
- Jalankulun määräindeksi *, indeksi 2017=100	104,0	64,7	kasvaa 2,0 % vuoden 2019 tasosta	71,3	
- Pyöräilyn määräindeksi *, indeksi 2017=100	86,4	77,9	kasvaa 5,2 % vuoden 2019 tasosta	86,3	
- Autoliikenteen määräindeksi *, indeksi 2017=100 *	99,7	95,9	vähenee 3,0 % vuoden 2019 tasosta	96,1	
- Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät, indeksi 2017=100 **	97,2	62,3	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	62,7	
- Vähähiilisen liikenteen osuus (%) Turun joukkoliikenteessä	5 %	5 %	kasvaa	30 %	

Tavoitteen kuvaus:

Kaupunkistrategian (kaupunginvaltuusto 16.4.2018 § 72) hiilineutraaliustavoitteen 2029 saavuttamiseksi Turku luo aktiivisesti kestävää liikkumiskulttuuria ja parantaa kestävästä liikkumisesta edellytyksiä. Tavoitteena on vähentää Turun tie- ja katuliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 50 % vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä (Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029, kaupunginvaltuusto 11.6.2018 § 142). Turun kaupungin Ilmasto- ja ympäristöohjelman (kaupunginvaltuusto 26.10.2009 § 239) sekä Turun kaupunkiseudun rakennemallin 2035 yhteydessä on hyväksytty ja Yleiskaavan 2029 (kaupunginhallitus 30.9.2013 § 399) sekä Ilmastosuunnitelman 2029 (kaupunginvaltuusto 11.6.2018 § 142) yhteydessä vahvistettu tavoitteeksi kasvattaa kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta Turun kaupungissa yli 66 % tasolle vuoteen 2030 mennessä nykyisestä noin 50 prosentista. Se tarkoittaa kävelyn- ja pyöräilyn määrän kasvua keskimäärin 3,4 %:ia ja autoliikenteen vähentymistä keskimäärin 3 %:lla vuosittain. Lisäksi joukkoliikenteen matkamäärän pitäisi kasvaa vuodessa keskimäärin 5,2 %. Vuoden 2021 vertailutasoksi on valittu vuoden 2019 taso vuoden 2020 koronapandemian aiheuttamien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

Turun kaupungin strategisen hiilineutraaliustavoitteen toteuttamiseksi ja kestävästä vetovoimaisen kaupunkikehityksen tukemiseksi joukkoliikenteen palvelukykyä parannetaan merkittävästi. Joukkoliikenteen kehittäminen ja käytön lisääminen on tärkeä keino vähentää liikkumisen aiheuttamia kasvihuonepäästöjä. Samalla myös kasvavan joukkoliikenteen aiheuttamien päästöjen vähentäminen on merkittävä ja esimerkillinen ilmastotoimi. Turun joukkoliikenteestä tehdään hiilineutraali palvelu vuoteen 2029 mennessä. Turun kaupunkiliikenteen osalta hiilineutraaliuteen edetään jo vuoteen 2025 mennessä. Linjojen sähköistämistä edetään teknisen kehityksen ja kilpailutusten mahdollistamaan tahtiin ja sähköistämistä täydennetään biopoltoaineratkaistuilla.

Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien edistäminen mm. vähentää liikenteen tilantarvetta, parantaa turvallisuutta ja viihtyisyyttä sekä vähentää päästöjä. Kattavia tietoja liikkumismuotojen kulkutapajakaumasta saadaan 5-10 vuoden välein liikennetutkimuksista (laadittu Turun seudulla vuosina 2017, 2008 ja 1997). Liikkumismuotojen kehitystä lyhyemmällä aikavälillä seurataan kulkutapakohtaisen määräindeksin perusteella. Määräindeksi ei kerro suoraan kulkutapajakaumakehitystä, mutta näyttää kuitenkin kehityksen suuntaa.

*Jalankulun, pyöräilyn ja autoliikenteen määraindeksit perustuvat liikennemäärätietoihin ns. Aurajoen laskentalinjalla (Föri, Martinsilta, Myllysilta, Teatterisilta, Auransilta, Kirjastosilta, Tuomiokirkkosilta, Tuomaansilta, Rautatiesilta, Halis- tensilta).

**Kaupunkiympäristölautakunta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta hyväksyvät tavoitteen.

Selitys poikkeamasta: Koronaepidemia on vaikuttanut erittäin suuresti joukkoliikenteen käyttöön. Vuoden 2021 mat- kamäärä oli 36 % pienempi kuin normaalivuonna 2019. Jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärät toukokuun 2021 las- kenta-ajankohtana ovat nousseet toukokuun 2020 liikennemäärästä, mutta jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärät ovat pienempiä kuin ennen koronapandemiaa. Autoliikenteen liikennemäärät ovat tavoitteiden vastaisesti nousseet vuo- desta 2020.

Tavoite KV4: Hiilinielujen vahvistaminen

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiili- neutraaliutta 2029

Muut toteutettavat linjaukset:

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Kaupungin omistamien metsien puuston ja maaperän yhteinen hiili- varasto, muutos (kt CO2-ekv/v)	Lähtötaso: 2.870 kt CO2-ekv	+19	+15	+18

Tavoitteen kuvaus:

Ilmakehästä hiiltä sitovien hiilinielujen vahvistaminen on merkittävästi vaikuttava ilmastonmuutoksen hillintätoimi. Kas- villisuuden ja maaperän hiilensidontakyvyn lisääminen on kustannuksiltaan edullista ja sillä on myös muita merkittäviä positiivisia vaikutuksia. Hiilinieluja, uusiutuvan energian tuotantoa ja muita kompensatioita on lisättävä hiilineutraaliu- den saavuttamiseksi ja etenemiseksi ilmastopositiiviseksi alueeksi. Strategiansa mukaisesti Turun kaupunki huolehtii maaperässä ja kasvillisuudessa olevasta hiilivarastosta pyrkimällä lisäämään viheralueita ja säilyttämään alueensa metsiä, peltoja, kasvillisuuden määrää ja suosimaan luonnonmukaisuutta istutusalueilla. Uudenlaista kaupunkiluontoa ja viherrakentamista lisätään kaupungin tiivistyessä.

Lähtötaso 2019 eli kaupungin omistamien metsien (pinta-ala 4 827 ha) puuston ja maaperän yhteinen hiilivarasto on Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan tällä hetkellä noin 2 870 kt CO2-ekv.

Kasvillisuuden ja maaperän hiilivarastot ja -nielut lasketaan neljän vuoden välein. Seuranta kehitetään ottaen mah- dollisuuksien mukaan huomioon myös vesistöt.

Tavoite KV5: Alueellisen eriarvoisuuden vähentäminen

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.5 Kaupungin kilpailukykyä lisätään tarjoamalla houkuttelevaa asumista kaikille

Muut toteutettavat linjaukset:

2.3.4 Vahvistetaan aluenäkökulmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä

3.3.3 Huomisen rakentamista edistetään maankäytön kehittämisen kokonaisvaltaisuutta, ennakkoluulottomia kumppanuuksia ja yhteistyömalleja korostavalla toimintamallilla

3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Tuetun vuokra-asumisen osuus suuralueittain (9 kpl), enintään 15 % koko suuralueen asuntokannasta.		6/9	6/9	6/9
Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehityksen edistäminen			Lähiövision laatiminen	Lähiövision laatiminen on käynnissä
<p>Tavoitteen kuvaus: Asuntojakauman tasapainoisuutta pyritään edistämään kehittämällä asuinalueista asuntorakenteeltaan mahdollisimman monipuolisia täydennyskaavoituksen ja tavoitteellisen tontinluovutuksen kautta. Tavoitteena on saada kaikilla suuralueilla tuetun vuokra-asumisen osuus alle 15 %:n koko asuntokannasta. Vuokra-asumiseen on huomioitu Aratuetut vuokra-asunnot (ei sisällä opiskelija-asuntoja eikä asumisoikeusasuntoja). Toimenpideohjelma syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja sosiaalisesti kestävä kaupunkikehityksen edistämiseksi (kaupunginvaltuusto 28.1.2019 § 7).</p>				

Tavoite KV6: Liikenneturvallisuus

Strateginen teema: **Rakentuva Turku ja ympäristö**

Strateginen linjaus: 3.3.10 Sujuvaa arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla

Muut toteutettavat linjaukset:

2.1 Terve ja hyvinvoiva turkulainen

2.3 Aktiivinen turkulainen

3.3.7 Ympäristön kannalta kestävä ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä

Arviointikriteerit tai mittari	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä viiden vuoden aikana (henkilöä)	-7 %	-7 %	Vähentynyt 9 % vuosien 2013–2017 kaudesta	Vähentynyt 10 % vuosien 2016–2020 kaudesta
<p>Tavoitteen kuvaus: Vähennetään liikenneonnettomuuksissa loukkaantuvien määrää kaikkia toimialoja koskevilla toimenpiteillä (Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma 2017–2020, kaupunginhallitus 6.3.2017 § 91). Tavoitteena on, että loukkaantuneiden määrä vähenee keskimäärin noin 5 % vuodessa. Liikenneonnettomuuksien määrää verrataan satunnaisvaihteluiden vuoksi viisivuotisjaksoissa. Vertailukohtana on vuosien 2013–2017 viisivuotisjakso, jonka taso oli 975.</p>				

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät**Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus, €**

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoisa					
Toimintatuotot	72 493 577	-130 000	72 363 577	74 230 022	1 866 445
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070		1 610 070	1 178 227	-431 843
Toimintakulut	-106 949 062	-1 089 572	-108 038 634	-104 264 876	3 773 758
TOIMINTAKATE	-32 845 415	-1 219 572	-34 064 987	-28 856 627	5 208 360
Investointiosa					
Investointimenot	-1 020 000		-1 020 000	-745 846	274 154
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	175 550		175 550	81 686	-93 864
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-844 450		-844 450	-664 160	180 290

Kaupunkiympäristölautakunta, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoisa					
Toimintatuotot	37 504 000	-130 000	37 374 000	40 370 454	2 996 454
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070		1 610 070	1 178 227	-431 843
Toimintakulut	-50 671 226	-991 661	-51 662 888	-50 393 394	1 269 494
TOIMINTAKATE	-11 557 156	-1 121 661	-12 678 817	-8 844 713	3 834 105
Investointiosa					
Investointimenot	-520 000		-520 000	-47 100	472 900
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-520 000		-520 000	-47 100	472 900

Rakennus- ja lupalautakunta, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoisa					
Toimintakulut	-100 000	-1 459	-101 459	-94 556	6 903
TOIMINTAKATE	- 100 000	-1 459	-101 459	-94 556	6 903

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	34 606 406	0	34 606 406	33 609 897	-996 509
Toimintakulut	-55 794 665	-92 177	-55 886 841	-53 515 303	2 371 538
TOIMINTAKATE	-21 188 259	-92 177	-21 280 436	-19 905 406	1 375 030
Investointiosa					
Investointimenot	-500 000		-500 000	-698 746	-198 746
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	175 550		175 550	81 686	-93 864
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-324 450		-324 450	-617 060	-292 610

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousosa					
Toimintatuotot	383 171	0	383 171	249 671	-133 500
Toimintakulut	-383 171	-4 275	-387 446	-261 623	125 823
TOIMINTAKATE	0	-4 275	-4 275	-11 952	-7 677

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: toimialajohtaja Riitta Liuksa

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Vuosi 2021 oli poikkeuksellisen haasteellinen hyvinvoinnin palvelukokonaisuudelle. Toimintaympäristöä haastoi koko vuoden Covid-19 pandemia, joka edellytti toimenpiteitä tartunnan jäljityksessä, rokotustoiminnassa ja terveysturvallisuudesta huolehtimisesta rajoilla eli lentokentällä ja satamassa. Näiden toimenpiteiden lisäksi väestön palvelutarve kasvoi pandemian takia, mikä haastoi palveluiden tuottamisen resursointia, mutta myös toimintaa, jossa edellytettiin edelleen henkilöstön turvallisuudesta huolehtimista suojautumisen keinoin. Samanaikaisesti niin Turussa kuin valtakunnallisesti on huomattava pula sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä.

Toimintaympäristön luomista haasteista huolimatta vuodesta 2021 selvitettiin kohtuullisesti. Toiminnan painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevään työhön on ollut hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden strateginen tavoite. Tämän osalta onnistuimme vahvistamaan yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tavoitteiden mukaisesti. Oman toiminnan näkökulmasta tässä työssä ei saavutettu tavoitteita. Syynä oli osittain pandemia, joka kasvatti varsinkin vanhuspalveluissa palvelutarvetta ja toisaalta supisti mahdollisuutta tarjota kotona asumista tukevia palveluita. Toisena strategisena tavoitteena on ollut lisätä korjaavien palveluiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta. Tässä tavoitteessa onnistuimme kokonaisuutena huomattavasti paremmin.

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden mittava sopeuttamisohjelman toimenpidehanke on myös edennyt vuoden 2021 aikana. Erityisesti sairaalapaalvelujen kehittämishanke ja yhteistyö niin kuntien kuin erikoissairaanhoidon tuottavan VSSH:n kanssa tiivistyi. Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet etenivät hyvin vaikeasta pandemia tilanteesta huolimatta.

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus pysyi muutetussa talousarviossa alittaen sen 17,8 M€:lla. Covid-19 pandemia vaikutti keskeisesti palvelukokonaisuuden toimintaan ja tulokseen. Alitusta selittää suurelta osin saadut Covid-19 avustukset, joita on kirjattu tilinpäätökseen 38 M€. Vastaavasti Covid-19 kustannuksia on kirjattu tilinpäätökseen 28,9 M€. Tulee kuitenkin huomata, että pandemian hoito on vaikuttanut erittäin laajasti toimintaan eikä kaikkia sen aiheuttamia välittömiä ja välillisiä kustannuksia, ole ollut mahdollista tilastoida. Todelliset kustannukset ovat siis tilinpäätöksen osoittamaan suuremmat. Ja koska pandemialla on ollut laaja vaikutus toimintaan, on selvää, että toiminnallisia tavoitteita ei ole pystytty täysimääräisesti saavuttamaan.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Kuten todettu vuosi 2021 oli toiminnallisesti erittäin haasteellinen ja siten poikkeamia tavoitteisiin on. Terveyspalveluissa tavoitteena on tarjota viipymättä jatkohoitopaikka erikoissairaanhoidosta perustasolle kaikille turkulaisille, tähän tavoitteeseen ei päästy, mikä näkyy siirtoviivemaksuissa. Tilannetta on huonontanut erityisesti kaupunginsairaalan henkilöstöhaasteet, mutta myös sopeuttamisohjelman hidastuminen Covid-19 pandemian vuoksi.

Vuonna 2021 kiireetön hoitoon pääsy terveysasemille heikentyi, koska henkilökunta ollut laajasti Covid-19 työssä ja määräaikaisen henkilökunnan lisärekrytointi oli haastavaa. Myös terveysasemien lääkäreistä on vajetta, mikä johtuu pitkään johtuneesta pandemiasta. Pandemia on kuormittanut myös lääkärin työtä ja siten vaihtuvuus on kasvanut ja myös tässä ammattiryhmässä on rekrytointihaasteita.

Kiireetön hoitoon pääsy suun terveydenhuoltoon ruuhkautui vuonna 2021. Taustalla oli Covid-19 liittyvät haasteet, hygieniakäytäntöjä lisättiin, mikä hidastaa vastaanottokäyntejä. On myös havaittu, että syntyneet hoitoviiveet ovat kasvattaneet hoidontarvetta. Suun terveydenhuollossa on toimitiloihin liittyviä haasteita eli henkilöstöresursseja ei saada käyttöön, koska tilat ovat tarpeeseen nähden liian pienet.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa huostaanotot ovat lisääntyneet, kyseessä on myös yleisempi kehitys. Huostaanottojen taustalla on entistä monisyisempiä ongelmia, esim. lapsen päihteiden käyttö, vaikeat traumatisoitumisesta johtuvat psyykkiset ongelmat, vaikeat käytösongelmat. Ehkäisevässä terveydenhuollossa toimintaan vaikutti korona, jonka seurannaisvaikutuksena kouluterveydenhuollossa syntyi merkittävä tarkastusvelka, jonka onnistunutta purkamista syksyn rokotusjaksot hidastivat. Neuvolan toimintaa vaikeuttivat henkilöstövajaus ja rekrytoinnin vaikeudet.

Vanhuspalveluissa 75-vuotta täyttäneiden palvelujen piirissä olevien turkulaisten määrä ja kotihoidon piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden turkulaisten määrä on kasvanut, mikä on tavoitteiden vastaista. Omaishoidon tuen asiakkaiden määrän on tavoiteltu kasvavan, mutta omaishoidontuen asiakasmäärä on laskenut. Kyse on varmasti osin Covid-19 aiheuttamasta palvelutarpeen kasvusta. Omaishoitoa tukee tilapäishoidon hoitojaksot, joiden määrää on laskenut vuoden 2021 aikana. Tämä liittyy siihen, että tilapäishoitoa on jouduttu paikoin supistamaan, koska yksiköihin, joissa on epidemiaa, ei ole voitu sijoittaa asiakkaita eli käynnistää uusia jaksoja.

Yhteenvedona voidaan todeta, että poikkeamat niin taloudessa kuin toiminnassa liittyvät oleelliselta osin Covid-19 pandemiaan. Toisena suurena toiminnan haasteena on vuoden 2021 aikana voimakkaasti heikentynyt rekrytointitilanne.

Lausekkeet

Lausekkeet (Kv)	Kirjaus	Toimenpideselvitys
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Selvitetään asumispalveluiden tarpeet ja laaditaan suunnitelma sekä ikäihmisten välimuotoisen asumisen lisäämiseksi että mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaiden asumispalvelujen turvaamiseksi. Varmistetaan päihdehuollon tilaratkaisun valmistuminen vuonna 2023.	Ympäristöministeriön tukemassa Avara-hankkeessa on valmistunut välimuotoisen yhteisöllisen asumisen pitkän tähtäimen toteuttamissuunnitelma. Hankkeessa valmisteltiin välimuotoisen asumisen palveluseteli, jonka käyttöönotto on meneillään.
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Terveyskeskus- ja sairaanhoitajakäyntien olemassa olevat maksuvapautukset säilytetään, kuten kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen on kirjattu.	Suunnitteilla ei ole esityksiä ko. maksuvapautusten poistamiseksi.
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Vahvistetaan lapsiperheiden kotipalvelua ennaltaehkäisemään perheiden ongelmia. Palvelusetelin hinnan ja sisällön laadullisella määrittelyllä varmistetaan perheiden saama laadukas apu.	Lapsiperheiden kotipalvelun järjestämisen esitys on valmistelussa, myöhästyy suunnitellusta aikataulusta n. 6kk, toimeenpano 6/2022. Esitys sisältää palvelusetelin hinnan uudelleenmäärittelyn.
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Vanhusten kotihoidossa on kiinnitettävä erityistä huomiota johtamiseen, työn parempaan organisointiin ja työntekijöiden jaksamiseen. Toimenpiteistä raportoidaan kaupunginhallitukselle.	Kotihoidossa on käytössä työhyvinvointihankkeessa kehitetty henkilöstön kannustinjärjestelmä ja itseohjautuvuuden pilotin kokemuksia analysoidaan. Koronatilanne ja henkilöstön saatavuusongelmat haastavat kuitenkin johtamista ja uusia rekrytointimalleja valmistellaan.
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Varmistetaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa päätetyn lapsivaikutusten arvioinnin toteutuminen päätöksenteossa.	Kaupunginhallitus on hyväksynyt lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton.

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön

Strateginen teema: **Terve ja hyvinvoiva turkulainen**

Strateginen linjaus: 2.1.2

Muut toteutettavat linjaukset:

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Avohuollon lastensuojelun asiakkaana olevien 0-17-vuotiaiden määrä ja osuus ikäryhmästä	1360 / 4,7 %	1 258 / 4,3 %	osuus ikäryhmästä laskee	1198 / 4,1 %
Neuvolapalveluiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sähköisen asioinnin lisääminen				

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
- neuvolaikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus	46 %	8 209 / 75,4 %	kasvaa	9132 / 86,6 %	
- peruskouluikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus	13 %	5 431 / 38,7 %	kasvaa	7601 / 50,2 %	
Lihavien lasten ja nuorten osuus					
- 4- vuotiaat	..	..	laskee	..	
- 8 lk.	..	..	laskee	..	
Suun terveydenhuolto: dmf-indeksi (kariuksen esiintyvyys tutkitussa populaatiossa)					
- 1-6 -vuotiaat	..	0,54 (ei vertailukelpoinen)	pohjaluku	0,31 (vertailukelpoinen perustaso ei vielä tiedossa)	
- 7-17-vuotiaat	..	1,1 (ei vertailukelpoinen)	pohjaluku	1,16 (vertailukelpoinen perustaso ei vielä tiedossa)	
Rokotuskattavuus (neuvolat): 3-vuotiaiden rokotamattomien osuus ikäluokasta	0,8 %	tieto puuttuu	0 %	1,0 %	
Kumppanuus kolmannen sektorin kanssa lisääntyy ja tiivistyy					
- Tilojen luovutuksen yhteistyösopimusten määrä	44	45	40	97	
- Vakiintuneiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehdyt avustusyhteistyösopimukset (min. 2 vuoden ajaksi)	15	15	15	19	
- Toiminnallisten kumppanuussopimusten määrä (sis. STEA:lle ja OPM:ille ym. ulkopuolisille rahoittajille annetut lausunnot ja aiesopimukset)	45	34	20	47	
Kotona asuvien +75-vuotiaiden osuus ja lukumäärä	91,3 % (16 324)	91,5 % (17 181)	kasvaa	91 % (17 898)	
Säännöllisten palveluiden piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden määrän muutos/75-vuotta täyttäneiden turkulaisten määrän muutos.	-162/494	-44/918	laskee	+81 / +875	
- kotihoito	-173	-13	laskeva	25	
- omaishoidon tuki	37	27	kasvava	-16	
Omaishoidon tukeminen, Omaishoidon tukea saavien määrä (poikkileikkaus)					
- 0-17	211	221	tasainen	227	
- 18-74	525	536	kasvava	461	

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
- 75 vuotta täyttäneet	616	624	kasvava	603
Tilapäishoidon hoitajaksojen määrä	4460	-	kasvava	4001
Hoitajakson pituus ympärivuorokautisen hoidon piirissä, yhteensä:				
- asumispalveluissa	1110,8	1 156,5	laskeva	1295,3
<p>Tavoitteen kuvaus: Ajoissa ja hyvin kohdennetut peruspalvelut ovat hyvää ehkäisevää työtä. Oikea-aikainen ja oikean tasoinen palvelu vähentää korjaavien ja erityispalveluiden tarvetta.</p> <p>Selitys poikkeamalle: Lasten painoa koskevat tiedot saadaan THL:ltä vuoden viiveellä ja tilastointi poikkeaa tavoitteenasetannasta. Vuoden 2020 tiedot ovat: lihavat tytöt 2-16v = 3,9%, lihavat pojat 2-16v = 8,2%.</p> <p>Rokotusvastaisia perheitä on varsin vähän (1 % on n. 15 lasta), rokotuksia koskeva informaatio on osa neuvolan perustyötä.</p> <p>75-vuotta täyttäneiden palvelujen piirissä olevien turkulaisten määrä ja kotihoidon piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden turkulaisten määrä on kasvanut, mikä johtuu koronan aiheuttamasta palvelutarpeen kasvusta. Omaishoidon tuen asiakasmäärissä ei ole saavutettu toivottua kasvua yli 18 vuotiaiden osalta.</p> <p>Tilapäishoidon hoitajaksojen määrä on korona-epidemian aikana laskenut koska yksiköihin, joissa on ollut epidemia ole voitu uusia jaksoja käynnistää. Ympärivuorokautisen hoidon kesto ikääntyneillä ei ole tavoitteenmukaisesti lyhennyt. Ympärivuorokautiseen hoitoon siirtymisen myöhentämiseen tullaan tarvitsemaan uusia asumisratkaisuja ja kuntoutuksellisia toimenpiteitä.</p>				

Tavoite 2: Lisätään korjaavien palveluiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta

Strateginen teema: **Terve ja hyvinvoiva turkulainen**

Strateginen linjaus: 2.1.3

Muut toteutettavat linjaukset:

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Jatkohoitojonojen lyheneminen sairaanhoitopiiristä				
- siirtoviivepäivien määrä /kk	378	285	0	523
- korotetun maksun osuus siirtoviivepäivistä	50%	51 %	0 %	63 %
Vuoden aikana huostassa olleiden lasten määrä (kum.) ja väestöosuus	419 / 1,4%	430 / 1,5 %	vuoden 2020 taso	456 / 1,6 %
- Perhehoitoon sijoitettujen lasten osuus huostassa olevista lapsista.	54,8%	53,7 %	+1,0 % yksikköä	56,1 %
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantuminen ja avohoitopainotteisuuden lisääntyminen:				
- mielenterveys- tai päihdeongelman keskimääräinen hoitopääsaika (T3) ensikäynnille	..	..	laskeva	Mittari käytössä vasta vuonna 2022

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
- mielenterveys- ja päihdekuntoutujien tuetun asumisen osuus asumispalveluista	51%	54,7 %	kasvava	59,9 %	
Sairaalan hoitojaksojen vaikuttavuus					
- sairaalahoitokausien määrä 1 kuukautta hoitokauden jälkeen	..	14,4 %	vähenevä	12,1 %	
- sairaalahoitokausien määrä 3 kuukautta hoitokauden jälkeen		26,2 %	vähenevä	23,8 %	
Kiireettömän lääkärivastaanoton jonoaika lyhenee terveyskeskuksessa	6 viikkoa	Keskimäärin 18,7 päivää	3-4 viikkoa	3-4 viikkoa	
Palveluiden vaikutus: palvelu parantanut asiakkaan elämäntilannetta (vastauksen ka asteikolla 1-5)					
- Vammaispalvelut*	4,3	4,3	kasvava	4,7	
- Vanhusten avopalvelut*	4,2	4,3	kasvava	4,6	
- Vanhusten asumispalvelut*	..	4,1	kasvava	tieto puuttuu	
- Sairaalapalvelut	4,3	..	ennallaan	4,5	
- Polikliiniset palvelut	4,5	..	ennallaan	4.4 muut yksiköt, paitsi terapiapalvelut, joissa kyseilyä ei tehty 2021	
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut	..	tieto puuttuu	kasvava	tieto puuttuu	
- Sosiaalityö	4,4	4,2	kasvava	4,7	
- Avohuollon lastensuojelu	4,2	..	kasvava	tieto puuttuu	
- Neuvolapalvelut	4,1	..	kasvava	tieto puuttuu	
- Koulu – ja opiskeluterveydenhuolto	3,4	..	kasvava	tieto puuttuu	
- Psykososiaaliset palvelut	4,4	tieto puuttuu	kasvava	4,4	
- Sijaishuolto (kaupungin lastenkodit ja vastaanottokodit)	4,2	4,0	kasvava	3,6	
Suun terveydenhuolto					
Hoitoon pääsy (T3) (aika yhteydenotosta siihen, kun tutkimus toteutuu) alueiden mediaanin keskiarvo	106	179	90	125	
Laitoshoidossa olevia ympärivuorokautisessa hoidossa olevista					
- +75 vanhusten määrä ja %-osuus	308 / 19,8 %	222/13,9 %	vähenevä	110 / 6,9 %	

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
- kehitysvammaisten %-osuus	3,7	3,7 %	tasainen	3,5 %	
Korvattujen potilasvahinkojen määrä (vuoden 2016 korvatut vahingot vrs. viiden viimeisen vuoden 2011-2015 ka)	5/11,4	2/9	laskeva	Tietoa ei saatavissa	
<p>Tavoitteen kuvaus: Korjaavat palvelut tuotetaan tehokkaasti ja vaikuttavasti. Asiakas saa tarvettaan vastaavat palvelut oikea-aikaisesti.</p> <p>Selitys poikkeamalle: Tavoitteeseen tarjota viipymättä jatkohoitopaikka erikoissairaanhoidosta perustasolle kaikille turkulaisille ei olla päästy. Tilannetta on huonontanut erityisesti kaupunginsairaalan henkilöstöhaasteet, mutta myös sopeuttamisohjelman hidastuminen covid-epidemian vuoksi.</p> <p>Huostaanotot ovat lisääntyneet, kyseessä on myös yleisempi kehitys. Huostaanoton taustalla esim. lapsen päihteiden käyttö, vaikeat traumatisoitumisesta johtuvat psyykkiset ongelmat, vaikeat käytösongelmat. Kiireetön hoitopääsy terveysasemille riippuu covid -pandemian kulusta. Vuonna 2021 hoitopääsy heikentyi, koska mm. henkilökunta ollut covid -työssä ja rekrytointi ollut haastavaa. Lisäksi lääkärivajetta tällä hetkellä johtuen erittäin kuormittavan tilanteen jatkuttua jo 2 vuotta.</p> <p>Kiireetön hoitopääsy suun terveydenhuollossa, jota T3 -arvo kuvastaa, on ruuhkautunut. Tämä johtuu mm. covid tilanteen aiheuttamasta hygieniakäytäntöjen lisäyksestä, joka hidastaa vastaanottokäyntejä, tilapulasta (jolloin kaikkia vakansseja ei saada käyttöön) sekä mahdollisesti myös lisääntyneestä ja vaikeutuneesta hoidontarpeesta covid aiheuttamassa hoitoviiveessä.</p>					

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoosa					
Toimintatuotot	74 060 961	23 482 568	97 543 530	110 364 414	12 820 885
Toimintakulut	-731 295 796	-58 144 593	-789 440 389	-786 003 167	3 437 222
TOIMINTAKATE	-657 234 834	-34 662 025	-691 896 859	-675 638 753	16 258 106
Investointiosa					
Investointimenot	-500 000		-500 000	0	500 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-500 000		-500 000	0	500 000

VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: pelastusjohtaja Jari Sainio

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta
<p>Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät</p> <p>Pelastuslaitos tuotti pelastustoimen lakisääteisiä (palvelutasopäätös ja valvontasuunnitelma) ja sopimusperusteisia (ensihoidon yhteistoimintasopimus) palveluita vuonna 2021 (suluissa 2020) lukumäärällisesti seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pelastustoiminta 8 355 kpl (9 113) • Ensihoito 38 429 kpl (36 065) • Riskienhallinta 22 396 kpl (21 280) <p><i>Pelastustoiminnan</i> tehtävämäärät laskivat vuodesta 2020 reilusti. <i>Ensihoidon</i> osalta tehtävämäärät puolestaan nousivat merkittävästi. <i>Riskienhallinnan</i> suoritettavat tarkastukset nousivat edellisvuodesta. Koronan vaikutuksesta lisättiin pientalojen omavalvontaa, asiakirjavalvontaa sekä tehostettiin turvallisuusviestintää.</p> <p>Toimintaympäristössä muutokset näyttäytyvät mm. maakunnan asukasmäärän kasvuna ja edelleen vilkkaana rakentamisena. Näillä on suora yhteys lähivuosina pelastuslaitoksen palveluiden kysyntään ensivaiheessa riskienhallinnan palvelualueella (lupalausnot, tarkastukset) ja myöhemmin operatiivisella palvelualueella (pelastustoiminta ja ensihoito).</p>
<p>Selvitys olennaisista talousarviopoikkeamista ja niiden syistä</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Talous toteutui vuonna 2021 kokonaisuutena suunnitelmien mukaan. Käyttötalouden kokonaiskulut jäivät budjetin alle kun taas kokonaistulot ylittivät budjetin reilusti. Toimintakate (2,10 M€) ylittyi käyttötalouden osalta n. 250 tuhatta euroa (2,35 M€). ▪ Palvelujen ostokustannukset ylittivät edelleen selvästi pysyen kuitenkin edellisvuoden tasolla. Henkilöstökulut vastaavasti alittivat talousarviolukemat, mutta vuodesta 2020 kustannukset kasvoivat n. 2 %. ▪ Kokonaisuutena talous toteutui niin, että kuntien rahoittama <i>pelastustoiminta</i> oli alijäämäinen, koska käyttötalouden ylijäämästä huolimatta edellisvuosien investointeja siirtyi vuoteen 2021. <i>Ensihoitopalvelut</i> oli myös niukasti alijäämäinen. Menot olivat talousarvion mukaiset, mutta tulot jäivät budjetin alle. ▪ Investointien netto (2,52 M€) ylittyi suunnitelmasta (2,10 M€), mutta kahden edellisvuoden investoinnit saatiin kurottua kiinni siten, että ylijäämäinen toimintakate ylittyi 175 tuhannella eurolla. Siitä kertyi puolelle kunnista lisämaksuosuuksia ja toiselle puolelle palautusta riippuen asukasluvun kehityksestä. ▪ Henkilöstön käyttöluvut vähenivät viidellätoista henkilötyövuodella talousarvion vastaavista lukemista vuonna 2020. Koko vuoden keskiarvo ja kuukausittaisista toteutumisista lasketut henkilötyövuodet olivat yhteensä 557 (2020 htv oli 572). HTV:n ylitys selittyy pääosin erilaisista kotimaisista ja kansainvälisistä projektihankkeista, joihin kaikkiin saatiin ulkopuolista rahoitusta.

Strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Toimintavalmiusaika (%)

Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020 ja 2021-2024

Muut toteutettavat linjaukset: -

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
Toimintavalmiusaika (%)	86 %	87 %	50 %	87 %	
Tavoitteen kuvaus: Kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaikaprosentti. Riskialueiden mukaan määrittyvät aikarajat. Selvitys poikkeamasta:					

Tavoite 2: Tarkastusmäärät (%)

Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020 ja 2021-2024

Muut toteutettavat linjaukset: -

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
Tarkastusmäärät (%)	92 %	88 %	90 %	90 %	
Tavoitteen kuvaus: Tarkastusmäärien tavoitteiden prosentuaalinen toteutuma. Selvitys poikkeamasta:					

Tavoite 3: Kustannusvertailu (€/as.)

Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020 ja 2021-2024

Muut toteutettavat linjaukset: -

Arviointikriteerit	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.21	
Kustannusvertailu (€/as.)	71,9 €	72,9 €	75 €	74,1 €	
Tavoitteen kuvaus: Toimialan maakunnalliset vuosikustannukset euroa per asukas (pl. ensihoito). Selvitys poikkeamasta:					

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, €

	Talousarvio 2021	Talousarvio 2021 muutokset	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteuma 2021	Poikkeama
Käyttötalousoisa					
Toimintatuotot	46 691 321	0	46 691 321	47 579 664	888 343
Toimintakulut	-44 591 319	-512 724	-45 104 043	-45 019 594	84 449
TOIMINTAKATE	2 100 002	-512 724	1 587 278	2 560 070	972 792
Investointiosa					
Investointimenot	-3 914 300	0	-3 914 300	-2 735 106	1 179 194
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	1 643 320	0	1 643 320	173 804	-1 469 516
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	170 980	0	170 980	41 587	-129 393
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 100 000	0	-2 100 000	-2 519 715	-419 715

Arkea Oy (konserni)

Toimitusjohtaja Tuija Rompasaari-Salmi

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p>
<p>Tässä tuloskortissa on yhdistettynä koko Arkea-konsernin tunnusluvut. Konserniin kuuluu Arkea Oy ja PASSAA palvelut Oy.</p> <p>Yhtiöiden toimialana on ruoka-, siivous- ja kiinteistönhuolto-, turvallisuus- ja kunnossapitopalveluiden tuottaminen, sekä näiden palveluiden toteuttamiseen liittyvä suunnittelu ja konsultointi; ruokatuotteiden valmistus, varastointi, välittäminen ja kuljettaminen; kiinteistöjen siivous, hoito, huolto, valvonta, vartiointi ja turvallisuuspalvelut sekä kiinteistöihin liittyvien laitteiden ja järjestelmien asentaminen, huolto ja korjaus. Yhtiö voi myös ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä sekä osakkeita ja muita arvopapereita.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p>
<p>Kuluneena tilikautena yhtiö on keskittynyt perusliiketoimintojen sujumiseen Covid-epidemian yhä jatkuessa. Tilikausi oli yhtiölle haasteellinen monella tavalla. Liikevaihto tilikauden aikana oli 47,4 miljoonaa euroa ja liikevoitto 0,1 miljoonaa euroa, joka on 0,2 % liikevaihdosta. Covid-19-pandemia, kilpailijoita kalliimpi työehtosopimus sekä työehtosopimuksen vaihtamiseen liittyvä laiton lakko, osaavan työvoiman yhä huonompi saatavuus kaikilla toimialoilla sekä kireä kilpailutilanne ja päättyneet sopimukset rasittivat kuluneen tilikauden tulosta.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksiksi	Toteutunut 31.12.2021	
Tavoite: Kaupungin määräaikaisten puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee					
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista (1.000 €)	49.996	48.765	43.818	47.391	
Kaupungille vuonna 2012 siirtyneiden sopimusten (ei kilpailutetut) tilauskanta (1.000 €)	5.383				
Liikevoitto on toimialan keskitasoa huomioituna kalliimman TES:n vaikutus Liikevoitto (1.000 €)	-499	429	676	83	

Forum Marinum -säätiö

Toimitusjohtaja Tapio Maijala

Säätiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
Merikeskus Forum Marinum on merenkulun valtakunnallinen erikoismuseo, merivoimien historian museo sekä merihenkien vierailu-, kokous- ja tapahtumapaikka. Museona Forum Marinum on erikoisalansa toiminnan kehittäjä. Forum Marinum tekee kansallisesti ja kansainvälisesti yhteistyötä korkeakoulujen, museoiden sekä useiden yksityisten ja julkisten tahojen kanssa. Toiminnassa noudatetaan museotyön eettisiä sääntöjä.
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:
Vuosi 2021 oli edelleen ns. koronavuosi. Vilkas keskikesä pelasti muuten hiljaisen vuoden. Taloudellisista tavoitteista kuitenkin jäätin kautta linjan jonkun verran. Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Kävijämäärä / vuosi, henkilöä	180.000	150.000	180.000	148.000	
Näyttelyjen määrä, kpl	8	8	10	10	
Merellisten tapahtumien määrä, kpl	8	4	8	6	
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	33	20	33	32	
Pääsylipputulot, (1.000 €)	260	258	300	296	
Yhteistoimintasopimus Turun kaupungin kanssa (1.000 €) Kh 17.12.2015 § 561 2019–2021	574	574	574	574	
Kaupungin avustus (1.000 €)	260	160	0	0	

Kaarea Oy

Toimitusjohtaja Tuija Rompasaari-Salmi

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiö on aiemmin toiminut konsernimuotoisena, ja vertailuluvut sisältävät yhdistettynä Kaarea-konsernin (Kaarea Oy ja Kaarea Kunnossapito Oy) tunnusluvut.</p> <p>Yhtiön toimialana on ruoka-, siivous- sekä kiinteistön hoito- ja kunnossapitopalveluiden tuottaminen, sekä näiden palveluiden toteuttamiseen liittyvä suunnittelu ja konsultointi; ruokatuotteiden valmistus, varastointi, välittäminen ja kuljettaminen; kiinteistöjen siivous, hoito, huolto, valvonta, vartiointi ja turvallisuuspalvelut sekä kiinteistöihin liittyvien laitteiden ja järjestelmien asentaminen, huolto ja korjaus. Yhtiö voi myös ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä sekä osakkeita ja muita arvopapereita. Yhtiön tarkoituksena on toimia omistajiensa sidosyksikkönä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) tarkoitettu tavoin. Yhtiö toimii liiketaloudellisin periaattein.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Korona-pandemian jatkuminen aiheutti toiminallisia järjestelyitä ja sillä oli taloudellisia vaikutuksia yhtiölle. Yhtiö kuitenkin vahvisti sopimustilannettaan omistaja-asiakkuuksissa tilikauden aikana, jonka</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista (1.000 €)	33.302	34.181	31.934	34.884
Kaupungille vuonna 2012 siirtyneiden sopimusten (ei kilpailutetut) tilauskanta (1.000 €)	-	-	-	-
Liikevoitto on maltillinen Liikevoitto (1.000 €)	1.553	937	480	1.435

Kuntec Oy

Toimitusjohtaja Harri Kaunisto

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Infran ylläpito ja viherrakentaminen.</p> <p>Yhtiön toimialana on katu- ja viheralueiden ylläpito ja viherrakentaminen. Edelleen yhtiön toimialana on omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja. Yhtiö voi harjoittaa toimintaansa sekä kotimaassa että ulkomailla.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Vuonna 2020 tehdyn strategian mukainen rakennemuutos on tuottanut tulosta ja operatiivinen toiminta on saatu yhtiössä voitolliseksi. Loppuvuodesta tehty tytäryhtiö Flörin myynti aiheutti kuitenkin sen, että tilikauden tulos jäi tappiolliseksi. Flörin myynnistä johtuen tämän raportin vertailuluvut ovat pääosin muutettu koskemaan Kuntec Oy:n lukuja.</p>

YHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	31.222 (-13,7 %)	16.439 (-47,4 %)	7.629 (-53,6 %)	9.642 (-41,4 %)
Liikevoitto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen (1.000 €)	-2.509	-1.841	-1.071	151

Logomo Oy

Toimitusjohtaja Päivi Rytsä

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
Yhtiö harjoittaa Logomon Tapahtumatilat Oy:ltä pitkäaikaisesti vuokraamissa tiloissa tapahtumaliiketoimintaan liittyvää tilojen vuokrausta sekä asiantuntijapalvelua. Logomo tuottaa lisäksi management-palvelut Logomon toimistot Oy:lle.
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:
Vuosi 2021 oli koronan takia edelleen hyvin poikkeuksellinen vuosi myös Logomossa. Käytännössä liiketoiminta keskeytyi viranomaissuositusten ja -määräysten takia osittain tai kokonaan. Liiketoimintaa sopeutettiin monin eri tavoin, kuten määrättyjen toimintojen alasajaminen, erilaiset maksujärjestelyt, henkilöstön lomautukset. Tilikauden tulos jäi plussalle.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (konserni) – kaupungin omistusosuus 23 % (vuoden 2022 alkaen 22,46%)

Toimitusjohtaja Jukka Heikkilä

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH) on seitsemäntoista kunnan omistama jätehuolto-yhtiö.</p> <p>LSJH hoitaa omistajakuntiansa lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät osakassopimuksen, jätelainsäädännön sekä muiden määräysten ja sopimusten mukaisesti. LSJH:n toiminnan perustana on jätehuoltopoliittinen ohjelma, joka on laadittu koko yhtiön toiminta-alueelle.</p> <p>LSJH järjestää seudun asukkaille, julkisille toimijoille ja muille kunnan jätehuoltovastuulla oleville toimijoille jätteiden keräys- ja vastaanottopalvelut sekä jätteiden hyötykäytön ja muun käsittelyn. LSJH tarjoaa jäteneuvontaa kunnan jätehuoltovastuulla oleville tahoille. Asukkaita ja muita toimijoita opastetaan jätteiden vähentämisessä, kestävässä kuluttamisessa ja lajittelussa sekä kustannustehokkaan jätehuollon järjestämisessä. LSJH tarjoaa myös lakisääteiset kunnan toissijaisella vastuulla järjestettävät jätehuoltopalvelut elinkeinoelämälle (TSV).</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>LSJH:n liikevaihto nousi jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Toiminnan kustannuksissa LSJH sai säästöjä useissa kuluerissä ennakoitua enemmän. Koronan vuoksi osa LSJH:n palvelutoiminnasta oli osan vuotta tauolla, jolloin myös budjetoituja kustannuksia jäi toteutumatta. Lounavoiman ekovoimalaitoksen osin koronasta johtunut käyttöönoton viivästyminen keväällä 2021 aiheutti toisaalta LSJH:lle myös ylimääräisiä budjetoimattomia kustannuksia. Nämä kustannukset saatiin katettua LSJH:n sisäisen säästöohjelman avulla viime vuoden aikana. Koronaviruksella ei ollut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia LSJH:lle.</p> <p>Vuoden 2021 liikevaihdoksi muodostui 27 594 752 euroa, liiketoiminnan muiden tuottojen kanssa yhteen laskettuna tuotot olivat yhteensä 30 212 352 euroa. Valtiolle tilittävä jätevero sisältyy Kirjanpitolautakunnan antaman ohjeen mukaisesti liikevaihtoon ja on kirjattu vastaavasti menoksi liiketoiminnan muihin kuluihin.</p> <p>Liiketoiminnan kulut olivat 28 635 195 euroa. Tilikauden 2021 tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 2 077 368 euroa. Tilikauden tulos oli 1 765 244,73 euroa.</p> <p>Taloudellisesti merkittävimpiä rakennushankkeita päättyneellä tilikaudella olivat Paimiossa käyttöönotettu poistotekstiilinkäsittelyä varten asennettuna hankittu pilot-linjasto ja Korvenmäen jätekeskuksessa toteutettu kaatopaikan pintarakenneurakka. Lisäksi Korvenmäen alueella parannettiin liikennejärjestelyitä. Muut toteutetut investoinnit jätehuoltopalveluiden parantamiseksi olivat taloudelliselta arvoltaan vähäisempiä.</p> <p>Toiminnallisesti vuosi 2021 toteutui pääosin suunnitellusti. Merkittävimpanä toiminnallisena muutoksena oli Lounavoima Oy:n ekovoimalaitoksen käyttöönotto keväällä 2021. Muita merkittäviä toiminnallisia asioita LSJH:ssa oli jo vuonna 2020 aloitetun strategiatyön valmistuminen, Paimioon rakennetun poistotekstiilin pilotlaitoksen toiminnan aloitus sekä uuden jätelain mukanaan tuomiin muutoksiin valmistautuminen. Syksyllä LSJH:n organisaatiota uudistettiin neljännen päätoiminnon myötä, jolla muutoksella tavoitellaan tehtävien töiden hallittua johtamista ja organisointia.</p>

Turku 2029 -säätiö sr.

Säätiön asiamies Tuomas Heikkinen

<p>Säätiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p>
<p>Säätiön tarkoituksena on edistää Turun kaupunginvaltuuston hyväksymän Turku-strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluysteistyötä ja elinkeinoelämää. Säätiön tarkoitus on vetovoimatekijöiden kehittämisen kautta vahvistaa Turun kaupungin kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta matkailukaupunkina sekä luoda uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia matkailu- ja elämysteollisuuden yritystoiminnalle. Säätiön tarkoitus on edistää uusien palveluinnovaatioiden kehittymistä.</p>
<p>Asiamiehen arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p>
<p><u>Säätiön toiminta ja avustukset</u></p> <p>Euroopan kulttuuripääkaupunki Turku juhlii vuonna 2021 kymmenvuotisjuhlaansa. Turun kulttuurin vapaalla kentällä oli aivan erityinen rooli kulttuuripääkaupunkivuonna 2011 ja kentän laaja-alaisuus on täydentänyt vetovoimaisen ja eloisan kulttuurikaupungin tarjontaa olennaisesti. Turku 2029 -säätiön vuoden 2020 tuotosta päätettiin jakaa juhluvuo- den sisältöjen toteuttamiseen ja kulttuurihyvinvoinnin lisäämiseen 440 000 euroa vuonna 2021.</p> <p>Säätiön tuotosta avattiin haettavaksi avustushaun perusteella ammattitaitelijoiden kulttuuri- ja taideprojekteille 340 000 € sekä yhdistysten, yhteisöjen ja työryhmien sisältöihin 70 000 €. Ammattitaitelijoiden yhdelle projektille myönnettävä avustus voi olla korkeintaan 10 000 euroa, ja yhdistysten ja harrastustoimijoiden projekteihin myönnettävä avustus voi olla korkeintaan 5000 euroa. Lisäksi säätiön tuottovaroista on varattu erillisenä avustuksena ilman hakua 30 000 euroa vuonna 2011 syntyneille turkulaisille suunnattuihin lyhytyöpajoihin ja -kulkueeseen. Projekti toteutetaan yhteistyössä perusopetuksen, kirjaston sekä Seikkailupuiston kanssa.</p> <p>Arvioinnin perusteena oli taiteellisen laadun lisäksi innovatiivisuus ja yllätyksellisyys, kaupungin vetovoiman lisääminen sekä projektin monipuolisuus. Avustus haku oli avoinna 6.–30.4.2021 ja määräaikaan mennessä saapui 122 hakemusta. Harrastustoimijoiden avustushakemuksia saapui 15 kappaletta. Ammattitoimijoiden hakemuksia saapui 107.</p> <p><u>Säätiön talous ja sijoitustoiminta</u></p> <p>Säätiön taloudellinen tilanne oli hyvä ja tase erittäin vakavarainen koko tilikaudella. Säätiön merkittävin riski liittyy osake- ja pääomamarkkinoiden kehitykseen, koska merkittävä osa säätiön varallisuudesta on sijoitettu osakemarkkinoille. Kehitys Yhdysvaltojen ja Euroopan osakemarkkinoilla vuonna 2021 oli vahvaa huolimatta siitä, että Covid 19 pandemia sekä voimakkaasti kasvanut inflaatio ja huolet korkotason noususta loppuvuonna 2021 aiheuttivat epävarmuutta ja lisäsivät volatiliiteettia osakemarkkinoilla. Säätiön osakeallokaation painoa laskettiin vuoden 2021 lopussa noin 51 %:n osakepainosta noin 26 %:n osakepainoon, johtuen osin osakemarkkinoiden korkeasta arvostuksesta ja osin säätiön lyhyehköstä sijoitushorisontista. Nämä seikat mikä puolsivat riskitason eli osakepainon laskua sijoitussal- kussa.</p> <p>Säätiön peruspääoma oli sijoitettuna lähes kokonaan korko- ja osakemarkkinoille sekä vaihtoehtoisin sijoituksiin. Säätiön sijoitusvarallisuuden markkina-arvo vuoden 2021 lopussa oli 35,2 milj. euroa. Korko- ja vaihtoehtoisia sijoituksia oli 73 %, osakesijoituksia 26 % ja käteistä 1 % salkun markkina-arvosta vuoden lopussa. Sijoitusvarallisuuden aikapainotettu (TWR) markkinatuotto vuonna 2021 oli 16,15 %. Säätiön taseen loppusumma eli kirjanpidollinen sijoitusten arvo oli vuoden lopussa 32,3 milj. euroa</p> <p>Vuoden 2021 osinkotuotot olivat 356 843 euroa, sijoitusten myyntivoitot 2 389 886 euroa ja korkotuotot yhteensä 441 169 euroa eli rahoitustuotot yhteensä 3 187 898 euroa. Vastaavasti omaisuuden hoitokulut olivat -15 305 euroa ja sijoitusten myyntitappiot -26 937 euroa eli rahoituskulut yhteensä -42 241,59 euroa. Säätiön tuotto / kulujäämä oli yhteensä -465 147 euroa ja lisätynä sijoitustoiminnan nettotuloksella (3 145 656 euroa) säätiön tilikauden tulos oli 2 680 509 euroa positiivinen.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muu- toksin	Toteutunut 31.12.2021	
Sijoitustoiminnan käypä (markkina)tuotto (1.000€)	146	578	1 450	3 146	

Turku City Data Oy

Toimitusjohtaja Tero Mikola

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiön tarkoituksena on tuottaa datan jalostamiseen liittyviä kehittämis-, analytiikka ja teknologiapalveluita erityisesti kaupungeille ja niiden omistamille yhtiöille. Yhtiön pääasiallisena tuotteena on n-bridges-pilvipalvelu, joka hyödyntää datan verkostomaista mallinnusta sekä pitkälle automatisoituja tekoälyalgoritmeja. Palvelun tarkoituksena on auttaa kaupunkia ja niiden omistamia yhtiöitä paremmin hyödyntämään omistamaansa dataa toimintansa tehostamisessa. Valmiiksi tuotteistettu pilvipalvelu vähentää investointien ja osaamisen tarvetta, sekä mahdollistaa toimintaa tukevien ratkaisujen nopean käyttöönoton.</p> <p>Yhtiön tulonlähteet koostuvat nykyisellään projekti- ja konsultointityöstä sekä n-bridges-palvelun tuottamisesta. Jatkossa tavoitteena on tarjota myös n-bridges-palvelun lisensointia muille kaupallisille toimijoille.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Yhtiön toisen kokonaisen toimintavuoden aikana pääpaino oli useille asiakkaille tarjottavien ohjelmistotuotteiden kehittämisessä. Tuotekehitystä tehtiin erityisesti Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen Pelastuslaitoksen kanssa.</p> <p>Liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta ja kehittyi pääosin ennakkodusti. Siirtymiseen asiakaskohtaisista projekteista SaaS-palvelujen kehittämiseen käytettiin arvioitua enemmän tuotekehitystyötä, joka ei tuottanut liikevaihtoa tilikauden aikana, mutta johon kohdistuu tuotto-odotuksia tulevina vuosina. Vuoden loppuun kohdistui toiminnan laajuuteen nähden merkittäviä kertaluonteisia kustannuksia toimitusjohtajan vaihtumisesta.</p> <p>Yhtiö ei tarvinnut talousarviossa esitettyä kahdensadantuhannen euron pääomitusta.</p> <p>Näkymät vuodelle 2022 ovat positiiviset useille asiakkaille tarjottavien SaaS-ohjelmistotuotteiden myynnin käynnistyessä.</p> <p>Yhteistyö tutkimusyhtiö Gartnerin kanssa jatkui ja Turun kaupunki oli esillä mm. yhtiön Technology Trends 2022 -raportissa.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Teknologia	Teknologia-alustan toteutus aloitettu	Alustan perustoiminnallisuus sekä useita käyttötapauksia toteutettu	Julkisia rajapintoja toteutettu ja julkaistu SaaS-palveluina ¹	Julkisia rajapintoja julkaistu sekä Turun kaupungille että V-S Pelastuslaitokselle
Asiakkuudet	Kaksi kappaletta ja projekteja käynnistyi	Turku City Data on mukana Turun kaupungin digiohjelman toteutuksessa	Asiakkuuksien laajentaminen Suomessa	Yhteistyötä syvennetty kaupungin kanssa, mm. digistrategian toteutuksella. Pelastuslaitokselle tehty useampi tuotekehitysprojekti.
Ratkaisut	Monistettavat ratkaisut syntyvät kahdessa	Uudelleenkäytettäviä tietomallinnuksia on	Tekoälypalveluja integroitu osaksi alustaa	Alustalle toteutettu useampia SaaS-mallilla tuotettavia

¹ SaaS- eli pilvipalvelumallissa tieto tallennetaan pysyvästi internetissä sijaitseville palvelimille ("pilveen") ja vain tilapäisesti päätelaitteisiin. Käytännössä sen käyttö ei siis vaadi käyttäjältä ohjelmien asennuksia eikä omia palvelimia. Pilvipalvelut mahdollistavat kustannustehokkuuden, joustavuuden ja nopeuden palveluiden toteutuksessa.

	käynnistyneessä asiakasprojektissa	hyödynnetty useissa asiakasprojekteissa		tekoälypalveluja, mm. tulipaloriskin arviointimalli
Toimintamalli ja prosessit	Konsultointi- ja projektitoiminta käynnistetty	Konsultointiprojekteille on luotu yhtenäinen toteutusmalli, jota on menestyksellä käytetty asiakasprojekteissa	Jatkuvan palvelun laajentaminen ja ensimmäiset SaaS-palvelut	Ensimmäiset SaaS-palvelut toteutettu, toimintamalleja yhdenäistetty myyntikanavana toimivan Tieran kanssa.
Kumppanuudet	Puitesopimus ohjelmistokehitystyöstä tehty	Hankintasopimus Tieran kanssa mahdollistaa yhtiön palvelujen myynnin Tieran omista-asiakkaille ilman kilpailutusta	Ensimmäiset strategiset kanavakumppanuudet	Tieran kanavakumppanuutta kehitetty ja laajennettu mm. pelastuslaitoksille tarjottavien ohjelmistotuotteiden myymiseksi.

Turku Energia Oy (konserni)

Toimitusjohtaja Timo Honkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
Yhtiö toimii energiatoimialalla sisältäen sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja myynnin kotitalouksille ja yrityksille. Turku Energia tuo energiaa asiakkaidensa elämiseen, asumiseen ja yrittämiseen.
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:
<p>Vuosi 2021 oli kylmempi kuin edellinen vuosi, jonka takia lämpöä myytiin normaalia enemmän ja sähköä tuotettiin enemmän. Kohonneiden sähkön tukkuhintojen ansiosta sähkön tuotannon kannattavuus oli edellistä vuotta selvästi korkeammalla, mutta samaalla ja samasta syystä sähkön myynnin suojaukset eivät riittäneet, vaan myydystä sähköstä aiheutui volyyymi- ja profiiliriskien realisoituminen, joka laski selvästi energiaratkaisut (mm. sähkömyynti)-liiketoiminnan tulosta. Kaukolämmön tuotannossa jouduttiin kylmien kelien takia käyttämään edellistä vuotta enemmän kivihiiltä ja öljyä, mutta investoinnit uusiutuvaan energian kasvattavat uusiutuvan energian osuutta vuonna 2022 edelleen.</p> <p>Vuoden 2021 aikana sähkömarkkinakäytännöt muutettiin siten, että tulevina vuosina sähköverkosta saatava regulaatioin sallima tuotto tulee laskemaan selvästi edellisiä vuosia alemmaksi, jonka takia vuoden 2022 näkymät koko Turku Energia-konsernissa ovat edellisiä vuosia merkittävästi alhaisemmat liikevoiton osalta.</p> <p>Tilikauden tuloksessa näkyy normaalista poikkeavana nousuna vuoden 2021 lopulla yhtiön omistuksessa olleiden Fortumin osakkeiden myynti ja siitä kirjattu myyntivoitto.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021	
Tavoite: Uusiutuvien energialähteiden osuus tuotannossa, %					
Uusiutuvien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannossa, %	61,3	79,6	80,0	75,2	
Uusiutuvien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	65,2	90,5	80,0	80,0 (arvio)	
Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille					
Maksettu osinko, milj. euroa	20,0	20,0	20,0	20,0	
Antolainojen korko, milj. euroa	4,0	4,1	4,2	4,1	
Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus					
Sähkösiiirron toimitusvarmuus, Keskim. keskeytysaika/asiakas (h:min:s)	0:10:18	0:11:27	<0:20:00	0:9:59	

Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab (konserni)

Lämmön toimitusvarmuus, Keskim. keskeytysaika/asiakas (h:min:s)	0:48	0:54	<2:00:00	0:30	
--	------	------	----------	------	--

Turku Science Park Oy

Toimitusjohtaja Tom Palenius

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p>
<p>Turku Science Park –konsernin tehtävänä on seutukunnan yrityspalveluiden järjestäminen sekä korkeakoulujen innovaatioiden kaupallistaminen ja liiketoiminnan kehittäminen valituilla korkean teknologian kärkialoilla. Turku Business Region -kärkialat ovat CleanTurku (bio- ja kiertotalous sekä Cleantech) HealthTurku (terveys ja hyvinvointi), ExperienceTurku (elokuvat, pelit, matkailu, elämysteollisuus), MaritimeTurku (meriteollisuus) ja TechTurku (valmistava- ja teknologiateollisuus).</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p>
<p>Vuoden 2021 toimintaa leimasi edelleen koronatilanteen aiheuttama poikkeustilanne ja epävarmuus yritysten liiketoimintaympäristöissä. Turku Science Park Oy reagoi jo ensimmäisenä koronavuonna uusilla etäratkaisulla, joita v. 2021 kehitettiin edelleen myös tätä tukevien laiteressurssien muodossa. Yritysten tarpeissa ja palvelusällössä korostui akuuttien liiketoiminnan ja talousvaikeuksien avuntarve. V. 2021 korostui yrityksille koronatilanteeseen suunnattujen tukirahoitusinstrumenttien hakemiseen ja raportointiin liittyvä neuvonta. REACT-EU -hakuun kannustettiin yrityksiä laajasti V-S ELY-keskuksen koordinoimana.</p> <p>Asiakaslähtöisyyttä korostava palvelu-uudistus on otettu hyvin vastaan - olemme kumppanina yrittäjäuran ja yrityksen elinkaaren kaikissa vaiheissa ja kärkialojemme kautta tarjoamme lisäksi syventävää ja substanssipainotteista palvelua ja neuvontaa. Palvelumuotojen ja -tuotteiden kehittäminen on jatkuva, ja jatkuva parantaminen ja ketterä yritystarpeisiin reagointi on avainasemassa. Koronatilanteesta johtuen kaikkia palvelumalliuudistuksia ei pystytty toteuttamaan vielä vuoden 2021 aikana.</p> <p>Turku Science Park Oy:n yritysneuvonnan tukemana perustettujen uusien yritysten lukumäärä kasvoi edellisestä vuodesta. Tiivis yhteistyö Varsinais-Suomen Yrittäjien ja Turun Kauppakamarin kanssa World Trade Center -konseptin uusimisessa jatkuu, samoin omistajavaihdospalvelu Varsinais-Suomen Yrittäjien kanssa sekä yhteistyö Varsinais-Suomen yrityskummien kanssa. SparkUp toimii turkulaisen startupyhteisön alustana, jossa Turku Science Park Oy:n kasvupalmentajien ohella toimintaa operoi Boost Turku, SHIFT, Nuori Yrittäjyys sekä Businessenkeli. Koronatilanteen vuoksi SparkUpin fyysiset tilat ovat olleet suljettuna, mikä on ollut yhteisöllisyydelle selkeä haittatekijä.</p> <p>Kasvuohjelmista Maritime Growth Program toteutettiin 2021 rajattuna ja pienimuotoisempana pandemiatilanteesta johtuen. Prohealth Growth Program on toiminut normaalisti, tosin etäratkaisuja vahvasti hyödyntäen. Keväällä käynnistettiin uusi, toimialariippumaton kasvuohjelma LevelUp, joka myös rakennettiin pitkälti etätoiminnan varaan. Kasvuohjelmien tavoitteena on jo toiminnassa olevien yritysten kasvupyrähdys systemaattisen valmennuksen ja mentoroinnin avulla. Näissä tavoitteissa on onnistuttu erittäin hyvin, sillä mukana olleet yritykset ovat saaneet sekä lisämyyntiä että pääomasijoituksia.</p> <p>Kärkialojen toiminnassa korostuvat toimialakohtaiset toimenpiteet kestävän kehityksen, digitaalisuuden ja kansainvälisen liiketoiminnan ja houkuttelevuuden kasvattamiseksi. Sähköistymisen ratkaisuja tukevat akkuteollisuushankkeet, rakennusmateriaalien kierrätystä edistävät ja ympäristövaikutuksia minimoivat aloitteet, digitaalista murrosta tukevat EDIH (European Digital Hub) -hankevalmistelut sekä matkailuliiketoiminnan digitalisaation ja kv. kilpailukyvyyn kasvattaminen ovat esimerkkejä näistä.</p> <p>Kärkialojen vahvuudet ovat myös vahva Turun seudun erottautumistekijä, jota on hyödynnetty viestinnällisesti Turku Business Region –brändin kv. tunnettuuden edelleen vahvistamisessa, tavoitteena osajien, investointien ja yritysten houkuttelemiseksi alueelle. Invest-in-työtä tukemaan tarvitaan nykyistä tehokkaampaa materiaalia sekä yleisellä tasolla että kärkialoiltamme kumuavaa edelläkävijä- ja erottavaa materiaalia - tämä työ siirtyi osin marcom-johtajan vaihdoksen myötä seuraavalle vuodelle. Kärkialajohtajiemme johdolla ylläpidetään ja rakennetaan verkostoyhteistyötä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.</p> <p>Yhtiön johtamismallia on edelleen selkeytetty raportointikaudella. Henkilöstön työnkuvia, vastuita ja hyväksymisvaltuuksia on täsmennetty myös hallinnon järjestelmien uusimisen yhteydessä. Vuoden 2021 alussa uudistettu taloushallinnon järjestelmä (Netvisor) integroituu projektihallinnan järjestelmään (Thinking Portfolio), minkä myötä saadaan parempi</p>

kokonaiskuva toiminnan, resurssien ja talouden seurantaan. Projektihallinnan järjestelmä ohjaa myös uusien erillisrahoitettujen projektien päätöksentekoprosesseja yhdistämällä projektiaihiot yrityksen strategiaan ja operatiivisiin tavoitteisiin.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Niko Kyynäräinen 31.3.2021 asti, ja Tom Palenius 1.4.2021 lähtien.

Yhtiön toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta seuraavassa lyhyt yhteenveto:

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITTYMINEN

- Alueelle etabloituneita kv. yrityksiä 2021 on vain 1kpl. Useita casejä kuitenkin käynnissä (mm Clean 12kpl ja Health 29kpl), mutta koronatilanne hidastanut päätöksentekoa
- Yritysten investoinnit ja käyttökate eivät ole mitattavissa vielä, saadaan vasta tilinpäätöstiedoista jälkijättöisesti. Mittarimuutos valmistella yhtiön hallituksessa.
- Alueen yrityksiin saatavan ulkoisen rahoituksen 2021 toteuma 46 Meur on poikkeuksellisen suuri, sisältäen CleanTurku-yritysten pääoma- ja BF-rahoituksia >19Meur, HealthTurku VC-sijoituksia ja BF-rahoitusta >11Meur, ExperienceTurku BF-rahoitusta >2.5Meur, Maritime&TechTurku n.1Meur sekä Palvelut >11MEur (BF- ja Horizon EIC Accelerator)

PALVELUTUOTANNON MÄÄRÄ JA VAIKUTTAVUUS

- Yrityskontaktit yli tavoitetason, Enterprise Europe Network jäi viimeisellä kvartaalilla hieman tavoitteestaan
- Tapahtumien kautta eri prosesseihin osallistuvien henkilöiden määrässä kirittiin koronavaikutusta kiinni lomakauden jälkeisissä tapahtumissa, vuositavoitteesta jäätiin n.15%
- Liikeideoita kasvuohjelmiin jäi n.50% – uusia Starttipajoja ja StartingUp-ohjelmia ei saatu koronasta johtuen käyntiin
- Perustetut yritykset (yritysneuvojen tukema) – loppuvuoden toimilla kirittiin eroa kiinni, mutta vuositavoitteesta silti jäljessä; kuitenkin 40% yli 2021 tason (381)

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

- Liikevaihto suunniteltua pienempi, samoin toteutuneet kulut
- Koronan vaikutus suuri erityisesti erillisrahoitettujen projektien toteumisissa, ostopalveluissa, tapahtumissa ja matkoissa
- Henkilöstökuluissa pienempi toteuma (väliaikainen tj-järjestely, rekrytointien viivästyminen, työvapaat)
- Kustannussäästöt Netvisorin käyttöönotossa (vs. SAP)

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksiin	Toteutunut 31.12.2021
Tavoite: Alueellinen vaikuttavuus, korkean teknologian (painopistealoilla) yritysten sijoittuminen alueelle				
Alueelle etabloituneet kansainväliset yritykset, kpl	5	3	10	1
Tavoite: Yhtiön toiminnallinen tehokkuus ja onnistuminen valtakunnallisessa resurssien jaossa sekä varainhankinnassa				
Alueen yritysten investoinnit kasvavat (uusi mittari)	-		20 %	<i>Uusi mittari tulossa</i>
Alueen yritysten käyttökate paranee (uusi mittari)	-		9 %	<i>Uusi mittari tulossa</i>

Alueelle yrityksiin saatavan ulkoisen rahoituksen määrä milj. €	16	21	16	46
---	----	----	----	----

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Toimitusjohtaja Tommi Forss

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Turun Aikuiskoulutussäätiö on merkittävä osa seudullista koulutus-, työvoima- ja elinkeinopoliittista palvelurakennetta. Säätiön oppilaitosten tavoitteena on omalta osaltaan edistää seutukunnan elinvoimaa, hyvinvointia, kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä työmarkkinoiden toimivuutta osaamista kehittämällä. Turun Aikuiskoulutussäätiö on osa yrityspalvelurakennetta, joka tukee elinkeinoelämän toimivuutta talousalueellaan huolehtimalla osaltaan osaavan työvoiman saatavuudesta.</p> <p>Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Turun kaupungissa Turun Aikuiskoulutuskeskusta ja Turun kesäyliopistoa itsenäisinä oppilaitoksina. Niiden tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista ja yleissivistävää aikuiskoulutusta, avointa korkeakouluopetusta sekä koulutukseen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa sekä toimia muutenkin säätiön tarkoitusta edistävällä tavalla.</p> <p>Säätiö on yleishyödyllinen yhteisö eikä tavoittele voittoa, mutta pitää jatkuvana tavoitteenaan, että säätiön ylläpitämät oppilaitokset ovat taloudellisesti itsensä kannattavia.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Koulutustoiminta toteutui pandemiasta huolimatta suunnitellusti. Koulutuksia toteutettiin edelleen sekä lähiopetuksena että hybridimuotoisena. Pandemiasta huolimatta koulutustoiminnan tuotot ylittivät asetetun tavoitteen, vaikka opiskelijoiden lukumäärä oli aiempaa pienempi. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen perusteena olevien opiskelijavuosien käyttöaste ylitti 100 %.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö vaikuttaa edelleen säätiön rahoitus pohjaan. Lisäkoulutuksen toteuttajana säätiö on kärsinyt rahoitusmuutoksesta keskimääräistä enemmän. Lyhyiden oppisopimusten käyttäminen koulutusmuotona on mahdollistanut työllistymisen. TE-toimiston kautta koulutuksiin hakeutujia ei ole alueella ennakoitua määrää. Opiskelijarekrytoinnin vaikeudet ovat helpottamassa. Toisaalta lomautukset ja irtisanomiset eivät ole juurikaan vaikuttaneet hakeutumiseen. Koulutustoiminnan kannattavuus on silti kehittynyt positiivisesti toiminnan ja tilojen käytön tehostamisen seurauksena. Säätiö on keskittänyt toimintojaan Artukaisiin. Tiloja perusparannetaan nykyaikaisiksi ja tilatehokkaiksi oppimisympäristöiksi. Aikuiskoulutuskampuksen seuraava vaihe valmistuu vuoden 2022 aikana, mikä on kasvattanut investointitasoa.</p> <p>Kärsämäen kiinteistö vuokrattiin Turun kaupungille väistötiloiksi. Ennen luovutusta väistötilakäyttöön säätiö toteutti tiloissa tilaamansa kuntokartoituksen mukaiset korjaukset ja modernisoinnit, joiden toteutuma vuonna 2021 oli 5,9 milj. euroa. Edellä mainituista toimenpiteistä johtuen investointitaso ylitti talousarvion sekä aiheutti säätiökonsernin tilinpäätöksen alijäämäisyyden. Säätiökonsernin operatiivinen toiminta toteutui ylijäämäisenä.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksien	Toteutunut 31.12.2021	
Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus					
Opiskelijamäärä	12 300	11 330	12 200	9 850	
Opiskelijatytyväisyys	4,2	4,3	4,3	4,3	
Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus					

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Muu kuin VOS rahoitus / Liikevaihto (1 000 €)	6 036	3 260	3 100	3 261	
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä)	186	-537	500	-2 773	

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja Vesa Taatila

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiö toteuttaa ammattikorkeakoulutoimintaa valtioneuvoston sille antaman toimiluvan mukaisesti ammattikorkeakoululain määrittelemällä tavalla Vuonna 2018 hyväksytyin strategian mukaisesti yhtiö on olemassa Varsinais-Suomen työelämän, hyvinvoinnin ja kilpailukyyn parantamiseksi. Yhtiön ensisijaisena tehtävänä on tuottaa osaavia ammattilaisia Varsinais-Suomen työelämän kehittämiseen. Yhtiöllä on myös tärkeä rooli alueen kilpailukyyn ja elinvoiman rakentamisessa – yhtiö on osaltaan kehittämässä Turku pohjoisen Itämeren kiinnostavammaksi ja rohkeasti uudistuvaksi korkeakoulu- ja kulttuurikaupungiksi, jossa on hyvä elää ja onnistua yhdessä. Yhtiö on aktiivisesti luomassa Varsinais-Suomesta yhteistyön ja kumppanuuden maakuntaa, jossa elämisen laatu on parasta. Yhtiön onnistuminen mitataan Turun ja koko Varsinais-Suomen hyvinvoinnilla, elämisen laadulla ja menestyksellä kansainvälisessä kilpailussa.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Turun ammattikorkeakoulun perustoiminta toteutuu määritellyn strategian ja tarkennettujen vuosittaisen toimintasuunnitelmien mukaisesti. Vuonna 2021 toiminnalliset tulokset päätyivät pitkälti koronasta johtuen kaksijakoiseksi, eli osa jäi tavoitetasoa alemmas ja osa ylitti tavoitteet. Taloudellisesti vuosi oli vahva, mitä selittävät sekä tarkka budjettiseuranta ja sen vaatima reagointi että yksi kertaluonteinen tuloerä.</p> <p>Toiminnallisista tuloksista merkittävimmät negatiiviset muutokset tavoitteisiin nähden olivat perustutkintotuoton ja jatkuvan oppimisen opintopisteiden tuoton jääminen tavoitteiden alapuolelle. Perustutkinnoissa selittävät tekijät olivat sosiaali- ja terveysalan harjoittelupaikkoihin liittyvät ongelmat, kun COVID-19 –pandemia vaikeutti paikkojen saamista. Jatkuvasa oppimisessa ei onnistuttu tuottamaan riittävää määrää tarvittavia opintojaksoja. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitus laski suunnitellusti edellisestä vuodesta yhden suuren ulkoisen rahoituksen päätyttyä, mutta suunniteltua vähemmän. Henkilöstön sairaspöissaolujen määrä väheni jo valmiiksi matalasta tasosta ja tavoitemittaristoon kuulumaton työtyytyväisyysmittari nousi lievästi aiemmasta vuodesta. Myös opiskelijatytyväisyys kehittyi positiivisesti.</p> <p>Yhtiön liikevaihto ja tulos ylittävät selkeästi budjetoidun. Merkittävän määrän ylityksestä selittää 1,347 M€ kertaluonteinen erä, joka maksettiin vuodelle 2021 Turun ammattikorkeakoulun saamista lisäaloituspaikoista vuosille 2021-2024. Normaalisti saman tyyppiset rahoitukset jakotetaan kulujen perusteella. Tästä johtuen ylimääräinen tulos on siirtoa tulevilta vuosilta, mikä tulee vaikeuttamaan budjetin saavuttamista niiden kuluessa. Yhtiö olisi kuitenkin ylittänyt budjetin tulostavoitteen myös ilman tätä lisäerää.</p> <p>Toiminnallisesti vuotta määrittävät pitkälti COVID-19 –pandemiatilanteen vaatima jatkuva reagointi sekä toimenpiteet sosiaali- ja terveysalan sekä taide- ja kulttuurialan talouksien saaminen kestäväälle uralle. Toiminta on ollut merkittävästi aiempaa etäpainotteisempaa, missä on osaltaan auttanut jo vuosia jatkunut valmistautuminen digitaalisten työympäristöjen laajaan hyödyntämiseen.</p> <p>Vuoden 2022 merkittävimmät tehtävät ovat laatuauditointi sekä uuden strategian määrittely ammattikorkeakoululle. Nykyinen vuonna 2015 määritelty strategia on merkittävältä osiltaan saavutettu, joten se ei ole enää antanut vuodelle 2022 yhtä vahvaa suunnittelupohjaa kuin aiemmin. Samana vuonna yhtiössä otetaan operatiiviseen käyttöön myös uudet talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät sekä asianhallinta- ja arkistointijärjestelmä.</p> <p>Taloudellisesti vuosia 2022 - 2023 rasittavat kahden eri muuttoprojektin poistot sekä aiempaa korkeammat kiinteistökulut, mitkä voidaan kompensoida merkittävästi kasvavalla valtionrahoituksella sekä varmemmilla sijoitustuotoilla. Tulokseen liittyy kuitenkin riski siitä, että lisäaloituspaikoista syntyy kuluja, joihin liittyvä tulo on saatu jo vuonna 2021. Riskiä pyritään pienentämään tuloksen aktiivisella seurannalla sekä nopealla reagoinnilla tarvittaessa.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksen	Toteutunut 31.12.2021
--------------------------	------------------	------------------	----------------------------	-----------------------

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa.				
Valtion rahoitus (1000 €) *2020 sis. OKM rahoittamat lisäaloituspaikat	52 453	55 125	57 200	60070
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut AMK-tutkinnot, kpl	1 795	1 767	1 700	1651
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), (1000 €)	10 239	11 251	8 000	9303
Opiskelijatytytyväisyys (1-5) HUOM! Vuodesta 2018 lähtien muutos asteikkoon (1-7)	5,0	5,0	5,1	5,1

Turun Kaupunginteatteri Oy

Toimitusjohtaja Arto Valkama

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
Yhtiön toimialana on yleishyödyllisellä tavalla ylläpitää ja harjoittaa teatteritoimintaa Turun kaupungissa. Yhtiö harjoittaa kahvila, ravintola-, catering-, kokous-, ja kongressipalveluliiketoimintaa sekä tila- ja vuokraustoimintaa.
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:
<p>Vuonna 2021 covid 19 -pandemia vaikutti teatteritoimintaan voimakkaasti: koko kevään esitystoiminta peruttiin ja kesän ja alkusyksyn toiminnan osalta yleisömäärää rajoitettiin. Lokakuu puolivälistä joulukuun puoliväliin toimittiin ilman rajoituksia ja joulukuun puolivälissä esitystoiminta keskeytettiin jälleen kokonaan. Näistä suurista vaikeuksista huolimatta tavoitteiden näkökulmasta vuosi oli melko onnistunut. Taloudellisesti onnistumiseen vaikutti sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön koronatuki että kiinteistösaakeyhtiön myöntämä vuokranalennus.</p> <p>Onnistumista edesauttoi yleisön nopea paluu teatteriin. Kuten täyttöasteesta näkyy, sallittuna esitystoiminta pyöri hyvällä täyttöasteella. Hyvän myynnin avulla tilikauden tulos päättyi 128.000 euroa ylijäämäiseksi. Omien tuottojen kehitys jäi toiminnan rajoitusten vuoksi tavoitteesta samoin kuin kokonaiskatsojamäärä. Ensi-iltojen määrää saatiin nostettua erinomaisella suunnittelulla: lähes kaikki keväältä peruuntuneet ensi-illat saatiin mahdutettua syksyn ohjelmistoon.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksien	Toteutunut 31.12.2021	
Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino					
Tilikauden tulos 1.000 €	0	-5	-275	128	
Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen					
Kaupunginteatterin omien tuottojen kehitys, (1.000 €)	5 005	2 106	3 689	2 268	

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Toimitusjohtaja Juha Parkkonen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
<p>Yhtiön tehtävänä on linja-autoliikenne ja sopimusliikenteen tuottaminen Turun kaupungille. Yhtiö tuottaa Joukkoliikennelautakunnalle joukkoliikennepalvelua yhtiön ja kaupungin välisen sopimuksen mukaisesti. Yhtiön tehtävänä on myös olla mukana erilaisissa joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvissä pilotti- ja kehityshankkeissa.</p> <p>Nykyinen liikennöintisopimus ulottuu vuoteen 2026 saakka.</p>
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:
<p>Yhtiön toiminta sopeutettiin covid19-epidemiasta aiheutuneisiin liikennemuutoksiin, joiden vaikutukset osuivat lähinnä kesän liikennöintikauteen. Turun kaupungin tilaamien koronantorjuntabussien liikennöinnillä, joiden käyttö on jatkunut odotettua pidemmälle vuoden 2022 puolelle. odotettua suurempi liikennöintimäärä sekä korkeampi liikennöintikorvausten taso johtivat odotettua suurempaan liikevaihtoon. Kustannusten tiukka seuranta mahdollisti hyvän liiketuloksen luomisen. Vuoden aikana noussut dieselpolttoaineen hinta on varjostaa etenkin vuoden 2022 näkymiä. Vuoden aikana hankittiin vain neljä käytettyä diesel-bussia, joiden ansiosta kaluston keski-ikä nousua pystyttiin hillitsemään. Investoinnit uuteen kalustoon siirtyivät alkuvuoteen 2022.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksiin	Toteutunut 31.12.2021
Tavoite: Linja-autoliikenteen tuottaminen sovituslaajuudessa				
Osuus tuotetuista linjakilometreistä, % (koko Fölin osuus)	13,3	13,4	14	14,1
Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille				
Liikevoitto (1.000 €)	199	187	400	764
Antolainojen korko (1.000 €)	55	46	40	38

Turun Musiikinopetus Oy

Rehtori-toimitusjohtaja Juha Järvinen

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiöjärjestyksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien lupien mukaisesti yhtiön päätehtävät ovat musiikkialan</p> <ul style="list-style-type: none"> • ammatillisten tutkintojen myöntäminen ja tutkintokoulutuksen järjestäminen sekä • taiteen perusopetus, johon liittyy oikeus saada valtionosuusrahoitusta laskennallisten opetustuntien määrän mukaan. <p>Yhtiöllä voi olla koulutustehtäviä tukevaa liiketoimintaa. Yhtiön toiminnan on tarkoitus tukea elinikäistä oppimista ja jakaa kulttuurin hyvinvointivaikutuksia.</p> <p>Yhtiö järjestää Turun kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Taidekeskus koulussasi -toimintaa musiikissa.</p> <p>Yhtiö on Turun kaupunkikonserniin kuuluva strateginen yhtiö. Yhtiöllä on merkittävä koulutuspoliittinen erityistehtävä, minkä vuoksi Turun kaupunki omistaa yhtiön.</p> <p>Yhtiö on valtion rahoituksen perusteella Suomen suurin ammatillisen koulutuksen ja taiteen perusopetuksen musiikkioppilaitos.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Yhtiön toiminta koulutusten järjestäjänä toteutui kertomusvuonna suunnitellusti. Koronapandemia ei aiheuttanut oppilaiden tai opiskelijoiden eroamisia tai viivästyksiä opinnoissa. Yhtiö kärsi koronapandemian vuoksi tulomenetyksiä peruuntuneina vuokratuottoina Sigyn-salissa.</p> <p>Yhtiön liikevaihto kasvoi, koska yhtiön koulutustehtävissä oli kasvua verrattuna vuoteen 2020. Henkilöstökustannusten nousu ja Linnankatu 60:ssä toteutetut korjaus- ja varustelutyöt lisäsivät menoja, minkä vuoksi yhtiön tulos oli tappiollinen.</p> <p>Yhtiön järjestämien koulutusten vetovoima oli hyvä. Ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosisikertymä ylitti talousarviossa suunnitellun järjestämisluvun mukaisen vähimmäismäärän 79 opiskelijavuotta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän tavoitteen 84 opiskelijavuotta. Opiskelijavuotia toteutui 106,9. Tunnusluku kuvaa 192 opiskelijan tekemää työtä ammatillisessa koulutuksessa. Koulutusten vetovoiman vuoksi yhtiö haki ministeriöltä tavoitteellisen opiskelijavuosisumman korotusta vuodeksi 2022.</p> <p>Taiteen perusopetuksessa toteutui noin 62.800 tuntia. Toteutuma ylitti valtionosuusrahoituksen perusteena olevan tuntikiintiön 57.566 tuntia. Yhtiö arvioi, että taiteen perusopetuksen lisääntynyt kysyntä johtuu oppilaitoksen vetovoimasta ja seudun asukasmäärän kasvusta. Yhtiö on hakenut ministeriöltä valtionosuustuntimäärän korotusta, jotta Turun asukasmäärän kasvusta johtuva taiteen perusopetuksen saatavuuden heikkeneminen ei jatkuisi.</p> <p>Henkilötyövuosien toteutuma pysyi edellisen vuoden tasolla. Yhtiö ryhmitteli henkilöstörakennetta ja työsopimuksia henkilöstö- ja koulutussuunnitelman linjausten mukaisesti.</p> <p>Yhtiö toteutti Linnankatu 60:ssä erityisesti Sigyn-salissa huomattavia käyttäjälähtöisiä korjaustöitä ja varusteluja yhdessä Turun ammattikorkeakoulu Oy:n kanssa. Yhtiön kustannukset korjaustöistä ja varusteluista olivat 1,08 M€. Kustannuksista valtaosa kohdistui ammatillisen koulutuksen menoihin. Yhtiö olettaa saavansa korjaustöissä ja varusteiluissa maksamansa arvonnäköverot kompensaatona opetus- ja kulttuuriministeriöltä vuoden 2023 rahoituspäätöksessä. Korjaustöiden ja varustelujen projektijohto ja toteutuksen ajankohta onnistuivat hyvin. Kustannukset eivät ylittyneet suunnitellusta, vaikka rakentamisen kustannukset nousivat vuonna 2021 merkittävästi.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksiin	Toteutunut 31.12.2021

Turun Musiikinopetus Oy

Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen		2 626	2 626	2 710	
Ammatillisen koulutuksen opiskeluvuosikertymä järjestämisluvun mukaisesti		87,5	79	106,9	

Turun Satama Oy (konserni)

Toimitusjohtaja Erik Söderholm

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiön toimialana on sataman ylläpitäminen ja yleisen satamatoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Turun Satama Oy on Turun kaupungin kokonaan omistama konserniyhtiö. Sataman toiminta ja kaantuu kahteen liiketoiminta-alueeseen, jotka ovat: Matkustajaliikenne sekä rahtiliikenne lisäarvopalveluineen.</p> <p>Turun Satama konserniin kuuluu emoyhtiö Turun Satama Oy sekä sen tytäryhtiö Turun Vapaavarasto Oy.</p> <p>Turun Satama palvelee tehokkaasti rahti- ja matkustusliikennettä Itämeren alueella. Turun kaupungin elinkeinopoliittisena toimijana satama vahvistaa alueen kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä sekä rakentaa mahdollisuuksia kasvuun. Satama on merkittävä työllistäjä sekä suoraan että välillisesti. Turun Sataman omassa organisaatiossa työskentelee yli 60 henkilöä, joiden lisäksi satama-alueen muut toimijat työllistävät yli tuhat henkilöä.</p> <p>Satama on Skandinavian liikenteen keskus Suomessa. Liikevaihdoltaan satama on Suomen kolmanneksi suurin satama ja matkustajamäärältään Suomen toiseksi suurin matkustajasatama. Myös yksikkötavaraliikenteessä Turku luokituu maan suurimpiin satamiin.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Turun Sataman tavaraliikennemäärät pysyivät vuonna 2021 hyvällä tasolla. COVID-19-pandemian jatkuessa olivat matkustajaliikennemäärät selvästi pandemiaa edeltäviä vuosia ja alhaisemmalla tasolla. Rahtiliikenne oli yhteensä 2,4 milj. tonnia, laskien hieman, 1,5 % edellisestä vuodesta. Viennin osuus liikenteestä oli yhteensä 1,2 miljoonaa tonnia ja tuonnin 1,2 miljoonaa tonnia. Turun Sataman kautta kulki yhteensä 1,4 miljoonaa matkustajaa, nousten edellisestä vuodesta 28,6 %.</p> <p>Tilikauden liikevaihto konsernissa oli 24,8 miljoonaa euroa. Satamakonsernin liikevoitoksi muodostui 3,5 miljoonaa euroa. Tyydyttävään tulokseen vaikuttivat pienemmät rahoituskulut ja logistiikan varastopalveluiden jatkunut hyvä kysyntä. Satamakonsernin investoinnit olivat yhteensä 4,3 milj. euroa. Satamakonsernin henkilöstön lukumäärä oli vuoden lopussa 69 henkilöä.</p> <p>Emoyhtiö Turun Satama Oy:n liikevaihto nousi aavistuksen edelliseen vuoteen verrattuna, 0,4 prosenttia, 22,0 miljoonaa euroon. Tärkeimmät investoinnit olivat NextGen Link -hankkeeseen liittyvien investointien valmistuminen sekä Länsisataman kentän ja rautateiden korotukset ja oikaisut.</p> <p>Turun Satama Oy:n tilikauden merkittävimpiä tapahtumia olivat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koronapandemian vaikutukset jatkuivat - Nosturiliiketoiminta siirtyi 1.3. toteutuneen liiketoimintakaupan myötä Turku Stevedoring Oy omistukseen - Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi 14.6. Ferry Terminal Turku hankkeen suurinvestoinnin - Verkkojen Eurooppa -välineen (Connecting Europe Facility, CEF) liikenneohjelman komitea myönsi 15.7. Turun Sataman infrastruktuurin kehittämisen suunnitteluun tukea Ferry Port Turku EU-projekti nimellä - Automooring-laitteisto otettiin 31.8. virallisesti käyttöön Viking Linen laiturissa - Costa Toscana -aluksen luovutus Meyerin telakalta 2.12. <p>Tytäryhtiölle Turun Vapaavarastolle vuosi 2021 oli hyvä. Kehitys- ja valmistelutöitä tehtiin tulevia vuosia ajatellen. Materiaali- ja käyttökulukustannusten raju nousu laski hieman yhtiön tulosta. Liikevaihto pysyi lähes samalla tasolla laskien 1,4 prosenttia, ollen reilut 2,8 miljoonaa euroa.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksien	Toteutunut 31.12.2021
--------------------------	------------------	------------------	-----------------------------	-----------------------

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä				
Liikevoitto (1.000 €)	5 024	4 609	5 157	3 450
Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille				
Maanvuokrien tuotto kaupungille (1.000 €)	2 376	2 016	2 006	2 073
Vaihtovelkakirjalainan (30 milj. euroa, 8% pa) tuotto kaupungille, (1.000 €)*	2 400	2 400	2 400	0
Muiden rahoituserien (antolainojen, osinkotulojen tai pääomanpalautusten) tuotto kaupungille (1.000 €)*	1 089	1 043	1 458	994
* Näiden tuloutuskomponenttien lisäksi osa Satamaliikelaitoksen saamista maanvuokrista siirtyi Kiinteistöliikelaitokselle (n. 1,4 m€), jolloin yhteenlaskettuna kokonaistuloutus ylittää vaaditun 6,0 milj. euroa vuodessa				

Turun seudun puhdistamo Oy

Toimitusjohtaja Mirva Levomäki

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Turun seudun puhdistamo Oy:n (Yhtiö) toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen. Yhtiön tarkoituksena on tuottaa yhteiskunnallisia toiminnallisia palveluita omakustannushintaan omistajille. Turku omistaa Yhtiöstä 59,9 %.</p> <p>Yhtiö tuottaa omistajilleen laadukasta jätevedenpuhdistuspalvelua kustannustehokkaasti. Palvelu on toimintavarmaa ja sitä kehitetään jatkuvasti parantaen. Resurssit optimoidaan puhdistustulos ja varautuminen huomioon ottaen. Henkilöstön hyvinvointi, sitoutuneisuus ja ammattitaito takaavat Yhtiön menestyksellisen toiminnan.</p> <p>Yhtiö operoi laitosta. Jätevedenpuhdistamoa käytetään mahdollisimman tehokkaasti. Puhdistamon ja viemäriverkoston ohitukset minimoidaan. Yhtiö toimii Itämeren hyväksi ja huomioi toimintaansa kehittäessään muun muassa Itämeritoimenpideohjelman tavoitteet. Lisäksi Yhtiö edistää toiminnallaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista.</p> <p>Yhtiön hallinnoimat kilpailutetut ostopalvelut tehostavat toimintaa.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Yhtiön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Yhtiö toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston 1.10.2014 myöntämän ja Vaasan hallinto-oikeuden 11.3.2016 vahvistaman ympäristöluvan mukaisesti. Laitoksen puhdistustulokset olivat erinomaiset ja täyttivät kaikki vaatimukset.</p> <p>Puhdistamolla puhdistettiin jätevesiä 14 kunnan alueelta yhteensä 30,5 milj. m³/a, keskimäärin 83 500 m³/d (vuonna 2020 yhteensä 32,6 milj. m³/a, keskimäärin 89 000 m³/d). Kuivattua lietettä syntyi 36 900 tonnia (vuonna 2020 37 900 tonnia). Puhdistamolla syntyvä liete käsiteltiin biokaasulaitoksella ja hyötykäytettiin lämpöenergiana, nesteytettynä liikennebiokaasuna, teollisuuden ravinteena sekä maanparannusaineena. Puhdistetun jäteveden lämpöä hyödynnettiin kaukolämmön ja kaukokylmän tuotannossa. Puhdistamokokonaisuuden, mukaan lukien puhdistamotoimintaan liittyvät lietteen hyötykäyttö biokaasulaitoksella ja lämpöenergian hyödyntäminen lämpöpumppulaitoksella, hiilijalanjälki oli negatiivinen eli parempi kuin hiilineutraali. Lisäksi puhdistamokokonaisuus tuotti energiaa noin kymmenen kertaa enemmän kuin se käytti energiaa.</p> <p>Yhtiön liikevaihto muodostui pääosin jätevedenpuhdistuksen kustannuksista, jotka koostuivat käyttökustannuksista ja investoinnin hankintamenosta. Lisäksi Yhtiöllä oli jonkin verran muita myyntejä, jotka nostivat Yhtiön liikevaihtoa. Muita myyntejä olivat jäteveden sisältämän lämmön myynti, biokaasulaitoksen rejektivesien käsittelypalvelu, sako- ja umpikaivolietteiden puhdistus sekä kuntien verkosto-ohitusten laskutus. Yhtiösopimuksen 14.12.2016 mukaan Osakkaat maksavat investoinnin hankintamenon omistusosuuden mukaisessa suhteessa ja käyttökustannukset puhdistuspalvelun käytön mukaisessa suhteessa.</p> <p>Osakkaita laskutettiin hallituksen 27.10.2020 hyväksymän arviolaskituksen perusteella. Lisäksi 30.11.2021 toteutettiin arviolaskituksen tarkistus tammi-syyskuun tiedoilla. Tilikauden lopussa Yhtiön tulos ”nollattiin” Yhtiösopimuksen mukaisesti tasaaslaskuilla. Yhtiön liikevaihto jäi alle tavoitteen, koska puhdistusmaksujen määrä toteutui arvioitua pienempänä. Omistajien näkökulmasta pienempi liikevaihdon toteuma tarkoittaa edullisempää jätevedenpuhdistuspalvelua. Tilikauden voitto muodostui verkosto-ohitusmaksuista. Tilikauden voitto käytetään kevytyhtiökokouksen päätöksellä verotuksessa edellisten tilikausien tappioiden hyödyntämiseen.</p> <p>Yhtiö on huoltovarmuskriittinen toimija ja puhdistamon toiminnan jatkuvuuden varmistaminen on välttämätöntä yhteiskunnalle. Koronaepidemiaan liittyen Yhtiössä tehtiin sekä strategisia että operatiivisia toimenpiteitä, joilla varmistettiin puhdistamon toiminnan jatkuvuus myös poikkeusolosuhteissa.</p> <p>Yhtiön mittava rakennushanke, puhdistamon poistoputken kapasiteetin tehostaminen ja UV-laitoksen rakentaminen, eteni suunnitellusti. Poistoputkihankkeella Yhtiö vastaa ilmastonmuutoksen haasteisiin sekä kehittää puhdistusprosesseja ja varautumista häiriötilanteisiin. Lisäksi hygieeninen ympäristökuormitus Turun merialueelle vähenee merkittävästi. Poistoputkihankkeen budjetti on 48 miljoonaa euroa ja hanke valmistuu keväällä 2023. Poistoputkihankkeen vuositason kustannusjakoa päivitettiin kesällä 2021 UV-laitoksen urakoitsijan valinnan jälkeen. Tämän vuoksi vuoden 2021</p>

investointimäärä jäi alle tavoitteen. Hankkeen sisäinen kustannusjako ei vaikuta hankkeen kokonaiskustannuksiin ja poistoputkihanke etenee yhtiökokouksen 26.10.2018 hyväksymän kustannusarvion mukaisesti.

Toinen suurempi pitkäkestoinen investointikohde oli jälkiselkeytysaltaiden pinnoitus hiilidioksidikorroosion vuoksi. Alttaita on kahdeksan kappaletta ja investoinnin kokonaiskesto ulottuu 2020-luvun loppupuolelle. Kolmas vuoden 2021 merkittävä investointikohde oli Kaarinan linjan tuuletuksen kehittäminen. Linjaa ennallistettiin vuonna 2015 rikkivetykorroosion vuoksi, mutta rikkivedyn muodostumisen estämiseksi toteutettiin lisätoimenpiteitä. Muita toiminnan jatkuvuutta turvaavia investointikohteita vuonna 2021 olivat tietojärjestelmien, puhdistusprosessin, puhdistamon ja pumppaamoiden rakenteiden sekä energiatehokkuuden kehittäminen.

Yhtiön riskikartoituksissa merkittävimmiksi riskeiksi ovat nousseet toiminnan jatkuvuuden vaarantuminen riittämättömien henkilöresurssien vuoksi, puhdistamon poistoputken kapasiteetin riittämättömyys poikkeuksellisten suurten vesimäärien aikana, työturvallisuus- ja terveystarvikkeiden, lainsäädännön ja määräysten muuttumisesta johtuvat tiukentuvat vaatimukset Yhtiön toimintoihin liittyen sekä erittäin vakavan laiterikon aiheuttamat vahingot. Yhtiö kehittää riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Riskienarvioinnin tulokset huomioidaan Yhtiön toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhtiösopimuksen mukaan ”Osakkaiden jätevesikuormituksen ja omistusosuuksien vastaavuus arvioidaan viiden vuoden välein edellisen täyden toimintavuoden mitatun jätevesikuormituksen perusteella huomioiden mahdollisten yksittäisten poikkeuksellisten olosuhteiden vaikutukset.” Ensimmäinen omistusosuuksien vastaavuustarkastelu toteutettiin keväällä 2021. Seuraava vastaavuustarkastelu toteutetaan vuonna 2026.

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019*	Tilinpäätös 2020*	Talousarvio 2021 muutoksin*	Toteutunut 31.12.2021*
Tavoite: Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelukomission suositusten mukaisia.				
Ympäristölupamääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2)				
Pitoisuus käsitelty vesi:				
BOD7ATU ≤10 mg/l	3,5 mg/l	2,2 mg/l	≤3,5 mg/l	2,0 mg/l
CODCr ≤60 mg/l	26 mg/l	24 mg/l	≤35 mg/l	20 mg/l
fosfori ≤0,3 mg/l	0,095 mg/l	0,094 mg/l	≤0,15 mg/l	0,13 mg/l
kiintoaine ≤15 mg/l	2,0 mg/l	1,1 mg/l	≤3,5 mg/l	1,3 mg/l
Puhdistusteho käsitelty vesi				
BOD7ATU ≥95%	99 %	99 %	≥99 %	99 %
CODCr ≥90%	96 %	96 %	≥95 %	97 %
fosfori ≥95%	99 %	99 %	≥98 %	98 %
typpi ≥75%	84 %	86 %	≥83 %	86 %
kiintoaine ≥95%	99 %	100 %	≥99 %	100 %
* tulos ilman verkosto-ohituksia				
Tavoite: Laitoksen arvon säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen, jotta tehokkaaseen puhdistustulokseen päästään myös laitoksen ikääntyessä.				
Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutosten investoinnit (1.000 €)	454	423	460	392

Turun Seudun Vesi Oy

Toimitusjohtaja Aki Artimo

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiön tehtävänä on huolehtia sen osakkaiden vesihuollosta. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistaa, suunnitella ja rakentaa vedenhankinta-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelulaitoksia sekä harjoittaa käyttöveden valmistusta, veden siirtoa, jakelua ja myyntiä sekä muuta alaan liittyvää toimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä.</p> <p>Turun Seudun Vesi Oy ylläpitää ja luo kilpailukykyä toiminta-alueellaan tuottamalla jatkuvasti korkealaatuista talousvettä mahdollisimman edullisesti. Talousvesi tuotetaan kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Korkealaatuinen talousvesi on hyvinvoinnin ja elämänlaadun perusedellytys.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Veden tuotantoprosessin ja seudullisen jakelun varmistaminen kaikissa tilanteissa on keskeisin yhtiön toimintaa määrittävä tekijä. Vuoden 2021 aikana jatkunut koronapandemia edellytti yhtiöltä toimenpiteitä edellä mainittujen toimintojen jatkuvuuden varmistamiseksi. Varautuminen, suojautuminen ja korona-altistumista ennaltaehkäisevät työtapojen muutokset mahdollistivat sen, ettei yhtiön toiminta häiriintynyt vuoden 2021 aikana, eikä yksikään yhtiön työntekijä altistunut tai sairastunut koronaan.</p> <p>Yhtiön tuottaman veden laatu oli odotusten mukaista ja se täytti kaikki hyvän talousveden laatuvaatimukset. Turun Seudun Vesi Oy:n omistajakunnilleen myymän veden kuutiohintaa oli alkuvuoden 2021 ajan tasolla 0,25 €/m³. Neste Oilin Naantalin jalostamon toimintojen alasajo aiheutti veden myyntimäärän pienenemisen ja yhtiö joutui kustannustensa kattamiseksi nostamaan kuutiohintaa tasolle 0,26 €/m³ toukokuusta 2021 alkaen.</p> <p>Henkilökunnan vahvuus vuoden 2021 lopussa oli 23 henkilöä. Rekrytointien ajoituksessa seurataan henkilöstösuunnitelman ennusteita työvoiman tarpeesta esimerkiksi lomakausien aikana.</p> <p>Yhtiön toiminnalle määritettyjen lupaehtojen mukaisesti tekopohjavesijärjestelmällä pitää olla varajärjestelmä, jolla vettä voidaan toimittaa kulutukseen tekopohjavesijärjestelmän toimintahäiriöstä huolimatta. TSV:n yhtiökokous käsitteli ja hyväksyi varalaitoksen toteutussuunnittelun kilpailuttamisen 15.9.2020 pitämässään kokouksessa. Kilpailutuksen varalaitoksen toteutussuunnittelusta voitti FCG Finnish Consulting Group. Suunnittelutyö alkoi alkuvuonna 2021 ja työ jatkuu edelleen. Toteutussuunnittelun on arvioitu valmistuvan kokonaisuudessaan noin vuoden päästä tästä hetkestä.</p> <p>Yhtiön osakaskunnat tekivät vuoden 2021 keväällä yksimielisen sopimuksen siitä, miten yhtiön pääomakulujen laskutussuhteet määritetään vuoden 2020 maaliskuussa annetun välitystuomion mukaisesti ja yhtiö on toteuttanut laskutusta sen mukaisesti viime vuodesta saakka. Yhtiön osakkaiden päätöstä uudesta <u>yhtiöjärjestyksestä</u>, jossa kuvattaisiin maaliskuussa 2020 annetun välitystuomion edellyttämät osakesarjat pääomakustannusten laskutuksessa ja joka kuvaisi uusien investointien rahoitus- ja maksusuhteet, ei osakaskuntien kesken ole vielä saatu tehtyä. Tämä vaikeuttaa yhtiön hallinnon ja toiminnan kehittämisen tavoitteiden toteutumista. Erityisesti tämä näkyy siinä, ettei yhtiö ole pystynyt toteuttamaan kaikkia vuoden 2021 talousarvion sisältyneitä investointeja yhtiöstä riippumattomista syistä johtuen.</p> <p>Tilanne tulee todennäköisesti vaikuttamaan myös vuoden 2022 talousarvion toteutumiseen, koska neuvottelut yhtiön tulevien investointien maksusuhteista ovat vielä kesken osakaskuntien osalta.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muu- toksin	Toteutunut 31.12.2021	
Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua					
Veden tuotanto / tuotantotavoite, %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny					
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet	0	0	0	0	
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa	0	0	0	0	

Turun Teknologiakiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Mikko Lehtinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:
Turun Teknologiakiinteistöt Oy on Turun Tiedepuiston alueella toimiva kiinteistösijoitusyhtiö, joka kehittää alueen kiinteistöjä ja palveluita sekä tarjoaa ensiluokkaista toimisto-, tuotanto ja laboratoriotilaa yrityksille ja yhteisöille. Yhtiön perusliiketoiminta on kiinteistöjen ja huoneistojen omistus, hallinta ja vuokraus sekä enenevässä määrin toimitalopalveluiden tuottaminen.
Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:
<p>Yhtiö maksoi omistajien linjaaman politiikan mukaisesti 50 prosenttia operatiivisesta kassavirrastaan osinkoina omistajille.</p> <p>Liikevaihto kasvoi 2020 vuoteen verrattuna Educityn tuottaessa kassavirtaa koko vuoden ajan. Liikevaihto jäi hieman alle suunnitellun koronamenetysten vuoksi. Käyttökate jäi tavoitellun alle paitsi koronamenetysten, myös riitoihin liittyvien kompensatioiden vuoksi. Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli huomattavasti tavoiteltua suurempi. Tämä johtui pääosin kiinteistöjen kirjaamisesta käypään arvoon, jonka tulosvaikutus oli 11,3 miljoonaa euroa.</p> <p>Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo kasvoi huomattavasti meneillään olevien investointien (suurimmat: Educity 5,3me Infracity13,8me, Civilcity 16,9me ja Parkcity 11,4me) vuoksi. Lisäksi olemassa olevien kiinteistöjen markkina-arvot nousivat jonkin verran pienentyneiden tuottovaatimusten vuoksi.</p> <p>Yhtiö saavutti toiminnalliset tavoitteensa hyvin. Käyttöaste ja maturiteetti säilyivät korkeina. Keskimääräinen neliövuokra nousi ja hoitokulut laskivat. Sekä asiakas- että henkilöstötyytyväisyys ylittivät tavoitellun tason.</p> <p>Sijoitetun pääoman tuotto ylitti tavoitteen positiivisen käyvän arvon kirjauksen myötä. Nettovelkaantumistaso oli huomattavasti matalampi kuin odotettiin johtuen toteutetusta 75 miljoonan euron osakeannista sekä sen myötä suunniteltua vähemmän nostetuista lainoista.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksien	Toteutunut 31.12.2021
Tavoite: Lainojen tuotto kaupungille				
Tuottotavoite kaupungille vuodesta	651,70*	1 506	1 546	1 502
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti				
Liikevaihto (1.000 €)	27 642	28 896	32 802	32 255
Käyttökate (1.000 €)	15 748	17 178	19 715	18 164
Tavoite: Vuokraustoiminnan kasvattaminen				

Vuokratut m ² (taloudellinen) Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo (1.000 €)	134.403m ² 373.390	149 955m ² 392 225	146 898m ² 374 210	146 392 452 992	
--	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	--

Turun Vesihuolto Oy

Toimitusjohtaja Irina Nordman

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiön toimialana on vesihuollon ylläpitäminen ja vesihuoltoliiketoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja.</p> <p>Pääasiallinen tehtävä on hyvälaatuisen talousveden toimittaminen asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien kerääminen ja toimittaminen puhdistettavaksi.</p> <p>Yhtiön toiminta-ajatus on taata kustannustehokkaat vesihuoltopalvelut ja puhdas vesiympäristö turkulaisille vedenkäyttäjille kestävän kehityksen periaatteella. Paikallisuuden lisäksi yhtiö on kansainvälisesti arvostettu vesihuoltotoimija. Yhtiö huolehtii toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisten palvelujen tuottamisesta arvojensa mukaisesti turvallisesti, luotettavasti ja uudistuen.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Liikevoitto oli noin kolme miljoonaa euroa suunniteltua parempi siitä huolimatta, että veden myynti oli edellisvuotta alhaisemmalla tasolla. Hyvään tulokseen vaikuttivat mm. tukkuyhtiöiden suunniteltua pienempänä toteutuneet laskutukset ja hyvä liittymismaksujen kertymä.</p> <p>Toiminnallisista tavoitteista ennakoimattomien jakelukatkosten pituus oli merkittävästi tavoitetta heikompi. Syynä oli elokuussa työmaan tulppauksen pettämisestä johtunut vuoto, jonka seurauksena laaja joukko asukkaita oli n. kolmen tunnin ajan ilman vettä.</p> <p>Laskuttamattoman talousveden tavoitteita ei aivan saavutettu ja laskuttamaton osuus nousi molemmilla mittareilla viimevuotisesta. Yhden vuoden tuloksen perusteella ei pysty arvioimaan, onko kyseessä muuttunut trendi vai satunnainen tulos. Pitkäaikainen trendi on ollut aleneva.</p> <p>Laskuttamattoman jäteveden (viemäriin johdetun huleveden) osuus oli tavoitteiden mukainen, mutta toimintavuosi oli myös keskimääräistä kuivempi. Yhtiön saneeraustoimenpiteillä määrä on pystytty pitämään ennallaan, mutta ei enää vähentämään. Kaupungin toimenpiteet ovat keskeisessä asemassa erillisviemäröinnin tehostamisessa ja lisäämisessä. Toimintavuoden aikana kartoitettiin edellisvuoden tapaan alueita, joissa katukuivatus on johdettu jätevesiviemäriin erillisviemäröinnistä huolimatta. Aineistot on toimitettu Turun kaupungille toimenpiteitä varten.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksin	Toteutunut 31.12.2021
Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua				
ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus min/asukas/vuosi (keskimääräinen)	5,9	1,1	<5	23,9
Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny				
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatuvaatimuksista	0	0	0	0

Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatusuosituksista	0	1	0	0	
Putkirikkojen määrä (kpl/100 vesijohtokilometriä)	4,4	3,6	<5	4,0	

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Toimitusjohtaja Risto Siilos

<p>Säätiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p>
<p>Säätiön tehtävänä on huolehtia Turun seudulla peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskelevien ja opintojaan jatkavien vuokra-asuntojen saamisesta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö rakentaa ja ylläpitää opiskelija-asuntoja sekä huolehtii maa-alueiden varaamisesta toiminnan kohderyhmän tulevaa tarvetta varten.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p>
<p>Myös vuonna 2021 merkittävin Turun Ylioppilaskyläsäätiön (TYS) toimintaan vaikuttanut ulkoinen tekijä oli koronapandemia, jonka vaikutusten minimointia jatkettiin mahdollisuuksien mukaan. Edelleen arvioidaan, että toistaiseksi säätiölle näkyvin ja ilmeisin haittavaikutus on ollut käyttöasteen lievä lasku, vaikka käyttöaste vuoden 2021 loppua kohti parani ja oli hieman edellisvuotta 2020 parempi. TYS:n asukkaiden elämään ja opiskeluun pandemia on varmasti vaikuttanut monin tavoin, mikä ei kuitenkaan näy heikennyksenä TYS:n säännöllisesti tekemissä asiakaskyselyissä. Vastaajista yli 97 % on edelleen valmis suosittelemaan TYS:n asuntoa kaverille ja antamaan yleisarvosanaksi TYS:n asiakaspalvelulle keskimäärin yli 4 (asteikolla 1-5).</p> <p>Turku on edelleen kärjessä vuokralla asuvien kotitalouksien määrässä Suomessa. Turussa, Helsingissä ja Tampereella joka toinen kotitalous asuu vuokralla, koko maassa keskimäärin joka kolmas.</p> <p>Vuokra-asuntojen tarjonta Turussa on viime vuosina lisääntynyt mm. lisääntyneen rakentamisen ja pandemian vaikutuksesta. Turun kaupunki myönsi vuonna 2021 yhteensä 1 466 rakentamiseen liittyvää lupaa (1 204 vuonna 2020). Rakennustöitä aloitettiin noin 303 000 m²:n edestä (noin 233 000 vuonna 2020).</p> <p>Säätiön Ylioppilaskylään rakennuttama Tyyssija valmistui vuoden 2021 lopussa. Asukkaat muuttivat sen 186 asuntoon tammikuun 2022 alussa, ja Tyyssijassa olevat palveluntuottajat (K-Market Ylioppilaskylä, Arkean opiskelijaravintola ja CampusSportin kuntosali) ovat alkuvuonna aloittaneet toimintansa säätiön vuokralaisina Tyyssijassa. Myös TYS:n toimisto muutti alkuvuonna Tyyssijan 1. kerrokseen, jossa on myös tiloja säätiön asukkaiden yhteiseen oleskeluun ja kanssakäymiseen. Tyyssija parantaa Ylioppilaskylän ja lähialueen palvelutarjontaa ja tarjoaa lisämahdollisuuksia yhteisöllisyyteen.</p> <p>Suomen Opiskelija-asunnot SOA ry:n yhteensä 22 jäsenyhteisöä, TYS mukaan lukien, omistavat yhteensä noin 45 000 asuntoa ja niillä on yhteensä noin 69 000 asuntopaikkaa. TYS:llä on noin 5000 asuntoa ja tilaa noin 7000 asukkaalle. Säätiön asunnoissa asuvista noin 50 % opiskeli Turun yliopistossa, noin 15 % Turun AMK:ssa ja noin 12 % Åbo Akademiassa.</p> <p>Turun Ylioppilaskyläsäätiön 55. toimintavuoden kokonaistuotot olivat noin 27,3 M€ (27,3 M€ vuonna 2020). Taseen loppusumma oli noin 180,2 M€ (169,1 M€ vuonna 2020). Säätiön lainamäärä toimintavuoden lopussa oli noin 131,2 M€ (123,7 M€ vuonna 2020).</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksen	Toteutunut 31.12.2021
--------------------------	------------------	------------------	----------------------------	-----------------------

Tavoite: Korkea käyttöaste				
Käyttöaste, % (toiminnallinen)	96,5	95,7	97,0	96,0
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitetulle tasolle				
Liikevaihto (1.000 €)	29 680	27 320	27 012	27 349
Liikevoitto (1.000 €)	5 660	3 330	1 251	3 170
Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen				
Asukaspaikkojen määrä	6 913	6 980	6 980	6 955
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään %	19,8	20	21	20,5

TVT Asunnot Oy

Toimitusjohtaja Teppo Fors

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Yhtiö tarjoaa vastuullisena vuokranantajana asukkaalleen kohtuuhintaista turvallista asumista ja monipuolisia vuokra-asumisen vaihtoehtoja. Se on kilpailukykyinen ja laadukas asiakaslähtöinen yritys.</p> <p>Yhtiö kantaa vastuuta etenkin kaupungin sosiaalisesta vuokra-asumisesta. Se noudattaa toiminnassaan voimassa olevaa osakeyhtiölakia, arava- ja korkotukilain-säädäntöä sekä muuta toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.</p> <p>Yhtiö omistaa ja hallinnoi noin 11 000 erilaista asuntoa ympäri Turku. Tämä vastaa noin 10 prosenttia kaikista asunnoista ja noin 25 prosenttia vuokra-asunnoista, mikä on tyypillinen keskuskaupunkien asuntorakenne. Yhtiöllä on noin 20 000 asukasta. Yhtiö muodostaa konsernin tytär- ja osakkuusyhtiöineen. Merkittävimmät tytäryhtiöt ovat Turun Palvelutilat Oy, Turun Osake-huoneistot Oy ja Turun Päiväkodit Oy.</p> <p>Yhtiö noudattaa lakien ja ohjeiden mukaan omakustannusperiaatetta. Asuinhuoneistojen vuokrat määräytyvät asuinhuoneistokohtaisesti, asunnon sijainnin, kunnon ja varustetason mukaan ja muodostuvat kiinteistön hoitokuluista sekä koko yhtiön asuntokannan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen ottamien lainojen koroista ja lyhennyksistä.</p> <p>Omalle pääomalle omistaja on edellyttänyt muiden yleishyödyllisten asuntotoimijoiden tuottotavoitteisiin rinnastettavaa kohtuullista tuottoa. Vuosittainen tuotto realisoituu pääosin yhtiölle myönnetyllä pääomalainalla.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Yhtiön taloudellinen tulos on tavoitteen mukainen, mitä edesauttoivat asuntojen korkea käyttöaste, kustannusten hallinta ja matalana säilynyt korkotaso. Asukkailta perittäviin vuokriin tehtiin yhtiötasolla keskimäärin 0,5 % tarkistus.</p> <p>Yhtiön vastaanottamien asuntohakemusten määrä pysyi korkealla tasolla, mikä osoittaa, että TVT:n tarjoamalle vuokra-asumiselle on kysyntää. Vaihtuvuus pysyi edelleen matalalla tasolla. Vähäinen vaihtuvuus tarkoitti vähemmän tarjolla olevia asuntoja. Kun asuntoja ei ole saatavilla eikä erityisesti halutusta sijainnista, asunnonhakijoilta saadaan kitkerää palautetta. Kysyntä kohdistuu pääosin keskusta-alueelle laajassa mielessä.</p> <p>Erityisryhmien asuntosopimusten osuus TVT Asunnot Oy:n omassa asuntokannassa on laskenut, koska kaupunki on luopunut vanhuspalvelujen käytössä olleiden pienempien yksiköiden vuokrauksesta sen jälkeen, kun Turun Palvelutilat Oy:lle valmistuivat ympärivuorokautisen hoidon yksiköt Kulkurin valssi ja Vuokkokoti.</p> <p>Vuoden aikana TVT Asunnoille valmistui 106 uutta vuokra-asuntoa, joista 30 valmistui Turkuun ja 76 Kaarinaan. Kun muu asuntorakentaminen on jatkunut vilkkaana, yhtiön osuus Turun koko asuntokannasta on edelleen merkittävästi, noin 800–1000 asuntoa, alle tavoitetason.</p> <p>Uuden vuokra-asuntotuotannon käynnistäminen tavoiteltavissa määrin on ollut vaikeaa pääosin tonttien puutteen vuoksi. Rakentamisen suhdanne ei ole tukenut investointeja. Tarjolla olevat rahoitusmuodot ja ARA-tuki sen sijaan tukevat investointeja.</p> <p>Vuoden aikana päätettiin 425 asunnon uudistuotannon käynnistämisestä. Yhtiö luopui myymällä kahdesta asunnosta ja purkamalla 60 asunnosta. Lisäksi purkavaa uudisrakentamista varten luovuttiin 28 asunnon käytöstä. Rakenteilla olevat keskeneräiset investoinnit lisäävät sitoutuneen pääoman määrää, ilman että vastaavia tuloja vielä syntyy. Tämä vaikuttaa alentavasti sijoitetun pääoman tuotto -tunnuslukuun.</p> <p>Kun kysyntä on ollut suurta ja uudistuotanto vähäistä, yhtiö ei ole pystynyt luopumaan asunnoista, jotka sopivat huonosti kohtuuhintaiseen vuokratyöhön tai joiden ylläpito- ja korjauskustannukset ovat korkeita.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutok- sin	Toteutunut 31.12.2021	
Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton					
Turun kaupungille pääomalainasta maksettava korko (1.000 €)	1 135	1 138	1 135	1 138	
Turun kaupungin muista lainoista maksettava korko (1.000 €)	2 979	3 158	3 075	3 452	
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle					
Liikevaihto (1.000 €)	84 660	88 166	86 500	89 338	
Liikevoitto (1.000 €)	17 319	18 025	16 200	15 876	
Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä					
Käyttöaste % (emoyhtiö)	99,2	99,0	>98	99,0	
Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täytyminen					
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä / asuntojen määrä kaupungissa % (emoyhtiö)	9,8	9,7	10,5	9,6	
Uudistuotanto, kpl (emoyhtiö)	158	129	>300	30	
Luopuminen, kpl	24	97	>50	90	
Erityisryhmien asuntosopimukset / yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta, % (emoyhtiö)	4,6	5,1	4,5	4,8	

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Toimitusjohtaja Maria Aspala

<p>Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus:</p> <p>Asumisoikeusasuntojen omistaminen, ylläpito ja tuottaminen sekä asumisoikeuksien luovuttaminen käyttäjille voimassa olevien säännösten mukaisesti Turussa ja lähikunnissa. Yhtiö toimii yleishyödyllisenä yhtiönä tavoittelematta liiketaloudellista voittoa.</p>
<p>Toimitusjohtajan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä mahdollisista poikkeamista vuonna 2021:</p> <p>Taloudelliset tunnusluvut kehittyivät odotetusti</p> <p>Liikevaihto jatkoi kasvuaan korkean käyttöasteen myötä 3,6% vuonna 2021. Asumisoikeusasuntojen kysyntä pysyi hyvänä läpi vuoden ja pandemian hillitsemiseksi asetetut rajoitteet eivät vaikuttaneet kysyntään vuoden 2020 tapaan. Liikevoitoksi muodostui 5,56 m€. Liikevoittoon vaikuttivat edellä mainitusti korkea käyttöaste, mutta myös korjaustöiden tarkemman ohjauksen ja seurannan sekä perusparannusten myötä laskeneet korjauskulut. Keskimääräiset toteutuneet hoitokulut alittivat budjetin sekä vuoden 2020 toteuman. Kulusäästöjä saatiin edellä mainitusti korjaustöiden uudelleen organisoimisesta sekä tarkasteluvuonna tehtyjen kilpailutusten tuomasta kustannushyödydestä.</p> <p>Asumisoikeusasunto kysyntä vahvaa</p> <p>Asumisoikeusasuntoihin kohdistui kuluneena vuonna runsas kysyntä. Keskimäärin kuukausittain hakemuksia suoraan Vasolle tulee suhteessa vapautuviin asuntoihin nelinkertainen määrä. Järjestysnumeroita haettiin Turun alueella vuonna 2021 n. 14,9% enemmän vuoteen 2020 verrattuna. Järjestysnumerohakemusten määrät verrattuna pandemiaa edeltäviin vuosiin ovat kasvaneet merkittävästi. Kysyntää tukivat edelleen Vason panostukset kiinteistöjen korjauksiin ja ylläpitoon, näkyvyys digitaalisessa ja printtimediassa sekä asunnonvälitysportaaleilla. Etätyöskentelyn jatkuminen vuonna 2021 piti yllä tilavampien asuntojen sekä ulkotiloiltaan riittävien asumisoikeusasuntojen kysyntää. Lisäksi asumisoikeusvastikkeiden edullisuus verrattuna markkinahintaisiin vuokriin lisäsi asumisoikeuden suosiota.</p> <p>Uudistuotanto</p> <p>Rakenteilla vuoden 2021 lopussa oli yhteensä 136 asuntoa. Vuoden lopussa rakenteilla olevat asunnot: Turku, Pääskylvuorenrinne 76 asuntoa ja Kärsämäki 24 asuntoa, Kaarina, Keskusta 25 asuntoa ja Raisio, Keskusta 35 asuntoa. Vuoden 2021 aikana ei Vasolle valmistunut uusia asumisoikeuskohteita. Kohteiden rakenteille lähtöä ja valmistumista määrittävät myös Vason ulkopuoliset tekijät, kuten rakennuslupien ja korkotukirahoituksen myöntämisaikataulut. Asumisoikeusasuntojen kysyntä on vahvaa kaikissa Vason omistajakunnissa ja tukee uudiskohdeinvestointeja.</p> <p>Digitaalisuutta ja asumisoikeuslaki</p> <p>Tarkasteluvuonna Vasossa suoritettiin kattava tietojärjestelmien uudistus. Tietojärjestelmä uudistuksen myötä työskenntelyprosessaja saatiin tehostettua ja automatisoitua sekä asukasviestintä ajantasaistettiin.</p> <p>Eduskunta päätti asumisoikeuslain muutoksesta huhtikuussa 2021. Asumisoikeuslainmuutokset tulevat voimaan kolmivaiheisesti vuosien 2022-2023 välillä. Vaso ja asukkaiden yhteistyöelin osallistui asumisoikeuslain uudistukseen lausuntojen ja kuulemisten kautta hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa sekä lain täytäntöönpanoon Aran kuulemisten kautta.</p>

KONSERNIYHTIÖN KAUPUNGINVALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA TAVOITTEET

Mittari tai indikaattori	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 muutoksiin	Toteutunut 31.12.2021
Tavoite: Korkea käyttöaste				

Käyttöaste, %	96,9	98,4	98,0	98,6	
Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen toivotulle tasolle					
Liikevaihto (1.000 €)	23 759	24 423	25 161	25 302	
Liikevoitto (1.000 €)	3 080	4 295	3 896	5 567	
Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys					
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä	2 688	2 766	2 831	2 766	
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään (%)	67,0	67,0	67,0	67	

Taloudellisten tavoitteiden toteutumisvertailut

9. Taloudellisten tavoitteiden toteutusvertailut

9.1. Käyttötalouden toteutusvertailut

KAUPUNKI YHTEENSÄ, €	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutoksin	Toteutuma 2021	Poikkeama €
Toimintatuotot	447 202 875	22 582 624	469 785 499	515 179 066	45 393 566
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070	0	1 610 070	1 880 560	270 490
Toimintakulut	-1 589 494 393	-53 631 369	-1 643 125 762	-1 647 560 410	-4 434 648
TOIMINTAKATE	-1 140 681 448	-31 048 745	-1 171 730 193	-1 130 500 785	41 229 408
KAUPUNGINVALTUUSTO					
Toimintakulut	-1 054 950	-5 700	-1 060 650	-1 045 268	15 382
TOIMINTAKATE	-1 054 950	-5 700	-1 060 650	-1 045 268	15 382
KESKUSVAALILAUTAKUNTA					
Toimintatuotot	0	230 056	230 056	230 056	0
Toimintakulut	-603 947	-129 139	-733 086	-691 565	41 521
TOIMINTAKATE	-603 947	100 917	-503 030	-461 509	41 521
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
Toimintakulut	-532 969	-7 125	-540 094	-535 040	5 053
TOIMINTAKATE	-532 969	-7 125	-540 094	-535 040	5 053
VAHINKORAHASTO					
Toimintakulut	0	0	0	-41 594	-41 594
TOIMINTAKATE	0	0	0	-41 594	-41 594
KONSERNIHALLINTO					
Toimintatuotot	221 336 898	-1 000 000	220 336 898	252 121 742	31 784 844
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	682 269	682 269
Toimintakulut	-284 467 212	12 053 651	-272 413 560	-289 934 626	-17 521 065
TOIMINTAKATE	-63 130 314	11 053 651	-52 076 662	-37 130 615	14 946 047
Kaupunginhallitus					
Toimintatuotot	177 153 737	-1 000 000	176 153 737	183 575 610	7 421 873
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	616 643	616 643
Toimintakulut	-201 161 588	2 132 728	-199 028 861	-202 836 196	-3 807 336
TOIMINTAKATE	-24 007 851	1 132 728	-22 875 124	-18 643 944	4 231 180
Kaupunginhallitus, Työllisyyden palvelukokonaisuus					
Toimintatuotot	5 736 142	0	5 736 142	5 670 731	-65 411
Toimintakulut	-39 825 308	0	-39 825 308	-40 195 856	-370 548
TOIMINTAKATE	-34 089 166	0	-34 089 166	-34 525 124	-435 958
KH, Kaupungin yhteiset toiminnot					
Toimintatuotot	38 447 019	0	38 447 019	62 875 401	24 428 382
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	65 626	65 626
Toimintakulut	-43 480 315	9 920 924	-33 559 392	-46 902 574	-13 343 182
TOIMINTAKATE	-5 033 296	9 920 924	4 887 627	16 038 453	11 150 825
VAPAA-AJAN PALVELUKOKONAISUUS					
Toimintatuotot	9 429 710	0	9 429 710	8 686 650	-743 060
Toimintakulut	-78 636 291	-1 405 475	-80 041 766	-75 372 492	4 669 273
TOIMINTAKATE	-69 206 581	-1 405 475	-70 612 056	-66 685 842	3 926 213
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta					
Toimintatuotot	5 384 470	0	5 384 470	5 716 025	331 555
Toimintakulut	-53 413 187	-1 322 270	-54 735 456	-51 554 743	3 180 714
TOIMINTAKATE	-48 028 717	-1 322 270	-49 350 986	-45 838 718	3 512 269

Toteutumisvertailut

	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutoksien	Toteutuma 2021	Poikkeama €
Liikuntalautakunta					
Toimintatuotot	4 045 240	0	4 045 240	2 970 625	-1 074 615
Toimintakulut	-25 223 104	-83 205	-25 306 309	-23 817 750	1 488 560
TOIMINTAKATE	-21 177 864	-83 205	-21 261 069	-20 847 125	413 945
KASVATUKSEN JA OPETUKSEN PALVELUKOKONAISUUS					
Toimintatuotot	23 190 408	0	23 190 408	21 966 518	-1 223 890
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	20 064	20 064
Toimintakulut	-341 362 848	-4 390 692	-345 753 540	-344 652 187	1 101 353
TOIMINTAKATE	-318 172 440	-4 390 692	-322 563 132	-322 665 606	-102 474
Kasvatus- ja opetuslautakunta					
Toimintatuotot	23 190 408	0	23 190 408	21 966 518	-1 223 890
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	20 064	20 064
Toimintakulut	-341 362 848	-4 390 692	-345 753 540	-344 652 187	1 101 353
TOIMINTAKATE	-318 172 440	-4 390 692	-322 563 132	-322 665 606	-102 474
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUKOKONAISUUS					
Toimintatuotot	72 493 577	-130 000	72 363 577	74 230 021	1 866 444
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070	0	1 610 070	1 178 227	-431 843
Toimintakulut	-106 949 062	-1 089 572	-108 038 634	-104 264 876	3 773 758
TOIMINTAKATE	-32 845 415	-1 219 572	-34 064 987	-28 856 627	5 208 360
Kaupunkiympäristölautakunta					
Toimintatuotot	37 504 000	-130 000	37 374 000	40 370 454	2 996 454
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070	0	1 610 070	1 178 227	-431 843
Toimintakulut	-50 671 226	-991 661	-51 662 888	-50 393 394	1 269 494
TOIMINTAKATE	-11 557 156	-1 121 661	-12 678 817	-8 844 713	3 834 105
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta					
Toimintatuotot	34 606 406	0	34 606 406	33 609 897	-996 509
Toimintakulut	-55 794 665	-92 177	-55 886 841	-53 515 303	2 371 538
TOIMINTAKATE	-21 188 259	-92 177	-21 280 436	-19 905 406	1 375 029
Rakennus- ja lupalautakunta					
Toimintakulut	-100 000	-1 459	-101 459	-94 556	6 903
TOIMINTAKATE	-100 000	-1 459	-101 459	-94 556	6 903
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta					
Toimintatuotot	383 171	0	383 171	249 671	-133 500
Toimintakulut	-383 171	-4 275	-387 446	-261 623	125 823
TOIMINTAKATE	-0	-4 275	-4 275	-11 952	-7 677
HYVINVOINTITOIMIALA, Sosiaali- ja terveyslautakunta					
Toimintatuotot	74 060 961	23 482 568	97 543 530	110 364 414	12 820 885
Toimintakulut	-731 295 796	-58 144 593	-789 440 389	-786 003 167	3 437 222
TOIMINTAKATE	-657 234 834	-34 662 025	-691 896 859	-675 638 753	16 258 106
VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELASTUSLAUTAKUNTA					
Toimintatuotot	46 691 321	0	46 691 321	47 579 664	888 343
Toimintakulut	-44 591 319	-512 724	-45 104 043	-45 019 594	84 449
TOIMINTAKATE	2 100 002	-512 724	1 587 278	2 560 070	972 792

Käytettyjen käsitteiden selitykset:

TA Talousarvio
Poikkeama Tilinpäätöksen (toteutuma 2021) poikkeama muutettuun talousarvioon

9.2. Investointiosan toteutusvertailut

KAUPUNKI YHTEENSÄ, €	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutoksin	Toteutuma 2021	Poikkeama
Investointimenot	-112 618 388	-57 649 133	-170 267 521	-140 848 198	29 419 323
Rahoitusosuudet	1 818 870	0	1 818 870	2 117 109	298 239
Luovutustuotot	32 870 980	0	32 870 980	33 812 240	941 260
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-77 928 538	-57 649 133	-135 577 671	-104 918 849	30 658 822
KONSERNIHALLINTO					
Investointimenot	-100 425 788	-57 649 133	-158 074 921	-133 491 009	24 583 911
Rahoitusosuudet	0	0	0	1 861 619	1 861 619
Luovutustuotot	32 700 000	0	32 700 000	33 770 653	1 070 653
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-67 725 788	-57 649 133	-125 374 921	-97 858 738	27 516 183
Kaupunginhallitus					
Investointimenot	-8 159 000	-623 183	-8 782 183	-9 729 584	-947 401
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8 159 000	-623 183	-8 782 183	-9 729 584	-947 401
Kaupungin yhteiset toiminnot					
Investointimenot	-92 266 788	-57 025 950	-149 292 738	-123 761 426	25 531 312
Rahoitusosuudet	0	0	0	1 861 619	1 861 619
Luovutustuotot	32 700 000	0	32 700 000	33 770 653	1 070 653
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-59 566 788	-57 025 950	-116 592 738	-88 129 154	28 463 583
VAPAA-AJAN PALVELUKOKONAISUUS					
Investointimenot	-740 000		-740 000	-360 700	379 300
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-740 000		-740 000	-360 700	379 300
Kulttuuri- ja nuorisolautakunta					
Investointimenot	-540 000		-540 000	-312 119	227 881
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-540 000		-540 000	-312 119	227 881
Liikuntalautakunta					
Investointimenot	-200 000		-200 000	-48 581	151 419
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-200 000		-200 000	-48 581	151 419
KASVATUKSEN JA OPETUKSEN PALVELUKOKONAISUUS					
Investointimenot	-6 018 300	0	-6 018 300	-3 515 536	2 502 764
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6 018 300	0	-6 018 300	-3 515 536	2 502 764
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUKOKONAISUUS					
Investointimenot	-1 020 000	0	-1 020 000	-745 846	274 154
Rahoitusosuudet	175 550	0	175 550	81 686	-93 864
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-844 450	0	-844 450	-664 160	180 290
Kaupunkiympäristölautakunta					
Investointimenot	-520 000	0	-520 000	-47 100	472 900
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-520 000	0	-520 000	-47 100	472 900
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta					
Investointimenot	-500 000	0	-500 000	-698 746	-198 746
Rahoitusosuudet	175 550	0	175 550	81 686	-93 864
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-324 450	0	-324 450	-617 060	-292 610
HYVINVOINNIN PALVELUKOKONAISUUS					
Investointimenot	-500 000	0	-500 000	0	500 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-500 000	0	-500 000	0	500 000

Toteutumisvertailut

VARSINAIS-SUOMEN ALUEPELASTUSLAITOS

Investointimenot	-3 914 300	0	-3 914 300	-2 735 107	1 179 193
Rahoitusosuudet	1 643 320	0	1 643 320	173 804	-1 469 516
Luovutustuotot	170 980	0	170 980	41 587	-129 393
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 100 000	0	-2 100 000	-2 519 715	-419 715

Käytettyjen käsitteiden selitykset:

TA	Talousarvio
Poikkeama	Tilinpäätöksen (toteutuma 2021) poikkeama muutettuun talousarvioon

9.3. Tuloslaskelmaosan toteutusvertailut

Tuloslaskelmaosan toteutusvertailu (sisäiset mukana)

€	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutoksin	Toteutuma 2021	Poikkeama*
TOIMINTATUOTOT	447 202 875	22 582 624	469 785 499	515 179 066	45 393 566
Myyntituotot	148 552 684	-0	148 552 684	144 921 997	-3 630 687
Maksutuotot	63 128 849	494 075	63 622 924	83 930 706	20 307 782
Tuet ja avustukset	36 899 963	22 248 549	59 148 511	80 255 884	21 107 373
Vuokratuotot	165 146 063	0	165 146 063	167 739 996	2 593 933
Muut toimintatuotot	33 475 317	-160 000	33 315 317	38 330 482	5 015 165
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 610 070	0	1 610 070	1 880 560	270 490
TOIMINTAKULUT	-1 589 494 393	-53 631 369	-1 643 125 762	-1 647 560 410	-4 434 648
Henkilöstökulut	-549 680 384	-12 163 843	-561 844 226	-549 603 928	12 240 298
Palvelujen ostot	-753 693 361	-32 303 732	-785 997 094	-788 443 731	-2 446 637
Aineet, tarvikkeet	-53 712 142	-5 573 563	-59 285 705	-63 751 248	-4 465 542
Avustukset	-66 799 742	63 500	-66 736 242	-67 496 383	-760 141
Muut toimintakulut	-165 608 764	-3 653 731	-169 262 495	-178 265 121	-9 002 625
TOIMINTAKATE	-1 140 681 448	-31 048 745	-1 171 730 193	-1 130 500 785	41 229 408
Verotulot ja valtionosuudet	1 143 876 500	0	1 143 876 500	1 195 211 639	51 335 139
Verotulot	847 258 500	0	847 258 500	888 953 302	41 694 802
Kunnan tulovero	652 096 300	0	652 096 300	665 366 440	13 270 140
Kiinteistövero	65 598 000	0	65 598 000	64 856 158	-741 842
Osuus yhteisöveron tuotosta	129 564 200	0	129 564 200	158 730 703	29 166 503
Valtionosuudet	296 618 000	0	296 618 000	306 258 337	9 640 337
Rahoitustuotot ja -kulut	27 300 000	0	27 300 000	29 382 382	2 082 382
Korkotuotot	16 000 000	0	16 000 000	13 056 134	-2 943 866
Muut rahoitustuotot	20 800 000	0	20 800 000	24 923 257	4 123 257
Korkokulut	-9 000 000	0	-9 000 000	-8 291 679	708 321
Muut rahoituskulut	-500 000	0	-500 000	-305 330	194 670
VUOSIKATE	30 495 052	-31 048 745	-553 693	94 093 237	94 646 929
Poistot ja arvonalentumiset	-57 921 884	0	-57 921 884	-57 293 639	628 246
Suunnitelman mukaiset poistot	-57 921 884	0	-57 921 884	-56 854 188	1 067 696
Arvonalentumiset	0	0	0	-439 451	-439 451
TILIKAUDEN TULOS	-27 426 832	-31 048 745	-58 475 577	36 799 598	95 275 175
Varausten ja rahastojen muutokset	1 944 771	0	1 944 771	2 193 769	248 998
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	1 944 771	0	1 944 771	1 124 723	-820 048
Varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0	0	0	1 069 046	1 069 046
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-25 482 061	-31 048 745	-56 530 806	38 993 367	95 524 173

* Toteuma 2021 - TA 2021 muutoksineen

+ tulojen ylitys / menojen alitus

- tulojen alitus / menojen ylitys

Toteutumisvertailut

9.4. Rahoituslaskelmaosan toteutumisvertailut

	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 yhteensä	Toteutuma 2021	Poikkeama*
Vuosikate	30 495 052	-31 048 745	-553 693	94 093 237	94 646 930
Satunnaiset erät	0	0	0		0
Tulorahoituksen korjauserät	-27 898 799	0	-27 898 799	-26 832 324	1 066 475
Toiminnan rahavirta	2 596 253	-31 048 745	-28 452 492	67 260 913	95 713 405
Investointimenot	-112 618 388	-57 649 133	-170 267 521	-140 848 198	29 419 324
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 818 870	0	1 818 870	2 117 109	298 239
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	32 870 980	0	32 870 980	33 812 240	941 260
Investointien rahavirta	-77 928 538	-57 649 133	-135 577 671	-104 918 849	30 658 823
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-75 332 285	-88 697 878	-164 030 163	-37 657 935	126 372 228
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset	-111 300 000	0	-111 300 000	-86 696 184	24 603 816
Antolainasaamisten lisäykset	-115 500 000	0	-115 500 000	-93 634 465	21 865 535
Antolainasaamisten vähennykset	4 200 000	0	4 200 000	6 938 281	2 738 281
Lainakannan muutokset	195 760 000	0	195 760 000	82 976 438	-112 783 562
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	200 000 000	0	200 000 000	90 000 000	-110 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-54 240 000	0	-54 240 000	-54 240 216	-216
Lyhytaikaisten lainojen muutos	50 000 000	0	50 000 000	47 216 654	-2 783 346
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	-11 420 987	-11 420 987
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				571 242	571 242
Vaihto-omaisuuden muutos				433 718	433 718
Saamisten muutokset				-26 604 698	-26 604 698
Korottomien velkojen muutokset				14 178 750	14 178 750
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	84 460 000	0	84 460 000	-15 140 733	-99 600 733
RAHAVAROJEN MUUTOS	9 127 715	-88 697 878	-79 570 163	-52 798 669	26 771 495
Rahavarojen muutos				-52 798 669	
Rahavarat 31.12.				123 938 498	
Rahavarat 1.1.				176 737 166	

*Toteuma 2021 - TA 2021 yhteensä

Tilinpäätöslaskelmat

10. Tilinpäätöslaskelmat

10.1. Tuloslaskelma

	2021 EUR	2020* EUR
Toimintatuotot	340 439 015,85	265 172 163,41
Myyntituotot	92 357 525,52	92 331 230,39
Maksutuotot	83 608 417,74	63 797 480,59
Tuet ja avustukset	79 917 169,46	39 684 493,13
Vuokratuotot	46 902 872,49	46 551 538,06
Muut toimintatuotot	37 653 030,64	22 807 421,24
Valmistus omaan käyttöön	1 880 559,66	1 600 516,04
Toimintakulut	-1 472 775 769,26	-1 388 035 397,62
Henkilöstökulut	-549 603 928,25	-520 167 226,01
Palkat ja palkkiot	-435 921 844,88	-412 307 963,44
Henkilösivukulut	-113 682 083,37	-107 859 262,57
Eläkekulut	-96 189 591,76	-92 357 538,09
Muut henkilösivukulut	-17 492 491,61	-15 501 724,48
Palvelujen ostot	-724 888 220,19	-680 097 784,44
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 538 016,58	-57 713 336,66
Avustukset	-67 300 558,13	-67 571 845,49
Vuokratulot	-63 807 268,16	-57 910 504,71
Muut toimintakulut	-3 637 777,95	-4 574 700,31
Toimintakate	-1 130 456 193,75	-1 121 262 718,17
Verotulot	888 953 301,95	816 676 611,41
Kunnan tulovero	665 366 440,38	654 072 563,62
Kiinteistövero	64 856 158,30	52 411 937,93
Osuus yhteisöveron tuotoista	158 730 703,27	110 192 109,86
Valtionosuudet	306 258 337,00	336 453 937,00
Rahoitustuotot ja -kulut	29 337 791,47	30 538 955,40
Korkotuotot	13 056 134,00	15 788 212,06
Muut rahoitustuotot	24 878 666,45	24 586 873,57
Korkokulut	-8 291 679,03	-7 616 511,31
Muut rahoituskulut	-305 329,95	-2 219 618,92
Vuosikate	94 093 236,67	62 406 785,64
Poistot ja arvonalentumiset	-57 293 638,60	-56 741 434,65
Suunnitelman mukaiset poistot	-56 854 188,00	-56 314 219,39
Arvonalentumiset	-439 450,60	-427 215,26
Tilikauden tulos	36 799 598,07	5 665 350,99
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 124 723,24	-921 895,40
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 069 046,00	3 000 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	38 993 367,31	7 743 455,59

*Vertailutieto oikaistu

10.2. Tase

	2021	2020*
	EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 626 442 018,16	1 460 053 348,36
Aineettomat hyödykkeet	24 184 541,56	20 528 242,53
Aineettomat oikeudet	2 276 403,83	3 535 977,79
Muut pitkävaikutteiset menot	21 872 678,73	11 649 634,84
Ennakkomaksut	35 459,00	5 342 629,90
Aineelliset hyödykkeet	738 692 563,27	697 495 847,96
Maa- ja vesialueet	139 861 521,26	139 233 416,43
Rakennukset	210 614 073,04	209 908 858,58
Kiinteät rakenteet ja laitteet	266 102 216,38	268 766 312,05
Koneet ja kalusto	22 910 461,72	20 254 737,45
Muut aineelliset hyödykkeet	3 608 136,04	3 493 181,69
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	95 596 154,83	55 839 341,76
Sijoitukset	863 564 913,33	742 029 257,87
Osakkeet ja osuudet	293 871 854,84	259 032 383,39
Muut lainasaamiset	569 522 898,49	482 826 714,48
Muut saamiset	170 160,00	170 160,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	44 057 117,48	44 194 303,95
Valtion toimeksiannot	15 367 530,56	16 929 765,20
Lahjoitusrahastojen varat	26 750 577,31	25 551 203,70
Muut toimeksiantojen varat	1 939 009,61	1 713 335,05
VAIHTUVAT VASTAAVAT	257 195 646,83	283 823 336,27
Vaihto-omaisuus	1 783 398,96	2 217 117,36
Aineet ja tarvikkeet	673 447,38	707 517,68
Keskeneräiset tuotteet	1 005 991,74	1 509 599,68
Ennakkomaksut	103 959,84	0,00
Saamiset	131 473 750,18	104 869 052,56
Pitkäaikaiset saamiset	1 933 735,73	1 505 650,51
Lainasaamiset	222 451,04	297 390,57
Muut saamiset	1 711 284,69	1 208 259,94
Lyhytaikaiset saamiset	129 540 014,45	103 363 402,05
Myyntisaamiset	32 237 494,99	16 585 839,84
Lainasaamiset	38 133 573,02	41 807 144,61
Muut saamiset	19 256 317,55	16 877 719,41
Siirtosaamiset	39 912 628,89	28 092 698,19
Rahoitusarvopaperit	40 576 819,84	40 605 676,82
Osakkeet ja osuudet	17 311 291,11	17 703 651,09
Joukkovelkakirjalainasaamiset	23 265 528,73	22 902 025,73
Rahat ja pankkisaamiset	83 361 677,85	136 131 489,53
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 927 694 782,47	1 788 070 988,58

OMA PÄÄOMA	820 535 273,94	781 541 906,63
Peruspääoma	601 956 248,89	601 956 248,89
Muut omat rahastot	22 672,24	22 672,24
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	179 562 985,50	171 819 529,91
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	38 993 367,31	7 743 455,59
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	31 766 481,12	33 960 250,36
Poistoero	31 091 031,23	32 215 754,47
Vapaaehtoiset varaukset	675 449,89	1 744 495,89
PAKOLLISET VARAUKSET	16 773 735,04	11 538 782,77
Eläkevaraukset	2 283 600,00	2 228 133,66
Muut pakolliset varaukset	14 490 135,04	9 310 649,11
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	45 228 424,93	44 794 369,41
Valtion toimeksiannot	15 367 530,65	16 929 765,24
Lahjoitusrahastojen pääomat	27 921 884,67	26 151 269,12
Muut toimeksiantojen pääomat	1 939 009,61	1 713 335,05
VIERAS PÄÄOMA	1 013 390 867,44	916 235 679,41
Pitkäaikainen	500 374 459,47	541 943 904,10
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	485 763 173,23	520 003 389,45
Saadut ennakot	1 216 620,00	660 000,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	13 241 992,30	21 024 141,77
Siirtovelat	152 673,94	256 372,88
Lyhytaikainen	513 016 407,97	374 291 775,31
Joukkovelkakirjalainat	50 000 000,00	50 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	124 240 216,22	4 240 216,22
Lainat muilta luontonantajilta	135 755 604,33	138 538 950,26
Saadut ennakot	176 918,05	80 639,00
Ostovelat	86 812 964,79	66 672 528,33
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	12 949 388,19	19 218 462,64
Siirtovelat	103 081 316,39	95 540 978,86
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 927 694 782,47	1 788 070 988,58

*Vertailutieto oikaistu

10.3. Rahoituslaskelma

	2021 EUR	2020* EUR
Toiminnan rahavirta	67 260 913,13	50 209 109,15
Vuosikate	94 093 236,67	62 406 785,64
Tulorahoituksen korjauserät	-26 832 323,54	-12 197 676,49
Investointien rahavirta	-104 918 848,58	-52 620 831,54
Investointimenot	-140 848 197,59	-75 779 256,01
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 117 108,95	3 382 116,60
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	33 812 240,06	19 776 307,87
Toiminnan ja investointien rahavirta	-37 657 935,45	-2 411 722,39
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-86 696 184,01	-25 034 594,47
Antolainasaamisten lisäykset	-93 634 464,69	-29 500 161,81
Antolainasaamisten vähennykset	6 938 280,68	4 465 567,34
Lainakannan muutokset	82 976 437,85	-28 757 132,81
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	90 000 000,00	110 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-54 240 216,22	-104 240 216,22
Lyhytaikaisten lainojen muutos	47 216 654,07	-34 516 916,59
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-11 420 987,05	-5 597 186,93
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	571 241,99	-2 106 911,02
Vaihto-omaisuuden muutos	433 718,40	-282 119,45
Saamisten muutokset	-26 604 697,62	-7 554 930,56
Korottomien velkojen muutokset	14 178 750,18	4 346 774,10
Rahoituksen rahavirta	-15 140 733,21	-59 388 914,21
Rahavarojen muutos	-52 798 668,66	-61 800 636,60
Rahavarojen muutos	-52 798 668,66	-61 800 636,60
Rahavarat 31.12.	123 938 497,69	176 737 166,35
Rahavarat 1.1.	176 737 166,35	238 537 802,95

*Vertailutieto oikaistu

10.4. Konsernituloslaskelma	2021	2020*
	€	€
Toimintatuotot	1 087 884 508,71	939 766 578,94
Myyntituotot (+)	820 438 688,54	749 107 176,59
Maksutuotot (+)	92 576 854,47	71 549 837,74
Tuet ja avustukset (+)	97 127 394,78	52 859 396,48
Vuokratuotot (+)	33 114 244,58	31 345 585,94
Muut toimintatuotot (+)	44 627 326,34	34 904 582,19
Valmisteverastojen muutos	46 971,64	0,00
Valmistus omaan käyttöön (+)	6 094 702,47	6 042 399,64
Toimintakulut	-2 121 768 773,72	-1 967 472 977,76
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot (-)	-685 949 431,47	-658 061 860,24
Henkilösivukulut		0,00
Eläkekulut (-)	-122 455 029,41	-117 767 188,05
Muut henkilösivukulut (-)	-48 932 521,51	-46 078 756,66
Palvelujen ostot (-)	-656 126 044,68	-634 012 192,75
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-369 035 989,21	-287 893 468,64
Avustukset (-)	-59 587 295,20	-59 576 944,90
Vuokratulot (-)	-75 524 765,89	-71 680 008,40
Muut toimintakulut (-)	-104 157 696,35	-92 402 558,12
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta	17 756 950,54	16 291 421,48
TOIMINTAKATE	-1 009 985 640,36	-1 005 372 577,69
Verotulot	883 822 232,96	812 087 238,57
Valtionosuudet (+)	369 015 780,02	398 248 863,76
Rahoitustuotot- ja kulut	764 504,48	-14 262 463,13
Korkotuotot (+)	13 078 508,59	3 087 098,26
Muut rahoitustuotot (+)	8 559 573,23	5 420 272,83
Korkokulut (-)	-20 253 712,85	-19 523 545,07
Muut rahoituskulut (-)	-619 864,49	-3 246 289,15
VUOSIKATE	243 616 877,10	190 701 061,50
Poistot ja arvonalentumiset	- 151 118 683,53	-146 980 689,72
Suunnitelman mukaiset poistot (-)	-151 357 002,12	-147 084 947,82
Omistuksen eliminointierot	238 318,59	150 101,59
Arvonalentumiset	0,00	-45 843,49
TILIKAUDEN TULOS	92 498 193,57	43 720 371,78
Tilinpäätössiirrot	-14 157,13	150,70
Tilikauden verot	-6 545 560,87	-4 390 065,38
Laskennalliset verot	-3 863 104,65	-2 086 116,74
Vähemmistöosuudet	-2 824 918,82	-2 308 580,58
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	79 250 452,10	34 935 759,78

*Vertailutieto oikaistu

10.5. Konsernitase

VASTAAVAA	2021	2020*
	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 833 973 533,61	2 651 758 210,09
Aineettomat hyödykkeet	36 028 845,83	29 774 112,93
Aineettomat oikeudet	3 670 900,21	4 252 191,33
Muut pitkävaikutteiset menot	31 823 140,64	20 082 560,52
Ennakkomaksut	534 804,98	5 439 361,08
Aineelliset hyödykkeet	2 527 336 046,08	2 398 152 109,60
Maa- ja vesialueet	240 419 404,96	236 103 206,09
Rakennukset	1 251 092 747,73	1 216 183 587,72
Kiinteät rakenteet ja laitteet	559 767 361,62	543 056 907,55
Koneet ja kalusto	92 242 811,03	89 263 623,34
Muut aineelliset hyödykkeet	119 706 565,64	122 893 054,34
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	264 107 155,10	190 651 730,56
Sijoitukset	270 608 641,70	223 831 987,56
Osakkuusyhteisöosuudet	156 372 194,49	115 336 345,62
Osakkeet ja osuudet	83 765 554,98	77 915 975,17
Joukkovelkakirjasaamiset	4 114 780,43	4 425 062,50
Muut lainasaamiset	25 923 475,38	25 719 286,82
Muut saamiset	432 636,42	435 317,45
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	37 623 892,33	35 005 962,92
Valtion toimeksiannot	5 078 036,98	4 765 811,23
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	27 173 224,89	25 901 916,17
Muut toimeksiantojen varat	5 372 630,46	4 338 235,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT	492 553 312,54	428 877 812,79
Vaihto-omaisuus	9 852 078,64	10 781 650,16
Aineet ja tarvikkeet	8 054 537,40	9 023 889,10
Keskeneräiset tuotteet	1 677 792,59	1 522 378,78
Valmiit tuotteet	15 788,81	235 098,55
Ennakkomaksu vaihto-omaisuudesta	103 959,84	283,73
Saamiset	218 209 338,11	158 240 018,49
Pitkäaikaiset saamiset	5 420 565,56	13 333 082,99
Myyntisaamiset	35 019,33	0,00
Lainasaamiset	1 422 451,04	1 497 390,57
Laskennalliset verosaamiset	1 409 354,00	1 453 955,60
Muut saamiset	2 550 343,34	2 729 692,77
Siirtosaamiset	3 397,85	7 652 044,05
Lyhytaikaiset saamiset	212 788 772,55	144 906 935,50
Myyntisaamiset	115 096 145,42	83 472 392,96
Lainasaamiset	239 014,82	29 837,73
Muut saamiset	35 315 738,37	27 849 314,22
Siirtosaamiset	62 137 873,94	33 555 390,59
Rahoitusarvopaperit	68 273 874,07	71 115 163,97
Osakkeet ja osuudet	23 125 245,29	19 804 120,22
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	392 156,85	2 480 654,20
Joukkovelkakirjalainasaamiset	25 628 951,12	24 902 918,31
Muut arvopaperit	19 127 520,81	23 927 471,24
Rahat ja pankkisaamiset	196 218 021,72	188 740 980,17
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 364 150 738,48	3 115 641 985,80

VASTATTAVAA	2021	2020*
	€	€
OMA PÄÄOMA	1 190 365 225,66	1 108 822 212,28
Peruspääoma	601 956 248,89	601 956 248,89
Säätiöiden peruspääomat	29 015 785,03	29 015 785,03
Muut omat rahastot	77 676 516,98	75 383 955,70
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	402 466 222,66	367 530 462,88
Tilikauden yli-/alijäämä	79 250 452,10	34 935 759,78
VÄHEMMISTÖOSUUDET	76 174 966,31	71 714 650,05
PAKOLLISET VARAUKSET	28 599 042,57	22 779 084,27
Eläkevaraukset	2 318 539,36	2 263 836,56
Muut pakolliset varaukset	26 280 503,21	20 515 247,71
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	38 262 033,52	35 538 094,88
Valtion toimeksiannot	5 078 037,08	4 765 811,27
Lahjoitusrahastojen pääomat	28 402 998,22	26 608 566,46
Muut toimeksiantojen pääomat	4 780 998,22	4 163 717,15
VIERAS PÄÄOMA	2 030 749 470,40	1 876 787 944,31
Pitkäaikainen	1 332 615 904,87	1 368 748 404,42
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	1 210 858 275,16	1 225 959 874,65
Lainat julkisyhteisöiltä	40 226 889,75	55 002 451,24
Lainat muilta luotonantajilta	25 125,46	25 125,46
Saadut ennakot	860 504,38	1 150 694,38
Liittymismaksut ja muut velat	54 797 237,13	62 563 468,91
Siirtovelat	152 673,94	256 372,88
Laskennalliset verovelat	25 695 199,05	23 790 416,90
Lyhytaikainen	698 133 565,53	508 039 539,89
Joukkovelkakirjalainat	50 000 000,00	50 000 000,00
Lainat rah. ja vak.laitoksilta	195 284 253,43	50 294 448,29
Lainat julkisyhteisöiltä	7 463 736,75	8 675 248,18
Lainat muilta luotonantajilta	14 639 174,63	47 133 171,90
Saadut ennakot	6 980 659,67	6 457 896,44
Ostovelat	146 187 126,22	107 004 856,16
Liittymismaksut ja muut velat	90 438 557,68	57 798 500,95
Siirtovelat	167 866 635,42	163 315 717,14
Laskennalliset verovelat	19 273 421,73	17 359 700,83
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 364 150 738,48	3 115 641 985,80

*Vertailutieto oikaistu

10.6. Konsernirahoituslaskelma

	2021	2020*
	€	€
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	243 616 877,10	190 701 061,50
Tilikauden verot	-6 545 560,87	-4 390 065,38
Tulorahoituksen korjaukset	-40 522 096,13	-21 404 572,33
	196 549 220,10	164 906 423,80
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-348 746 836,28	-240 304 340,56
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4 859 110,27	4 485 856,49
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	56 678 950,21	26 463 053,22
	-287 208 775,80	-209 355 430,86
Toiminnan ja investointien rahavirta	-90 659 555,70	-44 449 007,06
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-791 407,51	-8 517 990,72
Antolainasaamisten vähennys	900 182,05	2 279 022,20
	108 774,54	-6 238 968,52
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	169 610 745,07	176 531 808,52
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-103 588 768,50	-165 488 247,37
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 385 158,88	-30 702 584,93
	81 407 135,45	-19 659 023,78
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	2 312 481,00	2 167 191,24
Muutokset vähemmistön osuudessa	1 683 070,59	267 576,45
	3 995 551,59	2 434 767,69
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	91 794,36	-2 237 710,93
Vaihto-omaisuuden muutos	757 566,05	-1 877 501,40
Saamisten muutos	-60 076 356,73	-7 904 000,48
Korottomien velkojen muutos	69 010 842,09	7 043 707,58
	9 783 845,77	-4 975 505,23
Rahoituksen rahavirta	95 295 307,35	-28 438 729,85
Rahavarojen muutos	4 635 751,65	-72 887 736,91
Rahavarojen muutos	4 635 751,65	-72 887 736,91
Rahavarat 31.12.	264 491 895,79	259 856 144,14
Rahavarat 1.1.	259 856 144,14	332 743 881,05

*Vertailutieto oikaistu

Tilinpäätöksen liitetiedot

11. Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1. Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tulojen ja menojen kirjaamisperusteet

Menot ja tulot kirjataan suoriteperusteisesti poikkeuksena vähäiset liiketapahtumat sekä verotulot. Verotulot kirjataan tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi.

Eriyttämisvelvoitteen perusteella laadittujen tuloslaskelmien tuotot ja kulut on kohdistettu eriytetyille toiminnoille laskennallisesti noudattaen olennaisilta osin aiheuttamisperiaatetta.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin on kirjattu hankintahinnaltaan yli 10.000 euron realisoitavissa olevat hyödykkeet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja useammasta komponentista koostuvat yhteenkuuluvat kokonaisuudet, jotka tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta vaikuttavat tuotannontekijöinä useamman kuin yhden tilikauden ajan. Uudisrakennukset ja perusparannukset sekä maa- ja vesialueet ovat hankintarajasta riippumatta kirjattu aineellisiin hyödykkeisiin. Kunnossapitomenot kirjataan vuosikuluksi. Tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintahintoihin vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty kohdassa 11.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien osakkeiden ja osuuksien tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden tasearvot perustuvat hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuviin välittömiin menoihin. Vaihto-omaisuuden arvostuksessa on käytetty varastokirjanpidossa painotetun keskiarvon menetelmää tai eräseurattavissa varastoissa erän ostohintaa. Tilikauden päättyessä jäljellä oleva vaihto-omaisuuden hankintameno aktivoidaan ns. alimman arvon periaatteen mukaiseen arvoon.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset sisältävät koron- ja valuuttavaihtosopimuksia ja termiinejä sekä energiatoimialan hyödykejohdannaissopimuksia. Sopimuksia käytetään konsernin varojen, velkojen ja vastuiden suojaukseen tai korkoperusteen muuttamiseen. Johdannaissopimuksilla suojaudutaan korko- ja valuuttariskeiltä. Korkoriskin hallinnan tavoitteena on korkotason muutosten epäedullisten muutosten tasaaminen, kassavirtojen ennakoitavuuden parantaminen sekä korkokustannusten alentaminen. Kaupungin tavoitteena on suojautua korkoliikkeiden aiheuttamilta ylimääräisiltä kustannuksilta sekä pitää lainoista aiheutuva rahoitusrasitus mahdollisimman matalana ja ennakoitavana. Energiatoimialan johdannaissopimukset on hankittu toimialan suojaamistarkoituksessa. Johdannaissopimusten käypäarvo on vuoden lopun markkinahinta, joka sisältää jaksotetut korot. Koron- ja valuuttavaihtosopimusten korot ja lyhytaikaisten termiinien arvot on jaksotettu tuloslaskelmassa. Konserni ei ole luovuttanut koronvaihtosopimusten vastapuolille vakuuksia, mutta eräissä ulkomaisissa johdannaisyleissopimuksissa on sovittu kahdenvälisestä vakuuden luovuttamisesta. Toistaiseksi kaupunki ei ole luovuttanut vakuutta, mutta on saanut vastapuolilta vakuutta. Myös energiatoimialan sopimuksissa on vakuusjärjestelyjä. Lisäksi vastapuoliriskin pienentämiseksi yli 10 vuoden koronvaihtosopimuksissa on yleensä ns. Break Clause -lauseke, jossa molemmat osapuolet voivat purkaa sopimuksen sen hetken markkinahintaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on ilmoitettu liitetiedoissa.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset, velat ja muut sitoumukset on muutettu Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivän kurssiin.

Pakolliset varaukset

Kaupungin eläkesääntöjen perusteella aiheutuva eläkevastuu on merkitty taseeseen Kuntien Eläkevakuutuksen laskelman 31.12.2021 mukaisesti. Vastuu tarkistetaan seuraavan kerran vuonna 2024.

Ympäristövastuut on merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen arvioimalla saastuneen maa-alueen laskentahetken puhdistus- ja/tai kunnostuskustannukset. Käytössä olevan kaatopaikan vastaisiin sulkemis- ja jälkihoitomaihin liittyvä varaus on tilikaudelle 2021 jaksotettu osuus ja se on merkitty tuloslaskelmaan ja taseeseen perustuen kustannuslaskelmiin kaatopaikan pintarakenteiden toteuttamisesta.

Muut erät

Erilliskorvaukset on jaksotettu henkilötasolla ansaintajaksoon perustuen. Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana olevat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaapäivien määriä.

Eläke- ja sosiaaliturvamaksut on laskettu ja kirjattu jaksotettujen palkkojen perusteella käyttäen tammikuun 2022 sosiaalivakuutusmaksut -prosentteja.

2. Esittämistapamuutokset

Ei ilmoitettavaa

3. Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Vertailuvuoden 2020 tuloslaskelman toteutumatietoja on muutettu vastaamaan Valtiokonttorin ylläpitämää kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen raportointia ohjaavaa Aura-käsikirjaa ja sen liitettä 1 Tilien luettelo. Muutos vaikuttaa liitetiedon 9 vuoden 2020 vertailutietoon.

Tilinpäätöslaskelmien vertailuvuoden tietoja on oikaistu, ks. kohta 5. Muutos vaikuttaa liitetietojen 6 ja 13 vuoden 2020 vertailutietoihin.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden aikana kuntien ja valtion taloutta rasitti edelleen koronapandemia. Edellisvuodesta poiketen valtio korvasi koronasta aiheutuvia välittömiä kustannuksia valtionavustuksina, minkä takia toimintakate ei ole vertailukelpoinen.

5. Aikaisempia tilikausia koskevan virheen käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksen 2020 virheiden oikaisujen yhteisvaikutus edellisten tilikausien yli-/alijäämiin on noin - 2,5 milj. euroa. Vastaavasti on oikaistu vuoden 2020 vertailutietoja. Lakisääteisiä tapaturmavakuutusmaksuja on oikaistu 2,1 milj. euroa ja valtiolta lahjoituksena saadun Sepänkatu 1 kiinteistökaupasta saadulla myyntivoiton osuudella - 4,6 milj. euroa on oikaistu Ruiskatu 8 hankintamenoa.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen menetelmät

Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan. Tytäryhteisöt on yhdistelty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Tytäryhtiöiden muodostamissa alakonserneissa keskinäisen omistuksen eliminoinnissa on sovellettu hankintamenomenetelmää. Alakonsernien tytäryhteisöiden hankintojen yhteydessä syntynyt konserniaktiiva on kohdistettu omaisuuseriin ja ne poistetaan vaikutus aikanaan. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovellettua pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konserniyhteisöjen omistussuutta vastaava määrä. Osakkuusyhteisöjen hankintamenon ja hankintahetken oman pääoman ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle lukuun ottamatta alakonsernien osakkuusyhtiöitä, joissa konserniaktiiva on jaksotettu.

Yhteisöt, joiden tilinpäätöstä ei ole toimitettu konsernikirjanpidon laatijalle 3.3.2022 mennessä, on jätetty yhdistelemättä (Pilot Turku Oy ja Turun Kauppaopetussäätiö). Yhdistelemättä on jätetty myös seuraavat konserniin kuuluvat yhteisöt, koska on katsottu, ettei yhdistely ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (KPL 6:3 §).

- Koy Turun Autopiha
- Koy Paashuolto
- Forum Marinum säätiö
- Museoalus Sigynin säätiö
- Turun kaupungin Työterveyshuolto Oy
- Turun Musiikkijuhlasäätiö
- Turku Touring Oy
- Kärkulla samkommun
- PASSAA palvelut Oy
- KOy Auran Perusyhtiö I

Osakkuusyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä yhteisöt, joiden merkitys omaan pääomaan on vähäinen.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Edellä mainittujen yhteisöjen samanaikainenkaan yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna konsernitilinpäätöksen antamaa oikeaa ja riittävästä kuvaa konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhdistelemättä jättämisen vaikutus on selvitetty liitteessä omistukset muissa yhteisöissä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen tuloslaskelmiin merkityt olennaiset sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty konsernituloslaskelmaa laadittaessa. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty konsernitilinpäätöksen laadittaessa. Olennaiset vaihto- ja käyttöomaisuuteen sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty siltä osin, kun ne ovat tiedossa. Konsernin sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu. Vertailuvuoden konsernitulosta heikentää 1,1 milj. euroa vuonna 2015 eliminoimatta jäänyt tytäryhtiön sisäinen kate.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poistot on yhdistelty toimialakohtaisen suunnitelmapoistolaskennan mukaan. Kiinteistö- ja asuntoyhteisöihin, jotka noudattavat lyhennysmaksusuunnitelmien mukaista poistolaskentakäytäntöä, sovelletaan kiinteistötoimialalle soveltuvaa suunnitelmapoistojen laskentaa. Olennaisilta osin muiden kiinteistö- ja asuntotytäryhteisöjen alipoistot on oikaistu emon poistosuunnitelman mukaisiksi niiltä osin kuin ne ovat tiedossa. Osakkuusyhteisö Turun Teknologiakiinteistöt Oy:n omistamien tytäryhteisöjen poistoja ei ole oikaistu emon poistosuunnitelman mukaisiksi, eikä puuttuvan oikaisun vaikutusta tulokseen tai edellisen tilikauden ylijäämään ole pystytty arvioimaan. Ennen 1.1.1997 yhtiötettyjen toimintojen käyttöomaisuuden sisäiset katteet on eliminoitu.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaisuudessaan pitkäaikaisena vieraana pääomana.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omaan pääomaan kuuluvista eristä.

Poikkeavat tilikaudet

Kaikilla yhdisteltävillä yhteisöillä on sama tilikausi.

Laskentaperiaatteiden yhdenmukaistaminen

Rakennusten arvoon tilikaudella aktivoidut korkomenot ovat konsernitilinpäätöstä laadittaessa oikaistu korkokuluksi. Arvonkorotukset on peruutettu.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Tytäryhteisöistä on ensimmäistä kertaa tilikaudella 2021 yhdistelty TVT-Asunnot Oy:n tytäryhteisö Asunto-osakeyhtiö Raision Sointu 2, Asunto-osakeyhtiö Raision Mansikka ja Asunto-osakeyhtiö Eerikinhovi Kaarina.

Tytäryhteisö TVT-Asunnot Oy fuusioi omistamansa yhtiön As Oy Turun Linkkitornin TVT-Asunnot konsernin emoyhtiöön. Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy fuusioi omistamansa yhtiön As Oy Ruustinnanmäki Raision.

Tytäryhtiö Kuntec Oy myi omistamansa yhtiön Flör Kukka ja Puutarha Oy kaikki osakkeet konsernin ulkopuoliselle toimijalle tilikauden 2021 lopussa.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Tuloslaskelman vertailuvuodelle 2020 on oikaistu tapaturmavakuutusmaksujen 2020 korjaukset muihin henkilösivukuluihin 2,1 milj. euroa. Sepänkatu 1 kiinteistön myyntivoittoa on oikaistu vertailuvuodelle 2020 muihin toimintatuottoihin -4,6 milj. euroa. Turun Aikuiskoulutus-
säätiön rakennusten arvonalentumisia on oikaistu vertailuvuodelle 1,4 milj. euroa.

Taseen vertailuvuodelle 2020 on oikaistu rakennusten arvoa -3,2 milj. euroa. Liittymismaksuista ja muista veloista on oikaistu tapaturma-
vakuutusmaksuja -2,1 milj. euroa.

Rahoituslaskelman vertailuvuotta 2020 on oikaistu 4,6 milj. eurolla vuosikatteeseen, tulorahoituksen korjauseriin, investointimenoihin
sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin. Tapaturmavakuutusmaksuja on oikaistu rahoituslaskelman vuosikatteeseen ja
korottomien velkojen muutoksiin 2,1 milj. euroa.

Liitetietoa 6 toimintatuotot tehtävälueittain on korjattu konsernihallinnon toimintatuottojen osalta 4,6 milj. euroa. Liitetietoa 13 pysyvien
vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot on korjattu maa -ja vesialueiden sekä rakennusten myyntivoittojen osalta 4,6 milj. eu-
roa. Liitetietoa 25 oman pääoman erittely on korjattu vertailuvuoden tilikauden yli-/alijäämän osalta 1,0 milj. euroa. Liitetietoa 30 koroton
vieras pääoma on korjattu velat muille/ muut velat 2,1 milj. euroa.

Tunnuslukuja on korjattu vertailuvuoden 2020 osalta:

Toimintatuotot/Toimintakulut, % muutos -0,2 %

Vuosikate/Poistot,% muutos -0,4 %

Vuosikate, € / asukas muutos -12

Suhteellinen velkaantuneisuus, % muutos 0,1 %

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 € muutos -1 046

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas muutos -5

Investointien tulorahoitus, % muutos 0,6 %

Lainanhoitokate muutos 0,1

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., 1000 € muutos 2 132

Tilinpäätöksen laadinnan jälkeen esille tulleet asiat

Tilinpäätöksen laadinnan jälkeen on tullut tarkastuksessa esille, että Turun TeknologiaKiinteistöt Oy:n osingonjako on käsitelty
osakkuusyhteisön yhdistelyssä virheellisesti, josta aiheutuu noin -2,0 milj. euron vaikutus konsernin tilikauden ylijäämään. Edellä mainittu
huomioon ottaen konsernin tilikauden ylijäämä olisi noin 77,3 milj. euroa. Virhe tullaan korjaamaan vuoden 2022 konsernitilinpäätöksessä.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Konsernihallinto	75 054 349,74	46 739 671,96	89 147 167,56	59 545 896,60
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	576 089 385,30	511 775 432,64	72 675 769,80	73 195 807,30
Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus	300 637 335,89	254 337 980,43	110 183 189,20	69 388 616,28
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	59 952 036,80	59 944 921,03	21 569 854,68	23 531 643,60
Vapaa-ajan palvelukokonaisuus	8 374 013,65	7 406 314,91	8 414 918,65	7 439 098,32
Työllisyyden palvelukokonaisuus *	5 282 363,37	0,00	5 354 699,83	0,00
Muut toimielimet ja yhteisöt	62 495 023,96	59 562 257,97	33 093 416,13	32 071 101,31
Toimintatuotot yhteensä	1 087 884 508,71	939 766 578,94	340 439 015,85	265 172 163,41

* Uutena Työllisyyden palvelukokonaisuus.

7. Verotulojen erittely

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Kunnan tulovero	665 366 440,38	654 072 563,62
Osuus yhteisöveron tuotosta	158 730 703,27	110 192 109,86
Kiinteistövero	64 856 158,30	52 411 937,93
Verotulot yhteensä	888 953 301,95	816 676 611,41

8. Valtionosuuksien erittely

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	175 200 579,00	204 091 331,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tassa	-1 969 560,00	-715 644,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	45 707 722,00	46 162 187,00
Verotulomenetysten korvaus	87 319 596,00	86 916 063,00
Valtionosuudet yhteensä	306 258 337,00	336 453 937,00

9. Palvelujen ostojen erittely

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	415 218 222,56	398 953 648,66
Muiden palvelujen ostot	309 669 997,63	281 144 135,78
Palvelujen ostot yhteensä	724 888 220,19	680 097 784,44

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

Turun kaupunki		
	2021	2020
Perussuomalaiset	18 455,41	582,80
Suomen Keskusta	4 997,62	4 800,00
Kansallinen Kokoomus	38 400,00	39 400,00
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	29 800,00	28 800,00
Vihreä liitto	29 600,00	33 600,00
Vasemmistoliitto	27 800,00	28 800,00
Suomen ruotsalainen kansanpuolue	3 040,00	3 040,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	152 093,03	139 022,80

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kv 12.11.2018 § 214 Poistosuunnitelman perusteet

Kh 10.12.2018 § 481 Pysyvien vastaavien kirjanpito- ja poistolaskentaohjeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden laskennassa käytettävä poistosuunnitelma**AINEETTOMAT HYÖDYKKEET**

KEHITTÄMISMENOT	5 v
AINEETTOMAT OIKEUDET	tasapoisto vuotta
ATK-ohjelmistojen lisenssioikeudet	5 v
Muut aineettomat oikeudet	5 v
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	tasapoisto vuotta
ATK-ohjelmistot (ei lisenssit)	5 v
Osallistuminen toisen yhteisön tiehankkeisiin	20 v
Osallistuminen toisen yhteisön ratahankkeisiin	40 v
Osallistuminen toisen yhteisön väylähankkeisiin	20 v
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	10 v
Muut	5 v
ENNAKKOMAKSUT	ei poisteta
Ennakot aineettomista hyödykkeistä	
Ennakot muista pitkävaikutteisista menoista	

AINEELLISET HYÖDYKKEET

MAA- JA VESIALUEET	ei poisteta
Maa- ja vesialueet	
-maa- ja vesialueet	
-kiinteistöjen liittymismaksut	
-kiinteistöjen vuokraoikeudet ja niihin liittyvät liittymismaksut	

Tilinpäätöksen liitetiedot

Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset

RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT	tasapoisto vuotta
Asuinrakennukset	
-betonisiet/teräksiset asuinrakennukset	45 v
-puiset asuinrakennukset	35 v
-perusparannukset	15 v
Hallinto- ja laitosrakennukset	
-betonisiet/teräksiset hallinto- ja laitosrakennukset	40 v
-puiset hallinto- ja laitosrakennukset	30 v
-perusparannukset	15 v
Tehdas- ja tuotantorakennukset	
-tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v
-perusparannukset	15 v
Muut rakennukset	
-muut rakennukset	15 v
-perusparannukset	15 v
Kalliosuojat ja – tunnelit	40 v

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	tasapoisto vuotta
Maa- ja vesirakenteet	
-kadut, tiet, torit, puistot	20 v
-teko- ja säännöstelyaltaat, padot	30 v
-sillat, laiturit, uimalat	20 v
-muut maa- ja vesirakenteet	20 v
-vedenjakuverkosto	30 v
-viemäriverkko	30 v
-kaukolämpöverkko	20 v
-sähköjohdot, muuntoasemat ja ulkovalaistuslaitteet (muut kuin katuihin, teihin ja siltoihin liittyvät)	20 v
-puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	12 v
-muut putki- ja kaapeliverkot	20 v
-vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	12 v
-energiatuotannolliset laitoskoneet ja laitteet	20 v
-kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	20 v
-liikenteen ohjauslaitteet	12 v
-muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 v

KONEET JA KALUSTO	tasapoisto vuotta
-rautaistet alukset	15 v
-puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 v
-raskaat ajoneuvot (kuorma-autot, linja-autot, paloautot yms.)	10 v
-muut kuljetusvälineet (henkilöautot, pakettiautot, sairausautot yms.)	5 v
-muut liikkuvat työkoneet	7 v
-henk.koht. tietokoneet ja tulostimet, päätelaitteet	3 v
-mini- ja suurtietokoneet, yhteiskäyttöiset tulostimet sekä verkot	5 v
-muut raskaat koneet	7 v
-muut kevyet koneet	5 v
-sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 v
-ensikertainen kalustaminen	5 v
-muut koneet ja kalusto	3 v

MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET

Luonnonvarat	käytön mukaan
--------------	---------------

Arvo- ja taide-esineet	ei poisteta
Muut aineelliset hyödykkeet (ns. kasvatettavat varat)	5-20 v
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT	ei poisteta
Ennakkomaksut	
Keskeneräiset hankinnat	
SIJOITUKSET	ei poisteta
OSAKKEET JA OSUUDET	

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevaraus 1.1.	2 263 836,56	2 786 387,06	2 228 133,66	2 749 309,80
Lisäykset	497 231,51	0,00	497 231,51	0,00
Vähennykset	-442 528,71	-522 550,50	-441 765,17	-521 176,14
Eläkevaraus 31.12.	2 318 539,36	2 263 836,56	2 283 600,00	2 228 133,66
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 1.1.	8 388 258,43	5 459 007,75	8 388 258,43	5 459 007,75
Lisäykset	6 067 000,00	3 937 000,00	6 067 000,00	3 937 000,00
Vähennykset	-940 558,67	-1 007 749,32	-940 558,67	-1 007 749,32
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	13 514 699,76	8 388 258,43	13 514 699,76	8 388 258,43
Oikeudenkäyntivaraus 1.1.	858 173,49	695 884,83	858 173,49	695 884,83
Lisäykset	932 561,72	343 422,49	932 561,72	343 422,49
Vähennykset	-879 517,12	-181 133,83	-879 517,12	-181 133,83
Oikeudenkäyntivaraus 31.12.	911 218,09	858 173,49	911 218,09	858 173,49
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	10 744 598,60	10 738 980,20	0,00	0,00
Lisäykset	558 769,57	5 618,40	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	11 303 368,17	10 744 598,60	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	524 217,19	64 217,19	64 217,19	64 217,19
Lisäykset	267 000,00	460 000,00	0,00	0,00
Vähennykset	-240 000,00	0,00	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	551 217,19	524 217,19	64 217,19	64 217,19
Muutokset yhteensä	5 819 958,30	3 034 607,23	5 234 952,27	2 570 363,20

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	28 342 055,12	16 900 761,30	31 116 981,63	16 900 761,30
Rakennusten myyntivoitot	1 085 155,82	2 263 894,30	656 122,65	332 000,00
Osakkeiden myyntivoitot	252 584,43	0,00	252 584,43	0,00
Muut myyntivoitot	685 139,69	1 377 684,22	41 587,10	276 428,76
Myyntivoitot yhteensä	30 364 935,06	20 542 339,82	32 067 275,81	17 509 190,06
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	0,00	1 718 024,60	0,00	1 718 024,60
Muut myyntitappiot	746 372,85	1 144 127,23	0,00	1 023 125,77
Myyntitappiot yhteensä	746 372,85	2 862 151,83	0,00	2 741 150,37

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	21 502 009,73	21 000 100,00
Osinkotuotot muista yhtiöistä	1 113 029,30	765 465,39
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	671,80	671,80
Yhteensä	22 615 710,83	21 766 237,19

16. Poistoeron muutokset

Turun kaupungin poistoeroihin ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa.

TASEEN LIITETIEDOT

17. Kuluiksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa

18. Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	19 108 525,04	17 026 968,02
Lisäykset tilikauden aikana	28 193,38	1 935 562,02
Siirrot erien välillä	0,00	145 995,00
Hankintameno 31.12.	19 136 718,42	19 108 525,04
Kertyneet poistot 1.1.	-15 572 547,25	-14 678 151,31
Tilikauden poistot	-1 287 767,34	-894 395,94
Kertyneet poistot 31.12.	-16 860 314,59	-15 572 547,25
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 276 403,83	3 535 977,79
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	46 894 714,61	44 931 596,58
Lisäykset tilikauden aikana	9 057 714,88	3 287 114,24
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-1 662 834,20
Siirrot erien välillä	5 342 629,90	338 837,99
Hankintameno 31.12.	61 295 059,39	46 894 714,61
Kertyneet poistot 1.1.	-35 245 079,77	-31 817 992,50
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	1 021 319,70
Tilikauden poistot	-4 177 300,89	-4 448 406,97
Kertyneet poistot 31.12.	-39 422 380,66	-35 245 079,77
Kirjanpitoarvo 31.12.	21 872 678,73	11 649 634,84
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	5 342 629,90	484 832,99
Lisäykset tilikauden aikana	35 459,00	5 342 629,90
Siirrot erien välillä	-5 342 629,90	-484 832,99
Hankintameno 31.12.	35 459,00	5 342 629,90
Kirjanpitoarvo 31.12.	35 459,00	5 342 629,90

Tilinpäätöksen liitetiedot

Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	139 233 416,43	140 038 951,79
Lisäykset tilikauden aikana	1 974 152,17	3 561 507,32
Vähennykset tilikauden aikana	-1 659 413,47	-2 953 261,56
Siirrot erien välillä	313 366,13	-1 413 781,12
Hankintameno 31.12.	139 861 521,26	139 233 416,43
Kirjanpitoarvo 31.12.	139 861 521,26	139 233 416,43
Rakennukset		
Hankintameno 1.1.	770 874 771,50	781 385 664,65
Lisäykset tilikauden aikana	20 854 165,16	6 373 789,22
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-220 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-10 704 437,87	-41 175 848,18
Siirrot erien välillä	3 495 846,13	24 511 165,81
Hankintameno 31.12.	784 520 344,92	770 874 771,50
Kertyneet poistot 1.1.	-560 965 912,92	-578 101 656,36
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	10 619 360,52	40 800 101,33
Tilikauden poistot	-23 120 268,88	-23 282 986,12
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-439 450,60	-381 371,77
Kertyneet poistot 31.12.	-573 906 271,88	-560 965 912,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	210 614 073,04	209 908 858,58
Poistoero 1.1.	19 518 665,70	17 528 487,98
Poistoeron lisäys tilikauden aikana	0,00	3 000 000,00
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-1 076 488,95	-1 009 822,28
Kertynyt erotus 31.12	18 442 176,75	19 518 665,70
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Hankintameno 1.1.	712 503 278,90	697 811 476,81
Lisäykset tilikauden aikana	9 885 134,70	8 707 725,33
Rahoitusosuudet tilikaudella	-215 437,87	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-34 850,00
Siirrot erien välillä	10 589 851,07	6 018 926,76
Hankintameno 31.12.	732 762 826,80	712 503 278,90
Kertyneet poistot 1.1.	-443 736 966,85	-421 006 915,79
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	27 962,56
Tilikauden poistot	-22 923 643,57	-22 758 013,62
Kertyneet poistot 31.12.	-466 660 610,42	-443 736 966,85
Kirjanpitoarvo 31.12.	266 102 216,38	268 766 312,05

Poistoero 1.1.	12 697 088,77	13 765 371,09
Poistoeron lisäys tilikauden aikana	1 069 046,00	0,00
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-1 117 280,29	-1 068 282,32
Kertynyt erotus 31.12	12 648 854,48	12 697 088,77
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	92 654 549,93	84 126 494,65
Lisäykset tilikauden aikana	5 980 533,57	8 306 506,22
Rahoitusosuudet tilikaudella	-255 490,33	-2 965 883,23
Vähennykset tilikauden aikana	-120 133,58	-762 065,38
Siirrot erien välillä	2 275 888,35	3 949 497,67
Hankintameno 31.12.	100 535 347,94	92 654 549,93
Kertyneet poistot 1.1.	-72 399 812,48	-68 231 461,12
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	120 133,58	762 065,38
Tilikauden poistot	-5 345 207,32	-4 930 416,74
Kertyneet poistot 31.12.	-77 624 886,22	-72 399 812,48
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 910 461,72	20 254 737,45
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	3 493 181,69	3 310 922,31
Lisäykset tilikauden aikana	114 954,35	158 980,75
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-11 868,55
Siirrot erien välillä	0,00	35 147,18
Hankintameno 31.12.	3 608 136,04	3 493 181,69
Kertyneet arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	-11 868,55
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	11 868,55
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 608 136,04	3 493 181,69
Ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	1 100 766,13	1 229 766,13
Lisäykset tilikauden aikana	410 000,00	546 000,00
Siirrot erien välillä	-590 766,13	-675 000,00
Hankintameno 31.12.	920 000,00	1 100 766,13
Kirjanpitoarvo 31.12.	920 000,00	1 100 766,13
Keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	54 784 419,12	52 174 012,75
Lisäykset tilikauden aikana	57 667 945,50	36 777 513,04
Rahoitusosuudet tilikaudella	-1 646 180,75	-196 233,37
Siirrot erien välillä	-16 084 185,55	-33 970 873,30
Hankintameno 31.12.	94 721 998,32	54 784 419,12
Kertyneet arvonalennukset ja niiden palautukset	-45 843,49	0,00
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	-45 843,49
Kirjanpitoarvo 31.12.	94 676 154,83	54 738 575,63

Tilinpäätöksen liitetiedot

Sijoitukset		
Tytäryhteisöosakkeet		
Hankintameno 1.1.	154 246 835,86	153 460 197,47
Lisäykset tilikauden aikana	126 393,52	234 949,10
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-993 227,71
Siirrot erien välillä	0,00	1 544 917,00
Hankintameno 31.12.	154 373 229,38	154 246 835,86
Kirjanpitoarvo 31.12.	154 373 229,38	154 246 835,86
Kuntayhtymäosuudet		
Hankintameno 1.1.	54 483 160,97	54 483 160,97
Hankintameno 31.12.	54 483 160,97	54 483 160,97
Kirjanpitoarvo 31.12.	54 483 160,97	54 483 160,97
Osakkuusyhteisöosakkeet		
Hankintameno 1.1.	43 842 280,71	43 720 618,43
Lisäykset tilikauden aikana	33 444 180,36	159 000,00
Vähennykset	-228,99	-37 337,72
Hankintameno 31.12.	77 286 232,08	43 842 280,71
Kirjanpitoarvo 31.12.	77 286 232,08	43 842 280,71
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	6 460 105,85	6 072 419,38
Lisäykset tilikauden aikana	1 269 371,00	387 978,87
Vähennykset tilikauden aikana	-244,44	-292,40
Hankintameno 31.12.	7 729 232,41	6 460 105,85
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 729 232,41	6 460 105,85
Joukkovelkakirjalainasaamiset, muut laina- ja muut saamiset		
Saamiset konserniyhteisöt		
Hankintameno 1.1.	481 500 462,66	456 441 530,00
Lisäykset tilikauden aikana	93 628 856,00	29 500 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	-6 913 780,68	-4 441 067,34
Hankintameno 31.12.	568 215 537,98	481 500 462,66
Kirjanpitoarvo 31.12.	568 215 537,98	481 500 462,66
Saamiset muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1.	1 496 411,82	1 520 750,01
Lisäykset tilikauden aikana	5 608,69	161,81
Vähennykset tilikauden aikana	-24 500,00	-24 500,00
Hankintameno 31.12.	1 477 520,51	1 496 411,82
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 477 520,51	1 496 411,82

20.-22. Omistukset muissa yhteisöissä

Turun kaupungin määräysvaltaan kuuluvat yhteisöt

Y-tunnus	Kun- nan omis- tus- osuus %	Kon- sernin omis- tus- osuus % *	Ääni- vallan osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta (€)	Konsernin osuus vie- raasta pää- omasta (€)	Konsernin osuus tilii- kauden tu- loksesta (€)	
Tytäryhteisöt							
Asunto- ja kiinteistöliiketoiminta							
Koy Paakkarlanpuisto	0217761-9	58,0	78,0	78,0	2 149 268,61	46 619,06	32 829,98
Koy Turun Monitoimihalli **	0816425-3	60,3	60,3	87,0	14 781 035,59	2 454 569,25	1 728,87
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	0142348-6		53,8	53,8	23 973 494,76	73 036 230,35	1 163 840,02
Koy Turun Syvälahden koulu	2679106-6	100,0	100,0	100,0	2 520,98	27 806 759,06	74 873,82
Koy Turun kaupunginteatteri	2630426-4	100,0	100,0	100,0	2 935 666,64	35 405 133,70	4,53
Koy Turun Yli-Maarian koulu	2733503-8	100,0	100,0	100,0	2 503,59	21 382 062,42	177 341,80
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	0831852-3	56,7	56,7	56,7	23 173 291,08	77 775 172,34	0,00
Koy Auran Perusyhtiö I	3154412-3		100,0	100,0	315 988,00	198 000,00	0,00
TVT Asunnot konserni	0872109-9	100,0	100,0	100,0	130 155 976,95	508 938 119,39	7 927 586,10
Koy Rukki	0220442-9		52,0	52,0	60 145,59	16 053,14	1,90
Asoy Ristisompa	0143268-1		51,0	51,0	234 809,84	236 777,48	14,96
Koy Turun Puistovalkama ***	0941804-0	30,4	69,6	69,6	3 470 229,55	2 286 783,60	0,59
Koy Vähähuhko	0143713-2		100,0	100,0	2 526 354,37	37 818,26	45 327,89
Turun Osakehuoneistot Oy	2344610-1		100,0	100,0	3 864 888,49	9 272 921,75	258 664,52
Turun Palvelutilat Oy	2554156-7		100,0	100,0	2 546,40	16 190 966,04	6,25
Koy Turun Kulkurin Valssi	2735243-6		100,0	100,0	2 647,34	14 603 020,71	8,12
Turun Päiväkodit Oy	2810676-3		100,0	100,0	33 203,95	15 848 351,58	-107 127,05
TVT Kodit Oy	3138241-1		100,0	100,0	71 883,11	959 959,76	-97,89
Asunto Oy Laaksolankulma Kaarina	1508556-1		100,0	100,0	258 141,08	13 202 325,97	8,55
As Oy Raison Sointu 2	3195079-7		100,0	100,0	339 911,00	422 464,26	0,00
As Oy Raison Mansikka	0138243-4		100,0	100,0	543 063,94	857 919,78	-125 178,34
As Oy Eerikinhoivi Kaarina	1508762-0		100,0	100,0	653 325,00	3 460 870,52	0,00
Koy Paakkarlanpuisto *	0217761-9		20,0	20,0	551 094,52	11 953,60	8 417,94
KKOY Runosmäen monitoimitalo	3152976-7	75,0	75,0	75,0	2 681,00	782 255,78	0,00
Koy Turun Toripaviljongit	3113402-8	70,0	70,0	70,0	148,80	5 804 167,09	98,26
Elinkeinotoiminta ja muu liiketoiminta							
Turun Aikuiskoulutussäätiö konserni	0142247-5		100,0	100,0	20 021 181,92	5 376 155,16	-2 099 842,52
Koy Turun Artukaistentie 13	0934701-9		100,0	100,0	6 633 949,90	5 340 543,63	0,00
Koneteknologiakeskus Turku Oy *	1949777-4		7,3	7,3	26 114,46	10 560,56	-14 385,06
Ruissalon Marjaniemi Oy	2422482-6		100,0	100,0	-114 230,27	236 540,62	3 191,82
Turun TAITO-Koulutus Oy *	3096094-2		20,0	20,0	105 466,54	57 507,69	79 386,83
Täsmäosaajat Oy	2814701-2		100,0	100,0	12 756,43	192 351,01	-10 734,81
Oy Turku Energia Ab konserni	0984944-9	100,0	100,0	100,0	174 003 467,00	296 433 590,00	31 317 961,00
Turku Energia Sähköverkot Oy	2001717-6		100,0	100,0	6 040 126,00	57 357 295,00	170 521,00
Turun Seudun Kaukolämpö Oy	0300342-6		60,8	60,8	253 128,54	1 588 048,31	1 954,60
Turun Satama konserni	2322326-6	100,0	100,0	100,0	31 152 804,27	56 881 003,25	2 167 662,72
Turun Vapaavarasto Oy	0141951-6		85,5	85,5	2 953 024,48	2 078 679,57	35 407,01
Myllykoti Oy	0826727-9	100,0	100,0	100,0	529 371,00	665 334,50	-131 221,81
Turun Vesihuolto Oy	1028215-2	100,0	100,0	100,0	32 305 614,68	113 369 206,39	861 149,28
Turun Seudun Puhdistamo Oy	1774713-5	59,9	59,9	59,9	12 906 756,38	52 833 426,57	17 646,46
Turun Seudun Vesi Oy	0141915-3	64,7	64,7	64,7	9 387 907,42	94 651 065,15	1,40
Turun Kaupunkiliikenne Oy	2240669-3	100,0	100,0	100,0	3 067 976,47	2 307 678,88	1 784 228,62
Kuntec Oy konserni	2434427-0	100,0	100,0	100,0	2 641 938,57	1 212 298,67	-265 748,63
Flör Kukka ja Puutarha Oy	1966860-9		100,0	100,0	451 381,72	274 954,51	-274 739,25
Blue Industry Park Oy	2443161-4	100,0	100,0	100,0	2 120 093,58	39 116,66	-255 953,68
Turun Kaupunginteatteri Oy	2496346-9	100,0	100,0	100,0	2 400 827,52	3 328 819,34	128 279,74

Tilinpäätöksen liitetiedot

Turun ammattikorkeakoulu Oy	2528160-3	91,0	91,0	91,0	28 199 430,60	19 793 233,47	1 386 056,12
Koneteknologiakeskus Turku Oy	1949777-4	18,8	58,1	58,1	208 915,67	84 484,49	-115 080,50
Turku International Oy Ltd	2667334-2	100,0	100,0	100,0	29 945,62	3 499,64	-42 714,29
Turku Science Park konserni	2322323-1	87,8	87,8	87,8	3 774 178,43	2 762 062,41	274 836,47
Turun Seudun Kehitys Oy	2779774-2		57,4	57,4	53 356,85	736 709,80	13 066,11
Turun teknologia- ja tiedepuisto Oy	3006704-6		100,0	100,0	1 665,95	492 925,39	0,00
Arkea Oy	2443151-8	99,7	99,7	99,7	3 300 673,25	10 090 096,69	79 684,48
Logomon tapahtumatilat Oy	2921497-7	51,0	51,0	51,0	5 289 949,98	8 355 390,19	-97 325,84
Turku City Data Oy	2998382-1	100,0	100,0	100,0	404 094,11	56 817,05	-193 938,77
Turun musiikinopetus Oy	2962876-6	100,0	100,0	100,0	773 236,19	1 761 306,32	-316 885,60
Turun TAITO-Koulutus Oy	3096094-2	80,0	100,0	100,0	527 332,72	287 538,44	396 934,16
Turku 2029 säätiö	2934847-3	100,0	100,0	100,0	32 267 799,05	5 047,66	2 680 508,81

Kuntayhtymät

Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin konserni	0828255-9	30,5	30,5	30,5	61 889 135,74	89 505 961,13	4 507 032,02
Tyks:n koulutus- ja tutkimussäätiö	1670791-6		100,0	100,0	3 748 612,18	9 611,28	220 135,97
Tyks:n koulutus- ja vapaa-ajanviettok. säätiö	0591167-1		100,0	100,0	33 430,37	2 593,91	-3 531,55
Länsirannikon Työterveys Oy	2519386-5		84,0	84,0	1 127 732,80	1 034 862,98	-25 707,84
Varsinais-Suomen Erityishuoltopiirin konserni	0136167-6	39,2	39,2	39,2	2 568 968,87	9 356 782,28	438 217,59
Varsinais-Suomen Liitto	0922305-9	41,5	41,5	41,5	1 005 408,82	776 701,30	-4 139,91

Osakkuusyhteisöt

Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin konserni							
2M-IT Oy	2859795-3		36,8	36,8	3 001 034,94	8 272 327,77	722 742,48
Kaarea Oy	2925981-7		34,5	34,5	1 712 623,97	1 885 302,28	382 785,80
Koy Kuskinkuja	0608362-8		31,6	31,6	531 506,61	13 845,32	-191,99
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy	3172148-4		26,4	26,4	291 525,83	2 858 291,33	271 739,61
Suomen Keskinäinen Potilasvak.yhtiö	3146137-9		24,3	24,3	7 823 807,83	12 452 342,90	200 939,77
Oy Turku Energia Ab konserni							
Svartisen Holding A/S			34,7	34,7	24 047 240,69	80 008 834,61	1 544 805,01
Turun Seudun Energiantuotanto Oy	1730092-3		43,5	43,5	26 725 241,10	117 242 820,64	9 925 533,00
Kolsin Voima Oy	2592000-6		22,5	22,5	8 311 252,03	54 913 633,62	-710 944,52
TVT Asunnot Oy konserni							
As Oy Turun Karjakuja 56	0143490-0		38,3	38,3	133 362,89	1 264,30	15,83
As Oy Tornikartio	0599306-4		31,4	31,4	758 086,19	4 847,93	-1 825,32
As Oy Talolankatu 6	0601220-5		28,6	28,6	400 683,02	2 549,25	8,46
Koy Jyrkkälänpolku	0142639-6		42,3	42,3	7 484,24	7 424 495,90	5,32
As Oy Turun Pernonpuisto	0143122-4		40,2	40,2	299 428,57	23 660,44	15,85
Akseli Kiinteistöpalvelut Oy *	1889742-6		21,4	21,4	519 483,47	680 621,42	2 333,19
Haritun Huolto Oy *	0483727-0		28,0	28,0	7 184,26	97 054,19	-45 577,55
Jäkärälän Huolto Oy	0397623-6		25,5	25,5	97 788,20	29 257,58	5 158,77
Mesipolun Autokatos Oy	0662510-8		23,5	23,5	7 126,96	277,34	167,31
Pernon Huolto Oy	0276615-7		20,1	20,1	1 289,44	286,61	511,15
Varissuon Lämpö Oy *	1889741-8		19,3	19,3	1 398 249,21	162 474,76	-14 849,89
As Oy Käsityömestari	0429349-6		32,8	32,8	955 161,15	191 554,64	1 326,19
Kaarea Oy	2925981-7	46,0	46,0	46,0	2 282 878,89	2 513 054,15	510 242,55
Koy Myllysarka	0528093-7	47,6	47,6	47,6	777 512,52	2 425,35	-30 214,52
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	1868393-8	23,0	23,0	23,0	4 105 466,72	2 383 945,94	406 023,18
Turun TeknologiaKiinteistöt Oy konserni	2349955-3	38,4	47,9	47,9	115 709 798,35	112 573 921,47	6 797 559,59
Koy Educity	0811012-4		100,0	100,0	59 858 095,31	613 662,86	0,00
Koy Biocity	0249601-1		100,0	100,0	49 235 945,27	3 361 939,82	264,17
Koy Datacity	0282387-9		99,4	99,4	34 602 976,20	13 037 186,43	1,49
Koy ICT-City	1834763-5		100,0	100,0	54 180 133,23	607 579,78	0,16
Koy Innovation City	2791894-6		100,0	100,0	7 502 500,00	75 372,35	0,01
Koy Turun Datakulma	0940568-8		100,0	100,0	1 922 400,76	611,22	382,15
Koy Electrocitiy	0139588-4		100,0	100,0	19 884 735,15	1 924 111,47	17,08
Koy Trivium City	2628476-9		100,0	100,0	15 196 558,41	3 846 107,71	159,00
Koy Kupittaaan Paviljonki	2658851-9		100,0	100,0	527 918,42	121 065,72	0,02
Koy Sportcity (e. Cudos Oy)	2718490-3		100,0	100,0	17 653 401,96	563 657,92	1,96
TScP Kehitys Oy	2677457-3		100,0	100,0	1 676 439,91	513 719,00	-2 790,68

Tilinpäätöksen liitetiedot

Koy High Tech City	2173145-1	100,0	100,0	5 417 227,96	397 012,71	0,00	
Koy Pharma City	1539681-0	100,0	100,0	23 452 556,43	646 614,82	18,80	
Koy Infracity	3020647-2	100,0	100,0	19 388 383,06	1 935 404,45	-116,94	
Joki Turku Oy	3086737-7	100,0	100,0	221 441,30	107 609,10	-429 495,40	
Koy Industring	0941819-8	100,0	100,0	2 745 092,30	22 936,10	4 916,97	
Koy Teollisuuskatu 36	3126105-1	100,0	100,0	494 997,14	7 627,14	-2,86	
Koy Turun Teollisuuskatu 42	3142496-5	100,0	100,0	354 898,01	6 201,44	4 898,01	
Koy Parkcity (Koy Kupittaaan Parkki)	0841234-1	100,0	100,0	10 639 879,23	6 169,65	0,00	
Koy Civilcity	0811011-6	100,0	100,0	21 114 713,02	418 132,11	0,00	
Varissuon Lämpö Oy	1889741-8	2,54	24,27	24,27	1 758 802,01	204 370,53	-18 679,09
Kiertomaa Oy	2787387-2	49,00	100,00	49,00	705 953,88	1 140 497,42	306 468,90
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy (Vaso)							
As Oy Puolalanpuisto	0528096-1	25,4	25,4	410 634,55	9 841,16	0,38	
Koy Liedon Parkki	2861230-8	20,0	20,0	227 046,00	72,36	0,00	
Logomo Oy	2414926-4	39,0	39,0	39,0	11 435,89	270 270,80	3 041,39
Turku Science Park konserni							
Green Industry Park Oy	3229701-3	27,0	27,0	12 041,60	117 824,64	7 640,60	
EI YHDISTELTÄVÄT YHTEISÖT							
Tytäryhteisöt							
Koy Paashuolto	0217763-5	75,5	75,5	75,5	141 367,06	16 821,74	-2 346,45
Turku Touring Oy	0624367-9	72,5	72,5	72,5	436 369,24	403 936,38	-8 305,41
Oy Promoting Intermodal Logistics Operations in Turku Ltd ☐	1867991-2	64,9	64,9	64,9			
Ikituuri Oy ☐	0924738-4		100,0	100,0			
PASSAA palvelut Oy	2662621-2		100,0	100,0	202 196,59	13 640,00	-3 742,38
Turun kaupungin Työterveyshuolto Oy	2777588-5		100,0	100,0	6 449,00	0,0	-44,00
Säätiöt							
Forum Marinum säätiö	1509940-2		50,0	50,0	2 344,63	480 249,22	-24 082,98
Museoalus Sigynin säätiö	1090652-7		66,7	66,7	121 461,20	63 896,76	-22 203,75
Turun Musiikkijuhlasäätiö	0756623-4		100,0	100,0	233 283,08	341 251,23	5 528,20
Kuntayhtymät							
Kärkulla samkommun	0204197-3	3,1	3,1	3,1	229 934,41	1 213 190,14	-17 704,86
Osakkuusyhteisöt							
Koy Turun Autopiha	0900093-9	40,2	40,2	40,2	570 838,15	743,59	17,71
Koy Ilpoisten Liikekeskus	0142554-5	35,1	35,1	35,1	252 282,70	30 706,62	1 004,15
Koy Turun Kaskenlinna	2003415-2	49,9	49,9	49,9	5 590,40	6 809 807,58	0,00
Turun Kauppaopetusäätiö****	0489910-5				19 640 101,56	81 398,35	11 534 404,46
Aboa kongressi- ja tapahtumapalvelut Oy	2805028-8	25,0	30,0	30,0	23 150,84	193 513,50	18 519,50

Alakonsernin tytäryhtiöiden osuudet pääomasta ja tilikauden tuloksesta sisältyvät emon lukuihin.

*) Alakonserniin kuuluvan yhtiön konserninomistusosuus% on alakonsernin omistusosuus%.

***) Yhdistelty konserniin äänivallan mukaan.

****) Konsernin omistus on 100 %.

*****) Yhdistellään tytäryhtiöihin parillisina vuosina, muutoin osakkuusyhtiönä.

☐) Yhteisö ei toimittanut tilinpäätöstietoja.

23. Saamisten erittely

Turun kaupunki

	2021	2021	2020	2020
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	706 729,88	0,00	1 729 272,07
Lainasaamiset	0,00	38 096 701,18	0,00	41 783 947,24
Siirtosaamiset	0,00	3 678 099,15	0,00	5 466 963,83
Yhteensä	0,00	42 481 530,21	0,00	48 980 183,14
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	1 241 753,15	0,00	399 942,13
Siirtosaamiset	0,00	3 910 098,06	0,00	6 233 812,71
Yhteensä	0,00	5 151 851,21	0,00	6 633 754,84
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	135 086,44	0,00	166 788,21
Siirtosaamiset	0,00	42 630,00	0,00	50 796,54
Yhteensä	0,00	177 716,44	0,00	217 584,75
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	30 153 925,52	0,00	14 289 837,43
Lainasaamiset	222 451,04	36 871,84	297 390,57	23 197,37
Muut saamiset	1 711 284,69	19 256 317,55	1 208 259,94	16 877 719,41
Siirtosaamiset	0,00	32 281 801,68	0,00	16 341 125,11
Yhteensä	1 933 735,73	81 728 916,59	1 505 650,51	47 531 879,32
Saamiset yhteensä	1 933 735,73	129 540 014,45	1 505 650,51	103 363 402,05

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset	3 397,85	7 652 044,05	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 397,85	7 652 044,05	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	495 438,67	559 641,69	3 084 955,75	5 342 058,57
Valtion tuet ja avustukset	5 388 725,97	5 860 290,54	2 508 490,52	3 575 749,97
ELY- keskus, pakolaisten ja paluumuuttajien kustannukset	4 140 671,96	2 857 854,67	4 140 671,96	2 857 854,67

Valtion palkkatuki	910 000,00	1 373 593,89	910 000,00	1 373 593,89
Sairaanhoidopiiriin lisälaskutus	2 662 686,36	3 878 742,57	3 833 486,94	5 584 251,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	3 759 660,46	4 039 139,69	2 158 073,84	2 517 133,96
Vanhuspalvelujen kotikuntakorvaus	821 355,65	0,00	821 355,65	0,00
Kuntien osuus liikennöinnin valtionosuuksista	2 890 000,00	0,00	2 890 000,00	0,00
Valtionosuudet/investointituet	8 299 472,34	7 652 044,05	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset valtiolta	1 820 442,19	0,00	1 820 442,19	0,00
Vieraskielisten oppilaiden valtionavustus	516 460,32	791 630,00	516 460,32	791 630,00
Sosiaali- ja terveysministeriö, covid-19 korvaus	13 000 000,00	0,00	13 000 000,00	0,00
Muut siirtosaamiset	17 432 960,01	6 542 453,47	4 228 691,72	6 050 426,13
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	62 137 873,94	33 555 390,58	39 912 628,89	28 092 698,19
Siirtosaamiset yhteensä	62 141 271,79	41 207 434,64	39 912 628,89	28 092 698,19

* Muut siirtosaamiset ryhmään sisältyy erä, jotka yksinään eivät ole merkittäviä

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89
Peruspääoma 31.12.	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89	601 956 248,89
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat				
Peruspääoma 1.1.	29 015 785,03	29 015 785,03	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	29 015 785,03	29 015 785,03	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 1.1.	4 215 430,00	3 768 313,33	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	447 116,67	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 31.12.	4 215 430,00	4 215 430,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	23 739 537,30	23 739 537,30	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	23 739 537,30	23 739 537,30	0,00	0,00
Asuintalorahasto 1.1.	6 647 500,00	6 647 500,00	0,00	0,00
Asuintalorahasto 31.12.	6 647 500,00	6 647 500,00	0,00	0,00
V-L rahasto 1.1.	7 211 238,88	7 211 238,88	0,00	0,00
V-L rahasto 31.12.	7 211 238,88	7 211 238,88	0,00	0,00
Asumisoikeusrahasto 1.1.	20 546 896,17	22 624 599,99	0,00	0,00
Lisäykset	2 305 272,29	1 380 513,29	0,00	0,00
Vähennykset	-12 711,01	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	-3 458 217,11	0,00	0,00
Asumisoikeusrahasto 31.12.	22 839 457,46	20 546 896,17	0,00	0,00

Tilinpäätöksen liitetiedot

Vahinkorahaston pääoma 1.1.	22 672,24	22 672,24	22 672,24	22 672,24
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	22 672,24	22 672,24	22 672,24	22 672,24
Muut rahastot 1.1.	13 000 681,11	9 542 464,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	3 458 217,11	0,00	0,00
Muut rahastot 31.12.	13 000 681,11	13 000 681,11	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	77 676 516,98	75 383 955,70	22 672,24	22 672,24
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	402 466 222,66	367 530 462,88	179 562 985,50	171 819 529,91
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	402 466 222,66	367 530 462,88	179 562 985,50	171 819 529,91
Tilikauden yli-/alijäämä	79 250 452,10	34 935 759,78	38 993 367,31	7 743 455,59
Oma pääoma yhteensä	1 190 365 225,66	1 108 822 212,28	820 535 273,94	781 541 906,63

Kaupungin edellisiin tilikausiin sisältyy satunnaisina ja poikkeuksellisinä erinä vesihuollon liittymismaksurahaston siirto, kaupungin liiketoiminnan yhtiöittämisestä aiheutuneita myyntivoittoja ja -tappioita sekä omaisuuden arvonalennuksia yhteensä noin 174 milj. euroa. Lisäksi edellisen tilikauden yli-/alijäämiin 31.12.2021 on tehty yhteensä noin -2,5 milj. euron oikaisu.

26. Erittely poistoerosta, vapaaehtoisista varauksista ja laskennallisista veroista

	Konserni	
	2021	2020
Poistoero 1.1.	51 070 324,84	47 335 114,02
Poistoeron muutos tilikaudella	2 540 540,39	3 735 210,82
Poistoero 31.12.	53 610 865,23	51 070 324,84
Vapaaehtoiset varaukset 1.1.	33 966 022,57	33 621 643,79
Vapaaehtoisten varausten muutos tilikaudella	4 428 378,59	344 378,78
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	38 394 401,16	33 966 022,57
Laskennalliset verovelat 1.1.	41 150 117,73	39 089 202,54
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat		
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	10 002 603,19	8 605 112,14
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	31 147 514,54	30 484 090,41
Kauden muutos	3 818 503,05	2 060 915,18
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	1 836 179,22	1 397 491,05
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	1 982 323,83	663 424,13
Laskennalliset verovelat 31.12.	44 968 620,78	41 150 117,73
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	11 838 782,41	10 002 603,18
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	33 129 838,37	31 147 514,54
Laskennalliset verosaamiset 1.1.	1 453 955,60	1 479 157,16
Kauden muutos	-44 601,60	-25 201,56
Laskennalliset verosaamiset 31.12.	1 409 354,00	1 453 955,60

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	905 956 892,54	844 995 005,55	302 571 428,59	219 174 603,19
Lainat julkisyhteisöiltä	12 856 626,58	88 367 744,89	1 446 075,00	71 486 969,00
Lainat muilta luotonantajilta	25 125,46	25 125,46	0,00	0,00
Yhteensä	918 838 644,58	933 387 875,90	304 017 503,59	290 661 572,19

28. Joukkovelkakirjalainat

	Turun kaupunki	
	2021	2020
City of Turku JVK 12.4.2021	0,00	50 000 000,00
korko % EUR 3/360 + 0,20		
kertalyhenteinen		
Svenska Handelsbanken kuntatodistus 202112166621	10 000 000,00	0,00
20.12.2021-28.11.2022		
korko % -0,426		
kertalyhenteinen		
OP Yrityspankki Oyj kuntatodistus 140738	20 000 000,00	0,00
20.10.2021-29.8.2022		
korko % -0,46		
kertalyhenteinen		
Svenska Handelsbanken kuntatodistus 202110076634	20 000 000,00	0,00
12.10.2021-28.7.2022		
korko % -0,46		
kertalyhenteinen		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	50 000 000,00	50 000 000,00

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevaraukset	2 318 539,36	2 263 836,56	2 283 600,00	2 228 133,66
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus	13 514 699,76	8 388 258,43	13 514 699,76	8 388 258,43
Oikeudenkäyntivaraus	911 218,09	858 173,49	911 218,09	858 173,49
Potilasvahinkovastuuvaraus	11 303 368,17	10 744 598,60	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	551 217,19	524 217,19	64 217,19	64 217,19
Pakolliset varaukset yhteensä	28 599 042,57	22 779 084,26	16 773 735,04	11 538 782,77

30. Koroton vieras pääoma

Turun kaupunki

	2021	2021	2020	2020
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	9 953 282,61	0,00	8 652 955,26
Muut velat	31 000,38	0,00	31 000,38	0,00
Muut velat, liittymismaksut	75 946,61	0,00	75 946,61	0,00
Saadut ennakot	1 086 620,00	0,00	0,00	0,00
Siirtyvät korot	0,00	625,28	0,00	2 123,68
Siirtovelat	0,00	2 658 860,10	0,00	1 285 415,10
Yhteensä	1 193 566,99	12 612 767,99	106 946,99	9 940 494,04
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	7 434 053,73	0,00	8 020 995,63
Muut velat	33 600,00	33 600,00	67 200,00	33 600,00
Muut velat, liittymismaksut	1 663,16	0,00	1 663,16	0,00
Siirtovelat	0,00	863 092,53	0,00	4 721 581,86
Yhteensä	35 263,16	8 330 746,26	68 863,16	12 776 177,49
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	1 580 941,07	0,00	1 392 816,20
Muut velat, liittymismaksut	38 231,86	0,00	38 231,86	0,00
Siirtovelat	0,00	65 612,49	0,00	0,00
Yhteensä	38 231,86	1 646 553,56	38 231,86	1 392 816,20
Velat muille				
Ostovelat	0,00	67 844 687,38	0,00	48 605 761,24
Muut velat	890 595,69	12 915 788,19	8 639 145,16	19 184 862,64
Saadut ennakot	130 000,00	176 918,05	660 000,00	80 639,00
Muut velat, liittymismaksut	12 170 954,60	0,00	12 170 954,60	0,00
Siirtyvät korot	0,00	2 007 981,35	0,00	1 793 756,21
Siirtovelat	152 673,94	97 485 144,64	256 372,88	87 738 102,01
Yhteensä	13 344 224,23	180 430 519,61	21 726 472,64	157 403 121,10
Pitkä- ja lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	14 611 286,24	203 020 587,42	21 940 514,65	181 512 608,83

31. Sekkitililimiitti

Turun kaupunki

	2021	2020
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	2 000 000,00	2 000 000,00
Siitä käyttämättä oleva määrä	2 000 000,00	2 000 000,00

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Liittymismaksut	53 834 116,95	53 835 778,73	12 286 796,23	12 286 796,23
Muut pitkäaikaiset velat	963 120,18	8 727 690,18	955 196,07	8 737 345,54
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat yhteensä	54 797 237,13	62 563 468,91	13 241 992,30	21 024 141,77

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Olennaiset pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut siirtovelat	152 673,94	256 372,88	152 673,94	256 372,88
Pitkäaikaiset siirtovelat yhteensä	152 673,94	256 372,88	152 673,94	256 372,88
Olennaiset lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotukset	3 674 775,07	3 486 427,79	2 008 606,63	1 795 879,89
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	102 765 936,60	101 563 546,03	67 444 797,09	64 282 466,95
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	11 399 362,41	9 751 813,52	4 187 356,21	3 750 810,04
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	20 716 117,91	20 241 348,71	10 688 063,63	10 965 048,45
Muut tuet, avustukset ja korvaukset	909 351,11	1 028 479,91	909 351,11	1 028 479,91
Sairaanhoidopiiriin lisälaskutus	153 808,64	3 279 544,66	221 439,31	4 721 581,86
Vakuutusmaksujen jaksotukset	1 179 373,93	1 577 534,87	0,00	0,00
Projektiavustus	667 500,00	0,00	667 500,00	0,00
Opetushallitus, koronaepidemian vaikutuksen tasoittaminen	641 675,00	0,00	641 675,00	0,00
Opetus- ja kulttuuriministeriö, Pois poikkeustilasta	521 026,00	0,00	521 026,00	0,00
Tuloennakot	2 858 918,91	2 395 426,95	0,00	0,00
Liikenne- ja viestintävirasto, Joukkoliikennetuki	890 000,00	0,00	890 000,00	0,00
Opetus- ja kulttuuriministeriö, tasa-arvoavustus	0,00	1 600 000,00	0,00	1 600 000,00
Liikennöintikorvaus	774 629,42	0,00	774 629,42	0,00
Avustus harjoitustilavuokrien korvaamiseen	659 890,53	0,00	659 890,53	0,00
* Muut siirtovelat	20 054 269,88	18 391 594,68	13 466 981,46	7 396 711,76
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	167 866 635,41	163 315 717,13	103 081 316,39	95 540 978,86
Siirtovelat yhteensä	168 019 309,35	163 572 090,01	103 233 990,33	95 797 351,74

* Muut siirtovelat ryhmään sisältyy eriä, jotka yksinään eivät ole merkittäviä

VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELLYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

34. Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai osakkeita

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	409 087 844,39	397 454 644,19	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	896 157 063,03	805 553 531,26	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	40 818 197,41	50 500 395,88	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	264 050 413,23	299 538 562,75	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	1 160 207 476,26	1 105 092 094,01	0,00	0,00

35. - 37. Vakuudet

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut arvopaperit	20 338 816,00	10 144 512,66	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	113 431 933,51	106 240 066,17	160 000,00	12 500,00
Yhteensä	133 770 749,51	116 384 578,83	160 000,00	12 500,00
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut arvopaperit	0,00	26 674 974,56	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	2 417 169,66	2 344 975,85	0,00	0,00
Yhteensä	2 417 169,66	29 019 950,41	0,00	0,00
Vakuudet yhteensä	136 187 919,17	145 404 529,23	160 000,00	12 500,00

38. Vuokravastuut

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	562 869 196,82	525 916 694,83	324 842 976,65	331 215 471,94
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	55 045 927,40	50 291 464,35	33 837 379,68	32 494 881,24
Lainavastuu, Kiinteistö Oy Turun Kaskenlinna	6 910 216,42	7 511 184,77	6 910 216,42	7 511 184,77
Leasingvastuut yhteensä	49 099 997,82	47 179 450,46	34 513 008,60	28 499 684,88
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	10 590 263,88	9 472 037,87	7 883 990,71	6 405 353,52
Leasingvastuista kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	13 238 496,30	14 129 872,83	13 238 496,30	14 129 872,83
Vuokravastuut yhteensä	618 879 411,06	580 607 330,06	366 266 201,67	367 226 341,59

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

39. - 40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Takaussitoumukset				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	264 323 428,40	273 525 051,05
Muiden puolesta				
Jäljellä oleva pääoma	5 919 260,91	6 289 214,61	5 919 260,91	6 289 214,61
Takaussitoumukset yhteensä	5 919 260,91	6 289 214,61	270 242 689,31	279 814 265,66
Muut takaus- ja vastuusitoumukset				
Näyttelyvakuudet				
Jäljellä oleva pääoma	3 695 350,00	1 849 833,00	3 695 350,00	1 849 833,00
Muut takausvastuut yhteensä	3 695 350,00	1 849 833,00	3 695 350,00	1 849 833,00
Muut takaus- ja vastuusitoumukset yhteensä	9 614 610,91	8 139 047,61	273 938 039,31	281 664 098,66

Lisäksi kunta on myöntänyt näyttelyvakuuksia 258.550,00 €, jotka kohdistuvat vuoteen 2022

Turun kaupunki		
	2021	2020
Turun osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	1 374 387 015,00	1 287 175 921,00
Turun mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	900 298,00	802 028,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Sopimusvastuut				
Maankäytösopimuksista aiheutuvat veloitteet	25 417 007,52	39 745 233,15	25 417 007,52	39 745 233,15
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	2 921 000,00	7 355 902,00	2 921 000,00	7 355 902,00
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut	972 744,23	1 163 311,10	0,00	0,00
Pitkäaikaiset investointisopimukset	45 087 737,76	18 141 651,89	45 087 737,76	18 141 651,89
Yhteistyö ja kumppanuussopimukset	24 000 000,00	28 000 000,00	24 000 000,00	28 000 000,00
Sopimusvastuut yhteensä	95 477 489,51	87 050 196,14	94 504 745,28	85 886 885,04
Arvonlisäveron palautusvastuu	29 692 851,68	29 057 262,48	0,00	0,00
Turun ammattikorkeakoulu Oy:n hankkeiden omahoitusvastuu	3 985 964,00	4 060 966,00	0,00	0,00
Turun Satama Oy:n eläkevastuu	3 072 001,35	3 351 274,20	0,00	0,00
Muut taloudelliset vastuut	193 077,94	258 263,00	0,00	0,00

Tilinpäätöksen liitetiedot

Koronvaihtosopimukset 1. ryhmä				
Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Viimeisin sopimus erääntyy 21.8.2051				
Sopimus erääntyy 21.11.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 759 246,00	-2 368 797,00	-1 759 246,00	-2 368 797,00
Korko maksetaan	3,838	3,838	3,838	3,838
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 15.2.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 452 286,00	-2 603 563,00	-1 452 286,00	-2 603 563,00
Korko maksetaan	0,696	0,696	0,696	0,696
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 30.9.2038 4)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,000	10 000 000,000	10 000 000,000	10 000 000,000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-6 041 902,00	-7 664 015,90	-6 041 902,00	-7 664 015,90
Korko maksetaan	4,045	4,045	4,045	4,045
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 15.1.2021				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0,00	30 000 000,00	0,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0,00	-72 620,14	0,00	-72 620,14
Korko maksetaan		0,439		0,439
Korko saadaan		Euribor 3 kk		Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 18.6.2022 1)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-5 629 212,89	-9 351 442,13	-5 629 212,89	-9 351 442,13
Korko maksetaan	1,355	1,355	1,355	1,355
Korko saadaan	Euribor 1 kk	Euribor 1 kk	Euribor 1 kk	Euribor 1 kk
Sopimus erääntyy 15.1.2026				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 308 924,08	-2 272 974,24	-1 308 924,08	-2 272 974,24
Korko maksetaan	0,976	0,976	0,976	0,976
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk

Sopimus erääntyy 2.4.2046				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4 711 699,64	-9 312 296,95	-4 711 699,64	-9 312 296,95
Korko maksetaan	1,208	1,208	1,208	1,208
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 28.1.2022				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	168 542,85	-314 966,44	168 542,85	-314 966,44
Korko maksetaan	0,421	0,421	0,421	0,421
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 7.3.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-976 411,00	-1 716 546,00	-976 411,00	-1 716 546,00
Korko maksetaan	0,817	0,817	0,817	0,817
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 15.5.2024				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-535 936,00	-1 013 090,00	-535 936,00	-1 013 090,00
Korko maksetaan	0,459	0,459	0,459	0,459
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 7.5.2024				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-267 243,00	-710 210,00	-267 243,00	-710 210,00
Korko maksetaan	-0,016	-0,016	-0,016	-0,016
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 30.9.2050 3) 4)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 419 360,28	-21 118 620,44	-1 419 360,28	-21 118 620,44
Korko maksetaan	2,120	2,120	2,120	2,120
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 7.5.2023				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-650 382,00	-1 188 793,00	-650 382,00	-1 188 793,00
Korko maksetaan	0,404	0,404	0,404	0,404
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk

Tilinpäätöksen liitetiedot

Sopimus erääntyy 22.8.2050				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	4 322 600,18	-2 960 607,49	4 322 600,18	-2 960 607,49
Korko maksetaan	0,163	0,163	0,163	0,163
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Sopimus erääntyy 18.5.2035				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-15 884 830,11	688 673,54	-15 884 830,11	688 673,54
Korko maksetaan	Euribor 6 kk , - 0,068	Euribor 6 kk , - 0,068	Euribor 6 kk , - 0,068	Euribor 6 kk , - 0,068
Korko saadaan	0,42	0,42	0,42	0,42
Sopimus erääntyy 5.6.2026				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-467 732,00	-1 282 351,00	-467 732,00	-1 282 351,00
Korko maksetaan	0,171	0,171	0,171	0,171
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 21.8.2051				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	4 822 081,290	-2 685 850,63	4 822 081,290	-2 685 850,63
Korko maksetaan	0,160	0,160	0,160	0,160
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk
Sopimus erääntyy 13.3.2024 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 145 773,16	-1 930 057,01	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,360	1,360		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 31.8.2035 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 530 295,85	-3 391 478,50	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,025	2,025		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 24.6.2035 (TVT Asunnot Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 224 144,52	-3 062 046,10	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,885	1,885		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		

Sopimus erääntyy 12.9.2044 (TYS)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-8 893 123,54	-12 227 508,73	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,870	1,870		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 15.1.2044 (Oy Turku Energia Ab)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	14 137 524,00	14 500 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-6 626 000,00	-8 423 442,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	3,906	3,906		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 22.9.2036 (Turun Seudun Puhdistamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	14 634 145,00	15 609 755,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	3 171 916,49	3 684 831,41	0,00	0,00
Korko maksetaan	Euribor 6 kk - 2,75	Euribor 6 kk - 2,75		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 6.1.2025 (Turun Seudun Puhdistamo Oy)				
Sopimus on päätetty etuajassa vuoden 2021 aikana				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0,00	10 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0,00	-160 899,12	0,00	0,00
Korko maksetaan		4,390		
Korko saadaan		4,780		
Sopimus erääntyy 23.10.2031 (Turun Seudun Puhdistamo Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 500 000,000	10 500 000,000	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	454 310,630	-56 947,000	0,00	0,00
Korko maksetaan	-0,170	-0,170		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 15.8.2031 (Turun Seudun Vesi Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-5 542 276,95	-8 069 189,05	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,350	0,000/1,350		
Korko saadaan	-0,563/ Euribor 3 kk	0,680/ Euribor 3 kk		

Tilinpäätöksen liitetiedot

Sopimus erääntyy 10.12.2040 (Turun Seudun Vesi Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	30 000 000,00	30 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-11 169 715,78	-15 738 955,68	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,500	2,500		
Korko saadaan	Euribor 3 kk	Euribor 3 kk		
Sopimus erääntyy 11.3.2024 (Turun Vapaavarasto Oy)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	1 142 107,00	1 363 159,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-28 387,00	-51 654,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,100	1,100		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Koronvaihtosopimukset 2. ryhmä				
Tehty vastaavamääräisen kiinteäkorkoisen lainan koron muuttamiseksi vaihtuvaksi.				
<p>Järjestelyä vastaavan lainan käypä arvo ja johdannaisen käypä arvo vastaavat vastakkaismerkkisinä toisiaan järjestelyn sisällön vuoksi. Koronvaihtosopimuksen saatava kiinteän koron kassavirta ei realisoidu kaupungille, vaan jää vastapuolen taseeseen ja maksetaan järjestelyn lopussa kumuloituneena korkona lainan antajalle. Kohde-etuutena olevan lainan nimellispääoma on 20 000 000 euroa. Edellä mainitun vuoksi johdannaisen nimellisarvoa ja käypää arvoa ei lasketa mukaan yhteissummiin.</p>				
Sopimus erääntyy 2.12.2043 2) 5)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	12 285 551,49	13 611 224,65	12 285 551,49	13 611 224,65
Korko maksetaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk
Korko saadaan				
Koronvaihtosopimukset 3. ryhmä				
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset suojaavat koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimukset alkavat aikaisintaan 12.3.2023 ja erääntyvät viimeistään 1.12.2056				
Sopimus erääntyy 1.12.2056 (alkaen 1.12.2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	0,00	50 000 000,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 380 889,65	0,00	1 380 889,65	0,00
Korko maksetaan	0,371		0,371	
Korko saadaan	Euribor 6 kk		Euribor 6 kk	

Sopimus erääntyy 22.9.2036 (Turun Seudun Puhdistamo Oy) (alkaen 22.9.2026)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	9 756 095,00	9 756 095,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 488 481,26	-1 850 610,11	0,00	0,00
Korko maksetaan	3,480	3,480		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 3.7.2038 (Turun Seudun Puhdistamo OY) (alkaen 3.7.2023)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00	20 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 267 727,78	-266 983,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	0,157	0,157		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 15.8.2046 (Turun Seudun Vesi Oy) (alkaen 15.8.2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-10 951 086,00	-15 141 074,00	0,00	0,00
Korko maksetaan	2,080	2,080		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 5.9.2051 (Turun Seudun Vesi Oy) (alkaen 5.9.2031)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-13 352 109,32	-19 287 838,78	0,00	0,00
Korko maksetaan	1,820	1,820		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Sopimus erääntyy 12.9.2038 (Turun Ylioppilaskyläsäätiö) (alkaen 12.3.2023)				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-135 095,94	-1 240 312,58	0,00	0,00
Korko maksetaan	0,135	0,135		
Korko saadaan	Euribor 6 kk	Euribor 6 kk		
Yhteensä nimellisarvot	935 169 871,00	926 729 009,00	630 000 000,00	610 000 000,00
Yhteensä käypät arvot (pankin ilmoituksen mukaan)	-89 603 585,45	-153 162 235,07	-30 411 051,03	-65 948 070,82

- 1) Vastapuolella oikeus jatkaa sopimusta 10 vuodella vuonna 2022.
- 2) Vastapuolella oikeus keskeyttää sopimus 2028. Kaupungilla on sama oikeus koronvaihtosopimukseen kohdistuvassa lainassa.
- 3) Koronvaihtosopimuksen korkosuoja rajoittuu 5 %:n (3 kk:n euribor).
- 4) Sopimuksessa on molemmilla osapuolilla ns. Break Clause eli purkuoikeus markkinahintaan vastapuolen luottoriskin vähentämiseksi.
- 5) Sopimuksessa on vakuussopimus vastapuolen luottoriskin vähentämiseksi, joka koskee molempia osapuolia.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Kaupunginhallituksen (Kh 7.12.2020 § 554) määrittämä kaupungin suojausasteen väli on 40 - 100 % korollisesta kokonaisvelasta.

Emon suojausaste oli 770 milj. euroa eli 97 % per 31.12.2021, josta kiinteäkorkoiset lainat olivat yhteensä 270 milj. euroa ja aktiiviset, maturiteetiltaan yli vuoden mittaiset koronvaihtosopimukset yhteensä 500 milj. euroa.

Emon korollisen velan efektiivinen korko oli 1,40 % vuonna 2021 mukaan lukien voimassa olevat suojaukset.

Yhden prosenttiyksikön korkojen nousu laskisi emon korollisen velan efektiivistä korkoa 0,94 %:iin vuonna 2021 mukaan lukien voimassa olevat suojaukset.

Vuosi (kaupungin taloussuunnitelma)	Korollinen kokonaisvelka	Suojausten määrä (kiinteät korot, tavoite)	Suojaustaso
31.12.2021	796	770	97 %
31.12.2022	916	850	93 %
31.12.2023	1122	900	80 %
31.12.2024	1377	1000	73 %
31.12.2025	1681	1200	71 %

Konsernin vastuu Varsinais-Suomen Sairaanhoidopiirin koronvaihtosopimuksista:

Nimellisarvo	Päätymispäivä	Korko saadaan	Korko maksetaan	Käypäarvo 31.12.2021
5 333 333	27.8.2025	Euribor 6 kk	2,85	-381 689
20 000 000	25.1.2041	Euribor 3 kk	2,50	-7 338 282
30 000 000	30.3.2033	Euribor 3 kk	1,55	-4 106 348
20 000 000	28.6.2023	Euribor 3 kk	1,60	-609 814
75 333 333				-12 436 133
Turun kaupungin konsernivastuu 30,5 %				-3 793 021

	Konserni		Turun kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Päästöoikeudet				
Turku Energian päästöoikeudet				
Hallussa olevien päästöoikeuksien määrä 31.12. (CO ₂ tonnia)	0	2 176 021	0	0
Toteutuneiden päästöjen määrä (CO ₂ tonnia)	0	150 840	0	0
Päästöoikeuksien ostot (euroa)	0,00	2 728 785,00	0,00	0,00
Vireillä olevat oikeudenkäynnit				
Hallinto-oikeus	0,00	178 622,52	0,00	178 622,52
Hovioikeus	0,00	51 533,10	0,00	51 533,10
Varsinais-Suomen käräjäoikeus	0,00	192 083,60	0,00	192 083,60
Markkinaoikeus	23 030,00	56 555,00	23 030,00	56 555,00
Vireillä olevat oikeudenkäynnit yhteensä	23 030,00	478 794,22	23 030,00	478 794,22

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilötyövoima 31.12.

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Konsernihallinto	759,6	945,1
Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus	4 207,8	4 235,0
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	327,3	318,7
Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus	3 976,7	3 808,8
Vapaa-ajan palvelukokonaisuus	605,1	605,5
Työllisyyden palvelukokonaisuus	348,7	0,0
Muut toimitukset ja yhteisöt	556,1	560,3
Henkilöstötyövoima yhteensä	10 781,3	10 473,4

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä vuoden 2020 kaupungin työvoimaluvuksi ilmoitettiin 10 489,4 henkilötyövuotta (koko henkilöstö). Luvut ovat täsmentyneet v. 2022 tammikuussa tehdyssä tarkistuksessa (palkkatietojärjestelmän tietoihin muutetaan takautuvasti esim. takautuvat eläkepäätökset ym. palkanmaksuun vaikuttavat asiat).

43. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Henkilöstökulut ovat yhteensä 549 603 928,25 euroa ja ne on eritelty tuloslaskelmassa.

Pysyviin vastaaviin aktivoitu kaupungin oman työn osuus, yhteensä 1.880.559,66 euroa on kirjattu valmistus omaan käyttöön –tilin kautta taseeseen tuloslaskelmaan kirjattuja henkilöstökuluja vähentämättä.

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut

	Turun kaupunki	
	2021	2020
Keskustan Turun Kunnallisjärjestö Ry	10 284,31	8 662,62
Keskustan Varsinais-Suomen Piiri Ry	762,75	630,00
Kokoomuksen Turun Aluejärjestö Ry.	50 949,50	47 790,00
Perussuomalaiset Varsinais-Suomen Piiri Ry	258,00	420,00
Sininen Tulevaisuus	0,00	1 068,41
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	1 975,98	1 533,79
Svenska Folkpartiet i Åboland R.F.	0,00	11 323,25
Svenska Folkpartiet	13 912,97	0,00
Turun Perussuomalaiset Ry	12 306,30	9 730,63
Turun Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö R.Y.	52 057,55	43 376,40
Turun Vihreä Kunnallisjärjestö Ry	53 753,98	48 934,48
Vasemmistoliiton Turun Kunnallisjärjestö Ry	50 452,25	36 133,07
Vasemmistoliitto V-S	1 310,00	1 015,00
Liike Nyt Turku ry	195,00	0,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	248 218,59	210 617,65

45. Tilintarkastajien palkkiot

Turun kaupunki		
	2021	2020
Tilintarkastuspalkkiot	70 764,25	77 496,19
Palkkiot yhteensä	70 764,25	77 496,19

46. Intressitahot

Turun kaupunki				
	2021	2020		
	Liiketoimen arvo	Liiketoimen arvo	Intressisuhteen luonne	Muut tiedot
Turun musiikkijuhlasäätiö sr	325 500,00	296 000,00	esittävän taiteen tukeminen sopimus-pohjaisesti	
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli	1 141 293,18	820 758,80	liikuntaolosuhteiden tukeminen	osa liiketoimen arvosta voidaan laskea kaupalliset ehdot täyttäväksi
Turun Kaupunginteatteri Oy	6 696 000,00	6 696 000,00	esittävän taiteen tukeminen sopimus-pohjaisesti	

47. Taseyksiköiden tilinpäätöslaskelmat

Varsinais-Suomen Aluepelastuslaitoksen tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	38 791 355,84	38 375 182,64
Liiketoiminnan muut tuotot	8 788 308,43	7 919 671,12
Materiaalit ja palvelut	-8 726 210,43	-8 631 758,86
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 100 075,10	-2 004 778,38
Ostot tilikauden aikana	-2 100 075,10	-2 004 778,38
Palveluiden ostot	-6 626 135,33	-6 626 980,48
Henkilöstökulut	-29 925 679,30	-29 717 767,07
Palkat ja palkkiot	-24 625 167,34	-24 479 951,91
Henkilösivukulut	-5 300 511,96	-5 237 815,16
Eläkekulut	-4 263 430,81	-4 283 087,40
Muut henkilösivukulut	-1 037 081,15	-954 727,76
Poistot ja arvonalentumiset	-1 890 585,14	-2 012 463,24
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 890 585,14	-2 012 463,24
Liiketoiminnan muut kulut	-6 367 704,58	-6 191 691,61
Vuokratulot	-6 001 284,50	-5 962 319,91
Muut liiketoiminnan kulut	-366 420,08	-229 371,70
Liikelylijäämä (-alijäämä)	669 484,82	-258 827,02
Rahoitustuotot ja -kulut	1 232,58	3 554,49
Muut rahoitustuotot	1 232,58	3 554,49
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	670 717,40	-255 272,53
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	670 717,40	-255 272,53
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	670 717,40	-255 272,53

Tuloslaskelman tunnusluvut

	2021	2020
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,4	-2,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,4	-2,5
Voitto, %	1,7	-0,7

TASE 31.12.2021

	2021	2020		2021	2020
	EUR	EUR		EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	10 890 157,17	10 219 439,77	OMA PÄÄOMA	10 872 822,32	10 202 104,92
Aineelliset hyödykkeet	10 890 157,17	10 219 439,77	Edellisen tilikauden ylijäämä (alijäämä)	10 202 104,92	10 457 377,45
Koneet ja kalusto	10 590 157,17	9 820 188,51	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	670 717,40	-255 272,53
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	300 000,00	399 251,26			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	7 541 396,94	7 264 314,50	VIERAS PÄÄOMA	7 558 731,79	7 281 649,35
Vaihto-omaisuus	4 378,03	0,00	Lyhytaikainen	7 558 731,79	7 281 649,35
Ennakkomaksut	4 378,03	0,00	Ostovelat	614 018,78	1 021 422,15
Saamiset	7 536 818,91	7 264 114,50	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 221 790,11	1 139 890,23
Lyhytaikaiset saamiset	7 536 818,91	7 264 114,50	Siirtovelat	5 722 922,90	5 120 336,97
Myyntisaamiset	2 364 659,60	278 385,28			
Saamiset kunnalta	4 732 144,26	3 674 695,64			
Muut saamiset	0,00	27,60			
Siirtosaamiset	440 015,05	3 311 005,98			
Rahat ja pankkisaamiset	200,00	200,00			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 431 554,11	17 483 754,27	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 431 554,11	17 483 754,27

Taseen liitetiedot

	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	59,0	58,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	15,9	15,7
Kertynyt yli-/alijäämä (1.000 €)	10 873	10 202

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	2 519 715,44	1 731 167,16
Liikelylijäämä (-alijäämä)	669 484,82	-258 827,02
Poistot ja arvonalentumiset	1 890 585,14	2 012 463,24
Rahoitustuotot ja -kulut	1 232,58	3 554,49
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-41 587,10	-26 023,55
Investointien rahavirta	-2 519 715,44	-1 731 167,16
Investointimenot	-2 735 106,74	-4 615 143,18
Rahoitusosuudet investointimenoihin	173 804,20	2 857 952,47
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	41 587,10	26 023,55
Toiminnan ja investointien rahavirta	0,00	0,00
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,00	-1 500,00
Vaihto-omaisuuden muutos	-4 378,03	0,00
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	-1 057 448,62	-5 550,79
Saamisten muutokset muilta	784 744,21	-64 757,17
Korottomien velkojen muutos muilta	277 082,44	68 807,96
Rahoituksen rahavirta	0,00	-1 500,00
Rahavarojen muutos	0,00	-1 500,00
Rahavarojen muutos	0,00	-1 500,00
Rahavarat 31.12.	200,00	200,00
Rahavarat 1.1.	200,00	1 700,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Investointien tulorahoitus, %	100,0	100,0
Quick ratio	1,0	1,0
Current ratio	1,0	1,0

Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liiketoiminnan muut kulut	-41 594,23	-36 736,30
Muut liiketoiminnan kulut	-41 594,23	-36 736,30
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-41 594,23	-36 736,30
Rahoitustuotot ja -kulut	3 191 284,66	1 133 920,33
Korkotuotot	1 057 547,05	1 135 082,57
Muut rahoitustuotot	2 273 434,53	1 738 919,05
Muut rahoituskulut	-139 696,92	-1 740 081,29
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	3 149 690,43	1 097 184,03
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	3 149 690,43	1 097 184,03
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 149 690,43	1 097 184,03

TASE 31.12.2021

	2021	2020		2021	2020
	EUR	EUR		EUR	EUR
PYSYVÄT VASTAAVAT	10 000 000,00	10 000 000,00	OMA PÄÄOMA	51 874 549,28	48 724 858,85
Sijoitukset	10 000 000,00	10 000 000,00	Muut omat rahastot	22 672,24	22 672,24
Muut lainasaamiset	10 000 000,00	10 000 000,00	Edellisen tilikausien ylijäämä (alijäämä)	48 702 186,61	47 605 002,58
			Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 149 690,43	1 097 184,03
VAIHTUVAT VASTAAVAT	41 874 549,28	38 724 858,85			
Saamiset	1 297 729,44	1 111 295,35			
Lyhytaikaiset saamiset	1 297 729,44	1 111 295,35			
Saamiset kunnalta	975 610,78	759 262,20			
Siirtosaamiset	322 118,66	352 033,15			
Rahoitusarvopaperit	40 576 819,84	37 613 563,50			
Osakkeet ja osuudet	17 311 291,11	14 711 537,77			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	23 265 528,73	22 902 025,73			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	51 874 549,28	48 724 858,85	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	51 874 549,28	48 724 858,85

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	3 149 690,43	1 097 184,03
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-41 594,23	-36 736,30
Rahoitustuotot ja -kulut	3 191 284,66	1 133 920,33
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 149 690,43	1 097 184,03
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-186 434,09	2 098 133,40
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	-216 348,58	2 222 885,98
Saamisten muutokset muilta	29 914,49	-124 752,58
Rahoituksen rahavirta	-186 434,09	2 098 133,40
Rahavarojen muutos	2 963 256,34	3 195 317,43
Rahavarojen muutos	2 963 256,34	3 195 317,43
Rahavarat 31.12.	40 576 819,84	37 613 563,50
Rahavarat 1.1.	37 613 563,50	34 418 246,07

Turun Työterveystalon tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	7 301 046,64	6 930 932,42
Liiketoiminnan muut tuotot	284 056,17	643 295,35
Materiaalit ja palvelut	-2 171 167,90	-2 244 760,87
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-138 702,69	-172 018,53
Ostot tilikauden aikana	-138 702,69	-172 018,53
Palveluiden ostot	-2 032 465,21	-2 072 742,34
Henkilöstökulut	-3 288 147,57	-3 429 065,29
Palkat ja palkkiot	-2 723 932,80	-2 829 876,95
Henkilösivukulut	-564 214,77	-599 188,34
Eläkekulut	-458 923,25	-478 006,93
Muut henkilösivukulut	-105 291,52	-121 181,41
Liiketoiminnan muut kulut	-574 715,10	-566 286,97
Vuokratulot	-568 887,32	-562 051,11
Muut liiketoiminnan kulut	-5 827,78	-4 235,86
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 551 072,24	1 334 114,64
Rahoitustuotot ja -kulut	281,07	505,03
Muut rahoitustuotot	281,07	564,87
Muut rahoituskulut	0,00	-59,84
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 551 353,31	1 334 619,67
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 551 353,31	1 334 619,67
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 551 353,31	1 334 619,67

Tuloslaskelman tunnusluvut

	2021	2020
Sijoitetun pääoman tuotto, %	18,6	19,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	18,6	19,4
Voitto, %	21,2	19,3

TASE 31.12.2021

	2021	2020		2021	2020
	EUR	EUR		EUR	EUR
VAIHTUVAT VASTAAVAT	10 213 977,05	8 843 693,13	OMA PÄÄOMA	9 101 981,54	7 538 283,46
Saamiset	10 213 977,05	8 843 693,13	Edellisen tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 550 628,23	6 203 663,79
Lyhytaikaiset saamiset	10 213 977,05	8 843 693,13	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 551 353,31	1 334 619,67
Myyntisaamiset	145 170,69	189 057,94	VIERAS PÄÄOMA	1 111 995,51	1 305 409,67
Saamiset kunnalta	10 068 748,33	8 653 940,79	Lyhytaikainen	1 111 995,51	1 305 409,67
Siirtosaamiset	58,03	694,40	Ostovelat	278 607,39	365 347,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 213 977,05	8 843 693,13	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	116 912,79	104 906,25
			Siirtovelat	716 475,33	835 155,60
				10 213	
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	977,05	8 843 693,13

Taseen tunnusluvut

	2021	2020
Omavaraisuusaste, %	89,1	85,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,7	17,2
Kertynyt yli-/alijäämä (1.000 €)	9 102	7 538

RAHOITUSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Toiminnan rahavirta	1 551 353,31	1 334 619,67
Liikelyjäämä (-alijäämä)	1 551 072,24	1 334 114,64
Rahoitustuotot ja -kulut	281,07	505,03
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 551 353,31	1 334 619,67
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 551 353,31	-1 334 619,67
Saamisten muutokset kunnalta / kuntayhtymältä	-1 402 462,77	-1 579 266,64
Saamisten muutokset muilta	44 523,62	-52 722,02
Korottomien velkojen muutos muilta	-193 414,16	297 368,99
Rahoituksen rahavirta	-1 551 353,31	-1 334 619,67
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2021	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	4 734 488	4 226 613
Quick ratio	9,2	6,8
Current ratio	9,2	6,8

48. Eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat

Kilpailulain 30 d §:n perusteella julkisyhteisön on 1.1.2020 alkaen tullut eriyttää kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan. Eriytetyn toiminnan tuotot ja kulut esitetään tilikausikohtaisena tuloslaskelmana, joka johdetaan toimijan kirjanpidosta.

Turun kaupungilla on tunnistettu seitsemän toimintoa, joiden nähdään täyttävän kilpailulain mukaisen kirjanpidon eriyttämisvelvoitteen ja joista on laadittu toiminnan taloutta kuvaavat tuloslaskelmat. Näitä toimintoja ovat kaupungin omistamien tai hallinnoimien tilojen, konserttitalon ja venepaikkojen vuokraustoiminta sekä Turun seudun tulkikeskuksen, Turun Työterveystalon, it-palvelujen ja museokauppojen tuotteiden myynti. Ruusu-korttelin hyvinvointikeskuksessa toimivan Kahvila Ruusun kanttiinimyynti jäi tilikaudella 2021 koronapandemian aiheuttamien sulkutoimien vuoksi vähäiseksi ja siten epäolennaiseksi esittää tilinpäätöksessä.

Eriytettävien toimintojen kustannuslaskennassa on noudatettu Kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin käsikirjassa esitettyjä kustannuslaskennan periaatteita sekä kaupungin sisäistä kustannuslaskennan opasta (Säännöstö Kh 17.4. 2001 § 428). Myytävien palvelujen ja tavaroiden hinnoittelusta on annettu ohjeet hallintosäännön perusteella annetuissa taloudenpidon periaatteissa.

Kustannukset on kohdennettu laskelmille aiheuttamisperiaatteella, joka on määritelty toimintokohtaisesti. Turun seudun Tulkikeskuksen tulkkauspalveluissa ja Turun Työterveystalon työterveyspalveluissa jakoperusteena on käytetty liikevaihdon suhteellista osuutta. Liikevaihto pohjautuu toteutuneisiin suoritteisiin veloitusperusteen ollessa sama sekä sisäisille että ulkoisille asiakkaille. Konserttitalon vuokraustoiminnan osalta kustannusten kohdennusperusteena on käytetty ulkoisen vuokraustoiminnan toteutuneiden käyttötuntien osuutta kokonaiskäytöstä. Venepaikkojen vuokrauksen ja museokauppojen osalta aiheuttamisperiaate on arvioitu kustannuslajikohtaisesti.

Tilojen vuokrauksen eriyttämislaskelma pohjautuu menojen rakennuskohtaiseen seurantaan. It-palvelujen laskelmassa eriytettävälle palvelulle on kohdistettu ulkoisten hankintojen lisäksi palvelukeskuksen kustannuksia, jotka koostuvat välittömistä palvelunhallinnan henkilöstökustannuksista sekä välillisistä kustannuksista toimintaan kohdentuvan henkilöstön määrän mukaisesti.

Kaikissa laskelmissa eriytettäville toiminnoille on kohdennettu sisäisesti palvelukokonaisuuksilta laskutetut konsernihallinnon tukipalvelukustannukset sekä soveltuvin osin palvelukokonaisuuden hallinnollisia kustannuksia. Kustannuslaskennassa käytetyt perusteet on dokumentoitu eriytettävien toimintojen osalta erilliselle tiedonkeruupohjalle.

IT-palvelujen myynti

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	2 190 216,01	2 331 178,00
Materiaalit ja palvelut	-1 849 458,64	-1 866 693,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 849 458,64	-1 866 693,00
Ostot tilikauden aikana	-1 849 458,64	-1 866 693,00
Henkilöstökulut	-168 222,20	-165 911,21
Palkat ja palkkiot	-135 687,36	-137 215,97
Henkilösivukulut	-32 534,84	-28 695,24
Eläkekulut	-25 870,25	-23 415,23
Muut henkilösivukulut	-6 664,59	-5 280,01
Liiketoiminnan muut kulut	-24 008,79	-24 207,00
Vuokratulot	-15 858,79	-15 296,00
Muut liiketoiminnan kulut	-8 150,00	-8 911,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	148 526,38	274 366,79
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	148 526,38	274 366,79
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	148 526,38	274 366,79
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	148 526,38	274 366,79

Konserttitalon tilojen vuokraus

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	126 431,15	55 035,30
Materiaalit ja palvelut	-15 564,03	-9 516,07
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 450,55	-6 522,07
Ostot tilikauden aikana	-12 450,55	-6 522,07
Palveluiden ostot	-3 113,48	-2 994,00
Henkilöstökulut	-11 707,44	-11 123,77
Palkat ja palkkiot	-9 699,45	-9 269,93
Henkilösivukulut	-2 007,99	-1 853,84
Eläkekulut	-1 608,00	-1 510,25
Muut henkilösivukulut	-399,99	-343,59
Liiketoiminnan muut kulut	-141 942,17	-80 686,39
Vuokratulot	-97 821,69	-58 309,08
Muut liiketoiminnan kulut	-44 120,48	-22 377,31
Liikeliikettyä (-alijäämä)	-42 782,49	-46 290,93
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,13	-3,82
Muut rahoituskulut	-0,13	-3,82
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-42 782,62	-46 294,75
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-42 782,62	-46 294,75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-42 782,62	-46 294,75

Museokaupat

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	362 643,50	322 225,73
Materiaalit ja palvelut	-199 988,99	-164 120,16
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-190 628,50	-153 146,61
Ostot tilikauden aikana	-213 086,95	-153 146,61
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	22 458,45	
Palveluiden ostot	-9 360,49	-10 973,55
Henkilöstökulut	-212 378,15	-171 965,53
Palkat ja palkkiot	-174 914,78	-142 144,51
Henkilösivukulut	-37 463,37	-29 821,02
Eläkekulut	-30 004,82	-24 301,28
Muut henkilösivukulut	-7 458,55	-5 519,74
Liiketoiminnan muut kulut	-57 594,06	-59 727,53
Vuokratulot	-46 462,43	-51 075,12
Muut liiketoiminnan kulut	-11 131,62	-8 652,41
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-107 317,69	-73 587,49
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-107 317,69	-73 587,49
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-107 317,69	-73 587,49
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-107 317,69	-73 587,49

Tilavuokraus

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	12 632 468,28	13 412 652,00
Materiaalit ja palvelut	-2 789 252,73	-2 569 827,46
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 238 029,48	-941 025,12
Ostot tilikauden aikana	-1 238 029,48	-941 025,12
Palveluiden ostot	-1 551 223,25	-1 628 802,34
Henkilöstökulut	-325 207,72	-302 861,47
Palkat ja palkkiot	-269 157,39	-250 877,58
Henkilösivukulut	-56 050,33	-51 983,89
Eläkekulut	-44 745,39	-42 237,65
Muut henkilösivukulut	-11 304,94	-9 746,24
Poistot ja arvonalentumiset	-1 112 311,30	-818 438,90
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 112 311,30	-818 438,90
Liiketoiminnan muut kulut	-6 373 379,35	-5 555 804,22
Vuokratulot	-6 366 967,67	-5 470 668,32
Muut liiketoiminnan kulut	-6 411,68	-85 135,90
Liikeylijäämä (-alijäämä)	2 032 317,18	4 165 719,95
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,43	-4,87
Muut rahoituskulut	-0,43	-4,87
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	2 032 316,75	4 165 715,08
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 032 316,75	4 165 715,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 032 316,75	4 165 715,08

Turun seudun tulkkikeskuksen tulkkauspalvelut

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	1 070 397,98	879 300,98
Materiaalit ja palvelut	-183 148,64	-176 165,94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 215,23	-4 634,44
Ostot tilikauden aikana	-1 215,23	-4 634,44
Palveluiden ostot	-181 933,41	-171 531,50
Henkilöstökulut	-657 261,60	-612 107,72
Palkat ja palkkiot	-546 636,62	-510 324,78
Henkilösivukulut	-110 624,98	-101 782,94
Eläkekulut	-89 095,85	-83 208,79
Muut henkilösivukulut	-21 529,14	-18 574,15
Liiketoiminnan muut kulut	-135 957,86	-147 307,90
Vuokratulot	-46 348,96	-37 431,78
Muut liiketoiminnan kulut	-89 608,90	-109 876,12
Liikelylijäämä (-alijäämä)	94 029,88	-56 280,58
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,05	0,00
Muut rahoituskulut	-0,05	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	94 029,83	-56 280,58
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	94 029,83	-56 280,58
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	94 029,83	-56 280,58

Turun Työterveystalon työterveyspalvelut

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	894 200,84	893 963,06
Materiaalit ja palvelut	-259 607,16	-268 805,73
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 596,60	-20 614,77
Ostot tilikauden aikana	-16 596,60	-20 614,77
Palveluiden ostot	-243 010,56	-248 190,96
Henkilöstökulut	-382 956,82	-397 213,67
Palkat ja palkkiot	-317 169,45	-327 643,53
Henkilösivukulut	-65 787,37	-69 570,14
Eläkekulut	-53 556,03	-55 480,52
Muut henkilösivukulut	-12 231,34	-14 089,62
Liiketoiminnan muut kulut	-72 708,80	-69 035,95
Vuokratulot	-68 070,73	-67 416,02
Muut liiketoiminnan kulut	-4 638,07	-1 619,93
Liikelylijäämä (-alijäämä)	178 928,06	158 907,71
Rahoitustuotot ja -kulut	281,07	505,03
Muut rahoitustuotot	281,07	564,87
Muut rahoituskulut	0,00	-59,84
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	179 209,13	159 412,74
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	179 209,13	159 412,74
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	179 209,13	159 412,74

Venepaikkojen vuokraus

TULOSLASKELMA 1.1.2021 - 31.12.2021

	2021	2020
	EUR	EUR
Liikevaihto	304 138,37	290 935,45
Materiaalit ja palvelut	-213 543,30	-145 213,66
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-55 840,31	-83 470,62
Ostot tilikauden aikana	-55 840,31	-83 470,62
Palveluiden ostot	-157 702,99	-61 743,04
Henkilöstökulut	-20 367,58	-12 245,68
Palkat ja palkkiot	-16 851,01	-10 122,21
Henkilösivukulut	-3 516,57	-2 123,47
Eläkekulut	-2 810,87	-1 739,18
Muut henkilösivukulut	-705,70	-384,29
Poistot ja arvonalentumiset	-64 519,65	-64 519,64
Suunnitelman mukaiset poistot	-64 519,65	-64 519,64
Liiketoiminnan muut kulut	-45 951,95	-2 116,54
Vuokratkulut	-45 628,95	-1 074,54
Muut liiketoiminnan kulut	-323,00	-1 042,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-40 244,11	66 839,93
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-40 244,11	66 839,93
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-40 244,11	66 839,93
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-40 244,11	66 839,93

Luettelot ja selvitykset

12. Luettelot ja selvitykset

12.1 Tilinpäätökseen sisältyvien tunnuslukujen laskentakaavat

TULOSLASKELMA

KAUPUNKI JA KONSERNI

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista (Toimintatuotot/Toimintakulut, %)
 $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista
 $100 \times \text{Vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate € / asukas

Asukasmäärä Tilikauden lopussa

TASEYKSIKÖT

Sijoitetun pääoman tuotto, %
 $100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset keskimäärin tilikaudella})$

* Tunnusluvun tase-erät eli sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %
 $100 \times (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat kunnalta otetaan tuotto, %-tunnusluvussa sijoitetuna pääomana huomioon. Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto %
 $100 \times (\text{Yli- ja alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

RAHOITUSLASKELMA

KAUPUNKI JA KONSERNI

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €
 Tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirta –välitulosten yhteissumma

Investointien tulorahoitus, %
 $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$
 [omahankintameno = käyttöomaisuusinvestoinnit – (rahoitusosuudet)]

Laskennallinen lainanhoitokate
 $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Jos lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä, otetaan lainanlyhennykseksi laskennallinen vuosilyhennys jakamalla ed. mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset

Lainanhoitokate

(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Jos lainakannasta 20 % tai alle on kertalyhenteisiä lainoja, käytetään todellisia lainanlyhennyksiä.

Kassan riittävyys, pv

365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Rahavarat = Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset 31.12.

Kassasta maksut =

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Tilikauden verot (konserni)

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainasaamisten lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Asukasmäärä

TASEYKSIKÖT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirta –välitulosten yhteissumma

Investointien tulorahoitus, %

100 x (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset -

Tuloverot) / Investointien omahankintameno

[omahankintameno = käyttöomaisuusinvestoinnit – (investointien rahoitusosuudet)]

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut

– Tuloverot) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Jos lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä, otetaan lainanlyhennykseksi laskennallinen vuosilyhennys jakamalla ed. mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset

Lainanhoitokate

(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut

– Tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Jos lainakannasta 20 % tai alle on kertalyhenteisiä lainoja, käytetään todellisia lainanlyhennyksiä.

Quick ratio

(Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) /

(Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio

(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

TASE**KAUPUNKI, LIIKELAITOKSET JA TASEYKSIKÖT****Omavaraisuusaste, %**

100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100(Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot
(Käyttötulot = toimintatuotot + verotulot + valtionosuudet)
(Käyttötulot, liikelaitokset = Liikevaihto + Liiketoiminnan muut tuotot + Tuet ja avustukset)*

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (ei taseyksikölle)

[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/ Asukasmäärä

Lainakanta 31.12. 1000 €

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + liikelaitoksilla korotomat velat kunnalta/kuntayhtymältä)

Lainakanta, € / asukas (ei taseyksiköille)

Lainakanta 31.12. / Asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 € (ei taseyksikölle)

=Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas (ei taseyksikölle)

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12. 1000 € (ei taseyksiköille)

Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Asukasmäärä (ei taseyksiköille)**KONSERNI****Konsernin omavaraisuusaste, %**

100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuudet + Konsernireservi) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

100*(Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (ei liikelaitokselle)

[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/ Asukasmäärä

Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €

Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainat, € / asukas

Lainakanta 31.12. / asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €

Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Kaupungin asukasmäärä

HENKILÖSTÖ

Kaupungin työvoiman käyttö (HTV) 31.12. ja henkilölukumäärä 31.12.

Henkilöstö ilmoitetaan henkilötövuosiksi muutettuna sekä henkilöstön lukumääränä 31.12. Henkilötövuosiin ja henkilöstön lukumäärään lasketaan mukaan toistaiseksi palkatut päätoimiset, määräaikaiset, tukitoimenpitein työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Lukumääriin ei lasketa palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä eikä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia henkilöitä.

Työvoima = kaikkien henkilöiden kaikkien palvelussuhteiden (lukuun ottamatta palkkionsaajia, omais- ja perhehoitajia, sopimuspalomiehiä sekä kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia) kalenteripäivät vähennettynä kaikkien palkattomien poissaolojen kalenteripäivillä = palkalliset päivät kalenteripäivinä. Tämä luku on jaettu tarkastelujakson kalenteripäivillä, jolloin on saatu keskimääräinen henkilöjaksosen lukumäärä.

Henkilöstön lukumäärästä 31.12. ilmoitetaan erikseen kokoaikaisen ja osa-aikaisen henkilöstön lukumäärä.

TURUN KAUPUNKI

12.2. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA 2021

KIRJANPITOKIRJAT

SÄILYTYSTAPA

Pääkirjat	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Päiväkirjat	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Ostoreskontra	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Myyntireskontra	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Palkkakirjanpito	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Varastokirjanpito	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Antolainalaskutus ja -reskontra	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi
Henkilöstökassakirjanpito	sähköinen säilytys
Rahastokirjanpito	paperituloste
Konsernitilinpäätöksen yhdistelylaskelmat	sähköinen säilytys
Tase-erittelyt	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi sekä paperituloheet
Tilinpäätös ja toimintakertomus	erikseen sidottu, pysyvä säilytys
Ostolaskut	sähköinen säilytys (SIPS ja VIM)
Muistiot	
SIPS- ja VIM-muistiot	sähköinen säilytys (SAP ja S/4HANA) ja sähköinen arkistointi sekä paperituloheet
	sähköinen säilytys (SIPS ja VIM)
Tiliotteet	sähköinen säilytys (SAP, SARKK)

TOSITELAJIT

Pääkirjaviennit:

SAP	S/4	
AB	AB	Kirjanpitotosite
	KU	Kuntatilaston oikaisu
	MU	Muistiot (VIM)
SA	SA	Pääkirjatiliosite
	SV	Alv-ajo ja kassa-ale
	TO	Tiliote SAP
ZA	ZA	Tilin avaussaldo
ZO	ZO	Veron oikaisu

Myyntireskontra:

SAP	S/4	
DA	DA	Asiakastosite
DG	DG	Asiakkaat -hyvitys
	DP	Perinnän viitteet
DR	DR	Asiakaslasku
DV	DV	Viivästyskorkolasku/Asiakkaan korko
DZ	DZ	Asiakasmaksu
	ZB	Konversio (osasuor.)
	ZC	Konversio (laskut)
ZD	ZD	Luottotappiokirjaus

Ostoreskontra:

SAP	S/4	
KA	KA	Toimittajatosite
KG	KG	Toimittajahyvitys
KP	KP	Tilien ylläpito
KR	KR	Toimittajalasku
KZ	KZ	Toimittajamaksu

Käyttöomaisuuskirjanpito:

SAP	S/4	
AA	AA	Käyttöomaisuuskirjaus
AF	AF	Poistokirjaus
AZ	AZ	Purkamisen tositelaji

Liittymät:

Hankinta:	SAP	S/4			
SAP	S/4				
RE	RE	Lasku -brutto	K1	K1	Kirjanpitoliihtymä/Kirjanpitoliihtymä Effic
PR	PR	Hinnan muutos	K2	K2	Kirjanpitoliihtymä/Kirjanpitoliihtymä, SKJ
			K3	K3	Kirjanpitoliihtymä, Web
			K4	K4	Kirjanpitoliihtymä, Pus

Luettelot ja selvitykset

Myynti:

SAP S/4
RV RV Laskun siirto

K5 Kirjanpitoliihtymä, Lip
PA PA Palkat
JA JA Jaksotukset
ML ML Matkalaskutosite

Varastokirjanpito:

SAP S/4
WA WA Tavarauvutus
WE WE Tavarauvastonotto
WI WI Inventointitosite
WL WL Varastosta otto/toimitus

Konsernitilinpäättös:

Käyttöomaisuuden sisäisten katteiden eliminointitositteet
Oman pääoman ehtoisten sijoitusten eliminointitositteet